

REIZE *p. IV,*
IN EENEN *6288*
PALANQUIN,

OF
LOTGEVALLLEN EN MERKWAARDIGE
AANTTEKENINGEN OP EENE REIZE
LANGS DE KUSTEN ORIXA
EN CHOROMANDEL.

DOOR
J. HAAFNER.
IN TWEE DEELLEN.
EERSTE DEEL.

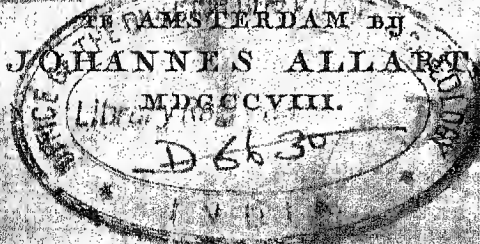

13184

910.40254

Haa

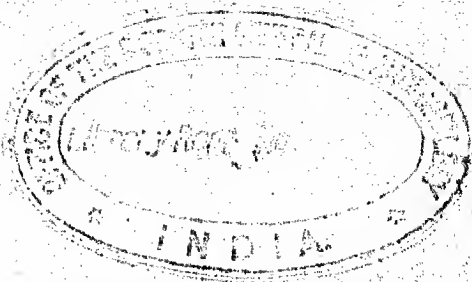
CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, MUSEUM OF NATURAL HISTORY, MEXICO

Acc. No. 13184

Date 6.4.1960

Call No. 910' 40954 Vol(I)

Haa

VOORBERIGT.

De Reize, die ik het geachte Publiek
hier aanbiede, is, zoo ik niet beter weet,
nieuw, en onder de menigte Oost-Indi-
sche Reisbeschrijvingen eenig in hare
soort.

De Lezer zal er vele belangrijke zaken,
aangaande den godsdienst, de ceremoniën,
de gewoonten, de zeden en de gebruiken der
Inboorlingen van Orixá en Choromandel,

aantreffen ; alsmede eene uitvoerige beschrijving van die landen, met derzelver steden, dorpen, tempels, antieke bouwvallen, enz. De levenswijze der Engelschen aldaar, hunne oorlogen met TIPPOE SAHEB, deszelfs leven en dood, de overheering van zijn rijk, en eene menigte andere nog onbekende en aanmerkenswaardige zaken en bijzonderheden.

Wat mijne ontmoetingen en lotgevallen, op deze reize, betreffen, dezelve komen, hoe vreemd zij den Lezer ook mogen schijnen, niet te min met de zuivere waarheid overeen. Ik zoude, zoo het noodig ware, genoegzame en onwedsprekelijke bewijzen kunnen bijbrengen, die allen twijfel aan dezelve zouden doen ophouden en bene-
men.

Ik heb mijnen haat en mijne verontwaardiging tegen de Engelschen, wegens de ongerechtigheden en geweldendarijen, die zij in gindsche landen, omtrent de ongelukkige Inboorlingen uitoefenen, in mijne Verhandeling over de Zendelingen, zoowel als in mijne, in 1806
uit-

uitgegevene Reize van Madras naar Ceylon (*), te zeer aan den dag gelegd, dan dat ik hen ditmaal zoude sparen, en hunne dwingelandij met stilzwijgen overstapen. — Integendeel heb ik eenige hunner oude euvel daden, die zij in gindsche landen hebben gepleegd, weder aan de vergetelheid ontrukkt, en hunne afschuwelijke handelwijze, en de ontallijke rampen, welke zij over die beklagenswaardige volkeren, door hunnen onverzadelijken goudorst en onbepaalde heerschzucht, hebben gebragt en nog brengen, naar waarheid beschreven.

Ik heb, daar en tegen, de Indianen, bij alle gelegenheden verdedigd, en van derzelver zachtzinnigen, medelijdenden en vreedzamen aard, van hunne matigheid, en andere deugden, met dien lof gesproken, die hun met regt toekomt, en die geen on-

(*) Het vervolg, zijnde eene Reize te voet, door het binnenste van dit Eiland, met eene uitvoerige beschrijving van hetzelfde, zal waarschijnlijk nog binnen dit jaar het licht zien.

onpartijdig beoordeelaar hun kan weigeren.

Ik heb het vooroordeel, dat men hier in Europa in het algemeen tegen hen koestert, op alle mogelijke wijze bestreden; dit noodlottig vooroordeel, dat de voornaamste bron is, waaruit alle de rampen, die hen sedert het begin der ontdekkings hebben getroffen, voortspuiten, en dat nog gedurig gevoed en aangekweekt wordt, door de valsche berigten van dweepachtige geestelijken, en andere, wier belang het is, om hen met de vuilste ondeugden te betigten, en in een hatelijk en verachtelijk licht te stellen.

Het is wel eens tijd, dat er onder zoo veele Oost-Indische Reizigers, een optrede, die met ijver de verdediging van deze zoo miskende, en door sommigen met de zwartste kluren afgemaalde, volkeren, op zich neme, hunne lasteraars logenstraffe en wederlegge, en hen van alle deze valsche en belachelijke beschuldigingen en sprookjes, die men niet ophoudt van hen

te verspreiden, trachte te zuiveren en vrij te spreken.

Ik heb nu eenmaal deze taak en plicht op mij genomen, en zal er ook, als een eerlijk man, in volharden, en geene gelegenheid laten voorbij gaan, om dezelve te vervullen, wat men ook van mij zeggen en denken moge.

Om die reden heb ik (zonder partijdigheid) in mijne vorige Schriften niet alleen, maar voornamelijk in deze Reisbeschrijving, alles bijgebracht en gezegd, wat ik noodig oordeelde, om het hier in Europa zoo diep ingewortelde vooroordeel, tegen ~~deze volkeren, uit te roeijen~~, en alle valsche berigten, die de onkunde, het eigenbelang, de boosheid en de dweepsucht voortaan van hen nog verspreiden mogten, krachteloos te maken. Om hen uit de diepe verachting, waarin zij zijn gedompeld, te verheffen, heb ik hunne deugden en zachzinnigen aard, in een helder daglicht gesteld; ik heb, om die trotschheid te matigen, met

welke wij algemeen op hen nederzien, vergelijkingen moeten voorstellen, tusſchen hunne zeden en levenswijze met de onze, tusſchen hunne dwaze, belagchelijke en haterlijke gewoonten en gebruiken, met degene, die bij ons in zwang gaan, en ik laat het aan het oordeel van den onpartijdigen Lezer, wie van beiden de andere daarin overtreft. Ik heb niets overdreven. Wat ik geſchreven heb, is uit liefde tot de waarheid — uit menſchlievendheid en met een zuiver oogmerk, geſchied. Mogt het dien indruk maken, dien ik er van verwacht!

Indien, vroeg of laat, de een of ander mijner Lezers naar de Indië zoude willen gaan, om er fortuin te maken, waarvoor hem de Hemel beware! zal hij er ten minſte, (zoo hij aan hetgeen ik van gindiche Inboorlingen heb gezegd geloof ſtaat,) met dat domme vooroordeel bezield, niet aankomen, met hetwelk zoo velen derwaarts verirekken. Hij zal deze volkeren, zonder zich aan derzelver klèur, godsdienſten en gebruiken te ſtoren, als zijne medemenſchen

schen aanmerken, van God en de natuur met hetzelfde regt en dezelfde aanspraak, als hij, tot leven, vrijheid en geluk geschapen — en op deze wereld geplaatst. En zoo het geval hem het gebied over sommige derzelve geeft, hen met zachtheid en billijkheid regeren; en dus zal mogelijk deze Reisbeschrijving nog vele duizenden tot nut en heil verstreken.

Wat ik overigens van de gindsche Europeanen in dit werk gezegd heb, betreft meestendeels de Engelschen; doch is ook in vele opzigten op de Hollanders in onze Etablissements in de Oost, (van de West wil ik niet eens spreken) toepas-
selijk.

Ook zij leven somtijds, met de arme Indianen, op eene allezins onbetamelijke wijze. Ook zij veroorloven zich vaak, om aan hunne goudzucht te voldoen, onderdrukkingen en geweld, en oefenen de willekeurigste oppermagt aan hun uit. Dus heeft men altoos met hen gehandeld, van den

beginne af; zoo handelde men nog in mijnen tijd.

Doch eene streelende hoop en vooruitzicht vervult mijne ziele. Met de verandering van regeringsvorm, die laatstelijk in ons vaderland heeft plaats gehad, zullen, zonder twijfel, de zaken in Indië mede eene andere en betere gedaante krijgen. In de ons nog overgeblevene Etablissemerten is dit, waarschijnlijk, zoo veel de tijdsomstandigheden het wilden toelaten, voor een gedeelte reeds geschied. Bij de teruggave der andere, na eenen glorieijken vrede, zullen voorzeker alle deze mislagen, verkeerdheden en gebreken, die in deze bezittingen ~~heerschten, en het verlies derzelve~~, de uitputting en de verarming dier landen en volkeren, en de ruïne der Maatschappij veroorzaakt hebben, ophouden, en niet meer bestaan. De geweldsarijen en roofzucht, waaraan sommige Compagnies dienaars zich schuldig maken, zullen paal en perk gesteld worden — want om ze geheel te beletten en op te doen houden — is volstrekt onmogelijk. In plaats van avon-

ruriers en fortuinzoekers, gunstelingen, bankroetiers en dergelijke zal men voortaan brave en wegens hunne kunde en deugd bekende mannen, in aanzienlijke posten en bedieningen, derwaarts zenden; die de belangen en het voordeel der Maatschappij met ijver behartigen, alle dieverijen, ongeregtigheden en geweldenarijen te keer gaan en stuiten, en de Inboorlingen met zachtheid en billijkheid zullen regeren.

Onze doorluchtige vorst zelf, zal hen onder zijne magtige bescherming nemen; zijne regtvaardigheid en zoo zeer beroemde menschlievendheid, zal niet toelaten dat men hen, als veleer, onderdrukke, uitplundere en mishandele, hij zal alle geweld en wreedheden, die men aan hun zoude mogen uitoefenen, ten strengste wreeken, en met dezelfde vaderlijke bezorgdheid over zijne Indiaansche onderdanen zijn aangedaan als waarmede hij het geluk en welzijn van die van Europa zoekt te bevorderen en ter harte neemt.

Indien ik door dit werk de eerstgenoemden

XII VOORBERIGT.

op de eene of andere wijze tot eenig nut en voordeel kan verstrekken, en onder de anderen de goedkeuring dergenen, die hetzelfde lezen, mag verwerven, dan ben ik voor mijne moeite ten hoogste voldaan.

I N H O U D.

EERSTE HOOFDSTUK.

Vertrek van Bimilipatnam. — Het Mangabosch. — Beschrijving van eenen Palanquin. — Vermakelijk reizen in denzelven. — Aankomst in de valleije van Shiemanchelom. — Beschrijving van dezelfde en van den berg. — Mislukt voor-nemen. . . . . . Bladz. 1.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Afkeer der Indianen voor de Europeanen. — Vanwaar zijn oorsprong. — Vergelijking van het karakter en de levenswijze dezer beide volken. — Beklimming van den Berg. — Opgang der Zonne. — Beschrijving van dit heerlijk gezigt. — Vertrek van Shiemanchelom . . . . . Bladz. 42

DER.

DERDE HOOFDSTUK.

*Aankomst te Vizagapatnam. — Laaghartig
gedrag der Engelschen. — De Jentief-
sche Weduwe. — Verschrikkelijk ongeluk.
— Ijsfelijke toestand en levensgevaar. —
Onverwagte redding. — Vertrek van Vi-
zagapatnam.* . . . . . Bladz. 75

VIERDE HOOFDSTUK.

*Het schoone dal. — Goedergelukzegger. —
Tempel aan de Deugd gewijd. — Het
Visschers dorp. — De Kattemaram. —
~~Malabaarsche Lijfslanie. — Het bosch~~
van Conar. — Aankomst te Jaggernaik-
poeram. — HENRIETTA. — Onedelmoe-
dige handelwijze der Engelschen. — Het
dorp Daatcherom. — Grafftede van eenen
Sannrie. — Palicols — Kaschie Kau-
ries. — De Baan Proesch. — De Ko-
kou. — Aankomst te Mazulipatnam. —
Beschrijving van die stad.* . . . . . Bladz. 132

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de Danseresfen, of Devedaschies.

Bladz. 194

ZESDE HOOFDSTUK.

*De haete landwind te Mazulipatnam. —**De dweepachtige Priester. — Iets over
de executiën en straf oefeningen der En-
gelschen en Hollanders in Oost-Indië. —**Vertrek van Mazulipatnam. Bladz. 226*

ZEVENDE HOOFDSTUK.

*Het reizen in Europa. — Liefelijke Avond.**— Okalgatta. — De Jopité Jogie. —**De verbrande hutten. — De Cottwal. —**Het onweer. . . . . Bladz. 252*

ACHTSTE HOOFDSTUK.

*De slag van Perambani. — De Kischina. —**De onverwachte voldeening. — Het dorp**Ellettoer. — De Engelsche roof-expedi-**rie. — Iets over de oorlogen en bezittingen**der Europeanen in Indië . . . . . Bladz. 286*

I N H O U D.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Goneisch. — Het Moorsche Meisje. — De Lotos. — Lokhia. — Over het dierlijk voedsel. — De Cobra Capella. — De Indiaansche Dorpen. — De Soetredharies. — Het dorp Ventapalam. . . . . Bladz. 351

TIENDE HOOFDSTUK.

Ijdele besuiten en ontwerpen. — De Nelaar. — Het feest van Nobonie. — De Schonie. — De ongelukkige soldaat. — Carracoudré. — De slangenbeet. Bladz. 420

R E I Z E

IN EENEN

PALANQUIN;

OF

LOTGEVALLEN EN MERKWAARDIGE
AANTEEKENINGEN OPEENE REIZE
LANGS DE KUSTEN ORIXA
EN CHOROMANDEL.

EERSTE HOOFDSTUK.

*Vertrek van Bimiliparnam. — Het Manga-
bosch. — Beschrijving van eenen Palan-
quin. — ~~Vermakelijk reizen in denzelven.~~
— Aankomst in de valeije van Shieman-
chelom. — Beschrijving van dezelve en
den berg. — Mislukt voornemen.*

„**R**AMSANDER!“ zeide ik tot mijnen Do-
basch (*) „wij zullen de Thonij in Gods
„naam

(*) Een Dobasch is zoo veel als bij de Franschen.
een homme d'affaire. Elk Europeaan in de Indiën,
die eenen post of ambt bekleedt, of boven het gemeen

I. DEEL.

A

ver.

„ naam maar laten zeilen. — Ik ga over
 „ land! — beftel mij acht Koelies! — Mor-
 „ gen met den dageraad wil ik vertrekken.
 „ Mijn vriend MARTIN zal mij wel eenen Pa-
 „ lanquin leenen; hij heeft er twee — of an-
 „ ders moet gij er eenen zien te huren; be-
 „ zorg mij ook een paar fleschen Arak (*),
 „ en vijf honderd Sheroutes; (†) haast u,
 „ en maak dat alles gereed is.”

De zaak was eigenlijk zoo gelegen. Ik moest naar Mazulipatnam — en was in het begin voornemens die reize in eene (**)

Tho-

verheven is, heeft er een. De Dobasch houdt rekening van inkomsten en uitgaven, hij doet boodschappen, heeft het opzigt over de mindere Dienaars; hij volgt zijnen Meester als dezelve wandelt of uitgaat, is zijn Boskhouder, zijn Cashier, zijn Matenaar; koopt en verkoopt — en het is voornamelijk in de Negocie (waarin zij zeer doorslepen zijn,) dat men deze lieden met vrucht gebruikt, zij zijn den Europeaan volstrekt onontbeerlijk. — Die een' goeden en trouwen Dobasch heeft is gelukkig.

(*) Om op de reize Punch te maken.

(†) Sheroutes of Cegaren. De Bimilipatnamsche Tabak is de beste langs de ganfche kust.

(**) Thonij is een inlandsch vaarttuig, waarvan de planken aan elkanderen zijn genaaid; men heeft ze van verschillende grootte, de dubbelde Thonijs van twee masten fteken wel in zee en gaan uit het gezigt van de kust.

Thonij te doen, die toen juist op de reede lag en derwaarts stond te vertrekken. De gelegenheid was zoo kwaad niet; als alles wel ging, en wij doorzeilden, zoude het op zijn hoogst een reisje van drie of vier dagen zijn; want wij waren in het saizoen, waarin wij wind en stroom zouden mede hebben.

Doch bij nadere overweging en herinnering, aan hoe vele ongemakken men in zoo eene Thonij is blootgesteld, (want ik had meer met dezelve gevaren,) hoe ellendig en bekrompen men er zich in moet behelpen, hoe langdurig en vervelend somtijds de kortste reizen in dergelijke vaartuigen zijn — de onkunde en vreesachtigheid der Tandels (*), die gemeenlijk des nachts ten anker gaan, bij den minsten sterken wind in de eerste de beste haven vlugten, altoos langs den wal houden, om den ankergrond niet te verliezen, en andere onaangenaamheden meer,

ver-

(*) Tandels worden de Schippers der enkele Thonijs genoemd, dat zooveel beteekent als Bootsman; die van de dubbelde Thonijs heet men Naikkoda of Bevelhebber; deze laatste hebben eenige kunde van het compas en de kaart, kunnen hoogte nemen enz.

veranderde ik van gedachten, en nam voor, de reis over land te doen.

Bij eene reize te land had ik voor al deze onaangenaamheden niet te vreezen. Wel is waar het kostte mij eenige Pagoden (*) meer, maar daarvoor genoot ik ook gemak, rust, vermaak — en de heerlijke gezigten van Dorpen en Landerijen. Doch wat mij voornamelijk tot eene landreize bewoog, was de begeerte, om den vermaarden berg Shieman-chelom te zien, waarvan ik zoo veel had hooren spreken, en wiens jaarlijksch feest men juist had begonnen te vieren.

Mijn besluit was dus genomen. Ik wilde de reize naar Mazulipatnam in eenen Palanquin doen. Men reist in die landen niet anders dan te voet, te paard, of in eenen Palanquin; voor wagens en rijtuigen zijn de wegen daar niet geschikt.

Monfr. MARTIN was een Franschman, die zich te Bimilipatnam had nedergezet, en sedert

(*) Pagoden, eene gouden munt: men heeft ze van verschillende waarde. Om de Zuid gaan Portonovosche Pagoden, te Madras Ster-Pagoden, en te Bimilipatnam en andere plaatsen om de Noord, driebeeldige Pagoden; deze laatste zijn de zwaarste, en gemeenlijk f 5 waardig.

dert eenige jaren in die plaats als Doctor practiseerde. Hij was een bonvivant, en had zich, door zijn losbandig leven, eene ongeneeslijke ziekte op den hals gehaald, die hem somtijds schrikkelijk deed lijden. „Hoor, vriend!” zeide hij tot mij, toen ik hem eenen zijner Palanquins ter leen vroeg, „daar, staan zij beide — kies er eenen van, en houd hem als een aandenken. Ik zal welhaast geen Palanquin meer noodig hebben, en zal blijde zijn als de Comedie een einde heeft: zoo zij mij te lang duurt, laat ik zelf de gordijn vallen — gij weet hoe ik over die zaak denk.”

Daar wij in den goeden Mousfon waren, koos ik den Tent- in stede van den Schelp-Palanquin, als zijnde de eerste ligter en luchtiger, en het uitzigt vrijer en minder belemmerd. Ik bedankte hem voor zijn aanzienlijk geschenk (*), en wij namen een hartelijk afscheid van elkanderen (†).

Van

(*) Een Palanquin met een' fraai gebogenen Bamboes kost somtijds 2 à 300 Ropjen en meer, al naar de bogt van den Bamboes hoog is.

(†) Ik zag hem nooit weder; want eenigen tijd daarna vernam ik, dat hij zich eenen kogel door het hoofd had gejaagd, om een einde aan zijn lijden te maken.

Van hem ging ik bij mijne overige vrienden rond; ik bezocht nog eens al de personen en plaatsen waarin mijn hart belang stelde, en begaf mij vroegtijdig naar mijn Logies, om alles in gereedheid te brengen. Ik ben een vijand van met reispreparatiën tot op het uiterste te wachten; men vergeet dan gemeenlijk altijd wat, en somtijds dingen van de grootste noodzakelijkheid. Voorts heb ik geene rust noch duur, wanneer ik op het punt van mijn vertrek sta. Het was nog geen drie uren op mijn horologie en ik stond al reisvaardig.

Terwijl mijn bediende FRANCISCO (*) bezig is de koffij en het ontbijt gereed te maken — open ik een venster, om intusschen de frische zeelucht in te ademen; want het huis dat ik bewoonde zag op het strand uit.

De maan met de millioenen sterren, en het eentoonig en dof gebulder der stortende brandingen langs den weergalmenden oever,

ver-

(*) Ik had hem gekocht als slaaf; maar dewijl ik een doodsvijand der slavernij, slavenhaalders, slavenmakelaars, slavenhandelaars, en hoe alle die verfoelijke leden en agenten van deze mensch-onteerende trafiek ook heeten mogen, was, gaf ik Francisco terstond zijne vrijheid, zoo haast ik hem gekocht en betaald had, en het heeft mij nooit berouwd.

vermeerderden de treurige stemming, waarin mijne ziel zich op dat oogenblik bevond. Ik dacht aan eenige mij dierbare personen om de Zuid, die ik mogelijk nooit zoude wederzien. De herinnering van verloopene jaren, mijne dagen van droefheid en van vergenoegen, van voor- en tegenspoed — stelden zich weder voor mijnen geest.

FRANCISCO wekte mij uit deze mijmering. Ik nam in haast mijn ontbijt — en onverduldig wandelde ik het vertrek op en neder.

Ik wilde Bimilipatnam (*), om redenen,
nog

(*) Bimilipatnam op omtrent 18 gr. N. breedte, op de kust van Orixa, tusfchen Ganjam en Vizagapatnam — is het Noordelijkst kantoor dat de Hollandfche Compagnie langs de ganfche kust van het Schier-eiland heeft.

Het ligt aan de zee, en aan den voet van eenen tamelijk hoogen berg, op welks midden eene Pagode staat, waarin alle nachten een vuur of licht onderhouden wordt, dat zeer ver kan gezien worden, en de zeelieden tot eene baak dient.

De eigenlijke naam van het Dorp is Bhiempatnam. Sommigen willen, dat het in aloude tijden eenegroote en volkrijke stad was, en dat deze naam zijnen oorsprong heeft van Bhiem een' der helden in den (§) Ma-

(§) Mahabharoth, een Indiaansch Heldendicht, hetwelk in schoonheid, vinding en verhevenen ftijl dat van Homerus (naar mijn oordeel) verre overtreft. — Het onderwerp is eene ware gefchiedenis.

nog voor het aanbreken van den dag verlaten: dit waren mijne orders, en had mijn volk

Mahabharoth, die er zijne Residentie in zoude hebben gehad — anderen weder meenen dat deze naam van het Tellingasche woord Bhiem, dat Rijst beteekent, herkomstig is; om dat er voortijds in den omtrek van dit Dorp veel Rijst geteeld werd; en de Hollandsche Compagnie er wel geheele scheepsladingen van naar Ceilon verzond. Doch dit heeft bijna geheel opgehouden, dewijl er zoo veel Rijst niet meer geteeld wordt dan voorheen.

De handel op die plaats was even als op alle Compagnies Etablissements, op verre na, dezelve niet meer als in vorige tijden; en sedert den oorlog van 1781 is ze bijna gansch vervallen. Alleen nu en dan werden er eenige koopmanschappen in plaats van contanten naar toegezonden, en dat nog maar in geringe quantiteit, want veel durft men er niet vertrouwen, wegens de gestadige troebelen en oneenigheden met den Seraskier, die te Chicacoll zijne Residentie houdt. Bimilipatnam behoort onder zijn gebied en de Compagnie heeft het van hem in pacht.

De Kleeden en Lijwaten vallen hier veel beter en ook beterkoop dan op de andere Kantoren; waar het Catoen en de levensmiddelen duurder zijn.

Men besteedt en koopt er in, Guinees, Salempoeris, Dongrijs met roode hoofden, en Negerkleeden — alle voor Ceilon.

Het Fort is klein en niet zeer oud, en was, voor den oorlog van 1781 met de Engelschen, in een nog redelijken staat; doch deze hebben het, met alle andere Forten der Hollandsche Compagnie, die ze op

volk te dien einde precies om drie uren besteld; het was nu over vieren. De hanen begonnen reeds te kraaijen, en de oostelijke gezigteinder te schemeren — en nog kwam er niemand opdagen.

Eindelijk hoorde ik menschenstemmen in de nog eenzame straat — het was mijn Dobasch met de Koelies. De Palanquin werd nu naar buiten gebragt, de tent er overheen gespannen, mijne provisie van Arak en Cegaren aan het voeteneind, en een Pittie (*) met wat schoon linnen, een klein schrijflaadje, en andere kleine benoodigdheden onder het hoofdkussen geplaatst — (dit was mijne gantsche bagagie; mijne overige goederen had ik aan de Thonij toevertrouwd) — en nu stapte ik in den Palanquin. „Salam Dore!” (†) riep mij mijn Dobasch toe. „Guarda Deus para v̄m: Senhor!” (§) zeide mijn huiswaard en schudde mij trouwhartig de hand. „Tschollo!” (‡) rie-

de kust had, vernield; alhoewel het van geen de minste defensie was, en alleen tot afwering van stroopende benden konde dienen.

(*) Pittie — Sluitmandje. Zij zijn plat.

(†) Vaarwel Mijnheer!

(§) God, beware U!

(‡) Marsch.

riepen mijne Draggers — en wij vertrokken.

Van Bimilipatnam tot aan Vizagapatnam houdt men voor eene poos het zeestrand, tot dat men aan het Dorp Gokolie komt; van daar gaat de weg door de gewesten van Oepara en zoo voorts — doch daar ik naar den berg Shiemanchelom wilde, die omtrent 3 mijlen landwaarts in ligt, namen wij onzen koers Zuidwest.

Toen wij het Dorp achter den rug hadden, begon de dag even aan te breken, en de vroege kraaijen gaven de eerste teekens van zijne nadering. Zij verlieten bij scharen de hooge boomen, in welke zij den nacht hadden doorgebracht. Alle andere vogels ontwaakten van het gezand geruisch harer vleugelen en van haar luidruchtig geschreeuw, dat van alle kanten door de stille lucht weergalmden. Wild zwierden zij met onophoudelijk krasfen eene poos door elkanderen; en schenen zich over hunnen koers te beraden, tot dat ze eensklaps in benden vaneen scheidden, die elk naar verschillende streken vlogen, en in een oogenblik was deze ontallijke menigte verdwenen.

Een half uur van Bimilipatnam ligt een uitmun-

munten fraaije en groote Mangatoop. Ik had er menigen vrolijken dag, in gezelschap mijner Bimilipatnamfche vrienden, met hunne vrouwen en dochteren, doorgebracht, waar wij ons met zang en dans vermaakten, dat het gansche bosch van ons gejuich en den klank onzer Muziek-Instrumenten weergalnde. Het zijn in topen en boschjes, dat de Christen inboorlingen, namenlijk Mustiezen, Topaz en andere (de Europeanen zijn voor deze eenvoudige vermaken niet) hunne bruiloftsfeesten en andere vrolijke partijen geven en vieren. Ach! ik zoude al die goede vriendelijke menschen van Bimilipatnam, die mij gedurende mijn verblijf in die plaats zoo veel beleefdheden betoond hadden, waarschijnlijk nooit weder zien. En dit liefelijk bosch! — het scheen in mijne oogen eens zoo fraai, nu ik het voor de laatstemaal zag!

De goudgele Mangas (*), die door het don-

(*) De Manga is eene smakelijke, aangename en onschadelijke vrucht; hebbende de grootte van een' middelmatigen appel, doch langwerp'g rond. Men kan deze vrucht, wanneer zij rijp is, tot verzadiging eten, zonder dat het de gezondheid schadelijk is, mits men er geen koud water op drinkt, als wanneer ze somtijds den bloedgang zoude kunnen veroorzaken;

ken;

donkergröen der bladeren heen schemerden;
eenige andere boomen, die met hunne verschil-
len-

ken. Deze vrucht is genoeg beschreven en bekend, zoodat ik het onnoodig oordeel, er iets meer van te zeggen, alleenlijk zal ik er nog bijvoegen, dat, alhoewel de Mangaboom, doorgaans, verbazend veel draagt, echter iedere vrucht op zoodanigen boom eenen min of meer bijzonderen verschillenden smaak heeft.

De Manga geeft eenen zeer liefelijken geur van zich. Zij werd van de Indiaansche Geneesmeesters als een specifiek voor de venuskwaal gehouden, wanneer men ze gedurende eenigen tijd, als zij nog groen of onrijp is, op de nugtere maag eet.

Van deze groene of onrijpe vrucht, mits zij hare volkomene grootte reeds heeft bekomen, werd de Atchar (verkeerdelijk in Europa Azia genaamd) gemaakt. Men snijdt de vrucht in het midden open, haalt er de kern uit, en na dat men de holligheid met mostaardzaad, gember enz. gevuld heeft, bindt men haar met eenen draad weder aan elkanderen, en legt ze in azijn met wat Gingelle of Sezam-olie.

Bimlipatnam is beroemd wegens dezen Atchar. Nergens wordt hij beter gemaakt, en nergens op de gansche kust groeit deze vrucht grooter en vleeschiger.

De Hindous weiden den Mangaboom aan Jomraadsch, of den God des doods; om die reden verbranden zij hunne lijken met het hout van dien boom; zijn bloesem, die eenen liefelijken geur heeft, is aan Kham, den God der liefde, of den Cupido der Indiaansche Fabelleer, toegewijd, die er de spitsen zijner pijlen van maakt.

lende gekleurde vruchten eene aangename bekoorlijke verscheidenheid maakten; de verkwikkelijke koelte die onder dit groene gewelf heerschte; de hartversterkende en liefelijke geur die het vervulde; het schelle geschreeuw van den Kowiel, (*) de kirrende tortelduiven, die elkanderen beantwoordden, en het gezang en flipen van ontallijke andere vogels, die zich in den dag verheugden — vervulden mijne ziele met een onbeschrijfelijk vermaak. Uitgestrekt in mijnen Palanquin, en een Cegaar in mijnen mond, lag ik daar — en zweefde als een vogel over den grond, op de schouders mijner dragers.

Er is toch in de geheele wereld geen gemakkelijker, geen zekerder en aangenameer reizen — dan in eenen Palanquin. Verbeeld U, waarde Lezer, eene Machine als eene Sopha, Canapé of rustbank, omtrent 3 voeten breed en 7 lang, waarin men op een zacht matrasje en kussens onder het hoofd, even als in een bed uitgestrekt liggen kan.

Over

(*) Kowiel, een vogel van de grootte eener duive, die zich gemeenlijk in de Mangaboschen onthoudt; hij heeft bloedroode oogen: het mannetje is pikzwart, en het wijfje gespikkeld.

14. BESCHRIJVING VAN EENEN PALANQUIN.

Over de kromme Bamboes, waaraan deze Sopha of Rustbank is vastgemaakt, wordt een verhemelte van groen of rood laken gespannen, onder hetwelk men voor de zonnestralen beschut is. Deze soort van overdekking gebruikt men in het heete seizoen; doch in den Regenmaatsen heeft men een ander; zijnde eene ovale schelp, in de gedaante van eenen schildpadsrug, gemaakt van dunne gespleten Bamboes met dik en dubbel wasdoek bekleed, door hetwelk de regen niet kan doordringen en er bij afloopt. Over de tent ligt een opgerold katocnen kleed of lijwaat, meestal groen geverwd; dat men des nachts, als men in den Palanquin slaapt aan wederzijden tot op den grond laat nedervallen.

Men reist in den Palanquin gemakkelijk en zeker. Men kan er in slapen, zitten, lezen, zelfs schrijven. Zoo er twee Palanquins bijeen zijn of eenen weg gaan, kunnen degenen, die er zich in bevinden even zoo goed en gemakkelijk tegen elkanderen praten, als of ze naast elkanderen op eenen stoel zaten. In één woord, een Palanquin is het zachtste en gemakkelijkste draagtuig, dat er ooit is uitgedacht.

De Dragers of Koelies zijn alle eerlijke, vriendelijke en gewillige menschen. — Hebt vrij zakken met geld bij u, gij behoeft niet de minste vrees of ongerustheid van hunnen wege te hebben; er zijn geene voorbeelden dat zij ooit dengenen in wiens dienst zij waren bestolen hebben. Zij vormen eene bijzondere kaste onder de Soeders (*), en worden tot deze bezigheid van jongs af gewend en opgebragt. In elk Dorp of Stad is een hoofd der Koelies. Van hem huurt men zoo velen als men tot de reis noodig heeft; hij maakt het accoord voor hun, en hij staat tevens voor hunne trouwe en eerlijkheid in. Hunne schouders zijn altijd met dik eelt begroeid, veroorzaakt door den Bamboes van den Palanquin die er op rust, ofschoon zij er een klein kussentje van eene hand breed onderleggen. Als zij dragen, maken zij beurt om beurt een zacht steenend geluid, dat niet onaangenaam is; dit doen zij om de maat in hunnen tred te houden, opdat de Palanquin niet wag-

(*) Soeder, de vierde of laatste kaste onder de Hindous, onder welke de boer of landbouwer forteert. Brama, Kettie, Beishe en Soeder zijn deze 4 kasten.

waggele of scheef hange. Er zijn altoos vier man die denzelven dragen, twee voor en twee achter, en vier die er ledig naast aanloopen, om de andere te vervangen, als zij moede zijn; doch dit geschiedt onder het loopen en zonder dat de Palanquin hierom behoeft stil te houden.

Alle rijtuigen, hoegenaamd, waarmede men in Europa reist, kunnen bij eenen Palanquin niet in vergelijking komen; men móet er zelf in gezeten hebben, om er van te kunnen oordeelen. De beweging in denzelven is zoo zacht, zoo onmerkbaar — dat men bijna niet weet dat men gedragen wordt. Het is als of men over den grond zweeft of vliegt.

Wel is waar, men vindt onderweg geene Herbergen; doch er zijn Chanderies of publieke rusthuizen in Dorpen, en zelfs op openbare wegen. Levensmiddelen zijn in overvloed in alle Dorpen te krijgen. Zoo men niet verkiest in de Chanderie zijne nachtrust te nemen, blijft men voor dezelve, en slaapt in zijnen Palanquin, zoo gerust, zoo zeker — als in zijn eigen bed. De dragers legeren zich op den grond om u heen, en omringen u met hunne lichamen. Voor den dageraad, terwijl gij nog slaapt, nemen zij

zij zachtjes den Palanquin op hunne schouderen — gaan op reis — en als gij uwen slaap hebt geëindigd en wederom ontwaakt — bevindt gij u reeds een paar mijlen van de plaats, waar gij den nacht hebt doorgebracht. Omtrent 9 uren houden zij, het zij in een Dorp, of onder eenen boom, of in een boschje, of bij eenen vijver of rivier, een half uur stil, om hun ontbijt te nemen, dat gemeenlijk in de overgeschotene koude rijst van den vorigen avond bestaat; en nu draven zij weder met u voort; tot twaalf of een uur, al na dat de hitte des daags sterk is, of de ligging van het Dorp of Chauderie, waar gij het middagmaal denkt te nemen. Zij zullen gewillig alles voor u verrigten, levensmiddelen koopen, boodschappen doen, enz. Omtreeks drie uren gaat men weder op reis tot voor- of na zonnen ondergang, al mede na den afstand van het Dorp of Chauderie is, waar men zijn nachtverblijf denkt te nemen. Gemeenlijk wordt men door eenen troep Danseressen van het Dorp verwelkomd, die u bloemen zullen aanbieden, voor u dansen, en u somtijds voor geld en goede woorden, zoo gij zulks begeert, nog meerder beleefdheid en vriendschap zullen betoonen.

Men denke niet, dat het in eenen Palanquin langzaam reist. Het gaat gewis schielijker, en men legt meer wegs in eenen dag af, dan in eenen postwagen. De dragers loopen geduurig een' wijden en snellen tred, dat ongemeen voortspoedt. Voorts zijn het, gelijk ik gezegd heb, eerlijke en beleefde lieden. Gij kunt vrij uit uwen Palanquin uitsappen om uwe nieuwsgierigheid over het een of ander voorwerp, dat gij ontmoet, te voldoen, als, bij voorbeeld, het bezichtigen van gebouwen, tempels of dergelijke, of eene wandeling in het Dorp doen; uwe goederen zijn hen heilig; al hadt gij geld of andere zaken van waarde in uwen Palanquin. Wanneer gij afwezig zijt, is er altoos een, die bij denzelfen de wacht houdt.

Het verwondert mij, dat men in Europa deze Palanquins niet heeft ingevoerd, en dat de een of andere Engelsche of Hollandlandsche Nabab (*) niet een dozijn Pari-

(*) Nabab is een bijnaam, die men dengenen geeft, die uit de Indiën met schatten beladen terug zijn gekomen.

riah (*) Koelies uit Oost-Indiën mede brengt en zich door de straten laat rond-dragen. De nieuwigheid zoude wel in het begin een groot opzien baren; doch er is geen volk dat zich schielijker aan nieuwig-heden gewend dan de Europeanen, en bin-nen eenen korten tijd zoude men niet beter weten of het behóorde zoo. In plaats van met Rijtuigen, zoude men dan met Palan-quins door de Stad vliegen. Ik wenschte, dat ze in de mode kwamen, al ware het ook maar om der menschen wille, die jaar-lijks door het rijden hun leven, of een arm of been verliezen.

Doch keeren wij tot mijne reize terug. Uit dit schoone Mangabosch kwamen wij, door Neli velden, welkers hooge zegenrijke aren zich vriendelijk tot ons overbogen, op eene groote zandige en effene vlakte. Wij haastten ons er over te komen; de zón be-gon kracht te krijgen, geen windje beroer-de.

(*) De Pariah is de laagste en verachtelijkste Caste onder de Hindous: deze alleen zoude men naar Europa kunnen overbrengen; de Hindous, of hoogere Casten, gaan op geen schip en voorna-melijk op geen Europeisch.

de de lucht, en de gestreepte vlammenwolken, verkondigden een buitengemeen heeten dag.

Nauwelijks waren wij de vlakke gepasceerd, of wij bevonden ons, onverwachts, tusfchen hooge rotsen. In het begin was de weg ruim en breed en de grond gelijk en effen; doch langzamerhand begonnen de klippen aan beide zijden zich te naderen, de weg werd nauwer, ongelijker en bezwaarlijker, en de Koelies hadden moeite om op den fcherpen rotsigen grond te loopen, en, om hen te verligten, moest ik vaak den Palanquin uitstappen. Op sommige plaatsfen hingen de toppen der overhangende klippen, aan wederzijden, over ons heen, en vormden eene foort van een duister onderaardsch gewelf. Alle waren ze met digte ftrukken en planten bedekt, onder welke laafte zich eenige bevonden, die rondom eenen liefelijken geur verspreidden. Eene aangename verfrifchende koelte heerschte hier, en eene ontallijke menigte van tortelduiven, die zich van alle kanten lieten hooren, hadden in de reten en kloven der rotsen hunne ongeffoorde woning opgeflogen.

Van Bimilipatnam af, hadden wij in gezels-

zelschap van eene groote menigte Pelgrims gereisd, die, zoo als wij, naar Shiemanchem gingen. Ik zag er van allerlei Natien en Secten. Saniasfies, Pandaroms, Joguis en andere foorten van boetedoeners waren er bij menigte. Gansche Familien, met vrouwen en kinderen, gingen voor en achter ons; alle waren ze vrolijk en blijde, sommigen zongen, anderen prevelden gebeden.

Onzen weg liep gedurig tusfchen rotfen; die hoe langer hoe fteiler werden. Vele zware boomen groeiden aan weerszijden op dezelve, welkers uitgebreide takken zich met elkander verwarden en de zonnestralen opvingen.

Het zal drie uren in den achtermiddag geweest zijn, toen mijn oor door een ver geruisch getroffen werd, dat, naar mate wij naderden, zich verhefte; tot dat wij, eensklaps uit dezen diepen en duisteren holweg tredende, eene groote en uitgestrekte vlakke zich onverwachts voor mijn gezigt vertoonde, uit wier midden een verbazend hooge en fteile berg, ver boven de wolken, rees.

De gansche vallei wemelde van menschen. Duizende beklommen den berg of

daalden van denzelven neder. Mijne verbaasdheid en verrassing was zoo groot, dat ik haastig uit den Palanquin sprong en onbewegelijk dit vreemd schouwspel aanschaaarde.

Eindelijk herinnerde mij mijn volk, dat ik eene plaats moest zoeken, en dit was zoo gemakkelijk niet; de gansche vlakte was bezet; hoe nader aan den voet des bergs, hoe digter, en in een gedrongener waren de groepen bij elkanderen. Wij vonden eindelijk nog eene goede legerplaats onder eenen boom.

Naauwelijks hadden mijne Dragers den Palanquin neder gezet, en in haast wat Avela (*) gegeten, en eenen drank water gedronken, of zij ijlden (na mij verlof verzocht te hebben) om hunne godsdienstplegtigheden op den top des bergs te verrigten.

Hoe groot ook mijne nieuwsgierigheid ware, oordeelde ik het echter niet raadzaam, tegen het middaguur voornamelijk, daar het dien dag zeer heet was, en daarbij in zoo een

(*) Gerooste Nelli, of Rijst in den dop.

een gedrang van menschen, eenen hoogen en steilen berg, langs trappen, te beklimmen. En daar ik, buitendien, voornemens was, hier tot des anderen daags te vertoeven, om alles naauwkeurig gade te kunnen slaan en te onderzoeken, wilde ik mij niet overhaasten. Tegen den avond was het altoos tijds genoeg, een togtje naar boven te doen, en teffens het vermaak te genieten, de zon van die hoogte te zien ondergaan.

Ik gelastte derhalven FRANCISCO, mij het een of ander voor mijn middagmaal gereed te maken, alhoewel ik vreesde dat er niet veel ten beste zoude zijn, en hij moeilijk eenige levensmiddelen zoude bekomen: want hoewel er zich in het dorp aan den voet des bergs een aantal winkels bevonden, was de aandrang van koopers echter zoo groot, dat men er bezwaarlijk konde bijkomen.

Doch het ging beter dan ik dacht: hij had eenige baggers (*) gekocht, die, zoo als ik naderhand vernam, in een nabij zijnd meer

(*) Zoet water-visch, die zeer vet is.

meer gevangen worden, waarvan hij mij een kerrij maakte, en er eenige in jeujelie of Sefam-olie bakte; want boter was er niet te krijgen.

Terwijl hij hiermede bezig was, ging ik mij in het meer baden. O! hoe aangenaam, hoe verfrisschend is zulk een bad! hoe spant het de verslapte zenuwen! vervult het hart met moed, en de leden met kracht; men gevoelt zich als op nieuw herboren — al de loomigheid, al de zwaarmoedigheid, door de hitte des daags veroorzaakt, is verdwenen; men wordt een zekere gerustheid en tevredenheid in zich gewaar, die niet wel te beschrijven is: het bloed vloeit met minder onstuimigheid door de aderen, en de pols slaat bedaarder.

Het baden in deze heete landen is volstrekt onontbeerlijk voor de gezondheid. Ik had het mij tot eene gewoonte gemaakt, en zoude zelden missen, mij met het aanbreken van den dag, naar den eenen of anderen vijver te begeven. Nimmer vergeet ik het vermaak, 't welk ik genoot, als het koele water om mij heen golfde en de liefelijke morgenwindjes om mijn aangezicht speelden, terwijl duizend vogeltjes, uit het overhangend

gend geboomte, en in de nabij zijnde boschjes — elk op zijne wijze — de opgaande zon begroetten.

Ik raad elk, die in Indiën gezond wil blijven, het morgen bad niet te verwaarloozen, en zoo veel mogelijk de levenswijze der Indianen naar te volgen. Dit heb ik federt mijne komst in die landen altijd in acht genomen, en 'er mij zeer wel bij bevonden. Ik at geen ander vleesch dan dat van hoenders en gevogelte; doch osfen- en varkensvleesch zelden of nooit — beide zijn moeilijk te verteren. Sterke dranken heb ik zeer spaarzaam gebruikt; mijn voornaamste voedsel bestond in rijst, visch, veel Spaansche peper en een dronk koud water, of Mologonier (*).

Des morgens, na ik mij gebad had, dronk ik in de naastgelegenste toop een potje versche Surie (†), hetwelk een heerlijk middel en preservatief tegen vele ongemakken is. De Surie verfrischt, versterkt de maag, is heilzaam voor de borst, maakt

ver,

(*) Peperwater.

(†) Palmwijn.

vet, en verbetert de gal. Vruchten, welke een fcherp en bijtend zuur bezitten, als daar zijn de Ananas, Cajoe en andere, at ik weinig, en dan nog altijd met zout; en wachtte mij wel er water op na te drincken, als wanneer ze zeer fchadelijk zijn, en ligt den bloedgang veroorzaken; doch de Gojavah, de Manga, de Jambou, Bana-na en andere, zijn gezonde vruchten, die men, zonder eenigen hinder, tot verzadiging toe mag eten.

Op deze wijze, heb ik in Indiën altoos mijne gezondheid bewaard; en zoo elk Europeaan dusdanige levenswijze in acht nam, zouden er niet jaarlijks zoo veel het flagt-offer van hunne onvoorzigtigheid en zorgeloosheid zijn.

Men kan er zich geen denkbeeld van vormen, hoe los en onverantwoordelijk meest alle degenen, welke in de Indiën komen, met hunne gezondheid te werk gaan. Zonder te overwegen, dat in die heete Landen de Natuur (voornamelijk op een Europisch geftel) eene verbazende verandering ondergaat; dat de zenuwen verflappen, het ligchaam, door de ongewone en fterke uitwaseming, zijne krachten, de maag hare veer-

veerkracht verliest, — volgen zij hunnen ouden Europifchen gang, eten en drinken alles door elkanderen, Ham, Gezouten, en Gerookt Ofsen- en Varkensvleesch, allerhande Wijnen, onder anderen de verhittende Madera, en zware Bieren. Hiermede overladen zij de maag tot laat in den nacht, ontfteken het bloed, en eene gal- of rotkoorts maakt een haastig einde van deze wanghalzen.

Wat ik hier gezegd heb, betreft alleen de grooten en rijken, en die, lucrative bedieningen hebben, en dus veel kunnen verteren. Hunne levenswijze is in der daad fchandelijk en ergerlijk. Al wat zwelgerij, wellust en vermaak kan aanbieden, alles wat de uirgedachtste zinnelijkheid weet te bedenken, gebruiken zij in de uiterfte overmaat.

Matrozen en Soldaten, die zich met Rijst en Carwaat (*) moeten behelpen, ruïneren hunne gezondheid weder met Vruchten, Arak, Pattij, Talwagen en andere sterke dranken, met nachtbraken en dergelijke; (met ligte vrouwlieden gaat de rijke, zoo wel,

(*) Gedroogde vifch.

wel, als de gemeene man, zich te buiten) -- en het is zoo zeer niet het Climaat, als de buitensporige en schandelijke levenswijze der Europeanen aldaar, welke er zoo velen in het graf sleept, of hen een ziekelijk en kwijnend leven doet leiden.

Welk een onderscheid tusschen deze ruwe, ongebondene wellustelingen en den matigen, zachtmoedigen en menschlievenden Indiaan of Hindou! De eerste, welke niet als wijn en sterke dranken zwelgt, wiens tafels gedurig met het vleesch van verscheidene dieren bezet zijn, en de andere, welke zich alleen met water vergenoegt, en van niets als van granen, melk en vruchten leeft; de een, welke, om zijne driften, zijnen gouddorst, zijne heerschezucht te voldoen, het leven, het geluk en de vrijheid, van duizenden zijner medemenschen opoffert, en de andere, welke in huisfelijke gelukzaligheid, in stilte en vrede en in het volvoeren zijner pligten, zijne dagen slijt; die geen dier, geen insect, zelfs veel minder een mensch zal beledigen. Doch, het zijn maar domme en onbeschaafde Heidenen, die niet beter weten, en met onze loffelijke gebruiken en gewoonten niet bekend zijn, en dus, (volgens het algemeen

zeggen der Europeanen) aldaar geen waar genot van het leven hebben.

Naauwelijks had ik mijn middagmaal geëindigd, of ik maakte mij op weg, om den berg te bestijgen. Het was toen drie uren. De zonnestralen hadden een groot gedeelte van hunne kracht verloren; doch het was en bleef smoorheet en drukkend. Er was alle waarschijnlijkheid, dat er een onweer op handen was. Ik haastte mij dus, om nog, voor dat hetzelfde mogt uitbarsten, den top te bereiken, en mijne nieuwsgierigheid te voldoen.

De Berg Shiemanchelom staat in een groot uitgestrekt dal, rondom met kleinere bergen omgeven. Aan den voet dezes bergs ligt een klein doch aangenaam Dorpje, Chindepillie genaamd. Niet verre van hetzelfde bevindt zich een Meer, naar gissing een vierde van eene mijl in den omtrek, van zeer helder en doorzigtig water. Dit Meer was omringd van hooge en fraaije Palmboomen, waarvan sommige zelfs midden in het water stonden, en zich halverweg uit hetzelfde verhieven; hetwelk een bijzonder schoon gezigt maakte. Voor het overige was de gansche Vallei met fraaije topen en groc-

groepen van Palm- en Cocosboomen versierd, tusfchen welke, hier en daar, een klein Tempeltje met kalk bestreken, wit blinkend doorscheen.

Het Feest ter eere van den Afgod APPANA (*), duurt negen dagen, en het aantal van menschen, welke deze heilige plaats op dien tijd bezoeken, is ongelooflijk. Het is niet overdreven, als ik het getal, van die zich er toenmaals, naar gissing, bevonden, op 40000 schat, vrouwen en kinderen mede gerekend.

Men klimt naar den top van dezen berg, langs breede en gemakkelijke trappen, met veel kunst en smaak in denzelven gehouwen, en welke, — het geen te verwonderen is — nog alle onbeschadigd zijn. De Braminen des Tempels houden er gewis de hand aan, doordien het anderzins niet waarfchijnlijk is, dat deze trappen, na zoo vele eeuwen, welke zij reeds in wezen zijn, nog in eenen zoo goeden ftaat zich zouden bevinden.

Even

(*) *Appana* beteekent onde Vader, een zinnebeeld van den eenigen eeuwigen God.

Even als de meeste, ja bijna alle Indische Gedenkteeken, Tempels en onderaardsche Grotten der Oudheid, is de Stigter van deze in den berg gehouwene treden onbekend, en deszelfs naam en de tijd, toen dit reuzenwerk begonnen en voleindigd werd, in den nacht der duistere eeuwen en der vergetelheid gedompeld. Althans ik heb dit nooit kunnen ontwaar worden, hoewel ik eenen Bramin, in deze plaats woonachtig, en aan den dienst des Tempels verbonden, er over onderhield.

Men telt 430 treden van beneden tot omtrent het vierde gedeelte van den berg; tot zoo ver is dezelve (ook buiten de trappen) van alle kanten gemakkelijk te bestijgen; doch hier omringt hem een krans van steile en onoverklimbare rotsen als een muur, en belet volstrekt allen toegang en nadering. Achter dezen muur van rotsen rijst de berg weder begaanbaar en gemakkelijk omhoog, tot naar den top. Een Kasteel, op dezen berg gebouwd, was, naar mijn oordeel, onwinbaar.

Daar de hooge en op zich zelf staande steile rots, allen toegang tot het overige gedeelte van den berg sluit, is er een mi-

me

me overwelfde doortogt in de rots uitgehouwen, door welken men gaat, als door eene poort. Van daar telt men nog 1160 treden, heel fraai in den berg uitgehouwen, eer men deszelfs top bereikt. Op dezen top, verre boven de wolken, is het Dorp Shiemanchelom en aan de Zuidzijde van hetzelfde de Tempel, waar zich de Hindouische Pelgrims uit gansch Indiën begeven, om den God Appana te vereeren, welke Godheid in achting met die van Jagernaat gelijk staat.

De Tempel is (gelijk de treden in den berg gehouwen) een antiek gedenkteeken, en waarschijnlijk door een en denzelfden vorst gebouwd. En dat het een zeer oud werk is, getuigt de bouwde dezès Tempels, die met dien van de hedendaagfche of moderne bouwwaard der Hindoufche Tempels, zoo wel in gedaante, als foliditeit, zeer verfchilt.

In den omtrek van dezen Tempel is de heilige bron, die tuffchen twee rotfen voortkomt en van daar in een, met voordacht uitgegraven, bed of breedte diepe goot, in eene regte lijn, naar beneden fneelt.

Omftreeks honderd treden van den rots-
wand,

wand; die het gansche gebergte omringt, verdeelt zich dit bed, of deze goot in vijf andere, even als de vingers van eene geopende hand, en het water schiet nu door vijf kanalen; elk omtrent zes treden van elkanderen, van den steilen rotswand, die op deze plaats voorbedachtelijk effen en perpendiculair gemaakt is, ter dikte van eenen arm, in kleine bogen naar beneden.

Dit water nu, heeft, volgens hun geloof, het vermogen, even als het water van den Ganges, het Zeewater bij Ramassfourin, het water van den vijver Danoucobie op het Eiland Ramanadpoeram en eenige andere zeer heilige wateren, zonden van den derden en mindere graden weg te nemen; doch om zich van de zonden van den eersten en tweeden graad te zuiveren, behoort eene strenge boeredoening (*). Hierin zijn ze ongeluk.

(*) De Hindous hebben de zonden in zeven graden verdeeld.

Die van den eersten graad zijn: Het dooden van eenen Bramin. Een Bramin sterken drank drinkende, of koefleesch etende. Bloedschande met zijne eigene Moeder.

Die van den tweeden graad zijn: Zich voor

I. DEEL.

C

eene

lukkiger dan die van den Roomsch-Catholijken Godsdienst in Goa, Macao, de Philip-pijn-

eene hoogere Caste op te geven dan men is. Zijn Leermester of Gourou te slaan. Bloedschande met zijne eigene Zuster. Eene maagd gewelddadig te schenden. Een mensch met opzet te dooden. Valsche getuigenis te geven. Een valsche eed te doen, om iemand te schaden. Iemand van zijne Familie als slaaf te verkoopen. Een mensch te stellen. Zich van iemands Landerijen, door onwettige middelen, meester te maken enz.

Zonden van den derde graad zijn: Eene Koe te dooden. Echtbreuk. Moord, zonder opzet. Zich met Tooverij op te houden. Zijne onderhoorigen te onderdrukken, of hen onbehoorlijke boete af te persen. Zijne Onders of Leermesters met misachting en ongehoorzaamheid te behandelen. Een Bramin of Xeterie negotie of handel drijvende, zoo hij er niet wegens groot gebrek toe genoodzaakt is. In dat geval mogen ze echter in de volgende Artikels niet handelen: namelijk in geene Olie, Zout, Banket of Zuikergebak, geprepareerde Spijzen, Jijntje of Sesamzaad, rood Laken, Linnen, Wollen-goed of Stoffe, Vruchten, Medisijnen, Wapenen, Vergif, Vleesch, Parfumerij, Melk, Honig, dikke Melk, Wijn of sterke Dranken, Indigo, Lak, Gras of Water, nog iets hoegenaamd dat van Leer gemaakt is. Buiten deze evengenoemde zaken, mag een Bramin, zoo hem de hooge nood er toe perst, met alles handel drijven, zonder dat hij daarom ontslagen is.

pijnſche Eilanden, Brazil en in alle andere Oost-Indiſche Bezittingen der Spanjaarden en

is van zijnen pligt, om de Jugs of Offerande aan de Dewras of Goden te verrigten, en dagelijks de Veids, Shasters en andere heilige boeken te lezen.

Andere zonden van den derden graad zijn: een Bramin verwaarloozende om het koordje Zonar, op den behoorlijken ouderdom, aan te doen. Zijne naast-bestaanden gebrek latende lijden, wanneer men in staat is dezelve te helpen, zijne vrouw te verkoopen, of zonder reden te verlaten.

Het zoude den Lezer verdrieten, zoo ik denzelven eene lijst van de andere vier Classen of Graden van zonden wilde geven. Die van den derden graad worden door deze heilige wateren afgewasſchen, mits men belooft (en het ook volvoert) ze niet weder te begaan.

Doch tot uitwiſſeling der zonden van den eerſten en tweeden graad, behooren, gelijk ik gezegd heb, zwaare boetedoeningen.

Bij voorbeeld; iemand, die eenen Bramin gedood heeft, zal, na zijnen dood, in het ligchaam van een harrebeest, hond, kameel of varken, in deze wereld terug komen, waarna zijne ziele weder in een menſchen ligchaam zal ingaan; doch hij zal altoos ziekelijk zijn, en aan eene zware krankheid ſterven.

Het eenigſte middel om dit te verhoeden is, van zijn eigen vleesch geſtadig iets af te ſnijden, en hetzelfde in het vuur te werpen, of zijne Familie voor twaalf jaren te verlaten en met eene menſchen

en Portugezen; waar men, zonder veel moeite, aflat en vergiffenis, voor allerhande zonden, begane en nog te begane, kan verkrijgen; mits er voor betalende.

Doch, om wederom tot de beschrijving van den Berg te komen; niemand mag zijnen Godsdienst op deszelfs top verrigten, voor en aler hij zich onder eene van deze goten gebaad, of, ten minste, met zijn hoofd er voor eenige minuten onder gestaan heeft.

Men

herfenpan in de hand te bedelen, uit deze herfenpan te eten, en aan elk zijne misdaad bekend te maken; wel te verstaan, wanneer iemand eenen Bramin bij toeval doodt. Doch zoo hij denzelven met voordacht en opzettelijk heeft ter dood gebragt, moet deze boetedoening met de herfenpan, in stede van twaalf, vierentwintig jaren duren.

Buiten deze zeven graden van zonden, zijn er nog vele andere, die onder de gemoedsdriften gerekend worden, als toorn, gierigheid, listigheid, de wereldsche vermaken te zeer aanklevende, hoogmoed, onkunde, trotsch te zijn op jeugd, schoonheid, rijkdom, vermogen en kennis; te groote droefheid over het verlies van deze zaken betoonende; de goederen dezer wereld als zijne eigene aanmerkende; Eigenliefde; de menschen meer vreezende dan God; zich over zijne eigene deugd verheugende en over zijns vijands ondeugd zich verblijdende, enz.

Men kan ligt begrijpen, dat het gedrang onder deze watervallen verbazend moet zijn; doch hoe zeer zich ook elk beijverde, om maar eene gulp over zijn hoofd te krijgen — want dit schein genoegzaam te zijn — ging dit echter toe, zonder de minste ongeregeldheden, geweld of beleëdiging jegens elkanderen; de een maakte plaats voor den anderen, de een hielp den anderen te naderen; alles ging zedig en zonder twist toe, en bewees genoeg, hoe zeer het karakter en de denkwijze der Indianen vreedzaam en menschelijk is, en hoe ver het van de woestheid, ruwheid en ongebondenheid der Europeanen verschilt en boven hetzelfde verheven is. Hij, die in Europa eene dergelijke zamenvloeiing en vergadering van menschen van allerlei natien gezien heeft, voornamelijk als er iets vreemds te zien is, en nog meer, als er iets uitgedeeld wordt, weet, hoe ruw en boosaardig daar de een den anderen behandelt, en hoe vele er somtijds het gebruik der leden, of wel het leven bij verliezen.

De rotswand, waarvan het water uit deze vijf goten naar beneden valt, is naar gissing 40 a 50 voet hoog. Naauwelijs heeft het

de standplaats der badenden, eene vlakke, van omtrent 100 treden lang en half zoo breed, bereikt, of het verdwijnt tusschen verscheidene spleten en openingen, en komt omtrent 200 schreden lager in massa weder voor den dag, waar het met kracht uit eene rots stort, eenen kleinen waterval vormt, ruischend en schuimend langs de ongelijke klippen, in duizend zilverglanzige bogen, heen stroomt, en zich eindelijk in eenige diepe beuven, digt bij den voet des bergs, stort. Daar verliest het zich en loopt door onderaardsche gangen in het meer, zonder dat het weder te voorschijn komt.

Na dat ik mijne nieuwsgierigheid bij dezen waterval voldaan had, en eenigen tijd het gewoel, en de aandacht der badenden had aangezien, ~~tand~~ ik door de poort, die in den rotswand was gehouwen. Hier vond ik een klein Tempeltje, aan eene Godheid gewijd, die in een klein hokje, achter ijzeren traliën zat, en wier gedaante ik, wegens de donkerheid, welke er in heerschte, zoo wel als de menigte menschen, die er hun gebed voor deden, niet bekennen konde. Scharen van Pelgrims knielden voor dit

dit Tempeltje, of lagen met het aangezicht ter aarde.

Aan beide zijden van den weg, die naar den top des bergs leidde, en zelfs verder op, waren fraaije topen; alle vervuld met eene tallooze menigte menschen van beide sekten, en allerlei ouderdom.

Hier zaten vrouwen en mannen, gansche familiën, vergenoegd en blijde in het gras, of in het zand bij elkanderen, aten en dronken, terwijl hunne kinderen om hen heen speelden. De meeste dezer topen bestonden uit vruchtboomen van allerlei aard, die met voordacht hier en daar schenen geplant te zijn, en tot mijne verwondering op deze hoogte en dien klippigen grond welig groeiden.

Doch hoe zal ik het gewoel op den top des bergs beschrijven? Hoe drong zich alles naar den Tempel! terwijl eene groote menigte van verre en digte bij op hunne knieën en aangezigten rondom denzelven lagen, als zich onwaardig oordeelende denzelven te betreden. Eenigen zaten in diepe mijmering bedolven; sommigen prevelden hunne gebeden binnens monds, andere baden met luider stemme. De lucht was met wierook-

damp vervuld. Schoone Danseresfen zaten hier en daar in groepen bij elkanderen, en onthaalden hunne Minnaars met Betel en Zuikergebak. Van alle kanten weërgalmden de luidruchtige speeltuigen en het verdoovend geraas der Dools (*) en Chelimbies (†).

Tot mijne niet geringe droefheid, zag ik mij in mijne hoop, van de zon te zien ondergaan, bedrogen. De zwarte wolken, die zich aan den westelijken gezigteinder opeen hadden gestapeld, zetteden zich in beweging, en naderden dreigend; velen, die zich van de groote massa hadden losgerukt, snelden als trawanten vooruit, en verspreidden zich over het uitspanfel; nu en dan kwamen er eenigen regt op den berg aan, en wendden zich langs denzelven omhoog, als werden ze door eenē menschelijke magt opgeheven en voortgerold, en even als wilden zij langs zijnen steilen rug, als op eene groote ladder, in den hemel stijgen.

Het is een bijzonder vreemd, schrikbaar
en

(*) Dools, Frommels.

(†) Kleine koperen bekkens, die een schel en doordringend geluid maken.

en tevens vermakelijk verschijnsel, zoo eene wolk van verre op zich af te zien komen. Men verbeeldt zich eene groote rots te zien aandrijven, die tegen den berg dreigt aan te botsen, en men verwacht op het oogenblik harer nadering tot gruis verpletterd te worden.

Reeds rolde de donder, de bliksems schitterden voor mij benen, en de duisternis breidde zich uit: elk zocht eene schuilplaats naar beneden. Hoe gaarn ik mij ook in het midden eener donderwolk had bevonden, oordeelde ik het echter raadzaam, mij niet aan het gevaar van het Electric vuer of aan den wind en regen, die er gemeenlijk bij verzeld gaat, bloot te stellen; ik daalde dus met de menigte van den berg, en bereikte behouden mijnen Palanquin, toen het in de vallei reeds bijna donker was.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Afkeer der Indianen voor de Europeanen. — Vanwaar zijn oorsprong. — Vergelijking van het karakter en de levenswijze dezer beide volken. — Beklimming van den Berg. — Opgang der Zonne. — Beschrijving van dit heerlijk gezigt. — Vertrek van Shiemanchelom.

Intusſchen begon de lucht ſterk te betrekken, en ik verwachtte, dat er een zwaar onweér zoude uitbarſten; doch tegen verwachting bleef het ſtil; uitgenomen eene ſterke flikkering van weerlicht en het verre gerommel van den donder.

De lucht klaarde langzamerhand weder op, en de maan ſcheen weder met alle pracht aan het ſtergewelf. Ik was er hartelijk blijde om, want nu hoopte ik, dat wij den vol-

volgenden dag schoon en helder weer zouden hebben.

Mijn bediende was bezig mij eene kerrij van Morunga (*) te maken, eene vrucht waarvan ik altoos een groot liefhebber ben geweest. Dit kwam bijzonder wel van pas, want het op- en afklimmen en de scherpe lucht op den berg, hadden mijnen eetlust opgewakkerd.

Nu kwamen mijne dragers mij verlof vragen, den nacht op den berg te mogen doorbrengen, om hunne godsdienstplegtrigheden bij te wonen en te verrigten. Ik stond hun dit gewillig toe (hoewel ik verzekerd was, dat zij mij des anderen daags niet ver zouden brengen,) onder die voorwaarde nogtans, dat een van hen, mij om drie uren des morgens zoude komen wekken. Ik was nieuwsgierig de Procesfie te zien, die met het aanbreken des dags eenen aanvang zoude nemen; doch hoofdzakelijk wilde ik het opgaan der zonne van den top des bergs

(*) Morunga, eene soort van lange Boonen, die door de Europeanen aldaar Trommelfokken genaamd worden, om dat ze er eenigzins naar gelijken.

bergs aanschouwen, en deze heerlijke plaatse haren loop om ons halfrond zien beginnen.

Ik had mij vroegtijdig in mijnen Palanquin ter ruste gelegd; doch mijn slaap was van geen langen duur; het vreeselijk geraas van zoo veel duizend menschen, die lachten, praatten en zongen, vervulde de lucht, en maakte mij wakker; buitendien was het smoorheet en drukkend, en millioenen van moskitos omringden mij — het was als of ze mij wilden verflinden. Waarschijnlijk kwamen ze uit het riet en 't kreupelbosch, aan de oevers van het meer; voort; ware ik geen Oorlam (*), en mijn vel tegen de steken dezer lastige Insecten gehard, ik zoude den volgenden morgen onkenbaar geweest zijn.

Geene zes schreden van mijnen Palanquin, hadden zich eenige Brama's met hunne Familien gelegerd; vrouwen en kinderen zaten

(*) *Oorlam*, een verbasterd Maleisch woord, eigenlijk *Orang lama*, beteekent iemand, die ergens lang geweest is. Dit woord *Oorlam* geeft men aan dengenen, die lang in de Indië geweest is; waartegen men hem, die eerst ginds aankomt, *Baar* noemt, van het Maleisch woord *Orang Baar*, of nieuwweling.

cen in eenen digten en dubbelen kring naast elkanderen, en luisterden aandachtig naar eenen van het gezelschap, die met eene luide en zingende stem iets uit eene Poëtie (*) bij het licht eener lamp voorlas.

Na eenige vergeeffche pogingen om weder in slaap te komen, stond ik eindelijk op, en zag rondom mij heen. Tot in de verte flikkerden ontallijke vuren in den duisterten nacht, door groepen van menschen omringd, die hun avondmaal namen of gereed maakten; of zich met spelen of vertelsels vermaakten.

Ik wandelde door verscheidene rijen van hen heen; gaarn had ik mij bij de eene of andere groep opgehouden, om naar hen te luisteren of mij met hen in een gesprek in te laten, met hen te lagchen, en te kortswijlen, of hen over hun Land en andere zaken te ondervragen.

Doch mijne tegenwoordigheid scheen hen te hinderen; de afkeer, de vrees, het wantrouwen, dat alle Indianen voor de Europeanen gevoelen — bespeurde ik op het ge-

(*) Poëtie, Historie Boek. Onder deze Poëties werden ook Romans gerekend.

daarvan heeft men, helaas! maar al te goe-
de blijken en bewijzen.

Nog iets, 't welk het zachtmoedig en
vredelievend karakter van deze volkeren on-
wedersprekelijk bewijst. — Zoude men het
gelooven! — Onder deze talloze menigte
van allerlei Natien, die zich hier bij elkan-
deren bevonden, werd men geen en den minsten
twist, geen geschreeuw of moedwil, geen
gedrang of vechterijen gewaar; men zag
hier geene dronkaards of baldadige gasten,
die uit boosaardigheid beleedigen; hier wa-
ren geene geregrsdienaars, stille wachts, en
hoe dergelijk volk meer heet, noodig, om
de orde en rust te houden; alles ging in
stille, vergenoegen en tevredenheid te werk;
men zoude deze groote menschen-massa
voor eene enkele Familie hebben aange-
zien.

Ik had mij weder in mijnen Palanquin ge-
legd; het gedruis van de menigte was eenig-
zins bedaard; mijn buurman had opgehouden
met zijn luidruchtig lezen; doch de lucht
bleef even drukkend, en de moskito's vielen
mij weder als woedend aan; het was dus eerst
diep na middernacht, toen ik in slaap ge-
raakte; doch ook dezen genoot ik niet lang,
een

een mijner Koelies wekte mij ingevolge mijne order; het was toen omtrent vier uren en nog donker.

De gansche vallei was in beweging. Het geraas der ontallijke menigte was als het bruisen van eenen waterval; alles ijde naar den berg, wiens kruin geheel in vuur scheen, door de menigte flambouwen, die als dwaallichten heen en weder zwierden, — de pikkransen, die onophoudelijk hunne vlammen uitspreidden, en de vuurpijlen, die door de bovenlucht drongen, en van beneden de vreemdste vertooning maakten.

Vol van nieuwsgierigheid en verlangen begaf ik mij terstond op weg. Ik liet FRANCISCO bij den Palanquin, nam mijnen kijker mede, en wandelde met de menigte voort, die in de grootste eendragt zich naar den voet des bergs spoedde.

Ik hield mij geen oogenblik op, en ijde naar den top, om denzelven nog voor den dageraad te bereiken.

Onder zoo vele menschen was ik wel de eenigste, die denzelven met het voornemen besteeg, om het schoonste, het heerlijkste in de Natuur, de Zon, van zoo eene hoogte uit de zee te zien oprijzen, om ooggetuig

gen van de verschijning van een wezen te zijn, dat ons, meer dan alle tempels en beelden, de grootheid en de almacht van dat onbegrijpelijk Opperwezen konde leeren kennen. In plaats van dit heerlijk tooneel, waarvan de voorhang welhaast zoude worden opgetrokken, te aanschouwen — ijlden ze alle om ijdele en onnutte ceremoniën en belagchelijke plegtigheden bij te wonen, die, gelijk vele andere kerkplegtigheden, geen den minsten indruk in de ziel nalaten.

Het getier en gewoel op den top des bergs was boven alle beschrijving. De stemmen der menschen, het verdoovend geraas hunner blaasinstrumenten, het brommen der dools, het klinken der bekkens, en het suizen der vuurpijlen, die in menigte werden afgeschoten, verbijsterde en verbaasde. De gansche kruin was met menschen overdekt, die naar het oogenblik reikhalsden, dat men de Godheid uit den Tempel zoude brengen, en de processie eenen aanvang zoude nemen.

Doch ik begaf mij naar eene tegenovergestelde zijde, eene afgelegene en eenzame plaats, waar niemand mij zoude hinderen en ik in stilte mijne betrachting konde maken,

en ongestoord het genoegen smaken, dat ik mijzelven beloofde. Ik ging op eenen hoogen steen zitten, stak een Cegaar aan — en verwachtte, met innig verlangen, dat het gordijn des hemels zoude worden opgeschoven.

Met onbewegelijke oogen staarde ik eenigen tijd voor mij heen in den zwarten nacht. Op eenmaal zag ik de lucht zich in het Oosten verdunnen. De zee scheidde zich onmerkbaar van de duisternis — de Horizon brak door — gouden en purperen strepen kwamen, als door eene tooverroede, te voorschijn en verspreidden zich langs de oostelijke kinnen. De eene golf van licht vliegt na de andere over het uitspanfel, de sterren verbleeken — en reeds omringen mij de eerste schemeringen des dags.

Nu schieten, op eenmaal, lange stralen als blikfemschichten achter den gezigteinder omhoog in den hemel. De rand der zee kookt in vuur; uit golvend goud treedt de Zon in heerlijke majesteit aan den hemel, en met onuitsprekelijke verrukking zag ik hare groote schijf in gloeiende pracht voor mij staan.

De duisterheid lag nog in de diepte, doch

de toppen der bergen schemerden reeds in haar licht; langzaam rolde zij den sluier op, die nog de zee en de aarde bedekte — en welhaast lag het gansche landschap in duizend schakeringen voor mij uitgebreid. Hoog boven mij, vlogen de Avoutrous (*) en Gueroudins (†). In wijde kringen zwierden zij rond, en dreven op hunne uitgespreide breede vleugelen. Schel klonk hun beantwoordend vreugdegeroep tot mij af, en — even als ik — verheugden zij zich in den dag.

Onbegrijpelijke schoonheid der Scheping! — Almachtig Wezen! — die dit alles vormde en onderhoudt. Ik bid U aan! — In diepe verwondering opgetogen val ik voor U neder! Hoog klopt mijne borst van vreugde, dat ik ook uw maakfel bent — dat gij mij even als deze schitterende ster vormde! — en ik U, even als zij, mijn bestaan te danken heb! —

O

(*) *Avoutrou*, Berg-Adelaar.

(†) *Gueroudin*, eene soort van Kuikendief, die de Hindous vereeren, wijl hi eschn in eene zijner invleeschingen zich van dien vogel, als een rijpaard bediende.

O aanlokkelijke Natuur! Ik heb u vaak in uwe sieraden bewonderd — ik zag u menigmaal in alle uwe Oosterfche pracht — doch zoo als zich hier uwe onweêrftaanbare fchoonheden, tot aanbidding van uwen almachtigen Schepper, aan mij openbaarden — zoo zag ik u nimmer te voren!

Wat is alle glorie en praal der Vorften en Grooten dezer wereld! — Al hun geleende lufter — hoe gering! — hoe zeer gering! — in vergelijking van dit heerlijk fchouwfpel, vol van onuitsprekelijke majestéit — om hetwelk naar te bootsen, alle menfchelijke kunst te zamen vereenigd, niet dan hare zwakheid verraaft.

De Zon prijkte nu in al haren lufter, en hare ruime ftralen befchenen in vollen glans den hemel en de aarde. Toen ik uit de eerfte verbazing weder eenigzins tot mij zelve was gekomen, en voor het groote genot meer vatbaar was, floeg ik mijne oogen rondom mij in de uitgeftekte ruimte, en verlustigde mij, op mijn gemak, met het heerlijkfte *Panorama* dat ooit des menfchen oog aanfchouwde.

Ik was als betooverd; mijn oog was verdoold in dit onafzienbaar landschap, en

zweefde op duizend voorwerpen, zonder ergens eene rustplaats te vinden.

Nu en dan borst ik, in onwillekeurige uitroepingen van verwondering, over de almacht en grootheid van God uit. Hoe bemint, hoe eert men zich zelve in zulk eene stemming! hoe gereinigd, hoe vrij, hoe ontslagen voelt zich het hart, in deze zalige oogenblikken, van alle verachtelijke wenschen, van alle driften en de zucht naar de wereld en hare verleidingen! O! ik had op dat tijdstip, zonder het minste berouw en droefheid kunnen sterven.

Lang duurde mijne verwondering en verbaasdheid, eer ik eenigzins met bedaardheid de voorwerpen konde betrachten, die zich aan mijn gezigt voordeden.

Ten Oosten donkergroene boschen, die zich uit zandige vlakten verheften. Verder op in het verschiet de zwart-blaauwe zee. Ten Zuiden over bergen en klippen heen, vertoonde zich Vizagapatnam, met hare graauwe rotsen. Bimilipatnam herkende ik in het Noorden. Verder op Ganjam, Chikakoil, en vele andere plaatsen en dorpen. Ten Westen een uitgestrekt schilderachtig Landschap met bergen en valleijen aangenaam gescha-

schakeerd; rivieren die het, als witte banden, kronkelend doorsneden. — Het uitzigt was onbeschrijfelijk groot en heerlijk! — Ik had gewenscht, honderd oogen te hebben, om het alles op eenmaal te kunnen omvatten. Ik wist niet waar ik was; of ik leefde, of reeds, van dit sterfelijk ligchaam ontslagen, in de velden des Hemels rondvloog. Al het verledene, al de herinneringen van genotene vermaken en geledene rampen, waren gansch uit mijne ziel gewischt; alles was uit mijn geheugen verdwenen — en ik voelde alleen het tegenwoordige.

Langer dan een uur bleef ik onbeweeglijk dat vermakelijk tooneel aanschouwen. Ik had moeite er mij van af te scheuren. Mijn oog konde zich niet verzadigen van te zien. Eindelijk verliet ik mijne standplaats en wandelde langs den rand van de kruin des bergs naar de tegenovergestelde zijde. Ik zag nu naar het dal. — In de duizeling verwekkende diepte was het zwart van menschen, die als een digte hoop mieren door elkander wemelden; hunne verwarde stemmen stegen van tijd tot tijd om hoog als het geruisch der baren, als de bruisende

zee, die door eenen fellen storm beroerd wordt. Het gedruisch verhefte en verminde, naar mate dat het door de wind opgenomen en tegen den berg terug gekaart werd.

Nu vestigde ik mijne aandacht op de bonte en ontallijke menigte, die de trappen op en afgolfd. De stemmen van duizende vrolijke en biddende menschen vermengden zich met het brommend en schel geluid van Dools, Combous, Toutarics en andere geraasmakende instrumenten; want de Processie had reeds sedert het opgaan der zonne haren aanvang genomen, en was juist geëindigd. Ik had dus de gelegenheid verwaarloosd, dezelve te zien. Doch wat was deze Processie, ja alle Profesiën van de gansche wereld, zij mogen ook zoo schoon, zoo prachtig zijn als ze willen, in vergelijking van dat verrukkelijk en majestueusch schouwspel, dat ik had bijgewoond!

Ik had onze afreize op negen uren bestemd, en het was over tien uren toen ik beneden kwam. Mijn volk stond reeds naar mij te wachten. Doch deze berg was mij veel te merkwaardig dan dat ik denzelven zoude hebben kunnen verlaten, zonder alvoren

rens

rens eene uitvoerige teekening van denzelven te hebben genomen. Het was ver over elf uren, eer wij deze plaats verlieten.

Ik zal wel nooit den berg Shiemanchelom weder betreden; doch zoo lang ik leef, zal mij deszelfs herinnering bijblijven. Wat ik er zag heeft toegebracht, om mij eene gansch verschillende denkwijze over vele zaken te geven, het heeft mij deze kinderachtige vrees en ontfeltenis, die de meeste menschen, in tegenwoordigheid der Grooten hebben, benomen; deze verwonderingen eerbied, voor alles wat hen omringt: hunne tijtels, hun staat, hunne glorie, waarop zij zoo trotsch zijn, en waardoor zij ontzag zoeken te verwekken — zijn van dit tijdstip als niets in mijne oogen; ik zie er nu op met onverschilligheid. En noch om de krooning, noch om de inhaling van eenen Vorst, noch om iets dergelijks, om hetwelk te zien, nieuwsgierigen van verre plaatsen komen reizen, en de menigte zich dood laat dringen; zoude ik geene trede uit mijnen weg willen wijken. Ach! die eens met een hart vol van gevoel de Zon van den top eens hoogen bergs, achter den rand der zee, heeft zien opgaan, voor

dien zijn zulke ijdele vertooningen van geene waarde.

Van Shiemanchelom gaat de weg Zuid-Oost door valleijen en tusschen bergen van middelbare grootte, langs welke men de witte zandige weg, als een lange band, slingerend ziet doorloopen. Groepen van boomen, kleine beekjes, die tusschen de klippen ritselden; somtijds een troep herten, die aan den rand der steilten graasde, en eene menigte pelgrims, die zich naar den berg begaven, verlevendigden dezen, zich meer dan drie uren ver uitstrekkenden, anders eenzamen weg.

Eindelijk schoven zich de steenmassen uit elkanderen; wij kwamen weder in de vlakte, en de boschjes en topen vertoonden zich weder van verre met dorpen en tempels.

Het was ruim drie uren, toen wij te Nabab Pette aankwamen, een klein maar zindelijk dorpje; het had geene Chauderie, maar eenen Wortelboom, met eenen bemuurden zetel. — Er rusteden te veel reizigers onder zijne schaduwe, dan dat wij er plaats onder hadden kunnen nemen. Wij besloten dus, ons in eene fraaije toop, aan de

de andere zijde van het dorp, neder te slaan.

Toen wij hetzelfde doortrokken, hoorde ik in eene der hutten het geraas van Tomtoms (*), vermengd met een, bij tusschenpozen, luid gillen van eene vrouw. Ik zag* over den Pagger (†), en werd gewaar dat men bezig was den Duivel uit eenen bezetene te verdrijven. Deze goochelarij had ik zoo dikwijls gezien, dat ik niet den minsten trek of nieuwsgierigheid in mij gevoelde, om ze weder bij te wonen, en er het uiteinde van af te wachten; ik vervolgde dus mijnen weg.

Vele mijner Lezers zullen het vreemd vinden, dat deze blinde en domme Heidenen zich ook al onderstaan, om Duivels uit te drijven. In hoe ver ze er toe geregtigd en bekwaam zijn, kan ik niet beoordeelen; maar het is niettemin zeker, dat de Indianen,

(*) Eene soort van Trommels.

(†) Pagger is een muur van klei, omtrent eene mans hoogte. De woningen der Indianen in de dorpen staan alle op zich zelve, en zijn elk door zoo eenen muur van klei, die eenen grooten omtrek om de hut beslaat, van elkanderen afgescheiden.

nen, door gansch Indië, de kunst van bezweren en duivels uit te bannen, even zoo goed als de Christenen in Europa, bezitten, of meenen te bezitten. Dit moet ik echter zeggen, dat zij er niet zeer grif en handig in zijn, en het gebeurt somtijds wel, dat er verscheidene dagen verloopenen, eer zij den geest, zoo hij magtig en halsstarrig is, en de bezweerder de zaak niet regt verstaat, zijne woning kunnen doen verlaten.

De Hindous gelooven, dat er Mannelijke en Vrouwelijke Duivels zijn; dat de eerste in het ligchaam der Mannen, en de andere in die der Vrouwen gaan. Deze Duivels houden zich gemeenlijk op in dikke en zware boomen, in welke zij hunne woning hebben; de Wortelboom uitzonderd, dien zij nooit durven genaken, ja zelfs niet in zijne schaduwe durven verwijlen. En dit is de reden, waarom deze boom voor heilig wordt aangezien, en men aan deszelfs stam zetels bouwt en tempels oprigt.

De zielen van Roovers, Dieven, Moordenaars, Valsche getuigen, Ongetrouwden, Echtbrekers, Ongodsdienstigen, en die hunne Ouders of Leermeesters geslagen hebben of ongehoorzaam zijn geweest, die de Sraadh
en

en Jugs niet verrigt hebben, en andere misdadigers, die, zonder behoorlijke boete voor die zonden gedaan te hebben, zijn gestorven; worden, nadat ze hunne straffen en pijnigingen in eene der vier eerste Hellen (er zijn zeven) ontvangen hebben, nog bovendien door Jom Raadsh, of de Rigter der menschelijke daden, in dit leven gedoemd, om voor eenen onbepaalden tijd in de wereld rond te zwerven: kunnende zij niet anders uit dien staat verlost worden, dan door de offeranden, die hunne familie voor hen te Goija (*), verrigt, of door zich

(*) Dertig mijlen van Kasehi of Banarés, Zuidwaarts, ligt de Stad Goija, ook Dhorumoranija of de Koningin der liefde of weldaden; waar de godheid Godhador (een der namen van Vischnou) aanbeden wordt. Het is daar, dat men de offeranden en gebeden voor de afgescheidene zielen zijner familie doet, voornamelijk voor hen wier levenswijze heeft doen veronderstellen, dat ze door Jom Raadsh gedoemd zijn, om op deze wereld als dwalende geesten te zwerven. Er is te Goija een steen waar in Vischnou zijnen voet zoude gedrukt hebben. Het is op dezen steen, dat men een zeker deeg, Peen genaamd, legt. Men doet eerst zijn gebed aan de Godheid van de plaats, en vervolgens aan Jom Raadsh; men breekt een stuk van het deeg af,

ea

zich de gebeden en andere religieuze plegtigheden van de zoodanigen toe te eighen, die dezelve zonder eenige aandacht of godsvrucht, of wel met een kwaad of boos voor-nemen, verrigten.

Deze zwervende geesten hebben alle verschillende benamingen, als Peifchaasch, Preet, Pêthonie, Shankonie, Saakschonie, Daakhiedaan, Brrma dotrie, Akash banie, Jokhie, en meer andere, te veel om hier op te noemen.

Eeni- en legt het in den, in den steen ingedrukten, voetflap, noemende bij ieder stuk deeg den naam van hem, voor wiens ziel deeze ceremonie verrigt wordt, en telkens als zij een stuk deeg nederleggen noemen zij weder eenen anderen nabestaande, zelf tot het zeventen lid toe. De Velds zeggen, dat door deze ceremonie ontwifselbaar de verlossing van zulke zielen bewerkt wordt.

Men heeft juist niet volstrekt noodig, om zelf eene zoo verre reize naar Goija te doen; men kan deze offerande in alle beroemde Tempels van Bieschn of Wischnou verrigten. Het kost dan echter veel geld. Die genen, die geen geld genoeg hebben, om deze zware onkosten te doen, noch in staat zijn, om zelf naar Goija te gaan, geven aan iemand, die deze reize onderneemt, na eenige voorafgaande ceremoniën, eene volmagt, om, in hunnen naam, en voor het welzijn der zielen van deze en

ge-

Eenige dezer Geesten zijn boosaardig, en andere weder onschadelijk. De eerstgenoemde, bij voorbeeld, vindt vermaak om menschen te kwellen en te verschrikken; hij houdt zich op de wegen en in hooge boomen (uitgenomen den Alla), op; hij is ook op de Kerkhoven en den Smeschaan. (waar de dooden verbrand worden.) Op al deze plaatsen vertoont hij zich somwijlen in schrikkelijke gedaanten, en hij heeft magt, zoodanige menschen, die zich door baden, en het morgen gebed niet zuiveren en behoeven, ziekten en ongemakken aan te doen.

De Preet houdt zich in huizen, verlatene en vervallene gebouwen op; hij vindt mede vermaak, de menschen schrik en vreeze aan te jagen, en is, het geen wij spook noemen.

Petho.

gene personen, deze offeranden van de Peen te verrigten: het geen volstaan kan. Maar zoo de zoon of broeder, of de naaste bloedverwant deel heeft gehad, of medepligtig is geweest aan de zonde, om welke men veronderstelt dat de ziel des overledenen gedoemd is te dwalen en te lijden; dan is zoodanige naastbestaande, zoon of broeder, zelf verplicht naar Goija te gaan, om de ziel van den overledene te verlossen.

Pethonie, Shankonie en Saaksehonie, zijn geesten van de vrouwelijke Sekse. Zij zoeken mede de menschen te schaden, en vertoonen zich aan hen onder de gedaante van schoone vrouwen of danferessen. De- genen, die, door hen verleid, met hen zoekt te boeleren of onvoorzigtig is zich met hen te willen vermengen, brengen zij om het leven, of veroorzaken hen onge- neeselijke ziekten. Hierom zal een Hindou zich met angst en spoed van zoo eene vrouw wegmaken, die hem bij nacht op straat of op den weg om een minnarijje zoude aanspreken.

Daakhiedaan zijn geesten, die zich op de bergen en in de wouden onthouden; ook in wildernissen en op eenzame heiden. Het woord Daakhiedaan beduid *te roepen*, en deze geesten zijn er op uit, de reizigers door de stemme van menschen of ander geluid te verschrikken, of van den regten weg af te leiden. Zij vertoonen zich aan hen in de gedaante van een licht, een huis, een wegwijzer of iets anders, om ze te doen verdwalen en in poelen of afgronden te storten. Te dien einde
boot-

bootfen zij fomtijds de ftemmen van menfchen, die om hulp roepen, naar.

De Bhrrmmia boet zijn zwervende geesten, zoo als het woord Bhrrmmia rondswa-
len beteekent. Deze geesten hebben ner-
gens eene blijvende plaats; zij zijn gedoemd
tot eene gefladige rondzwerving.

De Brma dottie zijn de zielen van zon-
dige Braminen, voornamelijk dergenen, die
ongetrouwd fterven, na hunne behoorlijke
jaren bereikt te hebben. Zij zijn mede on-
fchadelijk.

De Akash banie zijn geesten, die zich
in de lucht onthouden. Akash beteekent
lucht, en banie pijn in de Samschritifche taal.
Zij worden dus genaamd, wegens de ver-
bazende fnelheid, waarmede zij de lucht
doorklieven. Deze geesten mogen niet op
de aarde komen.

Al deze en nog meerdere geesten ftaan
onder een hoofd, Retravie of Niroudie ge-
naamd. Men noemt hem ook Bhooïrob en
Vairavert, en beeldt hem af, als gedragen
wordende op de fchouders van een Raat-
fchador of reus, en met eene fabel in zij-
ne hand.

Eenigen dezer geesten zijn voor een ze-

ker getal van jaren gedoemd, en gaan naderhand in het ligchaam van het een of ander dier, eer ze dat van een mensch bezielen; anderen moeten op deze wijze rondwalen, tot ze een zeker getal van gebeden opgezameld hebben. Deze gebeden verkrijgen zij door de levenden in hunne godsdienstplegrigheden te storen of te hinderen, het zij door eenig vreemd geraas, dat zij digt bij hen maken, of zich in de gedaante van een wild dier, slang of schoone vrouw te herscheppen; en de door deze afrekking overgeslagene gebeden, eigenen zij zich toe, tot zij er het bepaalde getal van verzameld hebben; als wanneer het hun vergund is, uit kracht dezer gebeden, in het ligchaam van een mensch weder over te gaan.

Het is, om dit te vermijden, dat de Indianen, alvorens zij hunne gebeden verrigten, driemaal water over den linker schouder werpen, van welken kant hen deze geesten alleen kunnen bijkomen, en een zekere Shaamp, of verwensching, tegen dezelve uitspreken, die hen doet vlieden en verwijderd houdt.

Nog heeft men eene soort van geesten, die Jokhie genaamd worden. Wanneer een Vorst,

Vorst, of wie het ook zij, voornemens is eenen schat te verbergen en te begraven, en vrezende dat een ander hem dien mogt ontrooven of vinden, maakt hij met eenen zijner slaven of iemand anders eene overeenkomst om dien schat voor een zeker getal van jaren voor hem te bewaren; waarna hij hem op dezen schat om het leven brengt, op zulke wijze, dat zijn bloed en ligchaam dien bedekt. De ziel van eenen zoodanigen wordt een Jokhie en houdt de wacht over dien schat, tot den bepaalden tijd, en niemand kan denzelfden voor dien tijd ligten. Koubeer, de God des rijkdoms, is het hoofd over deze geesten; hierom wordt hij ook genaamd Jokhia Potie. (Potie betekent Heer.)

Er is nog eene soort van dwalende geesten, welke zijn de zielen van vermoorden, of door eenen geweldigen dood omgekomenen, die zoo lang op de aarde dwalen als hun natuurlijk leven zou geduurd hebben: uitgenomen die in eenen regtvaardigen oorlog zijn gesneuveld, of door de handen van den Regter sterven.

Dit zal, denk ik, genoeg zijn, van deze Geesten en Duivelen. De Lezer zal mo-

gelijk nieuwsgierig zijn, op hoedanige wijze men ginds deze Duivelen of Geesten uit het ligchaam van een mensch uitdrijft.

Zoodra een man of vrouw wordt geoordeeld bezeten te zijn, zendt men om den bezweerder, die dan eenige Duivels van het mannelijk- en vrouwelijk geslacht, die onder zijn bevel staan, medebrengt. Een bezweerder, die niet een half dozijn van deze geesten onder zijn kommando heeft, is niet in aanzien, en wordt geoordeeld weinig kunde en vermogen te bezitten.

Het eerste werk van den bezweerder, eer hij het huis of de hut, waar de Patient zich bevindt, intriedt, is, hetzelfde met eenen tooverkring of bezwering te omringen, opdat de Duivel het ligchaam van den gekwelden niet kan verlaten en hem ontsnappen, zonder eerst ondervraagd te zijn.

Hierop treedt hij naar binnen, en na eenige, voorafgaande ceremoniën, vraagt hij den Duivel naar zijnen naam, van waar hij is, hoe, waarom, wanneer, en op welke wijze hij in het ligchaam is gevaren? — En de geest antwoordt hem op iedere vraag door den mond van den lijder.

Eindelijk gebiedt hij den Duivel zijne

woning te verlaten, waartoe deze gemeenlijk weinig zin heeft, en vele protestatien maakt. Zoo hij aanhoudt met weigeren, en hardnekkig zijne plaats wil handhaven, beveelt de bezweerder aan een of een paar zijner dienstbare geesten, in het ligchaam van den Patient te varen, en den koppigen Duivel te kastijden, tot dat hij om genade bidt en belooft te vertrekken. De bezweerder bant hem dan gemeenlijk in de eene of andere Provincie, of verpligt hem in zijnen dienst te treden en zijn gevolg te vermeerderen. Deze goochelarij of ceremoniën verrigten zij in de tegenwoordigheid van elk die behagen heeft ze aan te zien, en zij maken er geen geheim van; een Europeaan echter, wordt er niet bij toegelaten. Ook gelooven de Indianen aan Toverheksen. Deze hebben mede het vermogen, om in het ligchaam van een mensch te varen. Een zeker bewijs, dat iemand van eene Toverheks en niet van eenen Duivel wordt bezeten, is, wanneer de Patient, buiten zijne stuipen, opzwellingen van den buik enz., het licht van eene lamp of vuur tien- of twintigvoudig meent te zien.

Men laat dan eenen bezweerder halen, die, na voorafgaande ceremoniën en gooche-
larij den geest der Toverheks ondervraagt, wat reden zij heeft, om dezen Persoon te kwellen? Zij antwoordt dan gemeenlijk, dat het wegens eenen wrok, haat, afkeer, of nijdigheid is, die zij den Patient toedraagt, of omdat hij of zij haar heeft beledigd enz. Hij gebiedt haar daarop het ligchaam van den lijder of lijderes te verlaten, hetwelk zij gemeenlijk weigert. Om er haar nu toe te noodzaken, werpt hij eenige korrels mostaard zaad, met al zijne magt op het ligchaam van den Patient, hetwelk de Tooveres eene woedende pijn en smart veroorzaakt; hierdoor, en door nog andere middelen, dwingt hij haar eindelijk vergiffenis te vragen, en zij vertrekt. Tot een bewijs, dat zij het ligchaam heeft verlaten, doet de bezweerder den Patient eene oude muil of schoen met de tanden opnemen, die hij eenige treden moet voortdragen en dan laten vallen. Het verwonderlijkste is, dat de lijder, na dat hij verlost is, zich van niets, wat hij gezegd of gedaan heeft, weet te herinneren.

Ik wil mijne gevoelens over deze bezeten-
nen

nen en bezweerdere terug houden; zij zouden mij te ver van mijn onderwerp leiden; alleenlijk moet ik aanmerken, dat de geestelijke kwakzalvers, zij mogen zijn van welke Natie of Sekte ze willen, toch overal dezelfde zijn; alle hebben ze het doel en oogmerk, om het onkundig en ligtgeloovig volk te bedriegen en een rad voor de oogen te draaijen, en zich een aanzien of vermogen te geven en aan te matigen, dat hen in hunne magt en de vrees, waaronder ze den ligtgeloovigen hoop houden, bevestigt.

De Indiaansche *Priesters gebruiken het mostaard-zaad tot uitdrijving der Duivelen en kwade geesten; de Europeanen hebben een remedio universalis, namelijk het wijwater; dit is in staat, mits de noodige vervloekingen en bezweringen, behoorlijk en naauwkeurig, in den naam van het heilig Opperwezen, er bij gebruikt worden, niet alleen Duivels, maar ook Spoken en allerlei Helsch gebroed te verjagen en te doen ontvlieden. Dat men toch de Indianen niet van bijgeloovigheid beschuldige: hoe ligtgeloovig de verlichte Christenen zijn, bewijzen de voorbeelden van ZWEDEN-

BURG, SCHRÖPPER, GASNER, CAGLI-OSTRO en meer andere. Men zag verftandige, ja zelfs geleerde lieden aan deze kwakzalvers en bedriegers een onwankelbaar geloof geven, en te zamen met hen de be-lagchelijkfte zotheden bedrijven.

Omftreeks vier uren vertieten wij de roep en kwamen kort daarna weder in het gezigt van de zee. Ik had gehoopt nog intijds Vizagapatnam te bereiken, doch de nacht overviel ons; en dewijl ik niet gaarn bij donker in die plaats wilde aankomen, befloot ik een dorp, Deviegram genaamd, dat ons wat op zijde lag, aan te doen, en in hetzelfde te overnachten.

Het lag in het midden van een boschje van den grooten weg verwijderd, de Chau-derie werd dus niet veel bezocht en wij von-den er overvloedige plaats voor ons.

Onder meerdere reizigers, bevonden er zich ook twee boetedoende Fakiers, die digt bij ons gelegerd waren, waarvan de een, naar gisfing, dertig, de andere vijfzig jaren oud was. Deze laafte had zich zelve de vreesfelijke en smartelijke boete opgelegd, met gevouwen handen, de beide armen hoog boven het hoofd uit te ftrek-
ken.

ken, en ze in die houding te laten blijven, zonder ze ooit weder naar beneden te brengen; en dit had hij volgehouden.

Groote God! waartoe brengt de dweeperij en het bijgeloof den mensch niet! Welke dwaasheden en misdaden doen zij hem niet begaan! — De beide armen van dezen Fakier, waren, door de onnatuurlijke houding, verdord, en zoodanig verstijfd, dat het hem onmogelijk was dezelve weder naar beneden te brengen, of de handen los te maken. Zij veroorzaakten hem nu de geringste pijn niet meer; doch de smart, die hij er in het eerste jaar aan had uitgestaan, was, zoo hij zeide, boven alle beschrijving.

Zijn makker was moeder naakt, en verzelde hem geduriglijk, om hem te voeden en te helpen. Deze laatste had door zijne mannelijkheid een ijzeren ring, ter dikte omtrent van eene penneschacht, en zoo groot als de palm eener hand, waarvan de einden aan elkanderen gefoldeerd waren. Hij had gelofte van kuischheid gedaan, en wel wetende, dat, schoon de geest gewillig, het vleesch echter zwak is, had hij zich wijsfelijik tegen eenen verraderlijken aanval van hetzelfde gewapend. Intruschen behoort er,

dunkt mij, veel vermogen op zich zelven toe, om in de tegenwoordigheid van jonge en schoone vrouwen en meisjes, waarvan er zich eenige onder de reizigers in de Chauderie bevonden, zonder aandoening te blijven. Het zoude, naar mijn oordeel, niet kwaad zijn, dat men alle, die zulk eene onnatuurlijke gelofte van kuischheid doen, verplichtte eenen dergelijken ring te dragen.

DERDE HOOFDSTUK.

---

*Aankomst te Vizagapatnam. — Laaghartig
gedrag der Engelschen. — De Jentieffsche
Weduwe. — Verschrikkelijk ongeluk. —
Ijsfelijke toestand en levensgevaar. — On-
verhoopte redding. — Vertrek van Viza-
gapatnam.*

Een handengeklap (*) maakte mij wakker.
„Bieschnagapatnam Doré (†)!” hoorde ik
eenen mijner dragers zeggen. Ik was wezen-
lijk

(*) De Indianen achten het voor eene groote
onbeleefdheid, om iemand, die slaapt, te wekken,
met hem te roepen, of bij zijnen naam te noemen;
men klapt in de handen, of maakt eenig ander ge-
luid.

(†) Vizagapatnam, Mijn Heer!

lijk voor die plaats. Zij hadden mij voor het aanbreken des dags zachtjes opgenomen, en waren met mij op reis gegaan, terwijl ik gerust in mijnen Palanquin lag te slapen.

Het zal ruim zes uren geweest zijn. Ik had in die stad bezigheden, die mij noodzaakten er drie of vier dagen te vertoeven. Er was wel eene soort van herberg, door eenen Engelschman gehouden, doch ik nam mijnen intrek bij eenen vriend, die er woonde, een oude kennis van Nagapatnam. Hij was hartelijk verblijd van mij weder te zien.

Vizagapatnam, eigenlijk Bieschnagapatnam, of stad van het slangenvenijn, behoort den Engelschen, die er eene gefortificeerde Factorij van vier kleine bastions, met omtrent achttien stukken geschut, hebben. Deze plaats heeft het voordeel eener rivier, doch de ingang is gevaarlijk, wegens de hooge branding die er meest altijd staat. De stad, of liever het dorp, ligt tusschen dorre en kale bergen en steile rotten ingeklemd. De grond is een diep zand, met scherpe uitstekende klippen; en daar het als in eenen ketel ligt, is er de hitte, midden op den dag,

dag, onverdragelijk. Voor het overige is het eene eenzame, treurige en akelige plaats. Men vertimmert er schepen, en er worden grove Doeken en Lijwaten, als mede goede Doreas, of gestreepte Muselins gezameld.

In het jaar 1709 werd deze plaats door FAKIER CHAN, Nabab van Chikakoff, belegerd, en bijna vernield. Hij had aan SIMON HOLCOMB, toen Opperhoofd van Vizagapatnam, eene aanzienlijke som, voor rekening van de Compagnie, geleend. HOLCOMB stierf eer de tijd der terug betaling verschenen was. De Nabab eischte, als billijk, de geleende penningen van zijnen Opvolger; doch deze weigerde hardnekkig aan dien eisch te voldoen, zeggende, niet gehouden te zijn, de schulden van zijnen voorzaat te betalen, en ontkennende, dat dit geleende geld voor en ten dienste der Compagnie was opgenomen, alhoewel de Obligatiën met haar zegel waren bekrachtigd.

Waarop de Nabab eindelijk, na vergeefsche poging, om zijn geld, die plaats met 3500 man voetvolk, en 300 ruiters belegerde, en de Engelschen niet alleen dwong, om hem te voldoen, maar, daar hij

hen

hen evenwel, wegens hunne kwade trouwe, nog wilde straffen, hen noodzaakte, hem op de nederigste wijze om vrede en vergiffenis te smeeken; die hij hun dan eindelijk toestond, op voorwaarde, dat ze hem eenen zekeren Jentief, AGAPPA genaamd, in handen zouden leveren.

Deze AGAPPA was een onderdaan van den Mogol, en te Vizagapatnam Compagnies-Koopman bij de Engelschen, die hij zeer toegenegen was. Hij had in dezen oorlog zeer actief en werkzaam geweest, en het volk van de stad, gedurende het beleg, ijverig aangemoedigd, zich te verdedigen; terwijl hij, te zelfden tijde eenige naburige Radjahs had zoeken op te hitsen, en hen had aangemaand, in des Nabobs Staten te vallen, om denzelven hierdoor te verplichten terug te keeren, en het beleg op te breken.

De Engelschen, echter, leverden dezen braven man, die hun voordeel met zoo veel ijver had behartigd, en zich hunne zaak zoo zeer had aangetrokken, met de grootste onverschilligheid, en, niettegenstaande zijne tranen en hartroerende fincingen, en die van zijne wanhopige Fami-

milie, in handen van den hoogst vergramden Nabab, die hem eenen langzamen en pijnlijken dood deed sterven. Dus beloon- den zij de trouwe en verknochtheid, zon- der de minste poging tot redding van dezen ongelukkigen te willen doen. Doch dit is de gewone handelwijze der Engelschen in de Indië: elk Indiaan of Europeaan die dwaas genoeg is van hen te vertrouwen, of zich met hen te verbinden, heeft het zelfde lot te wachten, en zij zullen hem, wanneer het hun belang vordert, even zoo koelbloedig en onverschillig, als hunne land- genooten van Vizagapatnam, den braven Mogollor in de handen van zijnen verbitter- den vijand leverden, aan hunne onverzade- lijke heersch- of goudzucht opofferen.

Hoe vele Nababs, Radjahs of Indische Prinzen, die hun zelfs de gewigtigste dien- sten bewezen, hebben zij niet op de ondank- baarste en onwaardigste wijze bedrogen, ver- raden en verkocht; of, zoo zij dit niet kon- den bewerken, door geheime moordenaren, door dolk of vergif van kant laten maken. Ach! zoo hij hen het geld spreekt, moeten dankbaarheid, vriendschap, menschenliefde, eer en vreeze Gods — alles moet zwijgen;
voor

voor geld offeren zij alles op, vriend en weldoener — niets is hun heilig.

Doch genoeg hiervan voor deze keer; er zullen, in het vervolg van dit Werk, nog gelegenheden genoeg voorkomen, om van deze pest en geefsel der Indië'n te spreken.

De twee eerste dagen van mijn verblijf te Vizagapatnam besteedde ik tot het verëffenen mijner zaken, en tot het inkoopen van eenige met Ivoor ingelegde Betel Arkientjes (*), een toilet, en dergelijke; waarmede ik een paar

(*) *Betel Arkientjes*, zijn vierkante kistjes, waarin men het Betel-blad, de Areek, Katagamba, Kalk, Tabak, Kardamom, en wat er bij het Betel kaanwen meer behoort, in doet.

Nergens, langs de geheele kust, werkt men zoo goed in Ivoor, dan te Vizagapatnam; de Inboorlingen van die plaats bezitten niet alleen de kunst, hetzelve op Doozen, Kistjes, ja in Tafels, Stoeien, Palanquins, Canapés en andere zware Meubelen, zeer fraai in te leggen; en gansch daarmede te bedekken, zoodat de voegingen volstrekt niet zichtbaar zijn, maar zij schilderen er ook Bloemen, Landschappen, Vruchten en andere Voorwerpen met vaste kleuren op. Bijna niemand reist door Vizagapatnam die er niet het een en ander voor zijne Familie of Vrienden van medeneemt.

paar mijner goede Vriendinnen om de Zuid een geschenk meende te doen. Op den derden dag, zoude te Veloer, een dorp omtrent anderhalve mijl van Vizagapatnam, eene jonge vrouw, van de Caste der Xetries, in eenen kuil vol vuur springen, en zich met haren overledenen man verbranden.

Daar ik deze manier van verbranding (*)
nog

(*) Men heeft hier in Europa zulke verkeerde denkbeelden, van dit verbranden der vrouwen met hare overledene mannen; men vertelt er zoo vele onwaarheden en sprookjes van; dat ik het als een pligt achte, dezelve te wederleggen, en dit onderwerp wat breedvoerig te behandelen.

Het zijn alleen de Braminen, Xetries, en de voornaamste stammen uit de Caste der Beisfe, die het voorregt hebben, dat hunne vrouwen zich met hen mogen verbranden; doch de Caste der Soeder is dit niet geoorloofd.

Er zijn verscheidene gevallen en omstandigheden, die eene vrouw van de belofte ontslaan, die zij haren man op den trouwdag, of gedurende hunne zamenleving, mogt hebben gegeven, van zich, na zijnen dood, met hem te laten verbranden; namelijk: als hij een jaar van haar afwezig is geweest, of in den huwelijkspligt nalatig is; als hij haar kwalijk heeft behandeld, of haar heeft verstootten, enz. Het is echter wel strengelijk door de wet en de

nog niet had gezien, dewijl zij met die, in
het Zuiden van Choromandel gebruikelijk,
zeer

Schasters (*) aan den Man verboden, zoodanige
belofte van zijne Vrouw, het zij voor of na het
trouwen, of op zijn sterfbed af te eischen; zij moet
hierin geheel haren vrijen wil hebben; niemand mag
haar op eenigerlei wijze, hoegenannd, hiertoe dwin-
gen of overreden; ook heeft dit bij de Braminen zel-
den of nooit plaats, maar onder de Caste der Xe-
tries gebruiken eenigen somtijds wel onwettige mid-
delen en overreding. Doch eene Vrouw, die men
door dreigementen of geweld de belofte van zich
met het lijk van haren Man te doen verbranden,
heeft afgeperst, heeft het regt, om op het oog-
blik zelfs dat zij zich zal gaan opofferen, (zoo zij
bevreesd is of berouw gevoelt) weder terug te
treden. Er zijn enkele voorbeelden dat dit is ge-
schied. De schande, die eene Familie hierdoor ont-
vangt, is onuitwisfelijk.

Eene Vrouw, die zich zwanger bevindt, mag
zich mede niet laten verbranden, en daar het bij
alle Indiaansche Volkeren gebruikelijk is, dat eene
Moeder haar kind zelve zoogt, is het natuurlijk te
begrijpen, dat zij, na hare bevalling, voor het jong
geboren schepsel (en zelfs zoo lang het hare hulp
noodig heeft) een zeer noodzakelijk wezen is, en de
verbranding dus geene plaats kan of mag hebben.

Er

(*) Schasters, uittreksels hunner Veds of heilige boeken,
van dewelke in dit Werk, op zijne plaats, eene volledige be-
schrijving zal gegeven worden.

zeer verschilt, was ik nieuwsgierig, om dezelve bij te wonen. Mijn Huiswaard,
die

Er loopen vele redenen te zamen, die eene Vrouw tot deze wanhopige daad noodzaken of overhalen. Eerstelijk wordt hare en haar Mans geheele Familie hierdoor op eene zekere wijze geëdeld; voorts wordt haar wijs gemaakt, dat deze opoffering haren man in de andere wereld merkelyk ten goede strekt, ja dat zij hem hierdoor zelfs uit de helle kan verlossen. Ook zijn de Vrouwen in het algemeene denkbeeld (ten minste tracht men het haar van de kindschheid af aan in te boezemen) dat zij, die zich met haren Man laat verbranden, in het geheel de pijn van het vuur niet gevoelt; doch er zijn nog andere, en niet min gewigtige oorzaken, die haar hiertoe aansporen, en haar somtijds eenen roemrijken en verdienstelijken dood (zoo als zij meenen) boven een rampzalig leven doen verkiezen.

Na het afsterven des Mans, is er voor eene Hindouische Vrouw geen troost meer in deze wereld; zij mag voor de tweede maal niet trouwen; zoodra zij weduwe is, moet zij haar hoofd gansch kaal laten scheeren, zij moet al hare versiersels voor altoos afleggen, geen goud of zilver, geene zijde of geschilderd lijnwaad mag zij meer dragen; bovendien kan eene weduwe van haren overledenen man niet erven. De zonen, en voornamelijk de oudste, treden in des Vaders plaats; en gelukkig voor haar zoo zij zonen heeft, want dan is haar lot nog eenigzins dragelijk; doch zoo er die niet zijn, dan treedt de Broeder, of des Broeders zoon, of zoons zoon, of

die voornemens geweest was mij te verzel-
len, had verhindering gekregen; ik begaf
mij

een ander mannelijk bloedverwant in het bezit der
door haren Man nagelatene goederen, en deze Erf-
genaam is daarvoor aan de Weduwe en hare Doch-
ters (zoo zij die heeft) niet meer, dan het bloote
onderhoud en de kleeding verschuldigd, dat zij, zoo
te zeggen, nog verdienen moeten, met allen arbeid
van het huus te verrigten. In een woord, zij wor-
den alsdan bijna als slavinnen behandeld, voornam-
lijk als de overledene geheel niets heeft nagelaten;
want de naaste mannelijke bloedverwant is evenwel
verplicht om zoodanige Weduwe met hare Dochters
te onderhouden, de eerste levens lang, en de ande-
ren tot dat zij getrouwd zijn.

Het is behoorlijk, zegt de Schaster, dat eene
Vrouw zich met haren man verbrande. Iedere
Vrouw, die zich dus opoffert, zal drie Crore (*)
en vijftig Lak jaren met hem de vreugd en de geluk-
zaligheden van het Paradijs (†) genieten. Zoo zij
zich

(*) Eene Crore is honderd Lak, en een Lak honderd duizend.

(†) De *Sorgam* of het Paradijs van Indro of Devendra, de
God des Dampkrings, die er regeert. Zij die daar heen gaan,
komen weder op deze wereld, dewijl zij geene verdiensten ge-
noeg hadden, om in de hogere Boehons of Planeten van zuif-
vering op te klimmen. In dit Paradijs, even als in dat van
Muhammed, worden de zielen met menschelijke ligchamen be-
kleed, en genieten voor eenen zekeren tijd, de eene min, de
andere meer, allerlei vermaken.

mij dus alleen op weg naar Velour, eenige lieden van Vizagapatnam volgende, die de nieuws-

zich echter niet wil, kan, of durft te laten verbranden, zal haar dit geenszins tot een verwijt strekken; elk die haar hierover mishandelt, veracht of berispt, begaat groote zonde; want het is meerder verdienste voor eene jonge Weduwe, dat zij tot haren dood kuisch en ingetogen leve, dan dat zij zich laat verbranden. Eene Weduwe, die, zoo lang zij leeft, een ouberispelijk gedrag en eene onbesmette kuischheid bewaart, gaat naar het Paradijs, doch die onkuisch en onbetamelijk leeft, gaat naar de Hel.

Het is dus zulk eene groote schande niet, zoo als men zich in Europa verbeeldt, of zoo als de meeste Reizigers ons willen wijs maken, dat eene vrouw weigert, of onwillig is, zich met haren overledenen Man te laten verbranden. Nog minder is het waar, dat de vrouwen hiertoe gedwongen worden. Indien dit zoo ware, zouden dergelijke verbrandingen alle dagen of weken, bij menigte, plaats moeten hebben. Ik durf zeggen, dat er mogelijk (door gansch Indië gerekend) van vijf duizend Hindous die sterven, een is, wiens weduwe hem in den dood volgt; en alhoewel ik gezegd heb, dat vele vrouwen uit eene soort van wanhoop, wegens het eenzaam en treurig leven dat haar te voren staat, en waartoe zij gedoemd zijn, zich dus opofferen; zijn er ook vele (hoe ongelooflijk dit ook mag schijnen) die uit zuivere liefde en achting voor hare mannen, en om ze niet te overleven, zich met hen

nieuwsgierigheid mede derwaarts dreef. Omstreeks drie uren kwam ik in het dorp aan,
en

laten verbranden, zonder dat iets in staat zij, haar van dit besluit terug te houden; men heeft zelfs menige voorbeelden, dat Danferessen den houtstapel hebben beklommen, en dus hare Minnaars in den dood zijn gevolgd.

Ik herhaal het nog eens, het is volkomen onwaar en valsch, wat sommige, ja meest alle Reiskeschrijvers zeggen, dat de vrouwen der Hindous en Malabaren, die zich met hare mannen niet willen doen verbranden, veracht en met schande overladen worden, en dat de bloedvrienden het regt hebben, haar met geweld hiertoe te noodzaken. Het tegendeel is waar. De Schasters en de oude wetten van het land, verbieden in den strengsten zin, eene vrouw hier toe te dwingen, of te overteden.

Indien de Magistraat of Regter. (zegt de Schaster,) ontdekt, dat men eene Vrouw met geweld heeft gedwongen, zich met haren Man te doen verbranden, of dat men met Bang (de Datura) of eenige andere bedwelvende kruiden of dranken hare zinnen heeft verbijsterd, en er haar dus toe doet overgaan, zoo zullen al de goederen en bezittingen desgenen, die deze misdaad heeft begaan, niet alleen verbeurd worden verklaard; maar men zal hem nog bovendien met het gras bindé (*) levendig verbranden.

(*) Het gras bindé, eene soort van lang, scharp gras.

en vond welhaast het huis van haar, die de eerste en voornaamste rol in dit treurspel zoude spelen.

Zij

branden. Is het een Bramin, die zich hieraan schuldig heeft gemaakt, zoo zal hij insgelijks alle zijne goederen verbeuren. En dewijl het niet geoorloofd is, eenen Bramin te dooden of te verminken, zal hem eene Parriah het hoofd met Ezelspis waschen en kaal scheren, waarna men hem het Sriné Mokhto dhoek (*) op het voorhoofd zal branden, en hem voor zijn gansche leven uit de Provincie bannen. De ziel van hem, die bewerkt heeft, of oorzaak is, dat eene vrouw zich tegen haren zin, of zonder hare toestemming, met haren overledenen man heeft verbrand, zal een Lak Jaren in de Ondurah (Hel) liggen, en na verloop van dien tijd in het ligchaam van eenen Hond weder in de wereld komen of herboren worden.

Schoon dat eene Vrouw (zegt de Schaster verder,) haren man vrijwillig, gedurende haar huwelijk of op zijn sterfbed, beloofd heeft, zich met hem te zullen laten verbranden, staat het haar echter nog vrij, die belofte weder in te trekken, zoo lang zij tot bevestiging van dezelve de Joog of Jug (†) niet heeft verrigt. Doch is dit geschiedt, en zij blijft wei-

(*) *Sriné Mokhto dhoek*, het teeken van een man zonder hoofd, dat men eenen Bramin, zoo hij eenen moord heeft begaan, met een gloeiend ijzer op het voorhoofd drukt.

(†) Offerande aan de Goden.

Zij zat voor de deur onder eene soort van verhemelte, omringd van eenige vrouwen en manspersonen (waarschijnlijk hare vrienden en bloedverwanten, aan welke zij nu en dan Betel uitdeelde, terwijl zij intusfehen, zonder te spreken, onophoudelijk hare lippen, als iemand die bidt, bewoog; doch in haar gelaat was niet de minste angst of vrees te bemerken, integendeel scheen zij geheel bedaard en gerust.

Het was inderdaad jammer om de vrouw, die, naar gissing, niet boven de acht en twintig jaren oud konde zijn; zij was welgemaakt van lijf en leden, en had een minnelijk en zachtzinnig gelaat. Ik verliet haar met aandoening, om den kuil, waarin zij zich zoude storten, op mijn gemak te bezien, uit vrees dat ik naderhand hiertoe geene gelegenheid zoude hebben.

On-

weigeren, zal men haar het hoofd met Ezelspis waschen (§), met het bovenlijf ontbloot, rugge-
lings op eenen Ezel zetten, en haar dus de stad of het dorp uitleiden, en uit de Provincie bannen!

(§) Iemand wiens hoofd met Ezelspis is gewaschen, heeft onherstelbaar de Caste verloren, en vervalt in die der Pariahs.

Onder de verachtelijke Caste der Parriahs, zijn de Tschakélies of Schoenmakers, en wel voornamelijk de Vettians of Doodgravers de allerverachtelijkste. Deze verrigten en bestellen alles, wat tot het verbranden en begraven van lijken behoort en noodig is. Lieden van eene goede Caste, vermijden zoo veel mogelijk een lijk aan te raken, dewijl zij daardoor verontreinigd worden. Doch wanneer eene vrouw zich met haren man laat verbranden, komen er geene Vettians of andere lage Casten bij te pas, of worden er bij toegelaten. Deze plegtigheid is in de oogen der Hindous zoo heilig of eerwaardig, dat elk het als een geluk en verdienstelijk werk rekent, iets tot dezelve te mogen bijdragen, of 'er de hand aan te leenen.

Ik vond den kuil een klein kwartier uurs buiten het dorp in eene vlakte. Hij was na gisfing tien voet lang, acht voet breed, en even zoo veel voet diep. Men was ijverig bezig er gedurig hout in te werpen, om den schrikkelijken kolengloed te vermeerderen en aan te houden.

Het duurde niet lang, of ik hoorde aan het geluid der speeltuigen, dat het slagtoffer naderde; dezelfde Personen die bij haar

op de mat voor hare deur gezeten hadden, verzelden haar nu weder. Zij had een Limmetje (*), met kruidnagelen bestoken, in hare hand, (dat bij de Indische vrouwen dezelfde dienst doet, als bij ons het *Eau de Luce* of iets dergelijks), waaraan zij somwijlen rook.

De gansche trein trok nu met haar naar den Tank of vijver. Eer zij er zich in begaf, ontdeed zij zich van al hare juweelen en versiersels, die zij aan eenige der vrouwen die haar verzelden gaf, of uitdeelde. Toen zij zich gebaad, en een wit katoen kleedje (in Manje of Kurkuma gedoopt), had omgeslagen, trad zij uit den vijver, en naderde, met eenen statelijken gang en met opgeheven hoofde, onder het geluid der speeltuigen, en gevolgd van verscheidene Braminen, die door lofgezangen haren moed verhieven, als in triomf den kuil, welken men in dien tusschentijd met hooge matten had omringd, die er los voor stonden, opdat zij, in dit diepe bed vol gloeiende kolen ziende, niet verschrikken zoude. Het doode
lig-

(*) Soort van kleine Limeenen, genoeg bekend.

ligchaam van den man lag op eene baar aan den rand des kuils. Zij bleef er voor staan; zag het voor eene poos aan met een ge-
laat, waarop de bitterste droefheid was af-
gemaald, sloeg zich toen voor de borst en
begon luid te weenen en te snikken. Ein-
delijk verliet zij het lijk, na voor hetzelfde
een diepe Salam (*) gemaakt te hebben.
Driemaal ging zij om den kuil, telkens, als
zij haren man voorbijging, met de handen
voor het hoofd, zich diep buigende. Nu
bleef zij dicht bij hem staan; en zich na
hare vrienden en bloedverwanten keerende,
nam zij (zoo het mij toescheen) vrij bedaard
affcheid van hen; men gaf haar toen eenen
pot met olie, waarvan zij eerst een gedeel-
te over het lijk goot, en denzelfden toen op
haar hoofd zettende, riep zij driemaal:
Naraina (†)! met luider stemme. De mat
werd schielijk weg genomen, het lijk in
den kuil gesmeten — en, zonder de gering-
ste draling of blijk van vrees — sprong zij
het in dien gloeienden poel naar, onder

(*) Buiging van het ligchaam, met de rechter
hand voor de borst of het voorhoofd.

(†) *Naraina*, een der namen van Bleschn.

een vreesfelijk geschreeuw van wijven, en het verdoovend geraas der speeltuigen, terwijl te zelfden tijde al de omstanders, haar eene menigte brandhouten (die elk te dien einde in de hand hield) achter naar wierpen, waarmede zij terstond bedekt werd.

Ik ijsde toen zij den sprong deed, en konde voor eene poos niet tot bedaren komen, en echter was ik er zoo zeer niet over aangedaan en ontroerd, en het maakte zulk eenen diepen indruk niet op mij, dan de verbranding, die ik in het Zuiden van Choromandel, en in andere landen had bijgewoond, daar de vrouw verplicht is eene houtmijt te beklimmen, zich op dezelve naast het lijk van haren overledenen man neder te leggen, en het in haren arm te nemen; intusschen plaatst men rondom haar en den dooden, Harpuis, Zwavel en andere brandbare stoffen; op een gegeven teeken wordt de houtmijt aan alle hoeken in den brand gestoken, en het duurt gewis verscheidene minuten eer de vlam haar bereikt, en het leven benceemt.

Doch zij, die zich in den kuil stort, heeft op verre na zoo veel niet te lijden, en zoo veele doodsangsten uit te staan; een

wanhopige sprong — en het is met haar gedaan; de verschrikkelijke kolengloed beneemt haar zekerlijk terstond den adem, en dan de olie waarmede zij zich begiet, en de brandhouten die men haar naarwerpt — zij moet voort weg zijn. Men moet zich ten hoogste verwonderen, dat deze teedere vreesachtige schepsels, zoo veel moeds bezitten; men heeft zelfs voorbeelden in overvloed, dat vrouwen, op eenen Houtstapel liggende, dien met eigene handen hebben aangestoken.

Naauwelijks had de vrouw den noodlottigen sprong gedaan, of ik verwijderde mij haastig van dezen afschuwelijken kuil. Er zouden nog eenige andere ceremoniën plaats hebben, doch ik had geen' lust om langer te blijven, en het dorp weder intredende, wandelde ik hetzelfde wat rond, mij eene poos bij eenen Tempel ophoudende, om dien te bezigtigen. Intuschen was de zon ondergegaan, en het begon reeds donker te worden; het was dus hoog tijd om weder naar huis te keeren, en eenen breeden weg, tuschen klippen en heuvels voor mij ziende, bijzonder gelijkende op dien, langs welken ik van Vizagapatnam was gekomen.

floeg

floeg ik denzelven in, en wandelde in diep gepeins voor mij heen, over het treurig en aandoenlijk voorval dat ik had bijgevoond.

Ik was dus langer dan een uur onder weg geweest, toen ik, eindelijk tot mijzelf komende, en naauwkeurig rondom ziende, bemerkte, dat ik verkeerd was. Besluiteloos bleef ik staan.

„ Gaat gij ook naar Mampak, Mijn Heer?” vroeg mij een oud man; „ gij, schijnt hier niet bekend te zijn!” — „ Neen! ik kom van Veloer, en moet naar „ Vizagapatnam.” „ Ach, Mijn Heer!” riep toen die man, „ dan hebt gij ongelukkig eenen verkeerden weg genomen; deze verwijdert u van die plaats.”

Dit verdroot mij geweldig, doch wat zoude ik doen? Ik moest geduld nemen. „ Er is dus geen ander middel voor mij, overig,” antwoordde ik den man, „ dan denzelfden weg, dien ik gekomen ben, terug te gaan naar Veloer, daar zal ik wel iemand vinden, die mij te regt helpt.”

„ Mijn Heer!” hernam hij, „ zoo gij een paar honderd treden met mij wilt voortgaan,

„gaan, zal ik u een bijpad wijzen, dat u
„een half uur vroeger te Veloer zal bren-
„gen.” En in der daad, hij wees mij een
final pad; „dit moet gij volgen,” zeide
hij, „en gij zult zonder twijfel welhaast
„weder het dorp bereiken.” Twee of
drie andere lieden die er op toekwamen, be-
vestigden dit. Ik sloeg dan het pad in, dat
even als de groote weg tusfchen klippen en
kreupelbosch al kronkelende doorliep.

Terwijl ik dus, zonder iemand te ont-
moeten, met snelle schreden voortstapte,
werd mijn hart eensklaps met ongerustheid
en angst vervuld; er hielden zich, (zoo als
ik te Vizagapatnam had gehoord, en dat mij
nu eerst te binnen schoot) Tijgers in deze
streek op. Ik had, wel is waar, eenen klei-
nen houwer of hartsvanger (dien ik op reis
altijd op zijde droeg) bij mij; doch hiermede
zoude ik niet veel tegen zulk een hongerig
/ en wreed dier hebben kunnen uitrigten. De
lucht begon ook sterk met wolken te be-
trekken, waardoor de geringe schemering,
die er nog overig was, te eenemale ver-
dween.

Nu speet het mij, dat ik langs den groo-
ten weg niet weder was terug gekeerd,
waar

waar ik niet had kunnen verdwalen, en dat ik mij had laten bepraten, dit bijpad in te slaan, hetwelk ik, wegens de donkerheid en de valsche dwarspaadjes, moeite had te houden, en er reeds eenige malen van afgeraakt was.

Ik kwam eindelijk aan eenen heuvel, die redelijk hoog was, dien ik beklom, en tot mijne groote blijdschap zag ik in de verte (naar gisting een half uur van mij af) eenige lichten flikkeren. Ik twijfelde geen oogenblik, of dit was Velloer; het lag echter eenigzins ter rechterhand van mij, terwijl de weg, dien ik volgde, wat links afging; dit deed mij vreezen, dat ik van het regte pad was afgedwaald, waaraan ik al voor eenigen tijd had beginnen te twijfelen. Ik besloot dus, mij niet meer om hetzelfde te bekommeren, maar regelregt naar dien kant, daar de lichtjes zich vertoonden, af te gaan, niet twijfelende, of ik zoude, dus doende, het dorp eerder en zekerder bereiken.

Nog geen half kwartier uurs had ik onder weg geweest, of ik bevond, dat ik dwaas had gedaan, met het pad te verlaten; want niet alleen wist ik door de menigvuldig-

dige draaijingen en wendingen, die ik moest maken, welhaast niet meer waar ik was, en welken koers ik moest nemen; maar het werd mij zelfs ten uiterste moeilijk om verder voort te komen, wegens het hooge en digte kreupelbosch en de vaste en losse steenen, waarmede de grond als bedekt was. Tot mijn groot verdriet ontmoette ik, voor eene poos, geenen heuvel, en toen ik eindelijk bij eenen kwam, en denzelven beklom — waren de lichtjes verdwenen, en ik zag niets meer.

De lucht betrok intusschen hoe langer hoe meerder, en, tot overmaat van mijnen tegenspoed, ving het eindelijk aan te regenen; ik begon nu te vreezen dat ik hier den nacht onder den blooten hemel zoude moeten doorbrengen, en werd regt verdrietig op mij zelve, dat ik zoo weinig acht op den weg had geslagen, toen ik Veloer verliet; ik had er nog kort te voren, onder het gewoel der menschen, twee van mijne Koelies gezien, en had hen maar behoeven te zeggen van bij mij te blijven, en met mij naar Vizagapatnam terug te keeren; nu konde het mij mogelijk het leven kosten, dewijl ik, als gezegd is, voor ijgers had te vreezen; het

was omtrent den tijd dat zij hunne hollen verlaten, en op prooi uitgaan; ik hoopte echter welhaast eene hut of dorp aan te treffen; want eindelijk moest ik toch uit dit onbetreden en woest oord komen.

Dus dwaalde ik in eenen stikdonkeren nacht en in den regen op goed geluk rond, zonder te weten of ik voor- dan achteruit ging. Eindelijk bevond ik mij weder bij eenen heuvel; hier was het dat een vreesfelijk ongeval mij wachtte. Terwijl ik, zonder naauwkeurig acht op mijne treden te slaan, denzelven ijverig wil beklimmen, om te zien of ik geen licht of dorp konde ontdekken, verliest mijn regter voet eensklaps den grond, met den anderen sta ik op den uitersten rand van eene zwarte diepte, die ik op dat oogenblik onder mij gewaar werd; schriklijk wilde ik terug treden, doch te laat, ik had mijn evenwigt verloren en schiet zijdelings naar beneden; gelukkig grijp ik in het vallen een kreupelbosch, dat aan den kant dezer diepte stond, en blijf er met beide mijne handen aan hangen.

Men kan denken hoe ik schrikte. Met de uiterste inspanning mijner krachten, trachtte ik mij bij de takken van dit kreupelbosch

we-

weder opteligen, nu met de eene, dan met de andere knie beproevende om ergens eenen steun of vastigheid te krijgen; het angst-zweet brak mij in dezen ijsfelijken arbeid aan alle kanten uit; bijna een half kwartier hing ik dus in dezen kuil te spartelen, doch het was mij volstrekt onmogelijk om weder boven te komen; al mijne pogingen waren te vergeefs, mijne armen konden op het laatst de zwaarte van mijn ligchaam niet langer dragen — ik moest loslaten — en, mijne ziel aan God bevelende — viel ik met eenen gil (in de gedachten dat een afgrond mij verslond) van boven neder.

Gansch bedwelmd en verdoofd door den schrik, zoo wel als door den val, bleef ik eene poos gevoelloos liggen. Een vreesfelijke stank, die mij bijna deed stikken, bragt mij welhaast weder tot mij zelven, en, rondom mij tastende, oordeelde ik, dat deze stank van eenen dooden Os of Buffel voortkwam, waarop ik tot mijne niet geringe verwondering lag.

Ik stond haastig op, en verwijderde mij eenige treden van dit kreng, doch met de uiterste behoedzaamheid uit vreeze van eenig nieuw ongeluk. Dikke duisternis omringde

mij, zoodat ik onmogelijk konde ontdekken, in welke soort van kuil of gat ik mij bevond, alhoewel de losse stukken van rotten, over welke ik had moeten heen klauteren, vermoedens in mij deden ontstaan, die mij de hoogste ongerustheid baarden. Ik begon nu tegen mij zelve op nieuw uit te varen, wegens mijne onvergeeflijke ligtge loovigheid en dwaasheid, van eenen breeden en beganen weg te hebben verlaten, om een smal, onbekend en eenzaam bijpad in te slaan; ik vloekte, stampvoette en weende beurt om beurt, van verdriet en ongeduld.

Eindelijk toch ving ik aan te bezeffen, dat ik verkeerd handelde, met mij zelve dus ontijdig te kwellen en te beangstigen, en troostte mij met den dag, en met de hoop, dat ik wel middel zoude vinden om uit dezen kuil te geraken; die mij toefcheen niet heel diep te zijn. Mogelijk was het mijn geluk, dat ik in denzelven was gevallen, om een nog grooter ongeluk, dat mij mischien bedreigde, te ontgaan; wie weer, of ik anderzins niet de prooi eens tijgers was geworden, ook had ik mij weinig of niet in mijnen val bezeerd; er waren dus even-

evenwel nog overvloedige redenen om God voor zijne genadige hulp en bijstand te danken.

Deze en dergelijke gedachten matigden eenigzins mijnen angst en ongerustheid. Ik zette mij op den grond neder, het aangezicht met mijne handen bedekt, op de knieën rustende, en viel eindelijk van vermoeidheid in slaap, die het grootste gedeelte van den nacht duurde.

Toen ik weder ontwaakte, gevoelde ik mij koud en grillig; in de eerste oogenblikken konde ik mij niet voorstellen waar ik was, en wat er met mij was gebeurd, doch welhaast schoot mij mijnen noodlottigen val te binnen. Nu was het mij onmogelijk om langer te blijven zitten, ik rees overeind, en met het pijnlijkste ongeduld verwachtte ik den dag, die welhaast verscheen, en mij den schrikbarenden toestand, waarin ik mij bevond, ontdekte.

Met ijzing werd ik gewaar, dat ik in een berghol lag, dat, zoo als het mij toefcheen, zich regts en links diep onder de aarde uitstrekte. Een stuk van het verwelf dezer spelonk, naar gissing 10 a 12 treden in den omtrek, was door het een of ander toeval

ingestort. Door dit gat was ik gevallen; ongelukkiglijk bevond het zich gansch uit mijn bereik, en de wanden waren er te zeer van verwijderd, en buitendien veel te steil, dan dat ik er tegen op had kunnen klimmen — het was volstrekt onmogelijk.

Aan de puin van dit doorgebrokene verwelf, die met het beest dat er op lag, eenen heuvel van eenige voeten hoog vormden, en voornamelijk dat ik, in het vallen, het kreupelbosch grijpende, er eene poos aan had blijven hangen, en dus op mijne beenen in de diepte nederkwam, konde ik het toeschrijven, dat ik mij zoo weinig had bezeerd. Eene geringe pijn in mijne rechter heup, was het eenigste letsel dat ik had gekregen.

Doch in welken toestand bevond ik mij voor het overige? Groote God! — welk een ijsfelijk vooruitzicht! In een afgelegen oord, dat waarschijnlijk nooit, of zelden door menschen werd betreden, lag ik in eenen berg verzonken, zonder de minste mogelijkheid om er uit te geraken. Wat moest ik doen, wat moest ik beginnen? De angst had mijne zinnen verbijsterd, ik kon-

de

de niet denken en was gansch radeloos. Roepen en schreeuwen was het eenigste middel dat mij overig bleef, om den eenen of anderen voorbijganger naar mij toe te lokken; doch ook deze hoop bevond ik welhaast dat zeer zwak was; men had al dicht bij mij moeten zijn, om mij te kunnen hooren; mijne stem verloor zich in dit uitgestrekt gewelf, eer ze de opening bereikte, en hoe zeer ik dezelve ook verhief, bemerkte ik echter, dat ze maar flauw naar boven steeg.

Het was ruim zes uren, toen ik een begin maakte met uit al mijne magt om hulp te roepen; alleenlijk nu en dan pozende, om te luisteren of niemand mij had gehoord, en om adem te scheppen.

In deze pijnlijke bezigheid bragt ik het grootste gedeelte van den dag door, zonder dat een levendig wezen tot mijne hulp genaakte. Ik gaf echter den moed nog niet verloren; van tijd tot tijd verhief ik mijne stem, tot dat ik eindelijk de nacht zag aanbreken. — Nu hield ik op met roepen, en zette mij wanhopig neder, met bittere tranen mijn ongeluk beklagende.

Zoo lang de dag duurde kwam er door

het gat licht genoeg in het hol, om eenige treden rondom mij te kunnen zien, doch toen deze was verdwenen, omgaf mij eene dikke duisternis, die mij het hart met schrik en afgrijzen vervulde. De diepe stilte die hier heerschte, werd alleenlijk gestoord, door de gonzende vleugelen en het gepiep van eene menigte vledermuizen, die uit en in vlogen, en door het gehuil der jakhalzen, boven mij, die elkanderen troepsge wijze beantwoordden.

Met geflorene oogen en het hoofd tusschen de knieën, zat ik daar; ik gaf mij over aan de treurigste overdenkingen. Deze nacht was veel ijsfelijker dan de eerste; de hoop van redding, die mij toen opbeurde, was nu bijna geheel verdwenen; ik zag niets dan eenen zekeren dood te gemoet. Even als het arme dier dat bij mij lag te rotten, en mij door den benaauwdten stank, dien het rondom verspreidde, het ademen moeilijk maakte, zoude ik hier vergaan; en mogelijk eerst na eene lange reeks van jaren, zoude men de plaats ontdekken, waar onze beenderen bijeen lagen.

Ach! het noodlot van de vrouw die in den brandenden poel sprong, was zoo schrikkelijk niet,

niet, dan mogelijk het mijne; de vlammen benamen haar oogenblikkelijk het leven, terwijl honger en dorst mij hier duizend dooden zouden doen sterven.

Zoo kwelde ik mij in dezen stikdonkeren nacht die mij hier omringde; wat scheen zij mij lang! en met welk een angstig ongeduld zuchtte ik naar den dag! De maan kwam eindelijk op, en schoot voor eene poos hare stralen regt in het hol; doch welhaast verdween zij weder, en met haar de weinige troost, die haar vriendelijk aanschijn mij had toegebracht.

De vermoeijenis van het vele schreeuwen, gevoegd bij de uitputting van krachten door honger en dorst, overweldigden mij, niet-tegenstaande de angst die mijn hart vervulde, en ik viel al zittende in slaap; dezelve was echter ongerust en van korten duur, telkens ontwaakte ik door akelige droomen; die mijnen geest ontroerden.

Tegen het aanbreken van den dag hoorde ik op eenmaal eenig gerucht, en meende eene beweging aan den rand van het gat te zien. Schielijk vloog ik overeind en riep om hulp; op dit geluid vlugtte de verschrikte jakhals, dien de reuk van den dooden os

waarschijnlijk gelokt had, huilende weg, en mijn hart, dat zich reeds voor de blijdschap begon te openen, floot zich nu weder met verdubbelde droefheid.

Eindelijk brak de dag aan, en met denzelfden kwam er eenigen troost in mijne benaauwde ziel. Ik wachtte tot zeven uren, wanneer er menschen op weg konden zijn, en nu begon ik op nieuw (zoo veel het mijne van dorst verdroogde en raauwe keel toeliet) te roepen en te schreeuwen; tot dat ik op het laast geheel heesch en schor, en bijna geen geluid meer kunnende geven, gansch flaauw en magteloos nederzeeg. Vergeefs had ik mijn bloed verhit, en mijne krachten verspild. — Ach! ik begon nu ernstig te duchten dat ik uit dit hol niet zoude verlost worden, en digt bij een vuil kreng mijn jeugdig leven op de schrikkelijkste wijze zoude moeten eindigen.

Naarmate de wanhoop zich van mijn hart meester maakte, scheen de honger en voornamelijk de dorst, die mij lang gekweld had, ondragelijker te worden; en ik zag mij eindelijk genoodzaakt van een voedsel gebruik te maken, welks bloote gezigt mij op andere tijden de uiterste walging zoude hebben ver-

veroorzaakt, en dat nu door de Voorzienigheid aldaar scheen gebragt te zijn, om mijn ellendig leven te verlengen.

Ik nam dan mijnen hartsvanger, dien in den val uit mijne hand was geschoten, en dien ik gelukkig weder gevonden had, bezag den dooden os van alle kanten, koos het gaafte gedeelte van denzelfven, en sneed er hier en daar eenige stukjes van af, die ik in het begin met eenen woedenden honger verslond; doch toen ik denzelfven eenigzins had voldaan, kreeg mijn afkeer de overhand; het was mij onmogelijk om er het geringste meer van naar binnen te brengen. Ik vergenoegde mij alleenlijk met er eenige kleine stukjes van te kauwen en uit te zuigen, om er mijnen brandenden dorst mede te lesschen.

Met hoeveel tegenzin ik ook dit walgelijk voedsel tot mij genomen had, gevoelde ik er nij echter merkelyk door verkwikt. Mijn moed, dien ik bijna gansch had verloren, begon weder te herleven, in zoo verre dat ik met meerder bedaardheid over de middelen, om mij uit deze spelonk te redden, denken konde; want tot nog toe waren mijne zinnen en gedachten, door den
angst

angst en de benaauwdheid, waarin ik mij bevond, geheel verbijsterd en verwilderd, en voor geen het minste overleg en overdenking bekwaam en vatbaar.

Wat zoude ik niet gegeven hebben voor een touw van vier of vijf vademmen lang, met eenen haak, of voor eenen langen stok of iets dergelijks. Dit had genoegzaam geweest om mij te kunnen redden; doch nu was er geene de minste mogelijkheid toe; alle mijne pogingen waren vergeefs. Ach! er bleef voor mij niets anders overig, dan, het zij aan de regter of linker zijde, in dit berghol te dringen, om er eenen uitgang te zoeken.

Dit wanhopig middel, dat ik reeds in het begin met eene soort van afgrijzen uit mijne gedachten had verbannen, scheen mij, nu ik geene andere uitkomst te gemoet zag, minder schrikkelijk; — ik dorst er nu ten minste op blijven staan, om het in ernstige overweging te nemen, alhoewel mij telkens eene grilling door de leden liep, als ik mijne oogen op de duisternis sloeg in welke ik mij zoude moeten begeven. Ik trachtte mij echter aan dezelve te gewennen, en deed mijn best, om door allerlei aanmoedigen-

gende redenen mijnen verlagenen geest weder op te beuren.

Waarom wacht ik langer? zeide ik tot mij zelve; de dood is onvermijdelijk, indien ik hier blijve, en zal mij binnen kort treffen; ik moet het wagen! misschien vind ik ergens eene opening, die mij uit dit hiel brengt; het kan geen uitsel lijden; mijne krachten verminderen ieder oogenblik; laat ik niet wachten tot dat ze geheel zijn uitgeput, maar dezelve gebruiken, om mij, zoo het mogelijk is, uit dezen verschrikkelijken staat te redden. Zoo het mij niet gelukt — wel dan in Gods naam! — hier of eenige treden verder te sterven, is wel hetzelfde.

Door deze en dergelijke redeneringen zocht ik mijne besluiteloosheid te overwinnen, en mijzelven, zoo veel mogelijk, wegens het ijsfelijke en gevaarlijke mijner onderneming gerust te stellen. Al hetgeen mij van mijn wankelbaar besluit konde terughouden, verbande ik uit mijn hart; en liet het in mijne gedachten vlugtig voor overgaan. Dat ik in diepe kuilen of scheuren konde storten, of in eenen afgrond mij te pletteren vallen, dan wel in de kromten

en

en gangen dezer spelonk, even als in eenen doolhof, zoude kunnen verdwalen, en er nooit weder uitkomen: hier aan durfde ik niet te denken.

Ik had wel voorheen dergelijke bergspelonken bij het licht van flambouwen bezocht; zij bestaan meest altijd uit eene menigte, zich door elkander kruisende gangen en zijholten, waarvan sommige blind loopen, eenige opwaarts, andere nederwaarts gaan; somtijds ontmoet men hooge en ruime gewelven, dan weder engten, door welke men nauwelijks in staat is door te kruipen; zonder te spreken van de diepe kloven, afgronden, zelfs waterpoelen en andere gevaarlijke hinderpalen, die (in de duisternis voornamelijk) volstrekt onoverkomelijk zijn, en die, zoo ik dezelve rijpelijk had willen overwegen en er in mijne gedachten niet lichtelijk over heen had gestapt, mij gewis met den grootsten angst vervuld, mijn besluit omver geworpen, en mij volstrekt onbekwaam zouden gemaakt hebben, het gat, waardoor ik gevallen was, te verlaten, of hetzelfde uit het gezigt te verliezen.

Integendeel stelde ik mij mijne redding als zeker te voren, doordien ik, op gegrond-

de

de redenen, oordeelde, dat deze onderaardsche gang niet zeer uitgestrekt en diep konde zijn. Zoo ik nu, dacht ik, maar altoos eene zijde van den wand houde, en denzelven, voet voor voet, in alle draaijingen volge, zoude ik ten minste in deze duisternis niet behoeven rond te dwalen, en moest op het laatz of stuiten, of ergens uitkomen. Ik vleide mij bovendien, dat dit hol door menschenhanden was gegraven, hetgeen ik bij het weinige licht dat door het gat kwam, aan verscheidene teekens meende te bemerken — en in dat geval was het zeker, dat er een in- en uitgang moest zijn.

De ongelukkigen voeden ligtelijk eenige hoop; zij zien in alle ontwerpen, die zij maken niet dan het einde hunner rampen, en het is hierop, dat al hunne overleggingen en schikkingen uitdraaijen. De omstandigheden die hen kunnen beletten, dit te bereiken, de onvermijdelijke hinderpalen die zij mogelijk ontmoeten zullen, vertoonen zich maar flauw aan hunne verbeelding; hun geest verwerpt dezelve met schrik, en weigert ze te onderzoeken, uit
vrees

vrees dat zij hierdoor het volgende denkbeeld zullen verliezen, dat hen troost.

Ik was thans werkelijk gemuster; de onzekerheid martelde mij niet meer; mijn besluit was genomen, het kostte mij echter niet weinige moeite, om alle zwaarigheden, gevaren en hinderpalen, die, in spijt van mijne aanmoedigende redeneringen, mij telkens te voren kwamen, ter zijde te zetten en uit mijne gedachten te bannen.

Het was nu elf uren in den namiddag; ik wilde nog tot twaalf uren voortgaan met om hulp te roepen, en dan in 's Hemels naam vertrekken; doch ook dit uur verstreek, zonder dat er iemand kwam opdagen.

Hoe hoog noodzakelijk het ook ware, dat ik nu mijn voornemen, zonder langer te dralen, terstond in het werk stelde, en hoe zeer ik bij mij zelven overtuigd was, dat een langer vertoeven van de noodlottigste gevolgen voor mij moest zijn, konde ik echter de hoop van door mijn roepen eenige hulp te verkrijgen, zoo haast niet opgeven; ik verschooft mijn vertrek van het eene oogenblik tot het andere; nu wilde ik nog maar

ne-

negen keeren roepen, en dan zonder twijfel mij op weg begeven; dan weder nog maar driemaal en volstrekt niet meer, en zoo doende verliep er weder een half uur.

Eindelijk echter begon ik de dwaasheid en nutteloosheid van dit tijdverlies te beseffen; ik konde volstrekt niet langer blijven; het was duidelijk, dat alle uitstel slechts strekken moest, om mijn gevaar te vergrooten; ook had ik het daglicht noodig, zonder hetwelk ik evenwel geenen uitgang had kunnen gewaar worden of ontdekken.

Het zal half een geweest zijn; ik had dus nog den geheelen namiddag tot na zonnen ondergang voor mij, en het hol moest al vrij diep zijn, zoo ik het in dien tijd niet ten einde kwam. Het zoude zeker beter geweest zijn, dat ik mij met den vroegen morgen had op weg begeven; doch dit was nu niet te verhelpen, zoo ik maar mijnen kostelijken tijd niet langer met roepen en dralen verspilde.

Gelukkig had ik een vuurslag in mijnen zak, dat ik op reis altoos bij mij droeg, om onder weg een Cegaar te kunnen aansteken, dit gaf mij eenigen troost; de slijk-

kering der vonken zoude, dacht ik, genoegzaam zijn, om mij in dezen zwarten afgrond eenigzins te verligten, en het ongedierte, (voornamelijk slangen, voor welke ik het meest vreesde) te verjagen.

Nu hakte ik in haast eenige reepen vleesch van het minst beschadigde deel van den os, sneed ze in kleine stukjes, en vulde er mijnen zakdoek mede; gedurende deze onaangename bezigheid echter niet ophoudende, van tijd tot tijd te schreeuwen en om hulp te roepen.

Het noodlottige tijdstip was daar. Ik viel op mijne knieën en wendde mij tot het Overwezen met een kort doch ernstig gebed; en hem om zijnen bijstand smeekende, en op zijne Goddelijke Voorzienigheid en Alomtegenwoordigheid vertrouwend, begaf ik mij eindelijk, met wankelende schreden en weenende van onder het gat weg.

De Hemel weet hoe ik te moede was; het angstzweet brak mij aan alle kanten uit; mijn hart klopte hoorbaar, en telkens zag ik terug.

Zoo lang ik nog het daglicht, dat door het gat viel, gewaar werd, ging alles wel, doch toen het bijna was verdwenen, en ik nog
maar

maar even eene flauwe schemering van hetzelfde konde bespeuren, ontzonk mij op eenmaal weder de moed, en ik bleef van schrik staan. Het was als of mijne voeten aan den grond gehecht waren; ik konde het volstrekt niet van mij verkrijgen, om nog eenen stap voorwaarts te doen. Welk een vreeselijk oogenblik! ik kan er nooit aan denken zonder beven. Al de gevaren aan welke ik mij ging blootstellen, al de ijsfelijkheid, die ik in dezen zwarten afgrond zoude kunnen ontmoeten, en die ik met zoo veel moeite uit mijne gedachten had zoeken te verwijderen, stelden zich nu weder, met verdubbelde kracht, voor mijnen geest. Ik moest gaan zitten, en konde voor eene poos niet tot bedaren komen, het was als of ik naar eenen onvermijdelijken dood ging. Helaas! ik zag mij tot het pijnlijk uiterste gebragt, om mijne gevaarlijke onderneming met meerder nauwkeurigheid te overwegen, en op nieuw een besluit te nemen. Gelukkig echter duurde dit overleg niet lang; er waren zoo vele onwederspreekelijke en gegronde redenen, die mij noodzaakten, om, zonder het minste uitsstel, en terwijl mijne krachten het mij nog toelieten, te be-

proeven, of ik eenen uitgang uit dit hol konde ontdekken, dat ik van mijne zinnen moest beroofd geweest zijn, om mijne vrees gehoor te geven. „Ik moet! Ik moet voort!” riep ik overluid, en in eene soort van woede haastig opstaande. — stortte ik mij wanhopig, en met geslotene oogen, in deze afgrijselijke duisternis.

Ik ging eenigen tijd al tastende voort, en met de grootste omzigtigheid; eindelijk opende ik mijne oogen weder en zag terug — een stikdonkere nacht omringde mij! — nergens was het geringste schijnsel van licht zichtbaar. Doch dit ontroerde mij minder, dan ik had gedacht; integendeel gevoelde ik, dat hoe verder ik voortging, hoe meer mijn moed begon op te wakkeren; ik was nu zelfs hartelijk blijde, dat ik mij door mijne vreeze niet had laten overreden, wederom naar het gat terug te keeren. Ik zoude het voor de tweede maal niet hebben kunnen verlaten.

Alhoewel ik van de dikste duisternis was omgeven, konde ik het echter van mij niet verkrijgen, met opene oogen te gaan; in mijne verhitte en ontfelde herfenen, hadden zich zulke ontzettende schrikbeelden gevormd,

vormd', die ik vreesde dat mij voor het gezigt zouden komen, dat ik ze onwillekeurig sloot, alleen nu en dan dezelve openende, en met angst rondom ziende, of ik er gens het daglicht zag doorschijnen.

Ik, die altoos om spokerijen en dergelijke lachte en den spot dreef, vreesde nu alle oogenblikken eene zoodanige verschijning te zien, of er van aangerand te zullen worden; en alhoewel eene stilte, als die van het graf, rondom mij heerschte, meende ik echter telkens het een of ander gerucht te hooren, en bleef met een kloppend hart staan, om er naar te luisteren; het was mij onmogelijk om die kinderachtige denkbeelden te verdrijven, en ik schaamde mij voor mij zelve.

Het is niet om uit te drukken, welke moeite het mij kostte, om den wand, dien ik op zijde had, en in alle zijne rigtingen en draaijngen volgde, niet te verliezen. De grond was zeer oneffen, losse steenen, uitstekende klippen, hoogten, laagten, en de niet ongegronde vrees van op eene slang of adder te treden, hielden mij telkens op; en het was niet, dan na lang voelen met mijnen hartsvanger, dat ik mijne

voeten durfde te verzetten; zoodat ik maar langzaam en zeer weinig vorderde.

In dezen ten uiterste afmattenden arbeid had ik, naar gisflog, ruim twee uren doorgebragt, toen ik van vermoeidheid niet verder voort konde, en verplicht was te gaan zitten, om adem te fcheppen. Mijn angst en ongerustheid joegen mij echter welhaast weder op, en ik vervolgde op nieuw mijnen gevaarlijken en moeilijken weg, tot ik, eene korte poos daarna, aan iets ligts en bewegelijks flootte, dat ik wel oordeelde geene klip of fteen te kunnen zijn. Ik bevoelde het met den voet, zonder dat ik konde ontdekken, wat het ware; uit nieuwsgierigheid eindelijk bukte ik er naar, en floeg de hand op — een geraante! — naar mijne verbeelding (*) — dat van een mensch! — Ik vloog overeind, als of ik eene adder had aangeroeërd; mijne haren rezen te berge, en mijne tanden ratelden; als

(*) Ik had niet verkeerd geoordeeld; er bevonden zich, buiten dit geraante, nog vijf andere in dit hol; zoo als mij naderhand door Boden, die hetzelfde met flambouwen bezochten, werd verhaald.

als of ik de koorts had; hoe ik over dit voorwerp heen kwam, is mij onbewust; het duurde eene goede wyl, eer ik weder tot bedaren raakte; doch, Hemel! welk een nieuwe schrik beving mij, toen ik, mijne hand uitstreckende, om naar den wand te tasten, die mij tot een' wegwijzer diende, bevond — dat ik denzelfden, in mijne angstige vlugt voor dit geraamte, had verlaten, en midden in het gewelf stond.

Ik meende van ontfeltenis in slaauwte te vallen en was verplicht te gaan zitten; de tranen vloeiden in menigte langs mijne wangen, en mijne luide klagten weergalinden dof door deze zwarte spelonk. Helaas! riep ik uit, deze ongelukkige, wiens beenderen hier liggen, is mogelijk even als ik, door het een of ander toeval, in dit hol geraakt, en vond er, verre van alle menschelijke hulp, zijn treurig einde; even als hij, zal ik hier ook, rondwalende, nederzinken, en geen sterveling zal mijne laatste zuchten hooren.

Ik werd op eenmaal zoo moedeloos, dat ik voor een oogenblik het besluit nam, niet verder te gaan, maar op de plaats, waar ik mij bevond, den dood af te wachten.

Deze aanval van wanhoop duurde echter niet lang, en de liefde tot het leven nam welhaast weder de overhand. Ik begon langzamerhand te bedaren, en werd op het laatst regt ergerlijk op mij zelven, dat ik mij door kinderachtige vrees zoo liet overmannen, voor schimmen sidderde, en voor een geraamte vlugtte, en sprak mij zelven, door allerlei troostende redenen, moed in. Op zijn ergst genomen zoude ik weder bij mijne vorige plaats, onder het gat (waar-door ik gevallen was) komen, zoo ik al de verkeerde zijde van het hol volgde, en dan wilde ik er den nacht onder door brengen, en met het aanbreken van den dag eene nieuwe poging doen, om eenen uitgang te vinden. Dat ik, in dien tusschentijd, van dorst zoude moeten versnachten, daaraan dacht ik voor het oogenblik niet.

Na dit besluit stond ik haastig op, om den dag (dien ik oordeelde nog aan den hemel te zijn) niet te laten voorbijgaan, en met uitgestrekte armen rondastende, geraakte ik weder bij eene zijde van het hol, onbewust of het dezelfde ware, die mij voorwaarts, of bij den dooden os terug bragt.

Ik begaf mij dus weder op weg, nu en dan een stukje vleesch in den mond stekende, niet zoo zeer om mijnen honger, als wel om mijnen dorst, die mij het meest kwelde, te stillen. Dit rauwe vleesch, dat reeds eene zeer onaangename lucht van zich gaf, at ik nu zonder de minste walging, omdat ik het niet konde zien. Hoe gelukkig was het voor mij, dat ik dit beest hier vond. Het had waarschijnlijk in zijnen val eenen poot gebroken, zoo dat het op de plaats had moeten blijven liggen, waar het van honger en dorst omkwam (*).

De hinderpalen die ik ontmoette, en die zich schenen te vermeerderen en grooter te worden, gevoegd bij de verbazende moeite,
om

(*) Aan den Drietand, dien men dezen os op de bil gebrand had, zag ik, dat het een Bersefocherg was; dus noemen de Hindous de beesten, die zij bij zekere plegtigheden de vrijheid geven. Een os, die eenen Afgod of eene offerande heeft gedragen, wordt, nadat men hem eenen drietand op de bil gebrand heeft, aan Ogniepoti, den God des vuuts, gewijd; men geeft hem hierop zijne vrijheid, en laat hem loopen, waar het hem behaagt; niemand durft hem te vangen of aan te houden. Deze dieren komen somwijlen op de markten,

om den wand, dien ik volgde, niet te verliezen, matteden mij zoodanig af, dat ik welhaast verplicht was, weder te gaan zitten, om uit te rusten.

Naar gisling moest de zon reeds onder zijn; er was dus geene mogelijkheid, om zoo lang de nacht duurde eenen uitgang te ontdekken; ik oordeelde derhalve best, om op de plaats te blijven, waar ik mij bevond, en niet verder in deze spelonk in te dringen, uit vreeze dat ik (wegens de duisterheid van buiten) de eene of andere opening mogt misfen of voorbij gaan; met den dag wilde ik weder voort, zonder te bedenken, hoe onmogelijk het voor mij ware, te weten, wanneer dezelve zoude aanbreken.

Ik lag mij echter neder, met het voor-

ne.

en eten zich zat aan de groenten die er verkocht worden, zonder dat de eigenaars hen verhinderten. Ook loopen zij in het veld en in de bosschen rond, waar zij op het laatst wild worden. Men ziet ze vaak bij gansche troepen rondzwerven. Waarschijnlijk dat de os, dien ik in het hol vond, des nachts door eenige jakhalzen of door eenen tijger vervolgd geweest zijnde, in zijne snelle vlugt dit gat, met krenpelbosch bezoomd, niet gewaar werdende, door hetzelfde was gevallen.

nemen om mij door den slaap wat te verkwikken. Mijn ligchaam, door honger, dorst en vermoeidheid geheel afgemat, eischte rust; doch het was mij onmogelijk, om den slaap te vatten; ongeduld en angst joegen mij welhaast weder op; ik konde niet rusten, en besloot in 's Hemels naam voort te gaan, zoo lang het mijne bijna uitgeputte krachten wilden toelaten; want lang konde ik het toch niet meer goed maken; ik voelde maar al te wel, dat ik haast zoude moeten bezwijken.

De hopelooze toestand waarin ik mij bevond, had intusschen langzamerhand al de schrikbeelden, waarmede mijne herten vervuld waren geweest, doen verdwijnen; ik trad nu onbescroomd met geopende oogen voort, en dacht niet meer om verschijningen en dergelijken, daar mijn leven in zulk een hoogdringend gevaar was. Ik werd zelfs gansch ongevoelig en onverschillig over mijn nakend einde. Ik weende niet meer, mijne jammerklagen en zuchten hadden opgehouden, eene soort van woede tegen mijn noodlot en tegen mijzelven, bezielde mij thans; ik geloof, dat ik in staat geweest zoude zijn, om een monster zelfs, zoo het zich

zich in dit tijdstip voor mij had vertoond, stoutmoedig aan te vallen.

In deze gemoedsgefteldheid, die alleen uit de wanhoop sproot, was ik wederom een paar honderd treden, al fruikelende en vallende, voortgegaan, met zoo weinig hoop en gedachten van redding en behoud — dat ik mij bijna de moeite niet meer gaf van rond te zien. Eindelijk stilstaande, om adem te scheppen, en mijn hoofd oplichtende, meende ik voor mij heen, ter linkerzijde, eenige witte stippen te ontdekken. Ik beefde van vreugde en schrik. Onbewegelijk staarde ik eene poos op dit verschijnsel. Was dit daglicht? Of waren het de glimmende oogen van eenige slangen, die in de duisternis schitterden, en vertoornd mij afwachten, om mij te vernielen? [Ik stond eene wijl in beraad, wat ik zoude doen. Eindelijk trad ik kloekmoedig voort, nu en dan vuur uit mijnen steen slaande, om het ongedierte (zoo het er was) te verjagen; doch hoe meer ik naderde, hoe grooter en menigvuldiger deze stippen werden — tot er eindelijk geen twijfel meer overig bleef, of het was de dag, die door het hol brak:

O! hoe kan ik de aandoening, die ik

ik gevoelde, beschrijven? Ik gaf eenen schreeuw van blijdschap; en terstond den wand verlatende, liep ik, al struikelende, en zonder voor mij te zien, of op mijne treden te letten, zonder te overwegen, dat ik in scheuren of gaten konde storten, zoo snel mij doenlijk was, regt toe regt aan op deze schemering af, mijne oogen onwrikbaar op dezelve gevestigd houdende, uit vreeze van ze uit het gezigt te verliezen.

Toen ik ze al vallende en struikelende bereikt had, zag ik dat het eene kloof in den berg was, met den grond van het hol omtrent gelijk, van buiten bijna gansch dicht begroeid met kreupelbosch, en zoo naauw, dat ik vreesde, er niet door te zullen komen. Ik kapte met mijnen hartsvanger het struikgewas weg, dat mij den uitgang verhinderde, wrong mij met moeite door deze opening, — en, met een luid gejuich, trad ik weder in het daglicht.

De ongelukkige, die langen tijd in eene duistere onderaardsche gevangenis heeft gezucht, en alle oogenblikken het vonnis des doods verwacht, gevoelt niet, op het verkondigen zijner vrijheid, en op het gezigt der

der zonne, aangenamer aandoening, dan die alstoen mijne ziel vervulde; het scheen mij toe, als ware ik uit het graf verreezen. Met welk eene vreemde zag ik mij weder in de vrije lucht! welke ernstige, innerlijke dankbennigingen zond ik niet tot den Hemel! Nooit siroonde de frische lucht verkwikkelijker door mijne benaauwde en gesprongde borst, — nooit was het heldere licht van den dag streelender voor mij; dan toen ik dit verschrikkelijk hol verliet, en de aarde weder betrad.

Ik zag nu rondom mij heen; de zon was juist aan het ondergaan. Hoe liefelijk waren mij hare laatste stralen! en met welk een vermaak overzag ik het omliggende landschap!

Ik bevond mij aan den voet van eene rij heuvelen; op een derzelven werd ik in de verte eenen ouden vervallen Heidschen Tempel gewaar, uit welken waarschijnlijk deze spelonk haar begin nam.

Mén kan ligt denken dat ik geen lust had, om dit nader te onderzoeken. Vele deze oude Tempels, in vorige eeuwen gebouwd, zoo ze op heuvels of hoogten staan, hebben dergelijke geheime onderaardsche

fche gangen, van welke de Braminen zich tot zekere einden bedienden. Ik ijde nu, nadat ik eerst mijnen brandenden dorst, aan eenen plas water, die dicht bij mij was, gelescht had, zoo veel mijne krachten het mij toelieten, naar Vizagapatnam; dat ik duidelijk in het verschiep voor mij zag liggen.

Het was reeds donker toen ik aan mijne woning kwam. Groot was de blijdschap, die mijn vriend en mijn volk over mijne wederkomst betoonden; zij waren in de uiterste ongerustheid voor mij geweest. Men had mij nergens kunnen vinden, en mij reeds voor verloren opgegeven. Niemand konde begrijpen, wat van mij geworden ware. Dan eens dachten zij dat ik verdronken, dan wederom dat ik vermoord was; doch de meeste waren van gevoelen, dat ik van het dorp (waar de ceremonie der verbranding had plaats gehad) komende, in het gebergte was verdwaald, en eene prooi der tijgers geworden. Hoe groot was hunne verwondering, toen ik hun zeide, dat ik al dien tijd onder eenen berg had doorgebragt.

Mijn geval werd des anderendags welhaast
rucht-

ruchtbaar; verscheidene Inwoners kwamen mij zien, elk bestormde mij met vragen, en echter wilden maar weinige mij gelooven.

Men had nooit van een berghol daaromtrent gehoord, en het verwonderde elk, dat men het niet eerder ontdekt had.

Eenige Engelschen, die mijn geval mede ter ooren was gekomen, maakten partij, om dezen onderaardschen gang, bij het licht van slambouwen, te bezoeken. Zij lieten mij vragen, of ik hen wilde verzellen; doch ik gevoelde mij veel te onpasselijk en afgemat, en had buitendien al te veel in deze spelonk geleden, dan dat ik nog lust zoude hebben, om mij voor de tweedemaal in dezelve te begeven.

Het duurde eenige dagen eer ik weder tot mijn verhaal kwam. De honger, de dorst, het slechte voedsel, de vermoeienis, de angst en schrik, die ik had uitgestaan; gevoegd bij de koude, vochtige en bedompte lucht, die ik had ingeademd, hadden mij merkelyk verzwakt; ik vreesde voor eene zware ziekte; doch gelukkig kwam ik vrij met eene ligte koorts, die mij (na het gebruik van eenige warme baden) welhaast weder

verliet. Naauwelijks was ik hersteld, of ik maakte mij tot mijne afreize gereed, en vertrok van Vizagapatnam, — zonder mij verder om het berghol te bekommeren.

Nooit zal ik deze plaats vergeten! Nooit zal het ontzettende voorval, dat mij er gebeurde, uit mijne gedachten gaan! Ik heb mij naderhand in even gevaarlijke omstandigheden bevonden, en den dood in verscheidene gedaanten gezien, gereed om mij te verslinden; doch nooit hebben zijne schrikken zulk eene diepen indruk op mijne ziel gemaakt. Het denkbeeld voornamelijk, van in deze zwarte duisternis, diep onder de aarde, van honger en dorst te moeten vergaan, scheen mij zoo ijsfelijk, dat ik er den pijnlijksten dood, in het daglicht en in de tegenwoordigheid van menschen, voor had verkozen.

Welk eene onuitsprekelijke blijdschap gevoelde ik thans bij mij zelve, van dit gevaar zoo gelukkig ontkomen te zijn! Met welk een inwendig genoegen zat ik nu in mijnen Palanquin, en zag rondom mij in de wijde ruimte. De zon rees juist in al haren luister aan den helderen hemel; van alle kanten omringden ons de verwarde stemmen

der ontallijke luchtbewoners, die haar begroetten, en de liefelijke morgenwindjes risselden tuschen de bladen der palmen. Hoe schoon was de natuur! hoe aanlokkelijk! Met welk een vergenoegen en smaak rookte ik een cegaar! Mijn hart huppelde in mij van vreugde, dat ik dit alles weder genieten konde, en de tranen vloeiden langs mijne wangen, onder de inwendige dankbetuigingen, die ik aan het Opperwezen, voor zijne genadige redding, opofferde.

Ik verwijderde alle droevige denkbeelden uit mijn hart; liefelijke hersenschimmen en gelukkige dagen dansten in reijen voor mijnen geest. — Zoo zoet is het leven in onze jeugdige jaren, als rampen en ongelukken ons hetzelfde nog niet hebben verbiterd. Ik was jong, gezond, en had de vleijendste hoop en vooruitzigten. Was het dan te verwonderen, dat ik zoo uitermate verblijd was, van zulk eenen ijsfelijken dood, als mij in de spelonk te voren stond, zoo gelukkig ontkomen te zijn. Er is, naar mijne gedachten, niets schrikkelijkers, dan met een gezond hart van deze wereld te moeten scheiden. Als men op het ziekbed ligt, wandelt de dood op eenen verren afstand,

stand, naauwelijks zichtbaar, voor ons heen;
 wij erkennen hem niet, voor dat hij ons in
 zijne armen neemt, en zelfs dan nog niet.
 Dank zij de hoop, die de deur des levens
 bij den mensch niet eerder sluit, dan op het
 oogenblik dat de ziel hare woning ver-
 laat!

VIERDE HOOFDSTUK.

---

*Het schoone dal. — Goedergelukzegger. —
Tempel aan de Deugd gewijd. — Het
vischers dorp. — De Kattemaram. — Ma-
labarsche Lijkstatie. — Het bosch van Co-
nar. — Aankomst te Jaggernaikpoeram. —
HENRIETTA. — Onedelmoedige handelwijze
der Engelschen. — Het dorp Daatcherom. —
Grassiede van eenen Santrie. — Palicol. —
Kaschie kauries. — De Baan Proesch. —
De Kokou. — Aankomst te Mazulipat-
nam. — Beschrijving van die stad.*

Met moeite en hijgende droegen mij mij-
ne Koelies over den klippigen en oneffen
weg, dien wij genoodzaakt waren voor eene
goede poos te volgen. Ik wilde herhaalde
rei-

reizen uit den Palanquin stappen, om hen te verligten, doch zij lieten het volstrekt niet toe; ik had, zeiden zij, mijne rust en gemak wel noodig, daar ik sedert eenige dagen zoo veel had uitgestaan.

Eindelijk tegen den middag geraakten wij uit deze holwegen, en kwamen op beteren grond, en kort daarna in een overheerlijk dal, in hetwelk een klein, doch zindelijk dorpje, Chiriepillie genaamd, pronkte. Boogaarden en Beteltuluen, omgaven het aan alle kanten, en de bergen waren tot de toppen met hoog geboomte begroeid. Hier hielden wij stil, om er ons middagmaal te nemen. Wij vonden er levensmiddelen in overvloed, melk, hoenders, eieren en vruchten — zoo veel wij maar begeerden — en bijna te geef.

Hoe aangenaam was het in dit dal! Ontallijke vogeltjes vervulden het met hunne verschillende stemmen; aan alle kanten weergalmden het kirren der tortelduiven, uit de kloven der steenrotsen — en de vlugge reebokken koesterden zich onbevreesd, aan het afhangen der bergen, in de zon.

Ik was hartelijk blijde, wegens mijne arme Koelies, dat wij in deze plaats waren

aangekomen; zij hadden mij den halven dag in den Palanquin, door het brandende zand en de weerkaatsende hitte der klippen, op hunne schouders gedragen; nu konden zij hunne afgematte en bezweete leden in het heldere water van den vijver baden, en zich in de koele schaduw der toop uitrusten.

De Chauderie, die zich hier bevond, kwam met de zindelijkheid en schoonheid van het dorp overeen; zij was ruim en scheen nog niet lang geleden gebouwd te zijn.

Ik vond in dit rusthuis geene andere Reizigers, dan eenen Goedergelukzegger. Naauwelijks vernam hij dat ik de taal van het land sprak, of hij naderde mij met een diepe Salam, en verzocht verlof om mijn Jogum te mogen lezen, hergeen ik hem, tot zijdverdrijf, toestond.

Na eenige ceremoniën bezag hij mijne regterhand voor eene poos, met groote opmerkzaamheid, en begon toen, even als onze gelukzeggers, mij eene reeks van voorspoed en een lang leven te profeteren. Ik verzocht hem, dat hij mij iets van zaken, die mij gebeurd waren, wilde zeggen; doch
hier

boden zich aan, om mij met haar gezang en dans te vermaken; doch ik schepte zoo veel genoeg in het gezelschap van den Goedergelukzegger, die begonnen had mij met het verhalen zijner reizen en rondzwer-vingen door Bengalen, Hindostan en an- dere vreemde landen te onderhouden, dat ik haar bedankte, en, met een klein ge- schenk voor hare moeite, weder weg- zond.

Deze Goedergelukzegger was een man van een zeer gezond oordeel en van meer- dere kennis, dan ik had verwacht. Voor- namelijk bezat hij het talent van wel te kunnen vertellen; hij deed dit met zoo veel welsprekendheid en gepaste gebaarden, dat ik er over verbaasd stond, en niet moede werd van hem aan te hooren. De dag be- gon aan te breken, toen wij van elkande- ren scheidde, en ik mij in mijnen Palan- quin tot rust begaf.

Mijne Koelies, die eene poos daarna op- stonden, wilden mijnen slaap niet storen, maar namen mij, volgens hunne gewoonte, zachtjes op, en gingen met mij op reis. Ik sliep door tot zeven uren, toen wij in
het

het dorpje Rawil halte maakten. Wij zouden hier ons ontbijt nemen.

In dit dorp wordt veel rijst en tabak geteeld, en de Inwoners schenen mij toe alle in eenen zekeren welstand te zijn; ik oordeelde dit uit hunne vijvers, tempel en chanderies, die alle heel fraai en wel onderhouden waren. De tabak van Rawil is in die streek beroemd (*); ook worden er goede cegaren gemaakt, die in groote quantiteiten verzonden worden. Ik kocht hier 1000 stuks voor 3 ropijen. Mijne provisio van Bimiliparnam was bijna ten einde.

Wij passeerden de dorpen Watara, Pardom en andere, en trokken twee takken eener rivier, in Sangaries of uitgeholde kokosboomen, over. Het landschap was een aaneengeschakelde tuin, met menige wilde Palmtopen, waarvan bij sommige de boomen zoo dicht bij elkanderen stonden, dat een mensch er niet zoude hebben kunnen door-

(*) Het verwondert mij, dat de Oost-Indische Tabak niet naar Europa wordt overgevoerd, dewijl hij, in 't algemeen, even zoo goed als de West-Indische, en op sommige plaatsen, als Jassapa en Tutocorijn, nog beter is.

doorkomen. Het is ongeloofelijk welk een groot getal van deze wilde Palmboomen zich in sommige landstreken* van de kust bevinden; zij geven geene vrucht, en zijn alleenlijk goed om er latten of balken van te maken.

Omstreeks twee uren des achtermiddags kwamen wij te Darma Oer. Dit dorp heeft zijnen naam naar eenen zeer fraaijen Tempel, die er zich bevindt, en aan Darma Devé (*) is toegewijd.

In de Chauderie, waar wij ons middagmaal namen, vond ik eenen Pandarom of Mon-

---

(*) *Darma Devé*, de God der Deugd en Menschlievendheid. Men vindt hier en daar wel bijzondere Tempels voor hem opgericht, doch meestijds heeft hij zijne verblijfplaats in een klein Kapelletje dicht bij de Tempels van Chiven of Sleb, of anders op een voetstuk, welks vier hoeken pilaren hebben, waarop een dak rust, om den Afgod voor de ongestadigheid van het weer te beschermen; hij wordt verbeeld in de gedaante van eenen witten Os of Stier.

De Hindous, Malabaren en andere volkeren van de kust, moeten toch zulke barbaren niet zijn, als dweepachtige Zendelingen en onkundige Reizigers ons willen wijs maken; dewijl zij Tempels voor de Deugd en Menschlievendheid stichten.

Monnik, die aan de doortrekkende Reizigers, van welke Caste zij ook mogten zijn, (wanneer ze het eischen) Canje, of Rijstwater, voor niet uitdeelde, hetwelk hij hun uit eenen tschimbou of kleinen koperen pot, in de te zaamgevoegde holle handen (*) goot.

De weg ging nu door eene zandige vlakte, aan onze regter hand hadden wij hooge bergen in het verschiet, en omstreeks vijf uren kregen wij het zeestrand weder in het gezigt, dat wij voor eene poos volgden, tot wij een visschers dorp, dat tusschen de dainen lag, bereikten, waar wij den nacht wilden doorbrengen.

Er

(*) Niemand onder de Hindous of Malabaren maakt een drinkvat met zijne lippen aan; men laat het vocht (het hoofd achterover houdende) uit den kop of vaas (eene span hoog van den openen mond verwijderd) met een dun straaltje in de keel loopen. Een Europeaan zoude dit onmogelijk naar kunnen doen en er in slikken, doch de Indianen zijn dit gewoon, en zonden, (zoo zij al wilden) niet anders kunnen drinken. Lieden van eene lage Caste, die het drinkvat van iemand die hooger in rang is niet mogen aanraken, uit vreeze van het te verontreinigen, en het dus onbruikbaar te maken, giet men water of eenig ander vocht in de holle handen.

Er bevonden zich in en bij dit dorp wel geene Chauderies, bogaarden noch topen, zelfs geen eenen boom; doch de heldere Hemel, het uitgestrekte gezigt over den donkerblauwen Oceaan, de koele verfrisschende wind, die langs denzelfven tot ons overkwam, de witte zand duinen, de rollende brandingen, met het blinkende schuim — vergoedden rijkelijk dit gebrek. Ik was verblijd, dat wij hier waren aangekomen en ik deze (voor eene poos gemiste en beminde) voorwerpen weder konde aanschouwen; ook was hier versehe visch te krijgen, waar ik zeer naar verlangde; de Kattemarams (*)

wa

(*) *Kattemaram* is een klein vlotje van vijf balken, ieder 15, a 20 voet lang, die met kaijertouwen sterk aan elkanderen zijn bevestigd. Er zijn twee mannen op zulk een vlotje, een voor, en een achter, om te pagaaijen; ook voeren zij een klein zeiltje, waarmede zij, wanheer ze met den zeewind van het vischen terug komen, of met een vóórdewind, als een vogel over het water kunnen vliegen. Deze vlotjes gaan somtijds diep in zee, (doch nooit uit het gezigt van 't land) en zijn zelfs in staat eenen hevigen storm het hoofd te bieden. *Katte* is in het Malabaarsch binden, en *Maram*, balk.

waren in zee, en men verwachtte ze welhaast terug.

Ik zette mij aan strand neder, om deze dwergvloot te zien aankomen, mijne oogen op de onafmetelijke en grondelooze water-vlakte gevestigd houdende, in welke, even als de geslachten der menschen, de eene golf de andere voor zich henen drijft, om, na een oogenblikkelijk bestaan, voor altoos weder te verdwijnen.

Welhaast zag ik hen met volle zeilen naderen; zij vlogen elkanderen voorbij — elk wilde de eerste aan strand zijn; van verre klonk hun vrolijk gezang tegen de weergal-mende heuvelen, vermengd met het door-dringend geschreeuw van duizende meeuwen, die hen volgden, en boven hunne hoofden zwierden, in hoop van buit.

Nu naderen zij de branding; de zeilen worden gestreken, zij grijpen naar hunne pagaaijen, elk zet zich op zijne plaats, die aan het eene, deze aan 't andere einde van het vlot, met de beenen onder het lijf geslagen; zij roeijen met kracht, elkanderen aanmoedigende door hun gezang; eenigen ziet men op den rug der schuimende brandingen, anderen weder verliest men tus-schen

fchen deze waterbergen, voor een oogeblik uit het gezicht — totdat ze bijna alle te gelijk het strand bereiken. Hunne vrouwen en kinderen treden hen juichend te gemoet, het gansche dorp omringt hen, eenigen uit nieuwsgierigheid om de vangst te zien, anderen om te koopen; elk heet hen welkom. Ik ook, met FRANCISCO en mijne Koelies, vervoegden ons bij hen, en voor vier daboes, een weinig meer dan twee stuivers, koos ik eenige goede en smakelijke vischen voor ons avondmaal.

Men krijgt in Indië zelden levendigen visch; eer hij aan den wal komt, of zelfs terstond nadat hij gevangen is, sterft hij; de vischers moeten dienzelfden avond hunne vangst nog aan den man brengen; al wat ze niet kwijt kunnen raken wordt terstond tot Karwaat (gedroogde visch) gemaakt, dewijl hij des anderendaags bedorven en on-eetbaar zoude zijn.

In het algemeen zijn de Inboorlingen, zoo Indianen als Portugeesche Christenen, grooter liefhebbers van Karwaat dan van verschen visch; de Makuas of vischers hebben eene bijzondere bekwaamheid en slag om denzelven te droogen, zonder dat hij

zijn vet en kracht verliest, of te veel gezouten is. De Konings Karwaat (*), onder andere, die onzen-gerookten zalm, naar mijn oordeel, verre overtreft, is een heerlijk eten. Er zijn nog vele andere foorten van Karwaten, die mede zeer goed van smaak zijn.

Ik bleef zoo lang, totdat de vischers hunne vangst hadden verkocht. Zij wieschen toen hunne korven uit, hingen de netten op stokken om ze te droogen, haalden hunne vlotjes hoog op strand — en begaven zich naar hunne hutten, om des anderen daags, voor het opgaan der zonne, weder in zee te steken.

Wij kozen ons nachtleger tusschen de hooge duinen; ik lag mij neder in mijnen Palanquin, en mijne dragers strekten hunne vermoeide leden rondom denzelfen in het zand uit. Hier werd mijne rust niet gestoord door de kwellende Moskitos; onbedekt

(*) De Konings-visch is wat grooter dan een Kabeljaauw; de beste wordt om en bij Sadras gevangen. Men droogt en rookt hem; hij wordt voor eene groote lekkernij gerekend, en naar verre plaatsen verzonden.

dekt liet ik het zachte zeewindje vrijelijk over mij heen waaijen, en onder het donderend en eentoonig geraas der brandingen, die langs den krommen oever braken, viel ik in slaap.

Met den dageraad verlieten wij deze plaats, houdende het nog voor eene poos langs strand; eindelijk geraakten wij weder eenigzins landwaarts in, echter nog altoos tusſchen zandduinen, waarvan sommige met boomen en kreupelbosch bedekt waren; ook zagen wij vele reebokken, die niet zeer ſchuw ſchenen te zijn.

Tegen den middag kwamen wij aan het groote Dorp Pannécotte aan den oever eener rivier van dien naam. Uit de menigte puinhoopen van Tempels en andere gebouwen, die rondom hetzelfde verspreid lagen, bleek, dat het, zoo als ook het zeggen is, weleer eene aanzienlijke en volkrijke Stad geweest was.

Een akelig geluid klinkt ons van verre, in lange ſlepende toonen, te gemoet. — Het is de Taré! (bazuin) — Wij zullen terſtond eene Malabaarsche Lijkſtatie zien! — De man moet van eenigen rang of aanzien zijn geweest, dewijl men zijn lijk in eenen Palanquin naar

de Tschodolet, of de verbrandingsplaats, draagt.

Naar de verbrandingsplaats? zullen sommigen mijner Lezers vragen. Hoe! verbrandt men daar de menschen na hunnen dood? Dat is afschuwelijk! — Het is dan daar het gebruik niet, zoo als bij ons, dat men Personen van aanzien in de kerk begraaft.

Neen! deze — in eenen zekeren zin — het godshuis onteerende, en aan de gezondheid dergenen, die hetzelfde bezoeken, zoo hoogst nadeelige gewoonte, van in een digt gesloten gebouw, zulke groeven voor verrottenden te openen, heeft bij hen geene plaats, en kan ook nimmer bij hen plaats hebben, dewijl zij gelooven, dat hunne Tempels door een lijk ten hoogste zouden verontreinigd worden. Zij brengen, zonder vele ceremoniën, hunne dooden, zij mogen dan rijk of arm, gering of van aanzien zijn geweest, naar eene afgelegene plaats, en verbranden dezelve (*).

Met

(*) Hoe bekommerd zijn niet sommige menschen in Europa omtrent hunne laatste rustplaats; en hoe gelukkig achten zij zich niet, als ze een eigen graf bezitten. Uit het belang dat velen er in

Met hoe veel afkeer en tegenzin mijne Lezers de verbranding der lijken — die onder de meeste volkeren van Oost-Indië in in gebruik is — ook mogen beschouwen, heeft zij echter dit tot haar voordeel, dat de levenden door den stank der dooden niet befmet of bezwaard worden. Ook worden zij niet gepijnigd door het akelige vooruitzigt, en de kwellende gedachten van in het duistere graf te moeten dalen, om in eene naauwe kist besloten, door wormen geknaagd en verteerd te worden, of, half vergaan, wederom opgegraven, en voor het daglicht te worden gebragt — en dergelijke schrikbeelden meer, die de ziel met angst en afgrijzen vervullen, en den dood nog veel schrikkelijker maken.

Omstreeks zes uren in den morgen, maakten wij ons weder op weg; wij voeren

in stellen, om in de kerk begraven te worden, zoude men bijna moeten besluiten, dat zij er eenig heil voor hunne zielen in de andere wereld van verwachten. In Spanje en andere Roomsche Landen, is het begraven in de Kerken wel afgeschaft, maar om dit te vergoeden, laat men zich daar in de stinkende en smerige pijen der Capucijnen of andere Monniken begraven.

ren de rivier met eene Sangarie (uiergeholde kokusboom) over. De Landstreek, die wij nu doortrokken, was zeer boschrijk en schaars bewoond. Des namiddags te drie uren kwamen wij aan eene groote toop; hier vond ik eenen troep van omtrent dertig reizigers van allerlei Casten, zoo mannen als vrouwen, die zich vereenigd hadden, en eene soort van Caravane vormden, om te zamen het bosch van Conar door te trekken.

Men had eens, langen tijd geleden, twee menschen in hetzelfde vermoord gevonden; dit was genoegzaam, om de geheele landstreek met schrik te vervullen; men verhaalde elkander duizend historicen van benden struikroovers, die er zich ophielden, en dergelijke. De goedaardige en menschlievende Hindous en Malabaren, zijn geene rooverijen en moordenarijen op openbare wegen gewoon. Dit geval had dus zulk eenen indruk op alle inwoners en reizigers gemaakt, dat zich sedert dien tijd niemand alleen door dit gedachte bosch durfde te begeven, maar het hier, dan wel gewapend en in grooten getale, doortrokken; ook waren de meeste mannen van den troep, die ik daar bijeen vond,

vond, met sabels, pieken en stokken voorzien.

Dewijl ik een schietgeweer en twee pistolen bij mij had, en nog daarenboven een Europeaan was, verzochten zij mij, bij hen te blijven, om hen den volgenden morgen door het bosch te verzellen. Dit stond ik hun gewillig toe; ik was echter niet van voornemen in deze toop den nacht, zonder eten of drinken, door te brengen. Niet verre van daar lag een klein dorp, Manaar Suamie genaamd, waar ik mij liet brengen, om er mijn avondmaal te nemen, en er te overnachten; doch ik vond er weinig of niets te eten en had alzoowel in de toop kunnen blijven.

Des anderen daags, met het opgaan der zonne, begaven wij ons alle op weg. Ik was te voet aan het hoofd van den ganschen troep, de geladene snaphaan op schouder, en de pistolen in den gordel.

Wij trokken door het bosch, dat wel twee uren gaans was, zonder dat wij iets anders gewaar werden, dan eenige herten- en reebokken, en eene menigte roode aapjes, die ons uit de boomen aangrijsden, en duizend belagchelijke kuren maakten. Voor

het overige was dit een uitmuntend bosch, vol van hoog en zwaar geboomte, en wemelende van een onnoemelijk getal vogels van allerlei foort, die, met hun verschillend gezang en geschreeuw, een blijd en verward concert maakten.

Toen wij eindelijk behouden op de opene vlakte waren aangekomen, namen mijne reisgenooten alle een hartelijk afscheid van mij, bedankten mij voor mijne bescherming, wenschten mij gezondheid en voorspoed — en ik steeg weder in mijnen Palanquin.

Het Landschap, dat wij nu doortrokken, scheen zeer volkrijk, met veel dorpen en gehuchten, meest alle omringd en als begraven in Palm- en Kokostopen, Beteltuinen en bogaarden; voornamelijk zag ik er veel Tamarinde-boschjes. Wel haast kregen wij weder de zee in het gezigt; hare koele en verfrischende wind kwam ons reeds van verre te gemoet. Wij trokken over eenen arm van den Kischtna, aan wiens beide oevers — met hoog en dicht riet bewassen — eene ontallijke menigte van watervogels nestelden. Tegen den avond kwamen wij te Opara, een fraai dorp, met uitmuntende

topen en tuinen, en twee groote Tempels; aan Sieba en Mariatale gewijd. Wij bleven er den nacht over, en kwamen den volgenden morgen vroeg te Jaggernaikpoeram aan.

Hier had ik onder andere bekenden een best vriend, den Heer DORMIEUX, bij wien ik mijnen intrek wilde nemen; ik zoude in deze plaats wel eenige dagen moeten blijven, wegens noodzakelijke bezigheden, die ik er te verrigten had.

Hij was niet weinig verwonderd van mij zoo onverwacht weder te zien — want ik had eertijds eenige maanden te Jaggernaikpoeram gewoond (*) — en ontving mij met de hartelijkste blijdschap.

Als weduwenaar, hield hij huis met zijne eenigste dochter, een zeer beminnelijk meisje. Ik vroeg naar haar, en eene wolk van droefheid overdekte zijn gelaat. HENRIETTE was ziek — zeer ziek — men wanhoopte aan haar leven.

Dit ongelukkig nieuws ontstelde mij ten hoogste; ik bad om haar te mogen zien, en.

(*) De Heer PIETER BAARS was toenmaals Opperhoofd van dat Kantoor.

en na hij haar van mijne aankomst had verwittigd, bragt hij mij eene poos daarna in haar vertrek, waar ik haar te bed vond liggen, mager als een geraamte, en gansch uitgeteerd.

Een blos verspreidde zich over hare bleeke en ingevallene wangen; zij heette mij welkom, drukte mij de hand, en weende — wij alle weenden met haar.

De onverwachte en haastige dood van eenen teedergeliefden vriend, met wien zij op het punt stond om te trouwen, had deze verandering op haar te weeg gebragt, en zulk eenen diepen indruk op haar gemaakt, dat hare herfenen er in den beginne van werden gekrenkt, en men genoodzaakt was geweest, haar op te sluiten; allengs echter had zij haar verstand weder gekregen; doch zij verviel toen in eene diepe droefgeestigheid, die door niets konde verzet worden. Hare natuurlijke vrolijkheid was verdwenen; al wat men deed, om haar op te beuren en te vervrolijken, was te vergeefs; zij vlood alle gezelschappen, en was niet liever dan alleen in haar vertrek, waar zij in stilte konde mijmeren en weenen. Een ander, zeer voordeelig, huwelijk bood zich

zich in dien tusschentijd aan, doch zij wees het van de hand. Het duurde niet lang, of zij werd van eenen kwellenden hoest aangestast, die hare gezondheid langzaam ondermijnde; met elken heenzinkenden dag verminderden hare levenskrachten, en de vreesfelijke tering begon het graf voor haar te delven.

Zoo vond ik haar, in eenen waarlijk wanhopenden staat, en uiterst zwak, met alle kenteekens van eene naderende ontbinding; en echter wilde het lieve kind niet, dat men zich in hare tegenwoordigheid over hare ziekte, en van den gevaarlijken toestand, waarin zij zich bevond, onderhield; zij wilde er volstrekt niet van hooren, en meende altoos, dat hare ziekte van geen gevolg was; bij elke schijnbare betering, het zij dat zij wat minder hoestte, of wat ruimer konde ademen, schepte zij nieuwen moed, want de liefde tot het leven was — helaas te laat — weder in haar terug gekomen. Lieden die de tering hebben, hopen tot het laatste oogenblik, en worden verdrietig, wanneer men hen voor ziek houdt.

Weldadige Natuur! dezen balsam legt gij op het arme lijdende hart, en gij trekt eene
gor-

gordijn voor den naderenden dood, opdat hij uwe kinderen niet verschrikke, en hen in hunne hoopvolle droomen store. Zonder uwe moederlijke zorg, zoude hun het ziekbed tot eene pijnbank zijn, tot een schavot, waar de ongevoelige beul kwaad-aardiglijk draalt, om het ongelukkig slagtoffer zijne pijnigingen langer te doen gevoelen.

Al den tijd, dien ik van mijne bezigheden konde aftrekken, bragt ik met mijnen vriend aan het bed van zijne dochter door, die hoe langer hoe erger werd. Den derden dag, echter, van mijn verblijf, bevond zij zich, tot onze groote verwondering en blijdschap, merkelyk beter, dan zij sedert eenen langen tijd was geweest; haar hoest, die haar zoo vreesfelyk kwelde, had eensklaps opgehouden; zij ademde ruim — en wij verheugden ons reeds vooruit met de gedachten, dat zij het gevaar te boven was; ook zij juichte hare aanstaande genezing te gemoet.

Den ganschen dag was zij buitengemeen spraakzaam en opgeruimd; omtrent vier uren in den namiddag begeerde zij, dat wij haar alleen lieten, en haar een uurtje wilden laten

sta-

slapen; dit bevestigde ons nog te meer in de hoop van hare herstelling, dewijl zij in langen tijd geenen gerusten slaap had gehad, wegens hare benaauwde borst.

Wij gingen dus onze thee in een ander vertrek drinken, en onderhielden ons over den onverwachten en gunstigen keer, dien hare ziekte had genomen.

Het werd zes uren, 'en nog sliep zij; het sloeg eindelijk negen, en nog hoorden wij geen gewag; wij wilden haar echter niet wakker maken; deze slaap, dachten wij, zoude haar verkwikken, en hare genezing bevorderen. Intusschen keerden wij zachtelijk weder naar haar vertrek, om hare ontwaking af te wachten. Na wederom een groot uurt vertoefd te hebben, trad ik naar haar ledekant — meer uit nieuwsgierigheid, dan wegens eenig vermoeden — om te luisteren, of zij gerust sliep; doch ik hoorde niet het minste geluid, noch van hare borst, noch van haren adem. Schielijk nam ik eene kaars, en opende de gordijnen. — Hemel! welk een schrik! het arme meisje lag te sterven. Wij stonden beide voor eene poos sprakeloos van ontsteltenis voor haar bed; doch er was volstrekt geene redding meer;

meer; hare oogen waren reeds gebroken — en eenige minuten daarna gaf zij den geest.

Dus stierf de ongelukkige HENRIETTE, in het bloeiendste van haar leven, nog geene zeventien jaren oud; het was waarlijk jammer! Ik weende meer van spijt dan van droefheid over haren dood. Niets treft mij meer, dan wanneer een jong, beminnelijk, huwbaar meisje, zoo ontijdig van het begoochelend tooneel dezer wereld, op hetwelk zij naauwelijks verschijnt, weder moet aftreden, en uit al hare jeugdige verwachtingen en liefelijke blijde vooruitzigten, door den onverbiddelijken dood wordt weggerukt, en haar schoon ligchaam in het koude duistere graf, den wormen moet prijs geven.

De droefheid van den vader, over het verlies van zijn eenigste kind, is niet te beschrijven. Hij was gansch onbekwaam om het noodige tot hare begrafenis te bestellen; er was echter geen tijd te verliezen; de lijken kunnen in gindsche landen, niet langer dan ten hoogste vier en twintig uren boven de aarde staan. Ik en eenigen zijner vrienden beschikten het noodige. Twaalf jon-

jongelingen (waaronder ik) zouden onder de baar gaan. Het is ginds de gewoonte, dat men het lijk in zuiver lijnwaad omwonden, en met het aangezicht ontbloot, in de opene kist legt; een slaaf of slavin, of iemand anders, blijft er gedurig bij, om er met eenen doek de vliegen of insecten van af te houden; men plaatst rondom de kist, die in het midden van het vertrek, op eene tafel of stoelen staat, brandende kaarsen op gerridons, en de naaste bureu en vrienden, blijven den ganschen nacht bij het lijk waken, pasferende den tijd met eten, drikken en praten.

Alles is stil in het huis, tot op het oogenblik dat men het deksel op de kist legt, om dezelve toe te spijkeren; wanneer alle vrouwen, daar tegenwoordig, een vreesfelijk gehuil beginnen te verheffen, en daarmede aanhouden, zoo lang de lijkstatie in het gezigt is; welk misbaar zij wederom voor eene korte poos vernieuwen, als de dragers en vrienden van de begrafenis terug komen.

Nadat ik aan dezen treurigen pligt voldaan had, haastte ik mij, om Jaggernaik-
poe-

pocram te verlaten. De plaats was mij nu ten uiterste tegen geworden; ik wilde nog dienzelfden namiddag vertrekken; wat moei- te mijn vriend ook deed, om mij nog een paar dagen bij zich te houden. Wat zoude ik er ook langer doen? mijne bezighe- den waren afgeloopen, en ik verlangde naar de vrije lucht. Jaggernaikpocram zelf bood mij niets aan, dan hartzeer en ergernis. Ach! hoe veranderd was deze plaats, bij hergeen zij was, toen ik er woonde! Hoe zeer ver- anderd! Dit was weleer een der beste Eta- blisfementen die de Hollanders op de kust hadden, waar aanzienlijke kwantiteiten van Lijnwaden ingezameld werden, doch door den rampspoedigen oorlog met de En- gelschen, was het in den grond bedorven. Allé handel stond stil, en in stede van vori- ge welvaart, heerschten nu armoede en ge- brek onder de inwoners, die zoo goed als gansch gervineerd waren geworden.

Hoe schandelijk, hoe afschuwelijk hande- len noch de Engelschen in die landen! Als vrienden zijn zij valsch, verraderlijk en grou- weloos; als vijanden zijn zij erger dan bar- baren. De volkeren in Indië, zoo Europe- anen als Indianen, die hen tot vijanden heb-
ben,

ben, kunnen zich, zoo zij door hen overweldigd worden, vrijelijk tot den bedelzak gereed maken.

Ik heb mij menigmaal verwonderd, hoe het toch mogelijk zij, dat eene gecivilizeerde Christen-Natie, zoo wreed, zoo roofzuchtig kan zijn! Men moet hen zien, als zij zich door overrompeling of verraad (want door een' van die twee wegen geschiedt het meest altoos) van eene Stad of Provincie meester maken. Alles is hunne gading — alles slepen zij weg — niets van eenige waardij ontsnapt hunne hebzucht; is het niet door openbaar geweld, dan weten zij zich door list en bedrog van de bezittingen der inwoners meester te maken, en hen uit te plunderen.

En dan hunne vernielingszucht! — het armzalig Fortje van Jaggernaikpoeram, zonder gracht of andere verdedigings middelen, en alleen met eenige verroeste stukken geschut, op de vervallene batterijen, voorzien; hadden zij, even als alle andere Fortjes der Hollandsche Compagnie op de kust, — laten springen.

Dat zij zich van dezelve meester maakten, dewijl zij met ons in oorlog waren,

laat ik gelden; alhoewel zij onze Etablissements niet dan op eene verraderlijke wijze hebben bemagtigd (*); maar wat, in 's Hemels naam! konden hun onze ellendige Fortjes, als die van Bimilipatnam, Jagger-naikpoeram, Sadras en andere, voor ongerustheid baren? Fortjes van geene de minste defensie, zelfs niet tegen honderd man reguliere troepen, en die alleen dienden, om er de goederen en contanten der Maatschappij in te bewaren en te verzekeren; en in welke gemeenlijk niet boven de dertig man (en dat nog Invaliden en Inlanders) in garnizoen lagen.

Zij hadden geen ander doel, geen ander oogmerk, dan om onzen handel in die plaatsen te vernietigen; en ons te noodzaken, zoodanige ongefortificeerde kantoren te verlaten en op te geven, en dus te beletten, dat wij
er

(*) Even als zij ons, Spanje, en nu Denemarken, in het midden van den Vrede, onverwachts en verraderlijk op het lijf vielen, zoo overrompelden zij onze Etablissements in het jaar 1780. Op denzelfden dag, toen zij hier in Europa aan Holland den oorlog declareerden, werden ook de plaatsen der Maatschappij in Oost-Indië aangevallen en genomen.

er ons weder vestigden: opdat zij den Lijn-
 waadhandel van de kust alleen mogten be-
 zitten, en ook uit enkele vernielingszucht
 en afgunst. Dit is zoo hunne gewoonte en
 aard. Al wat zij zelve niet kunnen gebrui-
 ken, en hun van geenen dienst kan zijn,
 vernielen zij, om te belotten, dat een ander
 er eenig nut of voordeel van hebbe. Zij
 gunnen niemand iets, alles moeten en willen
 zij met hunne onverzadelijke roofzucht ver-
 flinden; niemand zal handel drijven, niemand
 zal iets bezitten, dan alleen zij; zij willen
 dat elk van hen afhange; van alles maken
 zij een monopolium, tot zelfs van de le-
 vensmiddelen; en, konden zij zich meester
 van de lucht maken, dan zouden zij gewis be-
 geeren, dat men van hen de vrijheid kocht,
 om adem te halen. Dit is niet overdreven.
 Wat ik hier zeg, betreft alleen de Engel-
 schen in Indië; die van Europa zijn geheel
 andere lieden, gelijk men weet.

Des namiddags te vier uren, verliet ik
 Jaggernaikpoeram, in gezelschap van een
 particulier Scheeps Capitein, met name
 MUAU. Hij moest naar Corenga (*), waar
 zijn

(*) Corenga is eene goede reede, de Schepen lig-

zijn schip lag; en daar mijn weg digt voor bij deze plaat heen ging, wandelden wij, onder het rooken van een cegaar, derwaarts. Wij verhaalden elkanderen onze lotgevallen. Hij had verscheidene togten naar Borneo, Atchin, en andere plaatsen van de Maleitsche kust gedaan, en menigmaal was hij op het punt geweest, om door de Inboorlingen gekrist (*) te worden. Van mijnen nieuwen vriend afscheid genomen hebbende, liet ik Corenga aan de linkerhand liggen, passeerde de rivier van dien naam, en nog eenen tak derzelve, die zijnen loop digt bij Gollapali-um neemt, waar wij des avonds te zes uren aankwamen. Het was reeds donker, en er bevond zich niemand in de chauderie, dan eenige Korwas (†) met hunne vrouwen en dochters.

Gol-

gen er in den kwaden Mousfon niet ten anker, maar loopen met volle zeilen in den modder, waar zij vast blijven zitten; doch er zich gemakkelijk weder laten afwinden.

(*) *Krits* is een Dolk.

(†) *Korwas*, eene soort van rondzwervende Caste, even als de Heidenen in Europa. Ik zal, op zijne plaats, breedvoerig van hen spreken.

Gollapalium is een schoon dorp, en behoort den Hollanderen, die er vele Lijnwaden plegen aan te besteden. Het ligt onder de Jurisdictie van Jaggernaikpoeram.

Des morgens, met den dageraad, vervorderden wij onze reize, door eene landstreek vol hoog geboomte, met dorpen en gehuchten. De grond was zandig en bleef zoo, tot aan Daatcherom, wanneer hij in eene vette en zwarte aarde veranderde; en hier was het geboomte dun, en niet zeer hoog. Kokosboomen waren er in het geheel niet, om reden dat dezelve in vette of kleijige aarde niet, of maar zelden, voortkomen willen; maar in den zandgrond het liefste, zoodat men de Kokosboomen zelfs aan 't zeestrand vindt.

Wij namen te Daatcherom ons ontbijt; ik wilde er mij eene poos ophouden, om eene oude kennisse, die ik er had, op te zoeken, doch zij was van daar sedert lang vertrokken — niemand wist waar heen.

Daatcherom ligt twaalf uren van Pulicol, en is eene Hollandsche ongefortificeerde Loge, en, even als Gollapalium, aan Jaggernaikpoeram onderhoorig. De eigenlijke naam is Daaschierewarom, of het dorp der

Danferesfen, omdat het, volgens zeggen, zijnen oorsprong aan eenige Danferesfen verschuldigd is, die het gesticht zouden hebben. Er bevindt zich in dit dorp een vermaarde Tempel, ter eere van Rama en Citta zijne vrouw. Vele menschen komen op zekeren tijd van het jaar, uit verre gewesten, om het feest dezer Godheden te vieren. Deze Tempel is een der schoonste langs de geheele kust, en van binnen met geslepen arduinen vloersteen belegd, en heeft eenen uitmuntenden fraaijen uitgemetselden vijver.

Het dorp is groot, wel gebouwd en aangenaam gelegen. Een Tireton of Jaarmarkt, die er in Maart gehouden wordt, lokt vele vreemdelingen derwaarts; zoodat de Inwoners zich in eenen zekeren welstand bevinden. Hier is ook een schoon Manga bosch, hetwelk dat van Bimlipatnam niets nageeft, regulier beplant, met fraaije lanen en wandelwegen.

Vele soorten van Lijnwaden werden hier voortijds gemaakt, fijn zoo wel, als gemeen, guinees; salempoeris, parkallen, grove bethilles, chiavonies, zeildoek, dongrij met roode hoofden, enz. Hier zoo wel,

wel, als te Jaggernaikpoeram, vallen de Lijnwaden wel eens zoo deugdzaam als verder om de Zuid, en nergens als te Daat-cherom, zijn ze in staat, dezelve zoo goed te waschen en op te maken. Dit is eene kunst, die de Daatcheromsche waschers in den hoogsten graad bezitten, en hun alleen eigen is — geene waschers langs de geheele kust kunnen hen hierin evenaren.

Tegen den middag kwamen wij in een groot dorp, Kolla genaamd, waar wij grootte dreven van Bananas- of Pisangboomen vonden, met menige Beteltuinen.

Hier was ook het graf van eenen Moorschen of Mahomedaanischen Santrie of Heilig; geplaatst in het midden van een aanminnig boschje. Een Fakier had nabij hetzelfde zijne hut opgeslagen.

Alle de Graffteden der Moorsche of Mahomedaanische Heiligen, (lieden, die, door uitmuntende deugden, en eene godvruchtige en strenge levenswijze, algemeen voor Heiligen zijn verklaard) hebben zulk eenen Fakier of Monnik, die meestal nog eenen jongen Discipel bij zich heeft, die hem, als hij sterft, moet vervangen. Hunne be-

zigheden bestaan in eene zoodanige Grafftede rein te houden, de muren nu en dan met glimmende kalk te witten, en de bloemen, die om en op de Grafftede, in potten, geplaatst zijn, te onderhouden en te bevochtigen.

Deze Fakiers leven alleen van de aalmoezen, die hun de voorbijgangers en Pelgrims van hunnen Godsdienst (die bij dit graf hunne gebeden opofferen) geven, dat niet van veel beduidenis is; doch zij hebben weinig noodig. De tuin of toop verschaft hun vruchten; en een weinig rijst, of bij gebrek van dezelve, Natchenie of andere gemeene granen, krijgen zij in de naaste dorpen, waar ze somtijds bedelen.

Van Kola gaat de weg langs den hoogen oever der rivier Oenamondoe, die men in den regentijd wegens hare diepte en breedte met eene schouw moet overvaren; doch nu was zij geheel droog, zoodat er zich ook geen druppel water in bevond.

De lucht had den geheelen dag stormig uitgezien: Toen wij aan de plaats kwamen, waar wij het bed der rivier (dat zandig en wel eene vierde mijl breed was) moesten over-

overtrekken, werden wij van eene geweldige, snel opkomende bui overvallen. De wind begon hoe langer hoe meer op te steken, zoodat mijne Koelies moeite hadden, op hunne beenen te blijven staan, en ik uit den Palanquin moest stappen, om hen te verligten. Zij haastten zich wel om over te komen, doch eer wij het midden van het bedde der rivier bereikt hadden, barstte de storm met een verbazend geweld uit. Plotseling verdwenen de oevers en boomen uit ons gezigt; het zand vloog zoo dik om ons heen, dat wij geen drie treden van ons af konden zien, en op het laatst niet meer wisten of wij achteruit, dan vooruit gingen. Lang zouden wij nog hebben kunnen rondwalen, zoo gelukkiglijk, van de overzijde, het geraas van Dools en andere Muzijk-Instrumenten, onze ooren niet had getroffen; naar dit geluid rigteden wij onzen koers, en bereikten eindelijk, na bijna een uur rondgezworven te hebben, half dood van vermoeidheid, den anderen oever, waar wij een fraai dorp vonden, Avarie genaamd; en het was goed, dat wij er nog in tijds aankwamen, want kort daarna begon het

schrikkelijk te regenen en te donderen, hetwelk den ganschen nacht aanhield.

In het dorp was eene ruime en zindelijke chauderie, die ons eene zekere schuilplaats voor het onstuimige weêr aanbood; wij vonden er vijf of zes reizigers, en eenen troep Daatcheries (*) waaronder eenige, die er niet kwaad uitzagen, voornamelijk een meisje van omtrent 18 jaren, dat een allerliefst vriendelijk en welbesneden gelaat had, en eene middel — dat men wel zoude hebben kunnen omspannen.

Om den tijd te pasferen, liet ik haar voor mij dansen; naauwelijks begonnen hunne Joutries of Speellieden (die haar altoos verzellen) het muzijk, of een groot getal der Inwoners van het dorp kwam naar ons toefnellen, niettegenstaande het onweêr; zoodat de chauderie welhaast stikkende vol werd; want, alhoewel de Malabaren, Hindous en Mooren of Mahomedanen, zelve niet dansen, en het als een tijdverdrijf, een deftig en eerlijk man onwaardig, aanmerken, mogen zij het echter bijzonder gaarne zien; wel

(*) Rondreizende Danseresfen.

wel te verstaan, het dansen naar hunne landswijze, want onze dansen vinden zij ten uiterste vervelend en belagchelijk, en ons muziek onaangenaam en verward. — Waar toch de gewoonte en de opvoeding niet al doet!

Het was laat in den nacht eer ik mij tot rust begaf, en met het aanbreken van den dag maakten wij ons weder op weg.

De wind en regen hadden opgehouden, het groen der boomen, van het stof gezuiverd, had eene heldere en frische kleur aangenomen; de lucht was verkoeld, alles was vrolijk, en juichte de opgaande zon te gemoet.

Het landschap, dat wij nu doortrokken, was heuvelachtig, bedekt met hoog geboomte, uit hetwelk de blijde en verwarde stemmen van ontallijke vogeltjes klonken; hier en daar dorpen, bij welke ik vele velden, met Tabak en Jipjelie (*) of Sefam, zag, eene plant, die een olieachtig zaad heeft. De olie, die er uit geperst wordt, is zeer in gebruik bij de Inboorlingen van allerhande

(*) Het *Riccini* of *Palma Christi*.

de Natien, zoo wel in hunne spijsen als in vele ziekten, en werkt als eene zachte purgatie. Jonggeborene Kinderen geeft men er alle maanden iets van in, als een preservatief voor de ongemakken aan welke zij onderhevig zijn.

Her was elf uren des voormiddags, toen wij aan het Hollandsche Kantoor Palicol kwamen. Hoewel het Opperhoofd en de Secunde beide oude Nagapatnamsche kennissen van mij waren, verkoos ik echter liever mijn middagmaal in een aangenaam boschje, niet verre van de loge, te houden, dan bij hen in te keeren; ik was zeker, zoo ik hun, in het voorbijgaan, een bezoek gaf, dan in mijne reize opgehouden te zullen worden. Het waren vrolijke gasten, beminnaars van de samenleving; intusschen kwam er niemand op het eenzame en afgelegen Palicol bij hen; zoodat elke goede kennis, elk vreemdeling of doortrekkend reiziger, die hun in zijnen weg kwam bezoeken, hun ten hoogste welkom was, en zij hem met moeite gaan lieten — hoe veel te minder had ik kans van weg te komen, ik, een oud en bijzonder vriend van hen beide, voornamelijk van den Secunde; wij hadden
als

als adfistenten van het Negotie Kantoor te Nagapatnam, bij elkander in één huis gewoond, en onze eigene menage te zamen gedaan; nu hadden wij elkanderen in zoo vele jaren niet weder gezien — ik kwam gewis in geene veertien dagen weg.

Het groote en schoone dorp Palicol, ligt omtrent 18 mijlen benoorden Mazulipatnam; in de Provincie van Narfipour; het behoort den Hollanderen, die het van de Golconda'sche Koningen, voor f 5000:-- in pacht hadden, en er in 1613 eene Loge lieten oprigten.

De goederen die men aldaar inzamelt, zijn: guinezen, parkallen, falempoeris, be-thilles en voornamelijk chitsen, die met die van Sadras de beste zijn, die in gansch Indië geschilderd worden. Tot de chitsen worden de parkallen gebruikt. Palicol levert ook lampolie, goenij zakken, palmeerplanken, dito latten en sparren, dakpannen, metselsteen; ook komt er veel tantiepitloe van daan, zijnde het zaad van eene plant, die tot het maken van indigo gebruikt wordt.

Om vier uren verlieten wij deze plaats; het landschap bleef eene goede poos boomrijk

rijk en vruchtbaar; bogaarden en tuinen waren zeer aangenaam met de boschjes en topen vermengd; doch welhaast veranderde het van gedaante; eene zandige en dorre vlakte vertoonde zich nu voor ons, bedekt met kreupelbosch en eenzame groepjes van wilde palmboomen, hier en daar een gehucht van arme houthakkers. Eerst tegen den avond kwamen wij in een groot en volkrijk dorp, Leitie Powie genaamd, waar wij halte maakten.

De chauderie was groot en ruim, echter morsig, en vol van Kaschie Kauries (*), met hunne potten, en andere reiz-

(*) *Kaschie Kauries*, ook *Kashia Jogies* genaamd, zijn eene soort van Pelgrims of Monniken, die naar Kaschie of Bénares, in bedevaart, reizen, van waar zij (in ronde aarden potten, met eenen naauwen hals, en ieder omtrent 20 a 25 mingelen kunnende houden) water uit den Ganges halen. Deze potten zijn met een dik net van touw, voot het breken, bekleed, de hals is met klei en kalk, zeer naauwkeurig, toegemaakt, en het zegel van den Opperpriester van Kaschie er opgedrukt, die elk dezer Pelgrims bovendien een bewijs of certificaat geeft, dat het water, dat dezelve in zijne potten heeft, het echte, en op de regte plaats, en mer de gewone ceremoniën uit de rivier gesehept is. Sommigen de-

zigers; ik liet dus mijnen Palanquin aan de zijde van eenen heerlijken vijver brengen, die er niet ver van daar was, en wiens boorden met uitmuntende kokosboomen beplant waren.

Volgens gewoonte vertrokken wij met het

aan-

dezer menniken drijven handel met dit water, en verkoopen het aan rijke lieden, die het Godsdienstiglijk bewaren; en als een zieke op sterven ligt, giet men hem daarvan iets in den mond en op het hoofd; op groote gastmalen wordt het ook wel in kleine kopjes aan de gasten gepresenteerd; doch de meesten dezer pelgrims geven het water, dat zij zoo ver hebben wezen halen, aan den een of anderen vermaarden Tempel van Sieba of Chiven.

Deze Kaschie Kauries ziet men altoos bij troepen van tien, twintig en meer bij elkander, het zij zij heen naar Benares reizen, of van daar wederom met hunne volle potten terug keeren; zij dragen dezelve aan eenen bamboes op hunne schouders, aan ieder eind van denzelven hangt er een in touwen.

Zoo haast zulk een troep dezer pelgrims in eene chauderie, die reeds vol reizigers is, aankomt, zullen alle, die van de sekte der Hindous zijn, terstond opstaan en voor hun en hunne potten plaats maken; niet alleen uit eerbied voor het heilige water van den Ganges; maar ook uit eene soort van wellevendheid en medelijden voor die arme menschen, die met zulk eene zware vracht beladen, zoo eenen verren weg komen.

aanbreken van den dag. Even buiten het dorp zag ik eenen fraaijen Ala of Wortelboom, met zijn talrijk kroost om hem heen verspreid; rondom den moederstam, die eenen verbazenden omvang had, was eene zitbank (meer dan eens mans lengte breed) gemerfeld, op welke een menigte menschen, van allerlei ouderdom en sekse, nog lagen te slapen, terwijl andere opstonden, om hunne reis te vervorderen. Hoe voordeelig zijn toch de landen in eene warme luchtstreek! en hoe zeer te verkiezen voor de gure, onherbergzame gewesten van het Noorden. Het is om die reden, dat de Indianen zich met zoo weinig kunnen vergenoegen en behelpen: elke chauderie is hun een huis, onder elken Wortelboom kunnen zij den nacht doorbrengen; een weinig natchenie, of andere gemeene granen, bij gebrek van rijst, een lap katoen om zich te dekken — en deze menschen zijn hoogst vergenoegd en gelukkig.

Wij passeerden de stad Mongletoer, de Residentie van eenen Radjah of Prins. Zij is naar de Indiaansche manier bevestigd, en heeft in haar midden een sterk kasteel.

Te tien uren kwamen wij te Kondapillie
Chau-

Chauderie, gelegen aan den ingang van een bosch. Deze chauderie was een der beste, die ik nog sedert mijn vertrek van Bimilipatnam had gezien. Wij vonden er eenige reizigers, waaronder een Baanproesch of Heremiet, die de waterzucht had, en op sterven lag. Hij had zich nog met de hoop gevleid, den heiligen tempel van Jagernaat te zullen bereiken, en in 't gezigt van denzelven den geest te geven, doch had niet verder kunnen komen. Aan heremieten of kluizenaars, boetedoeners, Fakiers en dergelijk volk, (waarvan de meeste luijaards en leegloopers, en de overigen fanatieken zijn) heeft men in Indië geen gebrek, zij zijn er onder allerlei benamingen, orders en secten, even als bij ons de roomsche monniken.

Sedert onhengelijke tijden heeft men dweeppers gehad, die God eenen dienst meenden te bewijzen, met zich van alle samenleving met menschen af te zonderen, en zich in woestijnen en eenzame plaatsen begaven, waar zij hun leven in ligchaamskruisfgingen en gebeden doorbragten, tot boete van begane zonden, als of een innig berouw over dezelve, en een vast en onwankelbaar

voornemen, om ze niet meer te begaan; bij dit genadig en goedertieren Opperwezen niet genoegzaam ware, en volstaan konde; dwazen, die geloofden, dat het genot der onschuldige vreugde dezer wereld, door de Godheid met een nijdig oog werd aangezien, en die alle vermaken, hoegenaamd, als een lokûas aanmerkten, om de menschen voor altoos in het verderf te storten; die zich eenen god gesmeed hebbende, inhalig, naarijverig en wrakzuchtig, hem zochten te behagen, door zich zelven overcollige pligten op te leggen, en eene menigte ingebeeelde deugden uit te oefenen. In één woord, die veronderstelden, dat de vasten, de inwendige aandoeningen, het opofferen onzer driften en van ons vermogen, de ontzegging van alle zoetigheden des levens, de kuischheid, het klooster, de volstrekte eenzaamheid, en de afscheiding van alle menschelijke wezens en samenleving, de eenigste middelen waren, om de vertoornde Godheid te verzoenen.

Doch deze anachoretten, heremieten of kluitzenaars, hebben, sedert eenigen tijd, in Europa; — zelfs in de bijgeloovigste landen; — veel van hun crediet verloren; men

heeft bevonden, dat verre het grootste gedeelte van deze zoogenaamde Heiligen, niet anders was, dan een hoop luijaards, huichelaars, en zelfs roovers en moordenaars, die zich onder de kluzenaars - pij verborgen hielden.

In Oost-Indië, echter, hebben deze fanatieke devotarissen nog al hun vermogen op het volk, en zij worden van hetzelfde geeerbiedigd en als heiligen aangezien.

Uitgenomen een Soeder, mag iedereen Baanproesch of Heremiet worden; Baan beteekent, in de Samscritische Taal, binden, en Proesch het ligchaam, ook somtijds de ziel.

Wanneer een Bramin, Xetrie of Beisfe tot hooge jaren komt, of grootvader is, staat het hem vrij, zoo hij een Heremiet wil worden, het bestier zijner familie en huisfelijke zaken aan zijnen zoon, of aan iemand zijner nabestaanden over te geven.

Hij verlaat de stad of het dorp, en zich naar eene eenzame of afgelegene plaats, in eene wildernis, bosch, of op eenen berg begevende, houdt hij zich daar eene hut van stroo; en zijn hart van alle wereldsche

zaken onttrekkende en ontwennende, maakt hij zich tot de groote reize gereed.

Het is aan zijne vrouw geoorloofd, hem uit genegenheid in die eenzaamheid te verzellen, doch zij moeten beide hunne vleeschelijke driften, ja zelfs gedachten, kunnen betengelen en onderdrukken.

De Baanproesch moet zich met de schors van boomen bedekken; het eenigste lijnwaad, dat hij mag dragen, is een smalle lap katoen van 1½ cobido lang, voor zijne schaamdeelen. Hij mag niet meer zijn haar en zijne nagelen afsnijden, noch zich scheeren. Hij moet den ganschen dag bezig zijn met de Veids of Schasters te lezen; de gebeden, de reiniging, moet hij nu driedubbeld verrigten, en alle morgen en avonden de offerande van den Homan doen.

Hij moet altoos voor zich neder zien, en mag niet, dan in de uiterste noodzakelijkheid, tegen zijne vrouw of zijnen discipel spreken; op den blooten grond moet hij slapen, zonder mat, kussen of dekfel.

In de zomermaanden, of goeden mousfon, zit hij in de heete middagzon, omringd van vier vuren; gedurende den regen mousfon, mag

mag hij zijne hut op eene stellaadje van planken bouwen, om niet aan de vochtigheid der aarde, van den regen en het slechte weêr blootgesteld te zijn. Zoo deze hut geen dak heeft, is liet zoo veel te verdienstelijker. Hij mag maar éénmaal in de vier-en-twintig uren eten, en dan nog maar alleen des nachts; zijn voedsel moet bestaan uit wilde granen en vruchten; hiervan is het hem geoorloofd voor een jaar tevens op te doen; doch hij mag zijn eten nooit koken, maar wel in koud water te weeken leggen.

Zoo hij geen vermogen genoeg heeft, om provisie van levensmiddelen voor eenen zekeren tijd op te doen, moet hij zien de-zelve van andere Heremieten te verkrijgen; zoo die mede niet in staat zijn, hem te helpen, zoo gaat hij naar de naaste stad of dorp en bedelt iets.

Wanneer hij, dit leven moede zijnde, wenscht te sterven; begeeft hij zich op weg, naar het Oosten of Noorden, in de vier-en-twintig uren maar drie mogende rusten, tot hij op de reize bezwijkt en van vermoeienis of krankheid den geest geeft. Of het staat hem vrij, zich door een' der vijf

volgende verdienstelijke zelfmoorden het leven te benemen.

Ten eerste, van honger te sterven. Ten tweede, zich in koedrek te doen begraven, denzelven met eigen handen aansteken, en daarin te verbranden. Ten derde, zich bij Thibet in de sneeuw te begraven. Ten vierde, aan het uiterste einde van Bengalen, daar, waar de Ganges zich door duizend kanalen in zee stort, in het water te gaan, noemende alle zijne zonden op, en biddende te wachten, tot de krokodillen komen om hem te verslinden. Ten vijfde, zich, niet ver van Allahabad, bij de zamenvloeiing der beide rivieren, Ganges en Jumma, de keel af te snijden, of zich te verdrinken.

De Saniasies, de Tapaswie, en de Avedoutas, overtreffen den Baanproesch nog verre in strenge levenswijze. Ik zal, in het vervolg van dit werk, nog gelegenheid hebben, den Lezer ook iets van deze devotisten te zeggen.

Wij vertoefden in dit dorp omtrent een groot uur, om de Koelies te laten uitrusten, waarop wij ons weder op reis begaven, door eenen zandigen weg, vol kreupel-

pelbosch. Een aangename koele wind, die ons uit het Westen te gemoet kwam, deed mij oordeelen, dat wij de zee weder naderden. En inderdaad omstreeks drie uren kregen wij dezelve in het gezigt, en kort daarna maakten wij halte te Peddapalam.

De inwoners waren meest alle vischers, en wij konden er geene andere eetwaren voor ons middagmaal bekomen, dan wat slechte rijst en karwaat, waarvan zij wel voorzien waren. De chauderie was gansch vervallen en volstrekt onbewoonbaar; doch de vijver bevond zich nog in eenen goeden staat, en zelfs fraai, voor zoo een armzalig dorp; hij was omringd van hooge en digte tamarinde boomen, die hunne takken wijd over denzelven verspreidden, en eene liefelijke en verkwikkende koelte verschaften. In zijn water, zoo helder als kristal, zag men de onbezorgde vischjes door elkan-deren zwemmen, en zich vermaken, terwijl verscheidene kokous onbewegelijk aan den rand des vijvers op hen loerden; andere weder met eenen statigen tred rondom denzelven wandelden, om op kikvorschen en andere diertjes te azen.

De Kokou is eene soort van Ooijevaar,

die met de beschrijving, die wij van den Egyptischen Ibis hebben, veel overeenkomst heeft. Hij is een eenzame vogel, en vliegt niet bij troepen; levende alleenlijk van visch, kikvorschen, hagedisfen, kleine slangen en ander ongedierte. Men ziet hem gemeenlijk aan de oevers van beken, vijvers, poelen en moerassen, ook in de rijstvelden, — die, zoo als men weet, onder water staan, — op zijne prooi loeren. Des avonds rust hij, gelijk andere vogels, in de toppen van hooge en digte boomen; hij heeft eenen statigen en langzamen tred; somtijds staat hij onbewegelijk op eenen poot, de hals in zijne schouderen ingetrokken, en zijn bek op zijne borst rustende en in eene peinzende gestalte. Hij is van een schitterend wit, zonder het minste bonte vlekje op zijne vederen, en heeft een uitnemend fijn dons; doch zijn vleesch is droog, mager en volstrekt onetbaar.

De Indianen hebben voor den Kokou even zoo veel achting, als wij voor den Ooijevaar, dewijl hij het land van veel ongedierte zuivert.

Deze vogel is zeer gulzig. Somtijds niet te vreden met vischjes en kikvorschen, ha-

ge.

gedisfen en andere diertjes van dien aard, waagt hij zich tusfchen het riet, om den aal in zijne modderige fchuilhoeken te verrasfen. Stout woelt hij met zijnen langen fnavel diep in het water, en haalt den gladden buit voor den dag.

Doch fomtijds mislukt hem deze onderneming; en in plaats van den glibberigen aal, ontrust hij het verblijf der bonte waterflang, die onverwachts zijnen dunnen hals vattende, denzelven oogenblikkelijk met zijne fcherpe tanden afbijt.

Ik zag menigmaal zulke hoofdelooze rompen dezer vogels op het water heen drijven.

Daar wij te Peddapalam, wegens de fchaarschheid van levensmiddelen, niet wilden blijven, en mij de plaats, buitendien, niet beviel, befloot ik, den raad van eenen der Inwoneren te volgen, en naar Tallapalam te gaan; wij hadden er overvloedig tijd toe; en, zonder ons bijzonder te haasten, zouden wij die plaats waarschijnlijk een weinig na zonnen ondergang bereiken. Wij begaven ons dus terftond weder op weg, en kwamen er omftreeks zes uren aan.

Het was donker, toen mijne Koelies mij

met den Palanquin voor de chauderie nederzetterden.

Ik had in het eerst niet kunnen begrijpen, wat er in dezelve te doen konde zijn; van verre reeds zag ik dat ze van buiten en binnen zeer verlicht was, tot ik eindelijk nader komende, eene menigte vuren gewaar werd, waarop rijstpotten stonden te koken. In één woord, schoon de chauderie ruim, groot, en met twee vertrekken was voorzien — konde ik er echter geene plaats voor mij en mijne Koelies in bekomen. Meer dan honderd Engelsche Sipaijs met hunne vrouwen en kinderen, die van Mazulipatnam kwamen, hadden er zich in gelegd.

Welk een leven! welk een geraas! in deze chauderie. Ik bleef er eene poos voor staan, om het aan te zien. Eenigen zongen; anderen lazen bij een lampje; sommigen speelden op blaas-instrumenten, terwijl eenigen, door Bang(*) bedwelmde, te zamen als dronken ne-

(*) *Bang* of *Datura*, eene plant, den hennep niet zeer ongelijk, en van wier bast men ook garen kan maken. Men vermengt het zaad dezer plant (na dat het gemalen is) met de areek-noot

ne lieden, met luider stemme disputeerden. Moeders kibbelden met hare dochters, oude wijven keven, terwijl andere hunne kinderen in slaap zongen.

Ik liet den Palanquin na de roop brengen, waar ook de overige stille en vreedzame reizigers hunne legerplaats hadden gekozen, en des morgens te vier uren begaven wij ons weder op weg. De maan scheen nog in vollen glans; nog hadden de vogeltjes hunne nesten niet verlaten; de vroegtijdige kraaijen lieten zich nog niet hooren; doch de liefelijke geur der vruchten vervulde de toop. Het was al te schoon weér om mij op nieuw tot slapen te begeven, en een

en suiker, en maakt er kleine pastilles van. Dit mengfel heeft bijna dezelfde kracht en uitwerking als de Opium. De Hindous, zoowel als de Mogollen, bedienen er zich van op feesten en groote maaltijden; zij doen er wat muskus en amber onder, en bieden het dus den genoodigden, in stede van wijn, aan, om hen te vervrolijken; en dewijl de godsdienst der Hindous zoowel, als die der Mahomedanen, hen verbiedt denzelve te drinken, nemen zij hunne toevlugt tot deze bedwelmende plant, die het hart verheugt, zonder dat ze evenwel dronken maakt, mits men er echter niet te veel van gebruikt.

cegaar aangestoken hebbende, herriep ik eenige aangename gevallen van mijn leven in mijn geheugen, waarmede ik mij vermaakte.

Te zeven uren hielden wij stil in het groote dorp Pakaal. Ik ging hetzelfde wat rondwandelen, terwijl mijn volk bezig was hun ontbijt te nemen. Vier groote tempels, met derzelver tanken, waarvan twee gemetseld, en drie chauderies, versierden het. Ik zag er den dorpsbarbier zijne kunst op de hoofden zijner kalanten uitoefenen, die hij bezig was kaal te scheeren, zonder scheermes, of iets dat naar een mes geleek. En waarmede denkt gij, Lezer! dat hij dit gebrek vervulde? met verscheidene stukjes van eene gebrokene flesch, die hij bij zich had. Met de snijdende kanten van dit glas, scheer hij hen zoo handig, zoo gemakkelijk, ja, volgens de getuigenis dergenen die hij onderhanden had, zonder de geringste pijn. De baarden laten zich echter mer geen glas afnemen, omdat de huid in het aangezicht niet zoo gespannen is, als op het hoofd.

Te acht uren vertrokken wij, en hielden het regt op Mazulipatnam aan. De weg werd

werd gedurig levendiger; reizigers te voet en te paard, landlieden met groenten en vruchten, wasfchers met hunne ezels, alles kondigde de nabijheid van de stad aan, die wij, na verscheidene dorpen gepasfeerd te hebben, des namiddags om een uur bereikten.

Toen wij dezelve binnen kwamen, stapte ik uit den Palanquin, en de Koelies droegen mij denzelven naar. Ik was te Mazulipatnam vreemd, en had er noch vriend noch kennis. Ik wilde dus den eersten den besten Europeaan of Mesties, die mij mogt ontmoeten, na eene goede herberg vragen, om er vooreerst mijn verblijf te nemen, tot ik een eigen huisje voor mij konde huren, want ik had bezigheden in die plaats, die mij er wel een paar maanden, en mogelijk langer zouden ophouden.

Men had mij reeds een huis aangewezen, dat men met den naam van herberg doopte, en waarin een Mestiesche waard was; doch het stond er mij niet aan, en ik was weder onder weg, naar een ander, waar ik, volgens het zeggen van den persoon, die het mij aanwees, wel gehuisvest zoude zijn — toen ik eene bekende stem mij hoorde

de

de toeroepen: „*Soyez le bien venu à Mazulipatnam!*” Ik zag om — het was Monsieur BARLOU, een mijner beste Sadrasche vrienden. In een oogenblik lagen wij elkan- der in de armen. De blijdschap die wij ge- voelden, van elkanderen nog eens weder te zien, was groot. Ik moest terstond bij hem mijnen intrek nemen, ten minste zoo lang, tot ik een huisje had naar mijn genoegen. Zijne aanbieding was mij bijzonder aange- naam. Ik betaalde toen mijne Koelies het geaccordeerde geld van Bimilipatnam tot Mazulipatnam, gaf een ieder nog twee ro- pijen boven dien, tot een geschenk — en zij vertrokken, nadat zij een hartelijk af- scheid van mij hadden genomen. Zij wil- den, zeiden zij, zich te Mazulipatnam nog een paar dagen ophouden, om te zien, of zij geenen Palanquin-vracht in retour kon- den bekomen.

Mazulipatnam ligt op 17 gr. Noorder breed- te, omtrent vijf mijlen op de Noord-Oostzijde van Diu. In het begin der vorige eeuw was dit eene der bloeiendste steden van geheel Indië. Zij is op een klein eiland gebouwd, en is sterker door de natuur, dan door kunst. Naar de zijden van den vasten wal omringt haar

haar een diep moeras, over hetwelk eene houten brug ligt, ruim eene halve mijl lang. Door het afbreken dezer brug, is de stad voor eenen vijandelijken aanval van de landzijde eenigermate beveiligd; doch dit moeras verspreidt in den droogen Mouson, meestentijds eenen ondragelijken stank, die vele ziekten veroorzaakt. Het land in de omstreek brengt rijst, hout en tabak in overvloed voort; ook vindt men op de Eilanden Diu de Tfchaai (*), die liefst op plaatsen groeit, die door den vloed overstroomd worden.

De neusdoeken van Mazulipatnam zijn genoeg bekend; men maakt er ook vele andere kleeden en lijnwaden; ook worden er fraaije chitsen geschilderd, die naast de Palicolsche en Sadrasche de beste op de kust gerekend worden.

Deze stad behoorde eertijds onder het gebied van Golkonda, totdat AURENG SAHEB dit rijk overweldigde, en het aan de Mogolische kroon hechte. Sedert hebben de En-

(*) *Tfchaai*, eene plant, die, in gisting gebracht zijnde, eene fraaije, vaste groene verweest.

Engelschen zich deze plaats weten toe te eigenen, die er nu, volgens gewoonte, hunne ondragelijke tirannij in den hoogsten graad uitoefenen, en niet alleen allen handel der Inwoners aan zich trekken, maar deze ongelukkige menschen, door stige en onophoudelijke belastingen, nog daarenboven uitzuigen, en het leven verbitteren. De stad heeft eenige breede en schoone straten. Vier poorten, vele badstoven, en verscheidene aanzienlijke tempels en moskeën, versieren haar; zij is tamelijk volkrijk, en wordt van velerlei Natien bewoond; voornamelijk zijn er veel Mooren of Mahomedanen, en ook vele Armeniërs, welke laatste den naam hebben van de geheime Agenten der Engelschen te zijn. Mazulipatnam draagt buitendien den roem, van de schoonste en beste Baljaderas, of Danferesen, van de gansche kust te bezitten. Dit mag eertijds geweest zijn; doch die ik er toen zag, verdienden (eenige weinige uitgezonderd) dezen eere naam niet. Ik heb niet kunnen bemerken, dat deze plaats hieromtrent boven andere uitmuntte.

Men vindt wel hier en daar bij Reisbeschrijvers iets over de Indiaansche Dansferesen;

fen; doch het weinige, dat zij er van zeggen, is niet voldoende, en daarbij nog meestendeels valsch, of van geen beduiden; zoodat ik geenszins twijfele, of eene naauwkeurige en uitvoerige beschrijving dezer, in gindsche landen zoo noodzakelijke en onontbeerlijke, klasse van vrouwen, zal den Lezer welkom zijn. Zij verdienen een bijzonder Hoofdstuk.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de Danseresfen, of Devedaschies.

Devedaschie is een Samscritisch woord, en is zamengesteld uit Deve (Godheid), en Daschie (flavin). Dus worden de danseresfen genoemd, die aan den dienst der tempels, en der Goden die er in vereerd worden, gewijd zijn.

In sommige landen, als Ceilon, Pegu, Siam en andere, noemt men ze Arambhé; naar Rambhé de godin der danskunst, dochter van Sorefoutie, de godin der harmonie en muziek.

Rambhé heeft twee dochters, Nandie en Brin-

Bringie, de dartelheid en het vermaak; zij is eene der vijf bijwijven van Indro, de God des dampkrings.

De danseressen doen aan Rambhé, zoo wel als aan hare moeder, eene jaarlijksche offerande, zoo mede aan Kaam (*), den God der liefde.

De voornaamste bezigheid dezer Devedaschies is, om voor het beeld van den God, dien zij dienen — het zij in den tempel, of in het openbaar, als hetzelfde in processie door de straten wordt rondgedragen — te dansen, en den lof en de daden dezer Godheid te zingen.

Tusfchen de Devedaschies of danseressen der voornaamste tempels, en die, welke men bij Natches (feesten) en andere gelegenheden laat roepen, om er te dansen en

(*) *Kaam*, de God der liefde, zoon van Maïja (het bedrog of de betoovering). Zijn boog is van fuikerriet, zijne pijlen zijn met den bloefem der amra of manga gespitst, in iedere bloefem ligt eene honigbij verborgen; hij heeft geen tempel, doch wordt in Matra, niet ver van Agra, vereerd. Een visch in een rood veld, is zijn Wapen, en Vasant, of de lente, verzelt hem op zijne rogten.

de gasten te vermaken, is een groot onderscheid.

Van deze laatste heeft men verschillende foorten en klassen; als daar zijn de Narakas, Kaan, Koerhenies, Soetredharies, enz. Sommigen dezer leven onafhankelijk in troepen van tien en meerder bij elkanderen, reizen van plaats tot plaats, en deelen hunne winsten met de speellieden of muzikanten, die haar verzellen. Andere zijn onder het opzigt van Daijas, of oude gewezen danseressen, die alleen al het voordeel genieten, en deze meisjes daarvoor voeden en kleeden. Nog andere zijn werkelijk slavinnen van zoodanige oude wijven, die in hare jeugd, door koop of adoptie, eenige zeer jonge meisjes hebben weten te bekomen, aan welke zij hare kunst hebben geleerd, ten einde voor haar op den ouden dag den kost te winnen.

Men heeft buitendien nog menigerlei foorten van danseressen en dansers, meestal vreemdelingen en rondreizenden; (die ditmaal niet tot mijn onderwerp behooren) als daar zijn de Bijkar, die de oorlogen der Goden zingen. De Dharhie, uit het landschap van Penjab; deze zijn gewoon de legers te verzel-

zullen, en de daden der gefneuvelden of helden te zingen, en de troepen door hun gezang aan te moedigen. De Dufzun, uit Penjab, die de Dhoerpud en Sehlah (lofzangen op bruilofts- en geboortefeesten) zingen. De Sezdehtalij zijn meest inboorlingen van Guzurat en Malva; de vrouwen zijn gemeenlijk jong en zeer schoon, dansen en zingen meesterlijk, de mannen zijn dichters en tevens muzikanten, en vele andere meer.

Maar zij, die Devedaschies genoemd worden, verschillen grootelijks van alle de hier opgenoemden. Er zijn tweederlei Devedaschies; die van den eersten rang zijn aan den dienst der twee voornaamste Godheden, Bieschn en Sieba, verbonden, Brahma, of de derde opperste God, hebbende noch tempel noch offerande, heeft gevolgelijk ook geen priester noch Devedaschie noodig.

Zij wonen binnen den ringmuur der tempels van evengemelde Godheden, waar zij reeds van hare kindschheid af inkomen, en in de muziek, den dans en het zingen worden onderwezen. Men leert haar ook het lezen en schrijven, als mede de Pourans;

al hetwelk aan vrouwen en dochters van partikuliere perfonen verboden is te weten; want eene eerlijke vrouw of meisje, leert noch lezen noch fchrijven, en zoude zich fchamen te bekenne, dat zij het geleerd had en verftond.

Aan deze eerfte klasfe van Devedafchies, is het niet geoorloofd, buiten den omtrek des tempels te gaan, zonder de toeftemming der Pourchies of opperfte priesters; doch wanneer het afbeeldfel der Godheid, die zij dienen, in ommevang door de ftraten wordt geleid, — alsdan moeten zij, als gezegd is, voor hetzelfde heen dansen, en deszelfs lof en daden zingen.

De Devedafchies der tweede klasfe, zijn aan den dienst der mindere Goden, als Kallie, Karriek, Lokhia, Surafoutie, Indro en andere, verknocht; zij wonen niet in den omtrek van derzelver tempels, maar hebben hare woningen in de ftad of in het dorp, en bezitten eene volkomene vrijheid, om te doen en te gaan waar zij willen, mits dat er dagelijks een zeker getal haren dienst in den tempel waarnemen, hetwelk bij beurten gaat. Bij eenige folemnele offeranden of processien, zijn zij ook wel verpligt alle

te verschijnen, om die plegtigheid meerderen luister bij te zetten.

Alhoewel zij nu eene volle vrijheid genieten, zullen zij zich echter nooit met lage of verachtelijke Casten, te weten, met de Parriahs, Europeanen of Mooren, gemeen maken, welke laatste, hoewel niet zoo zeer als de andere, echter mede onder de lage en onreine Casten worden geteld, en voor onrein gerekend.

Dat die van de eerste klasse zich nog minder met de lage Casten zullen vermengen, is ligt naar te gaan; ook is er eene zeer zware straffe op gesteld. De Schaster zegt: dat, zoo wanneer iemand van de lage klasse der Soeder, met eene danferesse van den eersten rang vleeschelijke gemeenschap heeft gehad, men denzelven van de helft zijner mannelijkheid zal berooven, en hem, na de genezing, uit het land jagen; tegelijk met de Devedaschie, die zich aan hem heeft overgegeven, nadat men haar het hoofd met Ezelspis zal hebben kaal geschooren, de twee oorlellen afgesneden, en op den blooten rug openbaar, door eenen tischandal, of schoenmaker, met het gras biné zal hebben doen geefelen.

Indien een Bramin zich met eene Devadashie van de tweede klasse heeft vermengd, zal hij de Snaan, of zuivering door het bad, moeten verrigten, en eene boete betalen; doch zoo hij zich met eene danferesse uit de Nataks, Soutredharies, Kaan, enz. te buiten heeft gegaan, zal hij verplicht zijn, de Peraschehut, of groote reiniging (die met zware kosten en penitentie verzeld is) te doen, ter wederverkrijging zijner Caste, mits hij geen Pundiet, of Schriftgeleerde is; dit zijnde, zal men hem den Bhogdhoek (*) op het voorhoofd branden, en uit de Provincie bannen. Dus luiden de oude wetten hieromtrent, welke, in de landen waar de Europeanen, of Mogols, geene volstrekte heerschappij voeren, nog naauwkeurig onderhouden en opgevolgd worden.

De Danferessen zijn dan voornamelijk om den lof der Goden, derzelver overwinningen en daden te zingen; voorts is het haar plicht, tegenwoordig te zijn bij derzelver feesten, voor hen te dansen, het zij in de

tem-

(*) *Bhogdhoek*. Een brandmerk met een ijzer, waarin de vrouwelijke schamdeelen staan uitgesneden.

tempels, of wanneer men dezelve in omme- gang door de straten leidt; de Bonema- les, of kransen van bloemen, met welke men hen versierd, te vlechten, en de Lant- schamins, of bloemen-ruikers, van welke men zich bij de offeranden, en tot versiering der altaren bedient, te binden; den tempel en de cellen der priesters, in den binnenhof, te vegen, en al het andere werk, dat vrou- wen past, te verrigten. Ook moeten zij de wol zuiveren, waarvan de Boschroes, of kleederen der Goden, geweven worden; de Tschornoen, of 't gewreven sandelhout, met Laal, (eene soort van rood en geel poeijer) waarmede het merk, of de Bokht, aan het voorhoofd der afgoden gemaakt wordt, ge- reed maken; de lampen, die voor het af- beeldfel der Godheid hangen, reinigen, de- zelve met olie en pittten voorzien, en den droessem dezer olie bewaren; welke gebruikt wordt, om er de Homans, of vuur-offeran- den, mede aan te steken. Zij die in de tempels van Bieschn (*) dienen, moeten ook

(*) *Bieschn*, of *Vischnou*, of de eigenschap van God, als onderhouder, gepersonifieerd. *Biesch*,

ook de Apen voeden, die ter nagedachtenis van Honnoumaan worden onderhouden.

Tot deze en dergelijke bezigheden worden de Devedaschies gebruikt, terwijl zij tevens voor Concubinen der Braminen en andere hooge Casten dienen, om te beletten, dat deze zich met publieke ligtekooijen en gemeene Danferessen vermengen, en daardoor hunne Caste verliezen.

Intusschen moet men hieruit niet afleiden, dat hunne religie of heilige boeken, de onkuischheid veroorloven, zelfs niet met vrouwspersonen van gelijke Caste. De Schaster zegt hiervan: dat de hoereersers door Jom Raadsh (*) zullen veroordeeld worden, om voor een zeker getal jaren op een bed van doornen te slapen, en een beeld van gloeiend koper of brandende zwavel te omhelzen. Hoe geleerder iemand is,

in zijn zesde Ovoetar, of invleesching als Raam, om Rabon, koning van Lonkai, (Ceylon) te beoorlogeren, werd in deze zijne onderneming geholpen en bijgestaan, door een leger van groote Apen; welks aanvoerder en koning, Honnoumaan genaamd was.

(*) De Regter der dooden.

is, en hoe meer hij in de Veids is ervaren, en den naam van Pundiet, of Schriftgeleerden, ook Filosoof, draagt, of den roem van heiligheid heeft verkregen; hoe grooter de straffe en hare langdurigheid zijn.

Dezulken voornamelijk, die geloften van kuischheid gedaan hebben, als daar zijn de Baanproesh, Dapaswie, Joguis, Saniasies, en andere boetedoeners, verliezen, door eene zoodanige misdaad, op eenmaal, al de verdiensten hunner goede daden en penitenties van verscheidene jaren; en het wordt aangemerkt, als of zij die nooit begonnen hadden. Om zich te zuiveren, moeten zij eene bedevaart naar Ramasfour, Sorgonaath of andere heilige plaatsen doen, waar zij, na zich door eene moeilijke reeks van ceremoniën gezuiverd te hebben, verplicht zijn, hunne geloften te hernieuwen, en een nog strenger leven dan te voren te leiden.

Het zijn dus alleenlijk de ongehuwden, aan welke de omgang met ligte vrouwen van eene behoorlijke Caste is toegestaan; er is echter eene uitzondering ten voordeele der gehuwden; bij voorbeeld: indien iemands vrouw eene ongeneeslijke en walgelijke ziekte heeft, of van hare zinnen beroofd

roofd is, of er anderzins voldoende redenen zijn, die hem beletten eenigen omgang met haar te hebben, staat het hem weinig vrij, zijne driften bij anderen te voldoen.

De Devedaschies worden met toestemming van hare ouders, van kindschheid af, reeds tot dien staat opgebragt. Die van den eersten rang worden uit de voornaamste Casten der Boisé, die van den tweeden rang, uit den voornaamsten tak der Soeders, genomen. De Tantirbas, of Wevers, maken het zich tot eenen pligt, wanneer zij vijf dochters hebben, er eene aan den dienst des tempels te wijden.

Een meisje, hetwelk eene Devedaschie wil worden, moet verscheidene vereischten hebben. Zij moet fraai zijn van gelaat, radter been, lenig van leden en welgemaakt. Zij moet geene gebreken des ligchaams of enige walgelijke en ongeneeslijke ziekten hebben, noch door de kinderpokken zijn geteekend. Zij moet nog niet huwbaar zijn, noch aan iemand zijn verloofd, of door huwelijks beloften verbonden. Deze en meerdere vereischten zijn er noodig, bij de Devedaschies van den eersten, zoo wel als

van den tweeden rang; alhoewel men bij den laafsten er zoo geheel naauw niet op ziet.

Wanneer nu ouders hun kind aan den dienst van den eenen of anderen tempel willen verbinden, laten zij dit den opperpriester weten, die als dan het meisje komt zien; zoo hij haar daartoe geschikt oordeelt, wordt de Logno potr (een geschrift, waarin de ouders van alle regt op hun kind afstand doen) opgemaakt, en door hen onderteekend.

Het meisje wordt alsdan in triomf en staatsie naar den tempel geleid; tot welke plegtigheid men in den Pantsch jogam, of almanak, eenen gelukkigen dag kiest. De Devedaschies ontvangen haar uit de handen harer ouders, en nadat zij haar in den Tirtha, of vijver, hebben doen baden, haar met nieuw lijnwaad gekleed, en met de Gôhona, of juweelen, den tempel toebehoorende, versierd hebben, brengt haar de opperpriester voor het beeld der Godheid, doet haar eene gelofte, van zich al haar leven aan derzelver dienst te zullen wijden, herhalen of nazeggen; waarna hij haar, tot bevestiging harer gelofte, eenen bloemekrans, dien het Afgodsbeeld

beeld versierd, om den hals hangt, en haar van de melk, waarmede hetzelfde is gewaschen, doet drinken; hierop neemt hij eenen priem, doorboort haar een oorlel, en hiermede is de ceremonie geëindigd, en het meisje voor altoos aan den dienst dezer Godheid verbonden.

Van dat oogenblik wordt zij onderrigt in al hetgeen haar noodig is te weten; als lezen, schrijven, zingen, dansen, de muziek, naar hunne wijze, de geschiedenis der Goden, en wel voornamelijk die der Godheid, in welker dienst zij is getreden. Zij leeren de Mongols en Khejoers, eene soort van Hymns en lofzangen, zoo ook de Pocrans en andere Poeties of boeken, uitgenomen de Schasters en Veids, die het haar niet geoorloofd is te lezen.

Het is valsch, hetgeen Reizigers en onkundige Europeanen schrijven en zeggen, namelijk, dat zij verplicht zouden zijn, zich hier eerst aan den opperpriester des Tempels over te geven; het tegendeel is waar, zij kunnen hare minnaars in of buiten den tempel kiezen, mits dezelve uit de hooge Casten, het zij die der Braminen, of Xetries, zijn; en zoo zij, zelfs haar gansche le-

leven in den maagdelijken staat wilden volharder, zoude het haar volkomen vrij staan.

De Danferesfen der mindere Godheden, worden, wel is waar, met dezelfde ceremoniën, als de eerste, tot den dienst des tempels ingelijfd, en ontvangen hetzelfde onderwijs; doch zij zijn minder verbonden, wonen niet in den tempel, maar in de stad of in het dorp; zij dansen niet alleenlijk in de tempels en bij de procesiën, waarvoor zij zekere inkomsten van rijst en geld genieten; maar zij worden ook bij alle bijzondere plegtigheden gebruikt, als bruiloften, feesten, personen van distinctie in te halen, geschenken te brengen, enz. Zoodat ze veel meer voordeel, vergenoegen en vrijheid hebben, dan die der eerste klasse; dewijl zij, buiten hetgeen zij van den tempel en van hare minnaars krijgen, ook bij alle deze bovengenoemde gelegenheden, waarbij zij gebruikt worden, rijkelijk met geld, kleedjes, lijnwaad of juweelen, beloond worden. Hare minnaars (meestal uit kooplieden, Banians en anderen, bestaande) zijn ook vrijgeviger en rijker dan de Braminen; dus zij veel geld winnen; fom-

sommigen hebben vaak voor 8 à 10,000 Ro-
pijen aan goud en juweelen op het lijf.
Van hetgeen zij op buitengewone plegtig-
heden, als bruiloften enz. verdienen, krij-
gen de speellieden of muzikanten ook hun
deel.

Onder deze Danseressen vindt men, (zelfs
niet onder de gemeenste en laagste van deze
soort,) die onbeschaamdheid, die aanstoote-
lijke en walgelijke manieren, houding, geba-
ren en woorden, niet, die men bij dergelijke
vrouwlieden in Europa ontmoet. In het
openbaar zijn zij zoo zedig, als de eerlijkste
vrouw zijn kan; het is alleen onder vier
oogen dat zij alles doen, om hare minnaars
te behagen, door hun de reederste namen
te geven, met de vriendelijkste onthaling en
de uitgezochte vleijerijen; ook is het zeer
moeijelijk, zich uit hare strikken te ontwar-
ren. Echter zoeken zij niet, gelijk die van
Europa, hare minnaars te bestelen, te pluk-
ken of te ruïneren, om hen daarna, als
zij niets meer van hun kunnen trekken,
voor anderen te verlaten. Neen! zij ver-
genoegen zich met een matig salaris, en
zijn, over het algemeen, zeer trouw: men
heeft vele voorbeelden, dat Danseressen
zich

zich met hare minnaars hebben doen verbranden.

Zij bezitten verscheidenē middelen om onvruchtbaar te blijven; men ziet haar zelden kinderen hebben; doch zoo dit gebeurt, worden dezelve (indien het een meisje is) tot de professie van de moeder opgebracht; doch een jongetje zijnde, tot die van muzikant.

De kleeding eener Devedaschie is zeer aantrekkelijk, en bijzonder wel geschikt om eene bevallige leest en gedaante, op het voordeelgste, te doen voorkomen. Hare gitzwarte haren, blinkende als een spiegel, van de welriekende oliën waarmede zij dezelve smeren (*), hangen in eene lange en dikke vlecht, tot verre over de middel; eene zwarte zijden kwast, in goud gezet, is aan het uiterste einde dezer vlecht bevestigd; langs welke nog bovendien, kleine, ron-

(*) Hiertoe gebruiken zij veel de *Pieschtok*, een welriekende wortel. Dezelve wordt in kleine stukjes gesneden, in kokus-olie afgekookt; en met deze olie zalven de Danseresfen zich niet alleen het haar des hoofds, maar ook andere deelen van haar ligchaam.

ronde, gouden plaatjes, op eene gelijke tuschenwijdte, zijn ingevlochten.

Boven op het achterhoofd, blinkt de Tschormka, eene ronde gouden schijf, van de grootte als de palm eener hand. Op den schedel is het haar aan beide zijden gelijk verdeeld, en van de kruin des hoofds loopen, langs de beide slapen, achter de ooren om, eenige fijne gouden kettingjes, welkers einden in de groote vlecht zijn ingebracht.

De randen, zoo wel als de lellen harer ooren, zijn doorboord; in dezelve hebben zij, naar mate van haar vermogen, juweelen of gouden ringetjes, en andere versierfels.

In den neus dragen zij mede eenen gouden ring (*), ter dikte eener breinaald, en twee of drie duim in diameter; eene parel, of ook wel een edel gesteente, is gemeenlijk in dezen ring gezet.

Zij

(*) Dit versierfel schijnt den Europeanen, die nieuwelings in die landen komen, met den eersten opslag zeer vreemd en mishagelijk; doch wanneer men er eenigzins aan gewoon is, bevindt men, dat het bij hare kleeding volstrekt noodzakelijk is, en veel uitwerking doet.

Zij bedienen zich ook van blanketsel, doch in plaats van rood en wit, is het hare geel. Zij gebruiken hiertoe de Kurkuma, waarmede zij haar aangezigt en de naakte plaatsen van haar ligchaam, als de armen en den hals, besmeren. Het is eene bijzondere soort van Kurkuma, die in de Samseritische taal Gondha horiedra genoemd wordt; dezelve is van eene fraaije goudgele verw, en geeft eenen zeer aangename en liefelijken reuk van zich.

Dit blanketsel misstaat haar gansch niet; somtijds gebeurt het wel, dat zij zich roode wangen maken, als zij zeer blank van vel zijn, en om een rood blanketsel te krijgen, kost het haar geen meerdere moeite, dan dat ze een weinig ongebluschte kalk onder de, met water gewrevene, Kurkuma mengen; waardoor dezelve van geel, terstond eene hooge bloedroode kleur aanneemt. Aan haar voorhoofd hebben zij een klein gouden plaatje, ter grootte van eenen stuiver, met eene klevende gom bevestigd, Ticas genaamd. De randen van hare oogleden zijn zwart geverwd, met Tschokko tschaai, eene soort van compositie, hoofdzakelijk uit Antimonium bestaande, herwelk

eene groote levendigheid aan de oogen geeft, en dezelve veel grooter doet schijnen, dan zij wezenlijk zijn. Om haren hals hangen verscheidene Chikols of gouden kettingen.

Haar borstrok, of Rawké, dien zij op het bloote lijf dragen, en wiens mouwen een duim of zes boven den elleboog komen, is even lang genoeg, om er haren boezem in te besluiten. Deze borstrok is van voren niet geregen, maar de twee onderste tippen worden alleenlijk onder de borsten te zamen geknoopt, zoodat dezelve, zonder gedrukt te worden, er gemakkelijk in besloten of opgehouden zijn. Zij gelooven, dat groote oogen, en ronde, harde en kleine borsten, de voornaamste schoonheden van eene vrouw uitmaken; en om die reden dragen zij eene buitengemeene zorg, om er de hardheid en rondheid van te bewaren, zoo lang het mogelijk is. Hierin verschillen zij grootelijks van vele onzer Europeesche schoonheden, die haar best doen, om deze sieraden der natuur, met keurslijven, corsetten, en hoe die dingen heeten mogen, te vernielen. Het is waar, men heeft deze harnasfen sedert eenigen tijd afgelegd, en zij

zij zijn meestal niet meer in gebruik; doch dit is eerder toe te schrijven aan de mode, dan aan eene overtuiging van het nadeel, dat ze aan het ligchaam doen; er zijn dus gegronde redenen, om te gelooven, dat, daar men zoo vele oude, kwade, nadeelige en belagchelijke gewoonten en gebruiken, die men afgeschafte had, gretig weder heeft aangenomen, de keurslijven, hoepelrokken, culs de Paris, enz. ook welhaast wederom te voorschijn zullen komen; en om dit te verhaasten, behoeven een paar zottinnen van rang, die mode maar weder in te voeren; of de een of andere geleerde, die eenige reputatie heeft, of dezelve, door iets te schrijven (al is het nog zoo herfenloos) zoekt te verkrijgen, de nuttigheid der keurslijven aan te toonen; (want wat laat zich niet al aantoonen?) er is alle waarschijnlijkheid, dat men hem eerder zal gelooven, dan al hetgeen zoo vele verstandige lieden, tegen het dragen van deze harnassen, hebben geschreven. Doch, om weder tot de Devedaschies te keeren.

Men heeft onder haar vele, die van de natuur met eenen schoonen boezem begaafd zijn, en om de uitzetting en invalling

van denzelfven, zoo lang mogelijk, te beletten, iedere borst in eenen vorm sluiten; die met bandjes aan elkanderen vereenigd, achter op den rug tegen het lijf worden vastgebonden; en daar deze vormen buitengemeen dun, doorzigtig en veerkrachtig zijn, en met de kleur der huid van haar, die ze dragen, volmaakt overeenkomen; is het moeilijk, dit bekleedfel van het lichaam te onderscheiden.

In één woord; zij besteden veel zorg en vlijt, om hare borsten, zoo lang zij kunnen, de jeugdige schoonheid te doen behouden, en laten niet toe, dat men dezelve rijwelijk behandelt of aantast.

Van het kuiltje der maag af, tot even boven den navel, zijn zij naakt. Zij dragen lange broeken, van eene gestreepte zijden stoffe, die haar digt om de beenen sluiten; en tot aan de enkels komen.

Haar kleedje, dat gemeenlijk negen ellen lang, en een en eene halve, of twee ellen breed is, winden zij verscheidene malen om het onderlijf, van voren met eene menigte vouwen, en van achteren strak en effen; zoodat de vorm der heupen en billen duidelijk te kennen is.

Dit

Dit kleedje, dat haar in plaats van rok dient, is gemeenlijk van fijn wit katoen, muselin, ook somtijds van zijde of taf, naar mate het vermogen der persone die het draagt. Uit vreeze dat het in het dansen mogt los raken, hebben zij om de middel, even onder den rand van het kleedje, eenen band van geslagen zilver, omtrent vier vingeren breed, wiens beide einden, met eene veer, in eene ronde plaat sluiten.

Behalve dit kleedje hebben zij nog eenen sluijer, van fijn en doorschijnend lijnwaad, die haar den boezem losjes bedekt, en van eenen der schouderen, in eene sierlijke bogt, langs den rug nedervalt.

Om hare armen en beenen, zoowel als aan de teenen en vingeren, dragen zij eene menigte gouden en zilveren ringen. De toppen harer nagels verwen zij rood, met het sap eener plant, Mindie, ook Lakscha, genaamd; en in haar aangezicht hebben zij, in plaats van moesjes, hier en daar een blaauw vlakje. Het zijn de vrouwen der Korwas, die haar dezelve (in het aangezicht niet alleen, maar ook allerlei figuren van bloemen, vogels en dergelijken, op hare armen en andere deelen van het ligchaam,

uitgenomen de borsten,) met spelden of maalden, in de huid prikken; waarover zij dan eene zeker sijn gemalene houtskool, of wel buskruid wrijven.

Zij zijn groote liefhebsters van bloemen, en als zij dansen zijn zij altoos met kranfen van dezelve omhangen. Men ziet haar bijna nooit zonder ruikers in hare handen, ook houden zij veel van welriekende oliën, en voornamelijk van Ota (Rozeolie).

Eene jonge en schoone Danseresse, in haren vollen opschik, met hare ongedwongen, en losse houding, en haren sierlen tred — is inderdaad een betooverend en verleidend schepsel. Haar eenvoudig hoofdsiersel, de matige ontblooting van eenen schoonen boezem, van eenen ronden arm, het dicht aansluitend kleedje, met kunstige netheid en plooijen, om de hooge en welgevormde heupen, gewonden, de sierlijke bogten van den sluijer — in één woord, de gansche kleeding dezer meisjes, is volmaakt berekend, om hare natuurlijke bevalligheden te verheffen, en luister bij te zetten, en verspreidt eene zekere bevalligheid over hare persoon en gebaren; elke beweging harer leden vertoont zich op het

het aanvalligst — en hare gansche gestalte is voor het oog op de bekoorlijkste, en tevens op de zedigste wijze zichtbaar.

Daar de Braminen zoo bevreesd zijn, dat hunne tempels door Europeanen, of lage Casten ontheiligt, en verontreinigt worden, zoude men kunnen vragen, waarom zij toelaten, dat vrouwlieden, uit de Casten der Beische en Soeder, en daarenboven van een ontuchtig leven — in het binnenste derzelve, ja zelfs voor het afbeeldsel der Godheid mogen komen?

Zij geven voor, dat men zich van deze Danseresfen nimmer in ernstige godsdienstplegtigheden, als in de Homans (*), Joogs (†), de Sraadh (§), Sandhia (**) en dergelijke, bedient; maar alleenlijk in den Naatkorp, de Nantaks, Jatras en andere, wel-

(*) *Fuur-offerande.*

(†) *Dagelijksche offerande.*

(§) *Offerande voor de overledenen.*

(**) *Offerande en gebeden in dure tijden, een onvruchtbaar jaar, oorlog, enz. De beschrijving van deze en meerdere ceremoniën en plegtigheden, zal de Lezer in het vervolg van dit Werk vinden.*

welke ceremoniën of feestdagen zijn, geschikt en bestemd om zich te verblijden, en de Godheid te danken, te loven en te verheerlijken; hetgeen niet zonder gezang, muziek en dans, zoude kunnen geschieden, en waartoe men verplicht is, lieden te gebruiken, die er hunne professie van maken.

De Hindous, Malabaren en andere natiën in Indië, zoowel als de Mooren of Mahomedanen, merken het dansen aan, als eene verachtelijke oefening, een eerlijk en deftig man, en fatzoenlijk meisje of vrouw onwaardig; en zij stellen het in gelijken graad met het goochelen en koorde dansen.

Doch de Devedaschies onteert het dansen niet, dewijl het hare professie is, en zij zich hiertoe vrijwillig, ten dienste der Godheid, en tot vermaak van het publiek, gewijd hebben. Aan de Muzikanten of Jontries, echter, die gemeenlijk tot de lage stammen der Soeders behooren, of zonen van Devedaschies zijn, is het niet geoorloofd in het binnenste des tempels te treden, maar zij moeten aan den tweeden ingang,

gang, onder het portaal, blijven staan, om op hunne blaas-instrumenten en cimbalen te spelen.

Doch alhoewel de Danferessen, wegens hare gelofte aan de Godheid, op zekere wijze, geheiligd zijn, en zij dus derzelver afbeeldsel kunnen naderen; mogen zij dit echter niet doen, ten zij zij zich van te voren gebaad hebben, en voor het overige rein zijn; dat is te zeggen;

Zij moeten dien dag geen ajuin, knoflook of laal saag, (eene zekere groente van eene bloedroode kleur) gegeten hebben; ook mogen zij niet voor de Godheid verschijnen, zonder betel in haren mond, of als zij ziekelijk zijn, eene wond of uitslag aan haar ligchaam, of hare maandelijksche reiniging hebben; of als zij verkouden of zwanger, of anderzins met een ongemak behebt zijn. Het is haar dan wel uitdrukkelijk, op zware straffe, verboden, in het binnenste des tempels te treden. Ook mogen zij niet met vuil gewaad verschijnen.

Hare dansen zijn zoo verschillende als de onzen. Sommige derzelven bestaan in leni-

ge en snelle bewegingen der leden, die echter geregeld en bevallig zijn; andere weder, in luchtige en kunstige sprongen en passen. Zij zijn uitmuntende pantomimes. Met eene verbazende naauwkeurigheid van houding en gebaren, kunnen zij, al zingende en dansende, eene liefdes-geschiedenis, of eenig ander onderwerp — zelfs een gevecht — vertoonen, en zij hebben de kunst, om de hartstogten uit te drukken, tot zulk een toppunt gebracht, dat onze danseressen en figuranten op het tooneel, met hunne konde, niets beteekenende gebaren, verdraaijingen van hun ligchaam, en halsbrekende sprongen — maar zeer slecht bij eene Indiaansche danseresse figuren zouden.

In eene groep staan de jonge Devedaschies tot den dans geroed, en het aangezicht met haren sluier bedekt, bij elkander; nu begint de Touré (*), met haren een-

vor-

(*) *Touré*, eene soort van Doedelzak, met twee pijpen; in de eene, (waarin men blaast,) zijn drie gaten, in de andere vier; dit instrument geeft een geluid als een basson.

vormigen toon; dan verheft zich het melancholisch geluid van de Nagasfarem (*); haar volgt de Carna (†), de klinkende Talan (§), de Matalam (**), de Dool (††) en andere instrumenten; nooit beginnen zij met allen te gelijk, het eene volgt het andere; eindelijk treedt de Chelimbikaren (‡) achter

(*) *Nagasfaram* is eene foort van Hobo, die zeer treurige en melancholische toonen van zich geeft.

(†) *Carna* is eene Fluit, zonder eenige gaten.

(§) De *Talan* zijn twee koperen platen, die men tegen elkanderen doet klinken.

(**) De *Matalam*, een langwerpig Trommeltje, dat dwars voor het lijf hangt, en waarop men met de bloote handen slaat.

(††) De *Dool* is een lange groote trommel, waarop aan beide zijden met stokjes wordt geslagen.

(‡) De *Chel. bie*, ook wel *Tal* genoemd, zijn twee ronde bekketjes, wat kleiner dan de palm eener hand; het eene van staal, en het andere van koper. De *Chelimbikaren*, die er op slaat, is zoo veel als bij ons de balletmeester. Met zijne gebaren, met zijne stem; en met deze bekkens, geeft

ter de Devedaschies. Op eenmaal ontblo-
ten zij hare aangezigten en laten den sluifer
vallen. Nu treden zij voorwaarts, en vor-
men zich in reijen; met eene verwonderlijke
behendigheid en kunst, zwieren zij door
elkanderen, of dansen in groepen, of bij
paren; hare oogen, hare armen en handen,
tot zelfs de vingers — alle hare leden, be-
wogen zich met verwonderlijke uitdrukking,
bevalligheid en kunst; terwijl de Chelimb-
karen, al spelende op zijne bekkentjes, en
haar

geeft hij de maat, en regelt den dans en de pas-
sen der Danseresen.

Buiten deze muzijk-instrumenten, hebben zij
nog een groot getal andere, zoo snaar- als wind-
instrumenten; als daar zijn de *Viné*, eene soort
van Citer, met koperen snaren; de *Ravanostrom*,
eene Viool, uitgevonden, zoo als zij zeggen, door
Rayon, koning van Ceilon; de Junter, de Bhien,
Kinner, Sirbhien, Ambirtid, Rebah, alle snaar-
instrumenten van verschillende gedaanten; ook heb-
ben zij de Sirmondal, met twee-en-twintig sna-
ren, waarvan eenige van ijzer-, andere van koper-
draad, en eenige van darmen zijn. Behalve deze
hebben zij nog eene menigte wind-instrumenten;
Trompetten, Horens en Fluiten, en verscheidene
Trommels en Cimbale, die alle bij verschillende
gelegenheden gebruikt worden.

haar digt op de hielen volgende, haar door zijne stem en gebaren aanmoedigt, en de Dayas, of oude Danseresfen, op de maat in de handen klappen, en daar bij zingen. In besloten of bijzondere gezelschappen voornamelijk, stellen zij al hare kunst en vermogen ten toon. De liefelijke uitwaseming der reukwerken en bloemen; de verleiding der bekoorlijkheden, die zij voor de aanschouwers op eene kunstige wijze bloorleggen, het gezang, de muziek — alles vereenigt zich, om de hartstogten in beweging te brengen, en het hart met wel lustige aandoeningen te vervullen. Intusfchen toonen zij, in het openbaar, de grootste zedigheid en terughouding, en bootsen zoowel de maagdelijke schaamte na, dat men ze alle voor Vestalen zoude houden.

De Devedaschies van den eersten en tweeden rang, worden met achting en onderscheiding behandeld en aangezien. Zij staan onder de bescherming van het publiek, en genieten vele voorregten. Zij worden met den titel van Begoumie (zoo veel als Mevrouw) vereerd. Men merkt ze aan,

als

als een onontbeerlijk sieraad in den godsdienst, zoowel als op bijzondere feesten en in gezelschappen.

Bij eerbewijzing of inhaling van aanzienlijke vreemdelingen, maken zij de voornaamste staatsie uit; en wanneer aan groote personaadjen, en zelfs aan Vorsten, de Nazaré (*) gebragt wordt; zijn zij het, die denzelven aanbieden.

De eerste Danseres uit eenen troep van acht of tien, draagt eene zilveren plaat of platten schotel vol betelbladen; rondom den rand liggen Areeknoden, en in het midden des schotels, op de bladen, de Nazaré, die altoos oneven moet zijn, dat is te zeggen: van II ropijen; (minder niet) van III, en van IIor. Nadat zij haar geschenk met de behoorlijke ceremoniën heeft overgegeven, keert zij weder (achteruit tredende) naar den troep terug, en het muzijk met den dans neemt terstond eenen aanvang.

In

(*) *Nazaré*, het geschenk bij de eerste audientie. Men nadert nooit eenen vorst of voornaam man, voor de eerste maal, met ledige handen.

In het vertrouwen, dat ik de nieuwsgierigheid mijner Lezers, aangaande deze Danferesfen, genoegzaam heb voldaan, zal ik van dit onderwerp aftappen, en het verhaal mijner reize vervolgen.

ZESDE HOOFDSTUK.

---

*De heete landwind te Mazulipatnam. —
De dweepachtige Priester. — Iets over
de executiën en straf oefeningen der En-
gelschen en Hollanders in Oost-Indië. —
Vertrek van Mazulipatnam.*

Mijne bezigheden noodzaakten mij, zoo als ik reeds gezegd heb, om acht of tien weken te Mazulipatnam te blijven; ik verkoos derhalve eene bijzondere woning te huren. Het was mij buitendien onmogelijk, om het langer bij mijnen vriend BARLOU uit te houden, want behalve dat ik er zeer bekrompen gehuisvest was, wemelde zijn huis

nog

nog daarenboven van allerlei ratten (*). Naauwelijks was het donker, of zij kwamen uit alle hoeken te voorschijn, — men wist zich voor haar niet te bergen; — zij liepen mij in den slaap over het lijf, en plaagden mij verschrikkelijk — zoodat ik moest verhuizen, hoe gaarne ik ook anders bij hem had willen blijven.

Ik vond welhaast een bekwaam huisje,
 * be-

(*) Er zijn drie soorten van ratten op de kust; de eerste is de gemeene huis- of waterrat; de tweede is de Monjoer, een weinig grooter dan eene muis, blaauwachtig van kleur, met eenen zeer spitzen bek; zij geeft zulk eene onaangename lucht van zich, dat men er hoofdpijn van zoude krijgen, wanneer men zich eenigen tijd met haar in een besloten vertrek bevond. Het is een sterke walgelijke muskusreuk, en tevens zoo doordringend — dat alle levensmiddelen, waarover het dier loopt, daarvan besmet worden, en on eetbaar zijn. Lijnwaad kan men niet, dan na herhaalde waschingen, van dien stank zuiveren. De derde soort is de Peertschellie, eene rat, de grootte van een klein speenvarken hebbende, en makende ook bijna een dergelijk geluid. Zij onthouden zich onder den grond, waar zij zich diepe gangen graven, en aan de huizen veel schade doen. Geene kat durft de twee laatstgenoemde ratten aan; de eerste niet wegens den stank, de andere wegens hare grootte en sterkte.

bestaande uit drie vertrekken naast elkanderen. Het middelste, dat aan de oost- of zeezijde gansch open, en aan dien kant alleenlijk met een afdak, of luifel, op houten pilaren rustende, gedekt was, scheen mij zeer geschikt, om er (wanneer de heete landwind begon te heerschen) onder te kunnen wonen en slapen.

Gaarne had ik, vóór dien gevreesden tijd (*), willen vertrekken, doch mijne bezigheden lieten het mij niet toe — ik moest blijven, en deze onaangename dagen, zoo goed ik konde, zien door te brengen.

Wij waren op het punt, dat dit geveerde seizoen eenen aanvang zoude nemen; iedereen wapent er zich in tijds tegen, met eenige weken van te voren eenen strengen levensregel te houden; en vooral zich te doen aderslaten. Men raadde mij het een en ander, als een volstrekt noodzakelijk voorbehoedmiddel aan; doch dewijl ik mij deze hitte zoo erg niet voorstelde, sloeg ik weinig acht op dien raad, of liever, ik had niet

(*) De grootste hitte duurt omtrent zes weken, tusschen April en Mei.

niet veel zin in het vasten, en noch veel minder in het aftappen van bloed, daar ik nooit een vriend van ben geweest. In de warme landen voornamelijk, is het, naar mijn oordeel, zeer schadelijk. Doch ik ondervond welhaast, dat men mij de waarheid gezegd, en de zaak in het geringste niet had overdreven.

Men veronderstelt de heetste streek des aardbodems onder de linie te zijn, en met reden. Ik had er bijna een jaar onder gewoond; ik was ze op zee niet alleen verscheidene malen gepasseerd, maar had zelfs eens langer dan twee weken met een schip onder dezelve, bij eene doodstilte gelegen (*). De zon steekt en brandt er hevig, en schiet er zijne verzengende stralen op het middaguur steil neder; doch wat is dit, bij de verftikkende hitte van Mazulipatnam! — Ik kan ze niet beter vergelijken, dan aan het gevoel in de nabijheid van eenen gloeienden oven.

In de eerste week is dezelve nog eenigzins

(*) Op zee, onder de linie, is de hitte, bij eene doodstilte, wel eens zoo sterk, dan op het land.

zins dragelijk, doch dan neemt zij van dag tot dag zoodanig toe, dat men op het laatst van angst en benaauwdheid niet weet, waar zich te keeren of te wenden. Het bloed schijnt, in de opgezwollene aderen, te koken; de adem wordt kort en zwaar; het aangezicht en de handen verschroeiën; de huid wordt droog als parkement; alle uitwafeming houdt op — wat men ook doet, — niets kan dezelve te voorschijn brengen. Men krijgt zware hoofdpijn, verzeld van eene raauwe keel, zoodat men naauwelijks kan slikken, en men wordt van eenen onleschbaren dorst gekweld. Vergeefs zoekt men allerlei middelen om zich te verkoelen; alle lichamen, anderzins koud van aard, zijn nu warm, ja, zoo ze aan de opene lucht zijn blootgesteld, heet. Het beste middel nog, om eenige verligting te verkrijgen, is, tot aan den hals in eene tobbe met water, het grootste gedeelte van den dag, door te brengen.

De dampkring, die in dat klimaat anderzins zoo rein en helder is, wordt nu betrokken, deinzig, en met eenen onzichtbaren nevel vervuld, die aan het gansche uitspanfel eene krijtachtig blaauwe kleur geeft; de

zon verliest haren metaalglans, en staat als eene violet-kleure schijf aan den hemel. Eene algemeene dorheid verspreidt zich over het land. Vijvers en poelen droogen op en verdwijnen; planten en gewassen, al wat groen is, verzengt en versfenst; de bladeren der boomen rollen zich te zamen, en vallen, als sneeuwvlokken, op de aarde; de vogels verschuilen zich in het dichte der boschen; de wilde dieren kruipen in hunne holen — alles vlucht en verbergt zich! — en eene diepe stilte heerscht overal, als in het midden des nachts.

Het is hoogstgevaarlijk, om dezen tijd buitens huis te gaan, voornamelijk in het middaguur; de lucht is alsdan met een elektriek vuur bezwangerd; men ziet (zelfs laag bij den grond) sijne straaltjes, nauwelijks zichtbaar, heen en weder schieten, die, bijaldien men het ongeluk heeft ze met den adem in te halen, eenen oogenblikkelijken dood veroorzaken, zoodat elk, wiens bezigheden hem verplichten om buiten de deur te gaan, eenen dubbelen doek voor zijnen neus en mond moet binden. Vele menschen zijn jaarlijks het slagtoffer van deze

foort van Samiel (*). Aanmerkenswaardig is het, dat lieden, die denzelfven hebben ingeademd, terstond bont en blaauw over het gansche ligchaam worden, en opzwellen, als of zij door het sterkste vergif waren omgekomen.

Bij alle deze ongemakken en plagen, stormt het gemeenlijk den ganschen dag. Het drooge zand stuift, dat men uit zijne oogen niet kan zien; alles wordt er mede bedekt — overal dringt het door — zelfs tot in de dichtstgeslotenste vertrekken. Soms tijds, door snelle ruk- en wervelwinden opgenomen, en door de lucht in dikke wolken heen en weder gevoerd — veroorzaakt het eenen kortstondigen nacht — en doorgloeid, stort het weder naar beneden.

Deze ondragelijke hitte wordt, als gezegd is, veroorzaakt, door den landwind, die in het midden van den droogen Mousson, over de moerasen en de groote zandige heide, die Mazulipatnam van de westzijde omringen, waaijende, den aangenomenen gloed

(*) Een doodelijke wind, vol van dergelijke elektrische vuurdeeltjes, in de zandwoestijnen van Arabië,

gloed over het gansche landschap verspreidt. Iij begint gemeenlijk des morgens te tien, en duurt onafgebroken voort, tot vier uren in den achtermiddag, als wanneer de zee-wind, die al dien tijd als eene wolkenbank aan den gezigteinder rust, doorbreekt, en met zijnen verfrischenden adem de hijgende en afgematte schepselen weder verkwikt. Op eenmaal is het, als of er een drukken-de last van de borst wordt afgewenteld; men ademt weder vrij, de zweetgaten openen zich, de brandende dorst houdt op; alles komt weder te voorschijn. — Menschen en dieren verheugen zich; en schijnen als nieuw herboren te zijn.

Doch somtijds gebeurt het, dat de land-wind, in zijnen tweestrijd met den zeewind, de bovenhand behoudt, en denzelven tot aan den gezigteinder weder terug jaagt. Na eenen gloeienden dag, volgt dan een smoor-heete nacht; van tijd tot tijd voelt men eenen verftikkenden dwalm, men wordt eene onbehagelijkheid, eene onaangename aan-doening gewaar, die niet te beschrijven is. Angstig en benaauwd wentelt men zich op de harde legerstede heen en weder, en zoekt door de rust eenige verkwikking.

voor het afgematte en uitgeputte ligchaam — doch te vergeefs! — de slaap wijkt verte van de pijnlijke en brandende oogleden; men ligt als in eene heete koorts, tienmaal staat men op, tienmaal legt men zich weder neder — en zoo schrikkelijk de dag is, zoo is de nacht, bij den landwind, nog verschrikkelijker; de lucht is alsdan zwaarder en broeijender, men ademt met meerder moeite — en de hitte is, zonder dat ik er de oorzaak van kan zeggen, wezenlijk sterker, en zoo zij dat ook niet ware, schijnt het, dat de duisternis haar ondragelijker maakt. Hierbij komen nog de moskito's, die men nu volstrekt niet van het lijf kan houden; zij steken eens zoo scherp dan anders, en zijn woedend naar bloed — Ja! alle venijnige insecten en wormen, zijn alsdan gevaarlijker, dan op andere tijden.

Dit nu zijn de heete dagen te Mazulipatanam; zij zullen mij staag in het geheugen blijven; nooit sleet ik onaangenamer en verdrietiger tijd, dan gedurende deze zes weken; men is volstrekt onbekwaam om het minste te doen, men kan noch lezen, noch schrijven, noch denken. Mijne eigenzinnigheid, van mij niet te hebben willen doen

ader-

aderlaten, had mij bijna doodelijk gewoest. Op zekeren morgen, toen de hitte allerhevigst was, beving mij op eenmaal zulk eene duizeling — dat ik oogenblikkelijk meende te sterven, en niet dan door geest van harts-
hoorn weder tot bedaren kwam.

Mijne bezigheden riepen mij naar Madras, en van daar mogelijk verder om de Zuid; zoodra waren dus de heete dagen niet voorbij, of ik maakte mij tot mijn vertrek gereed.

De Lezer zal zich herinneren, dat ik, Jaggernaikpoeram verlatende, kennis kreeg aan eenen scheeps kapitein, H U A U genaamd, in wiens gezelschap ik tot digt bij Corengā wandelde. Deze kwam mij te Mazulipatnam opzoeken, en klaagde mij zijnen nood. Zijn Patroon had een bankroet gemaakt, waardoor hij niet alleen zijn schip, maar ook alle zijne te goed hebbende gage had verloren. — In één woord, hij was dood arm, en verzocht mij, hem eenige dagen huisvesting te willen geven.

Ik had medelijden met den ongelukkigen man, en nam hem bij mij. Toen hij hoorde, dat ik voornemens was naar Madras te vertrekken, besloot hij mij te voet derwaarts

te verzellen, mij alleen biddende, hem tot die plaats te willen onderhouden. Van daar zoude hem, dacht hij, geene gelegenheid ontbreken, om naar Ceilon over te steken, waar hij hoopte weder een schip te zullen krijgen, of anderzins in dienst te geraken.

Hoewel ik niet liever dan alleen reize, stond ik hem echter zijn verzoek bereidwillig toe. Ik had genegenheid en vriendschap voor hem opgevat, en daar ik mij nu eenmaal zijnes had aangenomen, wilde ik hem in eene vreemde plaats, waar hij onbekend was, en geen middel van bestaan had, niet terug laten.

Voor mijn vertrek, was ik ooggetuige van eene kluchtige en vreemde vertooning, waarmede een Portugeesch Zendeling gansch Mazulipatnam onthaalde.

Hij was aldaar kortelings uit Goa gearriveerd, met het voornemen om er den Christelijken Godsdienst onder de Heidenen voort te planten, dat is te zeggen, ze te doopen, hen een kruisje om den hals te hangen, en het *Ave Maria* te leeren opzeggen.

Daar hij de taal van het land zeer slecht sprak,

frak, zag hij waarschijnlijk welhaast in, dat hij met zijne predikatiën niet veel opgang bij dit verstokte volk zoude maken; hij besloot derhalve, zich van een krachtadiger middel te bedienen, hetwelk, zoo als hij meende, de Heidenen onweerstaanbaar tot hem zoude trekken; denkelijk had hij gezien, hoe hunne boetedoeners zich kastijden en smarten aandoen, nu wilde hij hun toonen, dat er ook onder de Christen Priesters zich zulke bevonden, die, met even zoo veel moed, hun vleesch konden tuchtigen, als hunne Tapaswies deden; dit was zeker zijn doel en voornemen, ten minste ik gis het.

Hij bewoonde een klein huisje; hier ontkleedde hij zich verscheidene namiddagen achtereen, tot aan den gordel; plaatste zich voor een open venster, dat op de straat uitkwam, en begon zich met eene Discipline (kloostergeefsel) te geefelen, dat hem het bloed bij den dikken vetten rug nederliep, terwijl hij in de andere hand een Crucifix hield, en gebeden prevelde.

Men kan denken, welk een opzien zulk eene zeldzame vertooning maakte, in eene plaats,

plaats, waar men dergelijks niet gewoon was.

Honderde menschen bleven staan, om dit vreemd schouwspel aan te zien, en dit was juist wat onze monnik scheen te begeeren.

Topazen, Parriahs en dergelijk gemeen volk, die Roomsch Catholijk waren, vielen voor den heiligen man neder, en baden om zijnen zegen, dien hij hun dan ook, vol deftigheid en geestelijken hoogmoed, met zijne naakte armen, uit het venster gaf.

De Engelschen dreven, als ligt is te denken, onder elkanderen den spot met hem, en jouwden hem, met de schimpendste woorden, uit; doch hieraan scheen hij zich niet te storen.

Wat de Indianen aangaat; deze wisten niet, wat zij van hem moesten maken; sommigen zagen hem voor eenen Europeaan-schen Fakier of Tapaswie aan; eenigen meenden, dat hij zich tot boete van begane grove zonden dus kastijdde, terwijl andere weder geloofden, dat hij uirzinnig was, en hem beklagden — doch de meeste gingen, hartelijk lagchende, of de schouders oprek-kende, heen.

Op dusdanige wijze wordt de Christelijke Godsdienst, in die landen, verachtelijk en bespottelijk gemaakt; eensdeels door de schandelijke levenswijze der Europeanen, en aan de andere zijde, door de aanstoorelijke komediën, die eenige Roomsche Catholijke Priesters, tot groote ergernis van alle verstandige lieden, aldaar spelen; en het onwaardige gedrag van vele onzer Predikanten.

Is dit dan de godsdienst der Christenen? Is dit de zuivere, heilige leere, die onze Zaligmaker predikte? Wordt dezelve niet door zulke verkeerde en blinde ijveraars en dweepers, tot een gelach en spot onder de Heidenen?

Waarom zoude ik het verzwijgen? De Protestantische Leeraars, in die landen, zijn, (eenige weinige uitgezonderd) dom, trots en waanwijs; levende in luiheid en weelde, en een afgod van hunne buiken makende. Wat het grootste gedeelte der Roomsche Catholijke priesters, monniken en Zendelingen, in de Spaansche en Portugesche Oost- en West-Indische Etablisfementen aangaat — men moet hen gezien hebben, om er zich een denkbeeld van te kunnen maken. Hun
Gods-

Godsdienst aldaar, is niet anders, dan een ergerlijk, afschuwelijk mengfel van het Christen- met het Heidendom; van bedrog en waarheid; van verspillende pracht en overdaad met nederigheid; van dweeperij met grove zinnelijkheid en zedelijke ongebondenheid; van hoererij met kuischheids-geloften; van rooverijen en aalmoezen; regerende zij over hunne Indiaansche Profelieten als tirannen, en zoekende alleenlijk de Heidenen, op hunne wijze, tot Christenen te maken, om zich zoo veel te gemakkelijker, met den arbeid en het zweet van deze ongelukkige menschen, te kunnen vetmesten.

In het vervolg zal ik gelegenheid hebben, om over dit onderwerp breedvoeriger te spreken — voor ditmaal dus genoeg hiervan. Het is tijd om gereedheid tot mijne afreise te maken. Ik heb mijne Koelies tot Madras aangenomen, te weten, acht voor mijnen Palanquin, en vier voor mijne twee koffers, die behouden in de thonij van Bimilipatnam waren aangekomen.

Bij deze twaalf diende ik er echter nog eenen te hebben, die onze provisie van Arak, Cegaren, Thee, Suiker en andere klei-

kleine benoodigdheden, alsmede een pakje linnengoed, (de gansche rijkdom van kapitein HUAU) droeg.

De reize tot Madras, zoude, zoo er zich geene tegenspoeden of verhinderingen onder weg opdeden, en dezelve vertraagden, ten minste veertien dagen duren, dus dat wij ons met het een en ander, dat in de dorpen, die wij moesten doortrekken, niet zoude te vinden zijn, behoorden te voorzien; te meer, daar wij op onzen weg geen Europeaansch Etablisfement zouden aantreffen.

De dag van ons vertrek was verschenen. Ik had de noodige provisie laten inkoopen; mijne koffers waren gepakt — alles was gereed, en mijne Koelies tegen den volgenden morgen, met het opgaan der zonne besteld; den ganschen voormiddag had ik in de heete zon rondgelopen, om mijne bezigheden af te doen, en om afscheid van mijne vrienden en bekenden te nemen. Ik had mij dus wat sterk vermoeid, en meer dan gewoonlijk gedronken. Toen ik des avonds t'huis kwam, voelde ik een weinig koorts met hoofdpijn; rust hoopte ik, zoude mij wel weder herstellen, doch ik hoorde de vroege

kraaijen reeds door de lucht schreeuwen, toen ik nog geen oog had geloken, mijne hoofdpijn was vermeerdert — en ik begon ernstig te vreezen, dat ik ziek zoude worden.

Kapitein HUAU raadde mij, onze afreize voor een paar dagen uit te stellen; mijn Dobasch, die weinig tijds daarna met mijne Koelies aankwam, was van hetzelfde gevoelen, zoodat ik mij liet overreden, te meer, daar ik mij nog het een en ander, dat ik den vorigen dag in de haast had vergeten af te doen, herinnerde; ik zond dus mijne Koelies weder heen, tot nader bevel.

„Gij zult, Mijnheer!” zeide mij mijn Dobasch kort daarna, „dus de executie „nog kunnen zien; ik heb verstaan, dat „men, tegen den middag, een paar arme „Parriahs, die men van diefstal beschul- „digt, zal ophangen.”

„Hoe!” riep ik met verontwaardiging en drift uit, „en zegt gij mij dit niet eer- „der? Voort de Koelies na, en maak dat „zij terstond terug komen — wij reizen „oogenblikkelijk af!”

Het huisje, dat ik bewoonde, stond geen
twin-

twintig treden van de plaats, waar men gewoon was dergelijke slagtoffers af te maken. Ik was dus dicht bij dit treurtooneel, en zoude hetzelfde, zoo ik het had gewild, op mijn gemak hebben kunnen aanschouwen — doch de Hemel beware mij! — integendeel, ik dacht noch om koorts, noch om bezigheden, en was in het grootste ongeduld om te vertrekken, eer dit akelige schouwspel eenen aanvang zoude nemen.

Ik ben geen vriend van executiën, hoe noodzakelijk zij ook mogen zijn; zoodat ik ze nooit ga zien, en mij altoos van dezelve verwijdere.

Aan de regtsplegingen voornamelijk, die de Europeanen ginds op de Inboorlingen uitoefenen, kan ik niet denken, zonder verontwaardiging en afgrijzen; het zijn voor het grootste gedeelte — ware moorden!

God kome elk armen Indiaan te hulp, die ginds in de handen der Justitie vervalt! Men zoude het niet gelooven, hoe onverantwoordelijk slecht dezelve meest door gansch Indië wordt gehandhaafd en uitgeoefend,

en hoe onachtzaam en los [men er met het leven der menschen speelt — wel te verstaan van de zwarte menschen, die geen geld of vermogen hebben, om zich van hunne wezenlijke, of aangerijgde en gewaande misdaden, bij den Fiskaal, enz. enz. vrij te koopen. Ach! hoe vele worden er niet om hals gebragt, wier onschuld naderhand ten klaarste blijkt, doordien men zich niet de moeite geeft, hunne zaak behoorlijk te bepleiten, en zorgvuldig en schroomvallig na te gaan, en te beoordeelen. Wie zoude ook voor eenen Zwarte zoo vele omstandigheid maken! Zijn vonnis wordt in der haast opgesteld, men condemneert hem — en zonder veel onderzoek wordt hij gehangen.

De Engelschen hangen, en daarmede is het afgedaan; de misdadiger mag veel of weinig kwaad hebben bedreven, zij hebben geene andere doodstraf dan hangen — doch de Hollanders, waarde Lezer! de Hollanders in Oost-Indië! bij hen kunt gij alle de wreede strafoefeningen der vorige barbaarsche eeuwen nog bij elkanderen vinden. Bij hen kunt gij, bij voorbeeld, levendig zien ver-

verbranden (*). Deze afschuwelijke straffe, die bij geene beschaafde natie meer in gebruik is, wordt echter bij de Hollanders nog vaak aan de Zwarten uitgeoefend.

Bij hen kunt gij somtijds tien of twaalf personen, (Zwarten wel te verstaan,) elk op een bijzonder rad, naast elkanderen, door drie beulen, tegelijk zien radbraken, en, zonder dat men hun den hart- of genadeslag geeft, in de brandende zon, en in de verschrikkelijkste pijnen, zich zien dood-zwoegen (†).

Zoo zij willen doen onthoofden, hebben zij hiertoe geenen scherpregter noodig, die, met eenen enkelen slag, het hoofd van den
romp

(*) Het meisje, dat ik levendtg zag verbranden, was eene jonge slavin van een Kaapschen burger, *CRISPYN* genaamd; men beschuldigde haar, dat zij het huis van haren meester had willen in den brand steken. O! ik zal nooit het kermen van die ellendige vergeten, en hoe zij, toen de vlam haar in het aangezicht sloeg, den doek van haren hals afrokte, om hetzelfde er mede te bedekken.

(†) Dergelijke ijselijke Executiën waren, toen ter tijd, in de Hollandsche Oost-Indische Etablissementsen zeer gemeen.

romp doet vliegen — Ach neen! men smijt den ongelukkigen Zwarte op den grond, voor het gebouw, dat zij stadhuis noemen, neder, daar legt men hem, zonder zelfs eens zijne oogen te verblinden, een blok onder den nek, en de beul komt met eene bijl — en slaat hem met vier of vijf slagen door den strot het hoofd af (*).

Op Batavia, dat de hoofdplaats is, hebben zij ook eene kapitale en bijzondere straffe voor de Zwarten, die met het in de haken werpen, bij de Turken gebruikelijk, veel overeenkomst heeft; te weten — men spit er de menschen.

Kunt gij u wel een denkbeeld van zulk spitten maken, lieve Lezer? Het gaat heel eenvoudig en gemakkelijk in zijn werk.

Boven op de punt van eenen langen paal is eene spitse ijzeren pen, omtrent een duim dik, en drie à vier voet lang, bevestigd. Deze ijzeren pen nu, wordt den Delinquant van achteren, bij het fundament in, langs den

(*) Zoo onthoofde men de Zwarten te Nagapatnam.

den rug, tusſchen vel en vleesch geſtoken, dat ze boven bij den nek weder te voorſchijn komt; nu plant men den paal, met den man daarop gepend zittende, over-eind in den grond, en dit noemt men ſpitten.

Men zoude kunnen vragen, hoe lang zulk een mensch in dien ſtaat kan leven? Sommigen twee, ja wel drie dagen — blootgeſield aan de gloeiende zon, aan eenen onlijdelijken dorst. — O! het is ijsfelijk, zulk eenen ongelukkigen om water te hooren kermen. Er is eene wacht bij, om te beletten, dat hem geene laſenis of vergift, door zijne familie of vrienden, kan toegereikt worden; ook zijn zijne armen op den rug gebonden. Een weldadige regen, die het koudvuur in zijnen rug brengt, kan het einde van zijn ſchrikkelijk lijden alleen verhaaſten; anderzins ſterft hij van honger en dorst, en in de ijsfelijkſte pijnen.

Zoo ſtraft men daar de flaven, die door eene aanhoudende kwade behandeling hunner wreede meesters, door onophoudelijke tergingen en belcedigingen, pindelijk ver-

woed wordende, en niets dan wraak ademende, nadat zij eene groote kwantiteit opium hebben ingezwolgen, gansch verblind en verbijssterd van razernij, en zonder zelfs te weten wat zij op dat tijdstip doen, met loshangende haren, en den blooten krits of dolk in de hand, op de straat vliegen, en *Amok!* (sla dood!) roepende, elk ter neder stooten, die het ongeluk heeft, in hunnen weg of bereik te komen; zoodat somtijds vijf of zes onschuldige menschen er de slagtoffers van zijn.

En wie is eigenlijk de grondoorzaak van deze schrikkelijke tooneelen? dit wordt niet onderzocht; men overweegt niet, dat een Maleijer geen *Amok!* zal roepen, ten zij hij er groote redenen toe heeft.

Men luistert niet naar hem, wanneer hij over onophoudelijke en staag herhaalde kastijdingen, die hem van zijnen meester aangedaan worden, klaagt, of dat die geile wellusteling hem van zijne vrouw of meisje heeft beroofd, of dezelve heeft onteerd of geschonden. — Neen! de blanke meester komt altoos vrij, hij wordt nooit als de *Causa movens* van een dergelijk ongeluk aangemerkt.

Men

Men was toen ter tijd — nu moge het anders zijn — daar niet gewoon, (ik spreek van de kust) de zwarte misdadigers ter dood te brengen, met alle de lugubre ceremoniën, die men hier in Europa bij executiën gebruikt, om dezelve minder aanftootelijk, en tevens folemneler te doen fchijnen; o neen! de misdadiger werd, (ten minfte in sommige Etabliffementen) naar het plein, dat men gerechtsplaats noemt, gefleept, en daar afgemaakt, als een hond, zonder dat er, fomtijds, meer bij de Executiën tegenwoordig waren, dan de Fiskaal, een paar leden van de Justitie, met vijf of zes Europeanen, die er bij geval kwamen; gansch anders dan in Europa, waar dezelve vrij meerder aanschouwers hebben. Welk een toevloed van menfchen! — met welk eene drift ftroomt niet alles naar de gerechtsplaats! men moet er over verbaasd ftaan! — Er worden zelfs eenige dagen van te voren venfters verhuurd, en plaatsen befproken, waar vrouwen en meisjes, (sommige in volle ftaatfe gekleed, als of zij naar een feest of bruiloft gingen,) verlangende en op elkander gedrongen, ftaan te

wachten, dat het treurspel zijnen aanvang neme.

Hoe verschillen toch de denkbeelden der volkeren! Een meisje in Indië, zoude bezwaarlijk eenen man krijgen, indien het bekend ware, dat zij bij dergelijke strafoefeningen tegenwoordig was geweest, of dezelve (al ware het ook maar uit enkele nieuwsgierigheid,) was gaan zien; dewijl die blinde Heidenen, en zelfs ook de Mestiesen, Topasfen en andere, gelooven en veronderstellen: dat menschlievendheid en teêrgevoeligheid de voornaamste sieraden en deugden der vrouwelijke sekse zijn, en dat een meisje 't welk koelbloedig haren evenmensch kan zien hangen, radbraken, geefelen, enz. een wreed en ongevoelig hart en karakter moet bezitten. — Welk een dwaas vooroordeel!

Genoeg! — mijne Koelies wachten mij — de Palanquin staat voor de deur. — Vaarwel Mazulipatnam! — met de weinige vrienden, die ik er terug laat — gij voornamelijk brave BARLOU! — met uwe beminnelijke suzon! — Ik zie u waarschijnlijk nooit weder!

Mij-

Mijne dragers waren jong en sterk, zij vlogen met mij door de stad; kapitein HUAU was, met de Koelies, die de bagaadje droegen, en met mijnen bedienden FRANCISCO, vooruit — Wij hadden hen weldra ingehaald — en reisden nu in eenen troep bij elkanderen voort.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

*Het reizen in Europa. — Liefelijke Avond. —
Okalgatta. — De Jopité Jogie. — De
verbrande hutten. — De Cottwal. — Het
onweêr.*

Gelukkig dengenen die reizen kan! — Er is toch ter wereld niets vermakelijker dan het reizen; wel te verstaan in een zacht klimaat, en als ik het zeggen moge, in Oost-Indië, onder de vriendelijke en mensche-lievende Indianen, en in eenen Palanquin; want dat is, naar mijn 'gevoelen, zoo' als ik in het begin reeds gezegd heb, de zekerste en de gemakkelijkste reis-machine, die er ooit is uitgedacht.

Hoe

Hoe er menschen zijn, die in Europa, en voornamelijk in het Noorden van Europa, voor vermaak kunnen reizen, — is mij volstrekt onbegrijpelijk. Ik ook, heb Holland, Duitschland, Frankrijk en andere landen doorreisd, en dat wel, zoo als men zegt, op mijn gemak, zonder mij te overhaasten, en met eene volle beurs; doch in plaats van vermaak en vergenoegen, dat toch evenwel het doel is, heb ik niets dan ergernis, verdriet, zware vermoeijenis, groote kosten — angst en gevaar ondervonden.

Tegenspoeden en ongelukken, kunnen iemand overal treffen; doch van de onaangenaamheden, aan welke een reiziger in Europa is blootgesteld, weet men in Oost-Indië — ten minste langs de gansche kust, tot naar Bengalen, Hindostan, enz. — niets!

Lompe en brutale postmeesters en postillons, slechte, of anderzins dure herbergen, in welke de reiziger, op eene schandelijke wijze, de beurs wordt geveegd. Barrieres, tolbedienden, kommiezen, gaauw-dieven, roovers enz. zonder te spreken van de afschuwelijke wegen, het gevaar van om

te slaan, de vermoeienis en de kneuzingen, door het horten en flooten, de koude, de ongemakken in het gure faizoen, de benaauwdheid in den met menschen en koffers volgestopten postwagen, wanneer men in denzelven reist; het slechte, onaangename en gevaarlijke gezelschap, dat men somtijds in denzelven aantreft — en wie kan ze alle opnoemen, deze verdrietelijkheden en bezwarenissen, die men in de meeste landen van Europa op reizen te wachten heeft; het zij dat men in eenen postwagen, of per extra post reist. Deze laatste hebben het niet veel beter, dan alleenlijk, dat ze wat schielijker voortkomen; daarentegen, loopen zij ook meerder gevaar van moordenaars en struikrovers; — en dan de herbergen! — O! de waarden loeren op die extraposten — als de wolf op het lam. Waarom? Die reizigers hebben haast en geld.

Niets heeft mij meerder verdriet veroorzaakt, en mij het weinige vermaak, dat ik nog op deze reizen genoot, meer verbittert — dan het medelijden verwekkend gezigt der ongelukkige postpaarden, die voor deze logge rijtuigen gespannen worden. Derzelver afzigtelijke magerheid, hunne met
bloc-

bloedende sriemen en wonden bedekte lichamen, hunne door doodelijke vermoedheid tegen elkanderen slaande zijden — hunne hijging en moeilijke en snelle ademhaling door de wijdopgespalkte neusgaten, hierbij de vloeken en felle zweepslagen, der grove en onbarmhartige drijvers, op deze ellendige en uitgemergelde schepsels — vervulden mij met de onaangenaamste aandoening; ik zat gedurig op eene pijnbank. — De Lezer moge er om lagchen — doch elke slag, dien men deze afgematte en uitgeputte dieren gaf, meende ik zelf te gevoelen; en meer dan eens heb ik hevige woorden met de postillons gehad, over de wreede en onmenschelijke behandeling, die zij hunne paarden aandeden. Van de geraanten, die men, meestentijds, voor trekschuiten spant, wil ik niet eens spreken. O! de ondankbaarheid, die de menschen, in het algemeen, aan dit zoo nuttig en edel dier betoonen, is waarlijk schandelijk en onverantwoordelijk. — Doch waar voert mijn medelijden mij heen!

Wij hadden Mazulipatnam nog in tijds verlaten, eer het doodvonnis aan de arme Parriahs was uitgevoerd. Ik was hartelijk blij-

blijde, dat ik er geen ooggetuige van was geweest; hetgeen ik, wegens de nabijheid van mijne woning aan de gerechtsplaats, niet wel had kunnen vermijden. De gedachten, dat ik mogelijk een paar onschuldige menschen had zien om hals brengen, zouden mij langen tijd vervolgd hebben.

Was het de blijdschap, van eene stad te hebben verlaten, die noch schoon, noch vermakelijk was, en niets aantrekkelijks voor mij had; in welke ik zeer pijnlijke en onaangename dagen had gesleten, zonder van het verdriet te spreken, dat de geweldenarijen en de tirannische behandeling der Engelschen aan de ongelukkige Inwoners, mij veroorzaakte; of was het de frische morgenlucht, die ik inademde? — althans, ik gevoelde mijzelven vrij beter, mijne hoofdpijn bedaarde merkelyk, en daar ik den ganschen nacht geen oog had toegedaan, viel ik in eenen zachten en gerusten slaap.

Dezelve was echter van geenen langen duur; wij hadden nog geen uur onder weg geweest, of een toeval verpligtte ons in het eerste het beste dorp stil te houden. Een der Koelies, die mijne koffers droegen, werd onpasselijk, en wel zoodanig, dat wij
hem

hem terug moesten laten; ik was dus genoodzaakt eenen anderen in zijne plaats aan te nemen, dien ik dan ook eindelijk, na lang zoeken, vond. Het was reeds laat, de zon brandde sterk; wij zouden toch niet ver meer hebben kunnen gaan; ook wilde ik nog een weinig uitrusten. Wij besloten dus ons middagmaal in het dorp, Corgoepeent genaamd, te houden; waarna wij weder onzen weg vervorderden, tot omstreeks vijf uren, toen wij te Malal aankwamen.

Dit dorp is klein, het heeft echter eenen fraaijen tempel en vijver, en vele Manga- en Kokostopen. Wij legerden ons onder eenen grooten tamarindeboom, omdat de chauderie ons niet beviel.

Terwijl ons volk het avondmaal bereidde, overreedde ik mijnen reismakker HUAU, om met mij eene wandeling door het dorp te doen.

Het was een verrukkelijk schoone avond; de zon ging juist onder, en zond zijne laatste gouden stralen tegen de toppen der zachtruiscbende palmen, en de spitse des tempels. De gevlerkte trawanten des hemels, kwamen van alle kanten in scharen aansnel-

len, als of de trompet hen tot den aftogt blies; alles was in beweging en zocht eene schuilplaats voor den naderenden nacht. Ziet de sneeuw witte Koukos! hoe zij zich uit de vijvers en poelen verheffen; en, op hunne verzilverde wicken drijvende, op de toppen der palmboomen, en tusschen de nederhangende, bandige bladeren der kokosboomen nederstrijken. Met hen verschijnen bataillons van Martinjos en Perroketten, die door hun geschreeuw, zich van verre aankondigen, dan hier, dan daar rusten, tot dat zij eene bekwame slaapplaats hebben gevonden. Bij troepen komen de kraaien, met verhaaste vlugt, in de hooge tamarinden en andere digtbebladerde boomen, hunne bekende en ongestoorde rustplaatsen opzoeken; de lucht is zwart van hunne menigte, en weergalmt van hun luidruchtig gekras, en het gonzen hunner vlegelen. Een onnoemelijk getal andere kleine vogeltjes, zitten reeds tusschen de digte takken, en rilsen, verward door elkanderen, hun avondlied. Welhaast is de lucht gansch ontvolkt; men ziet niet dan de wilde ganzen en eenden, die in lange rijen achter elkanderen vliegen, en naar hunne bekende

moe-

moerassen, ijlen. De nacht breekt aan, de Baovers (*) komen nu ten voorschijn, en zwe-

(*) *Baer*, eene soort van groote vledermuizen, rosachtig van hals en kop, en zwart van ligchaam. Zij vliegen zeer hoog en snel, hebben een verba-zend scherp gezigt, en kunnen met hare tanden de hardste vrucht doorbijten. Hare vlerken zijn vellig en kaal, als die van de kleine vledermuizen, en aan derzelver pooten en staart gehecht, waardoor haar het gaan en staan belet wordt; doch dit gebrek is haar van de natuur vergoed, door twee haken, aan de vlerken geplaatst, waarmede zij zich aan de takken der boomen hangen, en zich dus al kruipende met bek en pooten voortzetten. Bij dag ziet men ze aan zekeren boom, Perumbé genaamd, ook wel aan den Tamarindeboom, wiens vrucht zij zeer beminnen, hangen; somtijds in zulk eene menigte, dat men van verre zoude gelooven, dat de boom met zwart laken was bekleed. Deze dieren azen des nachts op vruchten, ook berooven zij wel de nesten der duiven en andere vogels van derzelver eljeren en jongen. Zij zijn zeer wild van aard, en zullen, gevangen zijnde, zich zelven de vlerken en al wat zij bereikken kunnen, afbijten; ook zijn zij zeer heet naar bloed, en het is gevaarlijk in de opene lucht, op plaatsen waar zij zich veel ophouden, te slapen, dewijl zij den slapenden op eene ongewo-lijke wijze eene ader kunnen openlikken, en zich alsdan vol bloed zuigen, zonder dat men er wakker van wordt; doordten zij, (terwijl zij hiermede bezig zijn) met hare uitgespreide vlerken een aangenaam

zweven met wijde kringen over de toppen der boomen; de Krekels beginnen hun een-toonig gezang, en het gekwak der Vorsche, klinkt aan alle kanten uit de poelen en vijvers. Een onophoudelijk geraas! — dat bij tusschenpoozen door eene schielijke stilte wordt afgebroken, tot dat er een onder de menigte, eensklaps den toon weder gevende — duizende hem met een vernieuwd en verdoovend geschreeuw beantwoorden.

Wij bragten hier eenen aangename en verkwikkelijken nacht door, en met het aanbreken des dags, bevonden wij ons reeds weder op weg; de slaap had mij gansch verkwikt, mijne koorts en hoofdpijn waren verdwenen. — en ik bevond mij weder als te voren, vrolijk en gezond.

Te zeyen uren passeerden wij het gehucht Malleisjetoer, en kwamen daarna te

Okal-
koel windje maken. De Parriahs en andere lage Casten, ook wel de gemeene Europeanen, eten deze vledermanizen. Men spouwt den romp van elkanderen als een visch, wrijft er veel zout in, en laat hem dus eenen nacht tusschen twee zware steenen liggen, als wanneer men hem afwascht en bereidt; het is echter een taal en dradig vleesch, en heeft eenen zeer onaangename reuk.

Okalgatta, een fraai en groot dorp, vol van Manga- en Palmeer-topen, en versierd met eenen uitmuntenden grooten en schoonen vijver, wiens hooge boorden als wallen, met eene dubbele rij van zware en lommerrijke boomen omringd waren, onder welke zich een nog jonge wortelboom bevond, in wiens schaduw wij ons legerden; alhoewel er twee chaudiërs in het dorp waren. Hier wilden wij ons middagmaal nemen, en tevens mijnen bedienden FRANCISCO afwachten, die achter uit was gebleven. Het woei sterk, doch anderzins was het mooi en droog weder.

Na het ontbijt, ging ik alleen wat rondwandelen; mijn reismakker HUAU, door het sterke en ongewone gaan vermoeid, had zich tot slapen begeven.

De stand van dit dorp, op eenen vruchtbaren, rijzenden grond, was zeer vermakelijk. Vele plantaadjen, van manga- en tamarinde boomen, omgaven het, ook was hier een groot getal van betel- en moestuinen; het had, behalve de twee chaudiërs, eenige goede waterputten en vijvers, ook drie tempels met piramidische poorten.

Een ander klein tempeltje stond even

buiten het dorp, op eene eenzame plaats, en scheen nog uit de oude tijden te zijn; het was gesloten, en werd waarschijnlijk niet meer gebruikt, wegens deszelfs bouwvalligheid.

Hier vond ik eenen Jogie, achter een kreupelbosch, in diepe overdenkingen zittende. Voorbedachtelijk maakte ik eenig geraas, met hoesten en luid tegen mijzelven te spreken, om te zien, of hij zich ook in zijne aandacht zoude laten storen; doch hij bleef onbewegelijk als een beeld, met neêrgeflagene oogen, en scheen in het geheel niet te bemerken, dat er iemand omtrent hem was.

Toen ik eindelijk zag, dat alle mijne pogingen, om hem uit zijne droomerijen te doen ontwaken, vergeefs waren, en hij, wat ik ook deed, geen acht op mij sloeg, wilde ik mijne wandeling voortzetten; eer ik echter weg ging, duwde ik hem het volgende Sanscritische vers uit den Dormm Schaster toe:

Joppinavatē Sansottī, Joggiamana natrah sansajeh.

Corjodentatraye, corjjan matro afschiate.

Dat is:

Door inwendige aanbidding of meditatie verkrijgt een Jogie gewis heiligheid. Doch elk goedhartig en deugdzaam man, het zij hij zich aan de bespiegeling of overdenking overgeeft, dan niet — mag met regt ook een Jogie genaamd worden.

Deze woorden, die ik met eene luide stem uitsprak, hadden eene wonderlijke uitwerking. De man sloeg eensklaps zijne oogen op, en zag mij met de uiterste ontstekenisse aan, en dit vers, in de heilige taal, uit den mond van eenen Europeaan niet verwachtende, meende hij waarschijnlijk dat ik een booze geest was, die de gedaante van eenen blanken had aangenomen, om hem in zijne meditatiën te storen. Schielijk vloog hij overeind, nam eene hand vol zand, wierp het over zijnen linker schouder — en verwijderde zich met snelle schreden, zonder om te zien.

Men noemt deze soort van Jogies (om hen van anderen, die bedelmonniken zijn, te onderscheiden) Jopité Jogie (*), betee-
ke.

(*) *Jopité* beteekent peinzend, en *Jogie* een de-

kenende in de Samscritische taal, een man, die zich geheelijk aan de overdenking van God en deszelfs eigenschappen heeft overgegeven, en daarin, met verzaking van alle geneugten des levens, volhardt.

Het spect mij nu, dat ik den man ont-rust had, en ik was er regt ergerlijk over op mijzelven; want wat regt had ik, en wat voordeel was het voor mij, om hem in zijne godsdienstoefening te hinderen, en te storen? Dacht hij niet in zijne eenzaamheid aan het Opperwezen? — om het even in welke gedaante, en onder welken naam hij zich hetzelfde voorstelde, en wat denkbeelden hij er van had. Buitendien moet een verstandig reiziger, de godsdienst van het land, door hetwelk hij reist, zoowel als deszelfs gebruiken en gewoonten eerbiedigen.

De pligten der Jogies zijn als volgt.

Een waar Jogie, zegt de Schaster, moet ongevoelig zijn voor hitte en koude, voor smart en voor vermaak, voor eere en verachting; hij moet het goud en het slijk in ge-

devoor, godvreezend man; het woord *Jong* heeft, in de Samscritische taal, nog eene menigte andere betekenissen.

gelijke waarde houden; zoo hij op de duizend namen van God wil denken (*), moet hij de eenzaamheid zoeken, en eene plaats uitkiezen, niet te hoog noch niet te laag; daar strooit hij het heilige gras, Koes genaamd, op den grond, en zet zich op hetzelfde neder, in het behoorlijke postuur — het hoofd en het ligchaam onbewegelijk, en zijne oogen onveranderlijk op de punt van zijnen neus gevestigd houdende, zonder dezelve naar de eene of andere zijde te wenden. Hij moet op dien tijd blind en doof zijn, voor alles wat rondom hem is en geschiedt; en het gevecht van twee legers in zijne nabijheid, moet hem, in zijne overdenkingen, niet kunnen storen. Zoo men hem eten brengt, mag hij eten, doch alleen eenmaal des daags, en dan nog maar half zar; zoo men hem niets brengt, moet hij vasten, zoo lang

(*) De Sanscritische taal is zoo woordenrijk, dat men in dezelve duizend verschillende namen voor God heeft, die zijne deugden, vermogens en eigenschappen uitdrukken; hij wordt derhalve ook *Doschotamé*, of de duizendnamige genoemd. Een Elephant heeft vier-en-twintig verschillende namen, eene vrouw dertig, een man vijf-en-veertig, enz.

lang hij kan, en dan iets bedelen. Krijgt hij te veel, dan moet hij het overige weggeven. Niets moet hem kunnen ontroeren noch verblijden; of zijne driften kunnen gaande maken; zijne ziel moet zijn, als het licht eener lampe, in een digt besloten vertrek geplaatst, waar geen wind kan indringen.

Hiertoe kan hij alleen geraken, door de kracht zijner gebeden, en met alle zijne vleeschelijke begeerlijkheden te dempen en te onderdrukken, waarin hij zoo lang moet volharden, tot dat hij dezelve volmaakt meester is. Dan, en niet eerder is het hem mogelijk, het onwaardeerbaar geluk te genieten; de Godheid zelve, midden in zijne bespiegelingen en overdenkingen, in de gedaante van een helder en schitterend licht, gewaar te worden, 't welk zijne ziel met eene onuitsprekelijke vreugde en hemelsche vergenoeging zal vervullen, en hem overtuigen, dat er oneindige vermaken zijn, welke die dezer wereld verre overtreffen.

Dit is een opregte Jogie, dien het vergund is, den Atma (*), met zijne vleeschelijke

(*) God, ook albelevende Geest.

lijke oogen te zien, en met denzelven reeds in de wereld is ingelijfd; hij zal in dit leven reeds den voorsmaak van Moukth (*) genieten — en niet weder uit den hemel vallen, dat is te zeggen, niet weder herbooren worden.

Ik heb onder deze Jogies, eenige waarlijk godvreezende, deugdzaame en verstandige mannen ontmoet; doch men heeft er ook vele huichelaars en bedriegers onder.

Zoodra waren wij niet te Okalgatta aangekomen, of ik zond twee Koelies uit, om mijnen bedienden FRANCISCO op te zoeken. Zij kwamen na een paar uren weder terug, zonder denzelven gevonden, of iets van hem gehoord te hebben. Waarschijnlijk had hij eenen anderen weg ingeslagen; verdwalen konde hij niet, daarover was ik in het minst niet ongerust; ons algemeen *rendez vous* was te Kischnapuram, waar wij zouden wachten, indien er een van dezen troep afraakte.

Wij bleven tot drie uren in den achtermid-

(*) Eeuwige ruste, ook gelukzaligheid door de vereeniging met God.

middag na hem uitkijken, en verlieten toen het dorp. De weg was breed en fraai; vele reizigers verlevendigden denzelven. Groepen van wilde palm- en kokosboomen, cenzame hutten en gehuchten, verhieven zich als eilandjes, uit het midden der velden van Tiné (gierst) en andere granen, die zich aan beide zijden, zoo ver het oog konde bereiken, uitsprekten.

In het dorp Serligatta, dat wij doortrokken, vonden wij nog alles in rep en roer — er was dien morgen brand geweest. Een Engelsch officier, die, zoo als ik naderhand vernam, even als wij, van Mazulipatnam naar Madras reisde, en een groot uur voor ons van eerstgemelde plaats was vertrokken, had in de chaudiere van dit dorp halte gemaakt, om er zijn middagmaal te nemen; terwijl men bezig was, hetzelfde gereed te maken, was hij met zijn jagtgeweer door het dorp gaan wandelen, en had zich vermaakt, met op de vogels, die hier en daar op de daken der hutten zaten, te schieten, hoe zeer ook de Inwoners, zoowel als zijne eigene Koelies, hem door bidden, en met hem het gevaar, dat er (voornamelijk met den harden wind, die er
toen

toen woei) van te wachten ware, voor oogen te stellen, daarvan hadden zoeken af te houden.

De prop van het geweer, op eene der stroo-daken van het huis zijnde blijven liggen, had hetzelfde in brand gestoken, de sterke wind maakte het onmogelijk dien te blusschen — zoodat in een oogenblik, drie hutten in de asche gelegd werden. Gelukkig dat dezelve, wat afgezonderd van de overige, en onder den wind stonden — het geheele dorp zoude anderszins eene prooi der vlamme zijn geworden.

In eene dezer hutten, lag eene vrouw in arbeid; zij werd wel gered, doch bestierf het kort daarna van den schrik.

Wat den officier aangaat, zoodra hij zag, wat hij had uitgerigt, had hij zich onverschillig, als of er niets ware gebeurd, weder naar de chaudière begeven, en er, met de grootste gerustheid, zijn middagmaal genomen, waarna hij in den Palanquin steeg en afreisde — zonder zich in het minste om het brandende dorp te bekommeren, of eenige vergoeding aan de

on-

ongelukkigen, (dien hij die ramp had veroorzaakt) te doen.

Dit verhaalde mij de Cottwal, of Schout, van het dorp. „Gij kent, zonder twijfel, dezen officier,” vervolgde hij, „den, wijl gij beiden van Mazulipatnam komt — „beweeg hem, bid ik u, Mijnheer! (zoo „gij hem bij geval ontmoet) tot eene „kleine gifte voor die arme menschen, „opdat zij hunne hutten weder kunnen „opbouwen.”

Hij zag mij zeker ook voor eenen Engelschman aan. Dit mishaagde mij. Ik zeide hem, dat ik geen van die Natie was, en God dankte, dat ik niet onder hen behoorde. „Naar mijn gevoelen,” voer ik voort, „moest gij op het medelijden „en de mildadigheid van dezen officier, „niet den minsten staat maken; al ware „ook het gansche dorp afgebrand. Kent „gij de Engelschen nog niet beter? „Waarom hebt gij hem dus ongehinderd „laten vertrekken, zonder hem alvorens „de schade, die hij heeft veroorzaakt, te „doen vergoeden? Gij hebt uwen plicht „niet naar behooren betracht, maar u als „een lafhartige gedragen.”

Hij

Hij wilde zich verdedigen, doch ik werd zoo moeilijk, dat ik hem niet wilde hooren. „Waarom zijt gij Cottwall?” graauwde ik hem toe, „en waarom gebruikte gij „geen geweld om het schieten op de daken „te beletten? U zijn de inwoners van het „dorp aanvertrouwd! Gij moet zorg dragen, „dat hun geen nadeel of leed worde toe- „gebragt. Zoo ik hier iets had te bevelen, zoude ik u noodzaken, de hutten „voor uwe eigene rekening weder te laten „opbouwen.” Dit zeggende vertrok ik, latende den armen man gansch bedeesd en beschaamd staan.

Ik kan onmogelijk iemand onregt zien lijdén, of gewelddadigheden aan weerlooze en onschuldige menschen zien plegen, zonder er gevoelig over te zijn aangedaan. In vroegeren tijd, koos ik menigmaal openlijk de partij der onderdrukten; en zocht hen, uit al mijn vermogen, door raad en daad, tegen hunne vijanden te beschermen, en te verdedigen.

Door dit Don Quichottismus, of dwaze drift om ongelijken te willen herstellen, ja somtijds te wreken, heb ik mij meer dan eens in zeer onaangename gevallen en om-

stan-

ftandigheden gewikkeld, en mijzelven vele moeilijkheden — ja vaak haat en vervolging op den hals gehaald.

Sedert ik tot rijper jaren ben gekomen, en door ondervinding en voorbeelden van anderen heb geleerd, hoe onvoorzigtig en gevaarlijk het fomtijds is, zich tegen geweldenaarj en onregtvaardigheid te verzetten, is deze drift merkelyk in mij verkoeld; ik ben wijzer of liever voorzigtiger, geworden, en stel mij niet meer voor anderen in de bres; men wordt gemeenlyk met ondank beloond — doch mijn afkeer voor dwingelandij en onderdrukking; blijft mij hierom echter bij — en zal mij nooit verlaten.

Uit hetgeen ik hier van mijn karakter gezegd heb, kan de Lezer nu opmaken, waarom ik de onschuldige en goede Indianen, overal, als de zaak en de gelegenheid het vereischt (hoewel met regt en waarheid, en zonder partijdig te zijn) verdedige, en hunne tirannen, de Europeanen, voornamelyk de Engelschen, met schande zoek te overluden, wegens de wreedheden en geweldenaarijen die zij op die ongelukkige volkeren uitoefenen. Om die reden haat ik ook alle degenen, die van hier naar gindsche

lan-

landen vertrekken, met het voornemen, om daar fortuin te maken; in den eigenlijken zin, te rooven en te stelen, waar en hoe zij kunnen. Ik merk hen niet anders aan, als zoo vele verhongerde wolven, die op eene kudde schapen worden losgelaten. Van degenen, die van daar, met schatten beladen, terug keeren, wil ik niet eens spreken; van de tien, zijn er gewis negen, die dezelve door de onregtvaardigste en schandelijkste middelen hebben verkregen — waar bloedgeld!

De boosheid en de onbeschofte ongevoeligheid dezes Engelschen officiers, had mij ten hoogste in toorn tegen denzelven ontstoken. Ik zoude, zoo hij op dat oogenblik tegenwoordig geweest ware, mijn leven in de waagschaal hebben gesteld, om de ongelukkige vrouw, die, in het midden van den barensnood, er het hare had bij ingeschoten, te wreken — en nu mij dit onmogelijk was, moest ik mijnen moed aan den Cottwal koelen.

Ik kende de magt en de pligten van eenen Cottwal, uit de oude Indiasche keuren en wetten; en naar dezelve wilde ik dien man oordeelen — zonder op dat oogen-

blik te bedenken, welk een groot onderscheid er was, tusschen eenen Cottwal, ten tijde der Mogolische keizers AKBAR, AURENG SAHEB en anderen die deze keuren en wetten hadden ingesteld, en onder welker regering recht en gerechtigheid werd gehandhaafd en uitgeoefend — en eenen Cottwal onder de tirannische en hatelijke heerschappij der Engelschen, die alle orde, alle noodige en nuttige instellingen, waardoor deze uitgestrekte gewesten, voormaals in vrede, rust en rechtvaardigheid geregeerd werden, ganschelijk hebben omgekeerd of vernietigd, en zoodanige wetten in de plaats gesteld, — die noch de zekerheid van personen en eigendommen der Inboorlingen, noch derzelver geluk en welvaart ten doel hebben; maar alleenlijk strekken, om het ongelukkige gekwelde volk, onder een slaafsch bedwang te houden, hen door de ondragelijkste afpersingen en belastingen uit te zuigen, en schatten bijeen te schrapen, om mer dezelve naar hun vaderland terug te keeren.

Een Cottwal, onder eene Indiaansche of Mogolische regering, is een man van aanzien en gewigt. De zekerheid en het welzijn

zijn der Inwoners van de stad, of van het dorp, over hetwelk hij is gesteld, zijn aan hem toevertrouwd. Zijn ambt heeft vele overeenkomst met dat van eenen Schout bij ons in Europa, met dit onderscheid, dat de bezigheden van den eerstgenoemden, menigvuldiger, zijne voordeelen geringer, en zijne verantwoordelijkheid grooter is.

Mogelijk is de Lezer nieuwsgierig, om te weten, waarin de pligten van eenen zoodanigen Indiaanschen Schout bestaan. Ik zal er eenige weinige van aanhalen.

Dit ambt, zegt hieromtrent het reglement, vereischt een werkzaam, ijverig en moedig man, van vele ondervinding en van een schrander oordeel.

Hij moet zorg dragen, dat de nachtelijke patrouilles haren pligt doen, opdat alle pogingen der boozen en kwaadwilligen mogen worden vernietigd — en de Inwoners, op zijne vigilantie vertrouwende — zonder vreeze en gerust kunnen slapen.

Hij zal een register van alle huizen en hutten in zijn gebied houden, en met de Inwoners in een verbond zoeken te treden, dat die hem, in geval van nood, helpen en bijstaan. Hij zal over hen waken, als

een vader over zijne kinderen, en in hunne onderlinge vreugd en droefheid deel nemen.

Hij moet de stad in mehals of blokken verdeelen, en behoorlijke lieden aanstellen, om over dezelve het opzigt te hebben. Zij zullen hem dagelijks een geschreven bericht moeten geven, van alles, wat er in hun kwartier gebeurt, of eenige aanmerking verdient. Over deze opzigters zal hij andere, hun onbekende, personen, als spionnen, aanstellen, wier rapporten hij met die der anderen zal vergelijken, en zich daarnaar rigten.

Hij moet opregt, eerlijk, onomkoopelijk, streng en menschlievend — en zijn gedrag en wandel onberispelijk zijn, — en hij moet zich weten bemind, geacht en gevreesd te maken.

Het is hem wel ernstig verboden, geschenken aan te nemen, van welken aard die ook mogen zijn; of zich eenig het minste gedeelte der boeten, door de wet op elke misdaad gesteld en bepaald, toe te eigenen. Ook mag hij deze boeten niet willekeurig verhoogen, noch verminderen, noch iemand van dezelve kwijtschelden.

Zoo er in de stad of in het dorp, dat aan zijn opzicht is toevertrouwd, een diefstal begaan wordt, zal hij (den dief of de dieven niet ontdekkende) het gestolene uit zijnen eigenen zak vergoeden. Indien een vreemdeling of reiziger genoegzame bewijzen kan bijbrengen, dat hem iets ontvreemd is, zal hij denzelven de waarde der gestolene goederen, terstond, en aan eenen Inwoner, drie maanden daarna, naar den inkoop-prijs moeten voldoen.

Hij zal letten, dat er geen valsch of vreemd geld, dat geenen koers heeft, in omloop kome. Ook zal hij zorg moeten dragen, dat de marktprijzen, door de kooplieden, niet willekeurig verhoogd worden; noch toestaan, dat de rijken meerder levensmiddelen koopen, dan voor derzelver gebruik benoodigd is. Hij zal de maten en gewigten onderzoeken, en niet toelaten, dat men met vreemde meet en weegt.

Indien iemand zonder erfgenamen na te laten, of behoorlijke orde op zijne zaken te hebben gesteld, in het geheim wegtrekt, dan wel, buitens lands zijnde, komt te sterven — zal hij, na eenen inventaris van

de nagelatene goederen gemaakt te hebben, dezelve zoolang onder zijne berusting houden, tot hij den naasten bloedverwant van zoodanigen perfoon zal hebben uitgevonden.

Hij moet toezien, dat de waterputten rein gehouden worden, en dat de straten en wegen, door geen puin of vuilnishoo-
pen worden verstopt en belemmerd.

Hij zal niet toestaan, dat vrouwen te paard rijden; ook zal geen os, koe, buffel, paard of kameel geslagt mogen worden.

Wanneer eene vrouw zich met haren overledenen man wil doen verbranden, zal hij naauwkeurig moeten onderzoeken, of zij hiertoe niet is gedwongen of overreed; en hij zal zoodanige verbranding volstrekt niet toelaten, ten zij hij wel overtuigd is, dat zij met de volkomene toestemming en den vrijen wil der vrouwe geschiedt.

Hij zal moeten toezien, dat degenen, die doode ligchamen waschen, en andere onreine bezigheden doen, alsmede de slagters — hunne woonplaatsen buiten het dorp, of de stad hebben, en van de andere Inwoners, — die de samenleving en omgang van de-

deze hardvochtige, laagdenkende ellendelingen, behooren te vermijden — afgescheiden zijn. Degeen, die uit denzelfden pot met eenen beul drinkt, diens hand zal afgekapt worden — en die uit zijnen ketel eet, zal eenen vinger verliezen.

Laat hem ook zorgen, dat het kerkhof en de tſchodolet of de verbrandingsplaats buiten de stad of het dorp zij naar het westen, zoo mede zal de gerechtsplaats ook buiten de stad zijn.

Op den eerſten dag van iedere maand, op religieuze feestdagen, en op den dag van eene zon- of maan-verduistering, zal geen dier geſlagt mogen worden.

Een Cottwal heeft nog vele andere pligten in acht te nemen, te veel om ze alle hier op te noemen. Ik oordeel dus genoeg van dezelve gezegd te hebben, om er den Lezer een denkbeeld van te geven.

Een half, uur van Sorligatta, kwamen wij op eenen hoogen heuvel; hier ontdekte ik weder de zee, in het verſchiet, doch wij verloren haar welhaast weder uit het gezigt. Onze weg ging eenen tijd lang over eene dorre zandige heide, op welke wij geene enkele hut, zelfs niet eenen

boom aantreffen; niets dan struiken en kort krepelbosch, waarin zich eene menigte hazen en ook jakhalzen ophielden.

Wij haastten ons, om eene eenzame chaudière, die aan den grooten weg stond, te bereiken, en waren niet weinig verblijd, onder het beschermende dak van dit rusthuis, eene schuilplaats, voor een vreeselijk onweêr te vinden — dat alle oogenblikken over ons dreigde uit te barsten.

De hitte was dien ganschen dag bijna ondragelijk geweest, de lucht zwaar en drukkend — en de moskito's en vliegen, die ons op sommige plaatsen, uit hunne hinderlagen in heesters en krepelbosch, bij gansche drommen aanvielen en vervolgden staken verschrikkelijk, en waren woedend naar bloed.

Uit deze en andere voorteekens, voorspelden wij een onweêr; dat zich dan ook welhaast openbaarde. Eer wij het opmerkten, had zich eene lange rij zwarte bergachtige wolken, langs den westelijken horizon gelegd.

In het begin wilden wij naar Narréou-dré, het laatste dorp dat wij waren doorgetrokken, en nog in het gezigt hadden,

terug keeren — doch de hoop, dat het onweêr, voor onze aankomst aan de chaudière, niet zoude uitbarsten, of mogelijk in het geheel niet opkomen, dewijl hetzelfde hier en daar, eenigzins weder achter den gezigteinder begon te zakken — deed ons besluiten van door te zetten.

Wij waren nog maar een groot kwartier uurs van de chaudière verwijderd, en werden de toop, die haar omgaf, reeds van verre gewaar, toen de wolken zich eensklaps in beweging zetteden, en met eene verbazende snelheid naar boven stegen. In een oogenblik was het ganschê uitspanfel met dezelve bedekt — het werd op eenmaal zoo duister als in den nacht. Mijne Koelies liepen met mij, zoo hard zij maar konden — en het was nog juist intijds, dat wij het rusthuis bereikten.

Naauwelijks hadden wij plaats in hetzelfde genomen — of het onweêr brak los, met een ongeloofelijk geweld. De donder rolde en kraakte verschrikkelijk — slag op slag, zonder tuschenpoozen. Men dorst zijne oogen niet opslaan, wegens de bijtende sliktoring der bliksemstralen; stroomen

vuurs stortten uit den hemel — verzeld van eenen allerhevigsten flagregen.

Gelukkig had de chaudiere, in welke wij ons bevonden, twee vertrekken, en een dubbel afdak. Hier eene, dat dezelve van buiten omgaf, en het andere dat rondom de binneplaats liep; onder welk laatste wij nog plaats kregen, en ons legerden, zoo goed wij konden.

Het gemaal der reizigers, die zich hier bijeen hadden verzameld, bedroeg, naar gissing, (vrouwen en kinderen mede gerekend) ruim zestig personen; zoodat wij een weinig gedrongen waren; echter heerschte onder alle deze verschillende Casten en Natien, de grootste vrede en eendragt; de een zocht den anderen zoo min mogelijk te hinderen, of lastig te zijn, de eene gebruikte inschikkelijkheid voor den anderen, elke familie, of elk bijzonder persoon kookte zijn porje rijst of avondmaal apart, of at zijne avella (*), agappa (†), of wat hij had, in stilte voor zich heen — zonder zich met de anderen te bemoeijen.

Op-

(*) *Nellj*, of rijst in den bolster geroost.

(†) Eene soort van koeken van rijstmeel.

Opmerkenswaardig was het, dat er zich niemand onder hen bevond, bij wien ik de geringste vrees voor het onweer gewaar werd. Deze angst, deze benaauwdheid en schrik, die men voor hetzelfde, bij de meeste menschen in Europa, zelfs bij lieden van verstand en moed, bespeurt, en die hunnen oorsprong uit de opvoeding, uit verkeerde begrippen en indrukfelen in de jeugd, of uit een kwaad geweten, hebben, was hun volkomen vreemd en onbekend. De kinderen fliepen of speelden, de mannen zongen, lazen, of spraken met elkanderen, de vrouwen en meisjes kibbelden, en kookten het eten — met dezelfde gerustheid, met dezelfde vrolijkheid — als of het den schoonsten avond geweest ware.

De sterke marsch had mijnen reismakker HUAU zeer vermoeid; hij was voort na het avondmaal gaan slapen. Ik wilde hem hierin navolgen — doch de felle donderslagen, het klateren van den regen, het geraas van zoo vele menschen bij elkanderen — maakten het mij onmogelijk. Ik ging weder overeind zitten, stak een cegaar aan; en onder den hoop iemand zoekende, met wien ik in gesprek konde treden, om den

om den tijd door te brengen, werd ik, niet ver van mij af, eenen Moor of Mahomedaan gewaar — die gansch alleen zat, en zijnen betel kaauwde.

Ik wenkte hem, en schonk hem een glas arak (*) in; nadat ik hetzelfde met den drank eerst had uitgespoeld. Hij nam het beleefdelyk, hoewel met de linkerhand, aan, verzoekende mij tevens, wegens deze onwellevendheid (†), om verschooning, voordien hem zijne regter ontbrak — hij had dezelve als Cipaj, in den slag van Perambani, verloren.

Ik

(*) De meeste Mahomedanen, zouden eerder den dood willen ondergaan, dan wijn te drinken; omdat Mahomed denzelven in den Koran striktelyk heeft verboden; doch daar hij in zijn verbod van geen arak of andere sterke dranken heeft gesproken, meenen zij, dat het hun vrijstaat, dezelve onbeschroomd, en naar welbehagen, te mogen gebruiken, zonder vrees van zich te bezondigen, of de wetten van den Profeet te overtreden.

(†) Het wordt bij de Indianen voor eene groote onwellevendheid aangemerkt, iets met de linkerhand te geven of te ontvangen. Zij zullen zelfs hunne eigene spijs met die hand niet aanraken, dewijl zij dezelve tot allerlei onreine bezigheden gebruiken.

Ik was verheugd, iemand te ontmoeten, die denzelven perfoonlijk had bijgewoond, en verzocht mijnen Moorschen vriend, zich bij mij op de mat neder te zetten, en mij met de bijzonderheden van deze, voor de Engelschen zoo noodlottige, bataille, bekend te maken, waartoe hij zich terstond bereidwillig toonde. Zijn verhaal van dezen slag, met hetgeen mij, uit andere geloofwaardige berigten, daarvan bewust was — volkomen overeenstemmende — durf ik het den Lezer, met eenige noodige ophelderingen en bijvoegingen, als echt, aanbieden.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

De slag van Perambani. — De Kischtna. — De onverwachte voldoening. — Het dorp Elletoeer. — De Engelsche roof-expeditie. — Iets over de oorlogen en bezittingen der Europeanen in Indië.

Het was in het eerste begin van den oorlog, tusfchen de Engelschen, en den Nabab van Masfour, HYDER ALICHAN BAHADER, in 1780; dat de Luitenant Kolonel BAILY, met 800 Europeanen infanterie, 10 bataillons Cipais, eenige artilleristen, en 15 stukken geschut, van de provincie Guntoer (die hij had wezen uitplantederen) terug keerde, om zich met de groo-

te armée, onder den Majoor Generaal Sir HECTOR MUNRO, (die niet ver van Chengleput gecampeerd lag,) te vereenigen.

De kwade Mousfon had zich even ingezet; sommige rivieren, die hij had moeten overtrekken, waren reeds zeer gezwollen, hetwelk zijnen marsch eenigzins belemmerde en vertraagde, doch van den vijand werd hij niet ontrust, dan door eenige rondzwervende ruiterbenden, die nu en dan een bewijs maakten, van in zijne achterhoede te willen vallen. Doch, zoo als het naderhand bleek, alleenlijk bestemd waren, om hem gade te slaan, en van alle zijne bewegingen, aan TIPPOE SAHEB (*) kennis te geven; die zich met een sterk detachement uitgelezene troepen, tusschen hem en MUNRO geplaatst had — en hem afwachtte.

Zoodra BAILY hiervan de zekere tijding ontving, maakte hij halte, als zich te zwak oordeelende, om den vijand het hoofd te kunnen bieden.

Hij

(*) Zoon van HYDER ALI CHAN. In het vervolg van dit werk, zal ik van het leven, de daden en het noodlottig einde, van den ongelukkigen TIPPOE SAHEB breedvoerig spreken.

Hij zond terstond verscheidene Harkarahs (*) aan den Generaal MUNRO, denzelfden van 's vijands voornemen, en van zijnen hagchelijken en gevaarlijken toestand kennis gevende, en hem verzoekende, met het groote leger eene beweging voorwaarts te maken, om daardoor zijne vereeniging met hetzelfde te begunstigen — en den vijand terug te doen trekken.

Doch MUNRO bleef (om welke redenen is mij onbewust) stil in zijne legerplaats, zonder zich, zoo het scheen, in het minst om BAILY te bekommeren. Eerst drie dagen daarna, zond hij hem den Kolonel FLETCHER met eene compagnie Cadets, twee regimenten Bergschotten, en twintig compagniën grenadier Cipais, te hulp.

Dit detachement kwam, na eenen grooten omweg genomen te hebben, gelukkig bij BAILY aan; die, geloovende nu sterk genoeg te zijn, om TIPPOE SAHEB, zoodra die hem mogt aantasten, het hoofd te kunnen bieden, zich wederom op weg begaf, zonder iets van den vijand, (uitge-
no-

(*) *Bode*, ook *Spion*.

nomen eenige, in de verte voltigerende, ligte troepen ruiters, die hem geslaag bijbleven) te bespeuren. Zelfs daar niet, waar hij dezelve en corps verwachtte, om hem den weg te betwisten.

Den tweeden dag van hunnen marsch, kwamen de troepen, omstreeks twaalf uren in den middag, zeer vermoeid in eene groote toop, Perambani genaamd, die zij noodzakelijk moesten pasferen, en in welke zij zich wat wilden uitrusten. — Hier had TIPPOE SAHEB eene hinderlaag gelegd — die naar zijnen wensch uitviel.

BAILY met zijn volk, hiervan geen het minste vermoeden hebbende, trokken onbezorgd in deze toop. Naauwelijs bevonden zij zich in het midden derzelve, of zij werden door drie gemaskerde batterijen, in front en flanken, begroet, die — woedend op hen begonnen te spelen.

De Europeanen liepen snellijk op eene dezer batterijen storm, en maakten er zich meester van, doch het vuur der twee andere, was zoo hevig — dat zij zich genoodzaakt vonden, dezelve in haast weder te verlaten, en naar het gros van hun volk terug te keeren.

Welhaast zagen zij zich aan alle kanten door den vijand omsingeld; niets bleef hun nu overig, dan manmoedig te strijden — en zich, ware het mogelijk, door het midden van denzelven eenen weg te banen. Het gelukte hun, niet zonder vele moeite en tegenstand, uit de toop te komen, waar zij, wegens de digte boomen, hunne troepen niet konden deploijeren; doch hier vonden zij het leger der Masfourers, in slagorde geschaard, voor zich, en nieuwe batterijen, die op hen losdonderden.

BAILY hierdoor niet verschríkt, neemt oogenblikkelijk zijn besluit. Op zijn bevel roepen de roffelende trommels tot het bataillon quarré! de gelederen verdeelen zich, vloeijen in elkanderen, en ontwikkelen zich kunstmatig weder — en van de uitgestrekte rijen, vormt zich snellijk een dreigend vierkant, op de hoeken met zwaar geschut verdedigd, om, waar de vijand mogt aanvallen, denzelven te kunnen wederstaan, en met nadruk af te keeren.

Nu stormen de Masfourische ruiters van alle kanten, op de beweegbare vesting, met wild geschrœuw elkanderen aanmoedigende — driemaal vallen zij aan — driemaal zijn zij

zij genoodzaakt, met groot verlies te wijken. Uit duizend vuurmonden, ratelt hen aanhoudend den dood te gemoet. Gelijk een snel affchietende stroom, door eene hooge en breede klip, die zich uit het midden zijner bedding verheft, in 't selfe van zijnen loop gestuit — schuimend terug brukt — zoo deinzen zij telkens woedend terugge.

Intuschen donderde het geschut der Engelschen onophoudelijk op de Masfourische benden los, die hun hierin niets schuldig bleven, maar hun nog bovendien, ontallijke Fougeitos (*) toezenden.

Moord-

(*) De Indianen bedienen zich in den oorlog, van eene soort van vuurpijlen, die men *Fougeitos* noemt. Het is eene ijzeren slang, van acht à tien voet lang, en omtrent drie duim dik; aan het eene einde derzelve, is een zware ijzeren koker met kruid gevuld, hetwelk, door een klein gat, dat zich van achteren in den koker bevindt, aangestoken zijnde, vliegt de slang, met eene verbazende snelheid, en gestadig in het rond draaijende, voort, en kan somtijds wel vijf of zes menschen dooden, of zwaar kwetsen. Het zijn bijzondere lieden die met deze vuurpijlen omgaan, en er behoort veel kracht en kunst toe, om dezelve wel te bestieren, en eene horizontale rigting te geven.

Moorddadig fuizen dezelve als blikfemschietten in hunne digte rijen, doch zij, niet achtende de vallenden, fluiten zich terftond weder; onbewegelijk staan zij, man aan man, als een ondoordringbare muur — een geducht bolwerk van dreigende vuur, roeren, met opgestoken dolken.

Zoo werd gevochten. Vrees en hoop, zweefden beurtelings, van het eene leger naar het andere — alle aanvallen der ruiters werden afgekeerd — alle pogingen van BAILY, om zich door den vijand heen te slaan, zijn te vergeefs — toen eensklaps een vuurpijl midden in het vierkant fchietende, eenen kruidwagen verbrijzelt, en denzelven, met nog drie andere, in de lucht doet vliegen. Dit vreesfelijk ongeval, brengt verwarring onder de troepen van BAILY; ontfteltenis en fchrik bemagtigen zich dezielen zijner krijgers; de meeste, onkundig van de oorzaak dezer verfchrikkelijke uitbarfting, gelooven, dat de vijand reeds in hun midden woedt; vele onder hen treden uit hunne ftandplaats, en zien angstig om naar de vlugt — en in de golvende gelederen vallen wijde openingen.

Dit bemerkte de zoon van den Masfour-
fcher.

fchen Held; hoog op den rug van zijnen magtigen elefant gezeten, zag hij het beslissend oogenblik der overwinning — met donderende stem riep hij tot den algemeenen aanval.

Zoo snel als de Avoutrou (*) op zijne uitgespreide vleugelen de lucht doorklieft, storten zijne ruiters op nieuw van alle kanten voorwaarts, met gevelde speren en vreesfelijk geschreeuw — de aarde beeft onder de hoeven hunner brieschende paarden. Even snel zoeken de aanvoerders der Britsche troepen, de gelederen weder te herstellen. Hunne haastige poging vermeerderd de verwarring; met luid geroep en angstig misbaar, rennen zij langs de verwilderde rijen hunner krijgers, hen aanmoedigende den naderenden vijand, met de opgestokene dolken hunner vuurroeren te ontvangen, en af te keeren.

Gelijk een orkaan, die in zijne vernielende vaart, door een digt woud gestuit, met verdubbeld gehuil en woede zich eenen doortogt zoekt te banen, totdat hij op het

laatste

(*) *Berg - Arend.*

laatst doordringt, en over de omgestorte boomen in het weërgalmende dal schiet — zoo vreesfelijk zijn de herhaalde schokken der Masfoursche ruiters, op het geduchte vierkant — wild juichende, breken zij eindelijk door, en scheuren het van alle zijden. Het voervolk en de overige benden stroomden hen na met ijsfelijk geschreeuw; terwijl de Engelschen, van alle kanten omsingeld en aangetast, door tegenstrijdige bevelen hunner hoofden heen en weer gedreven, en onzeker wien te gehoorzamen — wanhopig door elkanderen rennen. Hunne gelederen zijn welhaast in een gesmolten, alle orde en krijgstuicht heeft een einde.

Tien duizend klingen bliksemen nu te gelijk in de opgehevene vuisten der Masfours. Speren zonder getal verheffen hunne fonkelende spitsen. Als golven der zee, met hunne schuimende ruggen — zoo rijzen en dalen de schemerende zwaarden op de hoofden der Britten. Het is geen geregeld gevecht van geschaarde rijen; het is eene stille slagting, een moordend gewoel. Het brieschen der paarden, het tumult en geschreeuw der strijdenden, het gekrijsch der woede, het kermen der gewonden — en het gehuil der
wil-

wilde vertwijfeling, weergalmt aan alle kanten. Stof en zand, vermengd met de stikkende uitwaseming van menschen en paarden, en de damp van het rookende bloed, stijgt omhoog en omgeeft de strijders met eene dikke wolk.

Sommigen onder de Engelschen storten zich wanhopig in de uitgestrekte speren, andere zoeken angstig naar eenen uitweg, om het vervolgende zwaard te ontvlieden, en zich uit het schrikkelijk gedrang te redden; doch vele, en wel de Schotsche en Bengaalsche benden, vereenigen zich, en gebruiken hunne wapenen, om niet ongewroken te sterven. BAILY is aan hunne spitse, hij spoort hen aan tot dapperheid — het gevaar vermeerderd zijnen moed.

Gelijk een wilde Ever, in de duistere wouden van Lonka (*), door grimmige honden, en de scherpe pijlen der Vadahs (†), aangevallen, hen noch vreest, noch zoekt te ontwijken. Vonken ontspringen

(*) *Lonka*, dit is de oude naam van het eiland Ceilon.

(†) Wilde boschbewoners van Ceilon.

gen zijne oogen, zijne borstels rijzen over-eind langs zijnen krommen rug, hij scherpt de slagstanden aan den knoestigen stam eens booms, en, zich woedend onder zijne vervolgers werpende — alles wat hem voorkomt ter neder rijt, en hardnekkiglijk kampt — totdat hij, met wonden bedekt, nederstort, — zoo vocht en verdedigde zich BAILY met zijne Europeanen nog langen tijd, en doen menigen vijand in het stof bijten.

Doch allengs krimpt hun hoopje te zamen; van alle kanten worden zij neergeveld, en welhaast hebben de Masfourers geene vijanden meer te bestrijden; alles is vernield, alles is omgebragt! het slagveld is met dooden en stervenden bedekt. Driedubbel liggen de lijken op elkanderen, de paarden struikelen over hen heen, diep trappen zij in het schuimende bloed — hunne buiken zijn geverwd met het spattende bloed der verslagenen.

BAILY met cenige weinigen, ontkwamen den dood (*), en werden krijgsgevangen.

Wat

(*) Het was met vele moeite, dat de Fransche Artilleristen, die zich bij het detachement van

Wat MUNRO aangaat, die zich omtrent zeven Engelsche mijlen van de plaats, waar deze slagting voorviel, bevond; zoodra had hij door eenige gevlugte Cipais, het lot van BAILEY niet vernomen, of hij retireerde met de grootste haast naar Chinglepet, zes-en-twintig Engelsche mijlen van daar: latende zijne bagagie — zelfs zijn geschut in den loop; hetwelk alles in de magt des vijands viel. Men rekent het verlies der Engelschen; in dien slag, op omtrent 2100 Europeanen, en 8000 Cipais, die alle nedergefabeld werden.

Dus eindigde deze gedenkwaardige bataille; de eerste, die er tuschen de twee oorlogende partijen werd geleverd. Het ware mer de Engelschen op de kust gedaan geweest, indien HYDER ALY zich toen, met het gros zijner armée, naar Madras had begeven, terwijl TIPPOE intuschen, met eene versterking, de troepen van MUNRO in Chinglepet zoude hebben ingesloten. Madras, in den staat waarin het toen was, had

TIPPOE bevonden, hem met eenige zijner officieren en soldaten redden.

had gewis moeten vallen, eer dat het hulp van Bengalen had kunnen erlangen — en welke weldaad ware het niet voor het Indiaansche menschedom geweest! Welk een zegen, welk eene glorie voor den Nabab — de blanke tirannen van de kust te hebben verdreven, en een van hunne sterkste roofnesten te hebben vernield.

Het was laat na Middernacht, eer het onweer bedaarde en wegtrok. Ik lag mij toen neder, om wat te rusten; doch het gewoel en geraas der reizigers, die voor den dageraad de chauderie verlieten, en zich weder op weg begaven — wekten mij welhaast uit mijnen slaap; mijn volk was kort daarna ook gereed — en wij vervorderden op nieuw onze reis.

Een liefelijke koele morgen verwelkomde ons. Het stof was van de boombladeren afgespoeld; de grond was hard, de lucht had hare veerkracht weder gekregen, de natuur scheen geheel vernieuwd — alles vertoonde een vrolijk aanschijn.

Onze weg ging over een heuvelachtig landschap, hier en daar met luchtige opene boschjes van verschillende boomen beplant; uit sommigen van welke ons de liefelijke

en welriekende geur van de Caldera-bloem, en van andere heesters en plantgewassen, te gemoet kwam.

De grond van zandig en droog, zoo als dezelve tot nog toe geweest was, veranderde langzamerhand in eene zwarte en vette aarde; een zeker bewijs dat wij ons niet meer verre van den Kischtna (*) bevonden. Het Landschap nam hoe langer hoe meer eene aanlokkelijker gedaante aan; men zag bebouwde akkers, boomgaarden vol schoone vruchtboomen van allerlei aard, velden met Nélj, Tiné en andere granen; ook verspreide Dorpen en gehuchten.

De Rivier, bij welke wij weldra aankwamen, was verre in hare bedding terug getreden, en door de hitte der zonne, en de

(*) Deze rivier scheidt Golkonda van Carnatica; Zij neemt haren oorsprong uit het bekende gebergte Ballegaat; doorloopt de provincie van Decan en Vissapoer, tot dat zij langs de Koeloerse Diamantmijnen af komt zakken. Bij Anargoendoer verdeelt zij zich in drie takken, die, na eenige mijlen met elkanderen voortgelopen hebbende, zich in tweeën vereenigen. De zuidelijkste van deze twee takken, die ook de grootste is, ontlast zich in de zee, bij het dorp Sieppeloer, en de andere bij Kallapillie.

de droogte zeer ingekrompen. Doch in den regen-mousson, als de bergstroomen, en de onophoudelijke toevoer van water, dat van alle kanten toeschiet, haar snellijk aanvullen en opkroppen — treedt zij op vele plaatsen uit hare palen, hare oevers verdwijnen — en men ziet niets, dan een uitgestrekt meer.

Daar waar zij, wegens de hooge oevers, zich niet kan uitbreiden, schieten hare wateren, in de te naauwe bedding gedrongen, met schrikbaar geweld en snelheid voort. Men kan somtijds aan deze rivieren verscheidene dagen liggen, (voornamelijk als het eenigen tijd achter een sterk heeft geregend) eer men dezelve kan overkomen. Doch deze bezwarenissen waren thans niet voorhanden, en wij kwamen welhaast, tegen over Kischnaparham, aan de plaats, waar wij moesten overvaren. Hiertoe bedient men zich (voor de passagiers) van grootè, ronde, platboomde manden, rondom en van onderen gansch met leer overtrokken. Zij zijn gemeenlijk twaalf voet in den omtrek; sommigen echter zijn zoo groot, dat ze wel tien à twaalf personen kunnen houden, waarvan er altoos twee
de

de mand met pagaaijen moeten besturen en voortstuwen. Het is ligtelijk te begrijpen, dat men zich geene groote beweging in dezelve durft veroorloven, te meer, daar zij altijd in het ronde draait. Palanquins, Hakkeries, (eene soort van Indiaansche Rijtuigen) en dergelijke, worden in dubbele Sangaries (*) overgevoerd.

De rivier is bij Kischtnapatnam, zelfs in het drooge seizoen, meer dan vijftien voet diep. Wij moesten langer dan een half uur wachten, eer wij eene Sangarie voor den Palanquin, en een paar manden, om ons over te brengen, kregen. — doch dit wachten verdroef mij niet — al had het ook nog eens zoo lang geduurd.

Welk een Paradijs der natuur! welke liefelijke uitzigten, langs deze heerlijke rivier! Stil vloeide zij daarhenen, in schilderachtige bogten; en het einde van hare wijdloopige baan naderende, scheen zij met hare blaauwe armen nog voor het laatst de boschrijke

(*) *Sangarie*. Een uitgeholde stam van eenen Kokosboom. Een dubbele Sangarie, zijn twee zulke stammen, met planken, die er over heen zijn gespijkerd, aan elkanderen bevestigd.

rijke eilandjes te omhelzen, die zich in haren weg bevonden. Hooge Palm- en Kokostopen, spiegelde zich regts en links, zoo ver men zien konde, dansende in haren effenen vloed; met liefelijke boschjes, op heuveltjes — die zich het oog als een schoon rustpunt aanboden. Het geroep en gezang der arbeiders over het water, de schelle stemmen van vrouwen, het blaffen der honden, het loeijen van het vee, dat in de topen verborgen, de schaduwe en koelte zocht, of zijnen dorst aan den oever leschte, — klonk in verwisselende en zacht melodische toonen tot ons over.

Te Kischtnapatnam vond ik mijnen be-
diende FRANCISCO weder, die hier reeds
op den middag was angekommen.

Het was vier uren, en de zon stond nog
hoog; ik verkoos echter te blijven, en niet
verder te gaan. Zoo een aangenaam liefe-
lijk dorp als Kischtnapatnam — zoude ik
wel zoo haast niet weder ontmoeten. Bui-
tendien wilde ik mijnen reismakker HUAU
sparen, die zeer vermoeid scheen te zijn.

Digt aan den oever, waar wij aanland-
den, beyond zich eene kleine chauderie,
die ik tot ons nachtverblijf koos, ofschoon

zij

zij wat bouwvallig was, en men mij zeide, dat er nog drie andere in het dorp waren, waaronder eene groote en fraaije, en nog van den ouden tijd. Doch het heerlijke gezigt over en langs de rivier, de frischheid van het water, het koele windje, dat ons, over hetzelfde, te gemoet woei, bekoorden mij. Ook bevonden er zich weinig reizigers in, niet dan eenige Kaschie Kowries met hunne volle potten, die eene der zijden van deze chauderie in bezit hadden genomen; onder de anderen hadden wij ons gelegerd; de twee overigen waren, wegens de bouwvalligheid van dit rusthuis, onbruikbaar.

Het blijkt uit de Indiaansche Geschiedenis, dat Kischtnapatnam weleer de hoofdstad van een magtig koning was. Sommigen willen dat zij door KISCHTNA gebouwd, en hij er zelf eenigen tijd in zoude geregeerd hebben. Hoe het ook zij, van alle hare vorige pracht en heerlijkheid is niets overig, dan twee antieke tempels, en de gemelde chauderie.

Het dorp scheen mij zeer volkrijk te zijn, en wij vonden er levensmiddelen in overvloed, en alles voor eenen spotprijs. Naau-

welijks hadden wij plaats in de chaudiere genomen, of een paar vischERS (waarvan er verscheidene, met hunne bootjes, hier en daar in de rivier lagen, om te vischen,) kwamen naar ons toe pagaaijen, en boden ons hunne vangst aan.

Ik had eenige vischen gekocht, en aan FRANCISCO de noodige bevelen tot het avondmaal gegeven; nu wilde ik, volgens mijne gewoonte, het dorp wat rondwandelen, om er het merkwaardige, zoo van gebouwen, als anderzins, in oogenschijn te nemen; toen wij, aan de overzijde der rivier, eenen Palanquin den oever zagen naderen. Men zond van het dorp eene sangarie en twee manden om de reizigers af te halen, en welhaast zagen wij een jong Engelsch officier aan land treden, die door eenen mijner Koelies voor denzelfven herkend werd, die een uur voor ons van Mazulipatnam was vertrokken, en die in het dorp Serligatta, oorzaak van het verbranden der hutten was geweest. Waar hij zich had opgehouden, konde ik niet begripen, hij had ons reeds ver vooruit moeten zijn.

Ik ontroerde op zijne verschijning. Een geheime wensch, om met hem in eenen woor-

woordenstrijd of twist te geraken; een inwendig verlangen, naar eene gelegenheid, om hem bittere waarheden te mogen zeggen, en hem, zijne laaghartige handelwijze en liefdeloosheid aan de arme dorpelingen van Serligatta te verwijten, kwam in mij op — wie had het kunnen denken! — mijn wensch werd maar al te zeer vervuld.

De gansche zijde der chauderie, waar wij ons gelegerd hadden, was vrij; buiten ons bevonden er zich gene andere reizigers; er was dus ruimte in overvloed voor mijnen Palanquin, die ik derhalve onder het afdak had laten zetten. Dit deed ik altoos, als de plaats het toeliet, en ik niemand daardoor hinderde of belemmerde; anderzins liet ik denzelfven voor de chauderie staan, hetzij het regende of droog weer was.

Zoodra was de Engelschman niet aan land gestapt, of hij kwam naar ons toe, en bleef voor de chauderie staan, zonder ons eens te groeten. Wij zagen elkanderen zonder spreken aan. „Welke Landslieden zijt gij?” vroeg hij eindelijk, met eene grove stem. „Wij zijn Hollanders,” antwoordde ik hem, onverschillig eenen anderen weg zien-

de. „*Dutchman!* — *damm the Dutch!*” hoorde ik hem duidelijk genoeg bij zich zelven zeggen. „Laat deze Palanquin wegnemen,” hernam hij, op eenen trotschen en gebiedenden toon, „en maak „plaats voor mij.”

Eene Indiaansche familie, ja een enkel reiziger zelfs, had mij dit moeten verzoeken, en ik had hiertoe terstond bereidwillig geweest, — doch met dezen onbeschoften Engelschman — die ons met zoo veel trotschheid en minachting bejegende, en voor wien ik, buitendien, reeds eenen inwendigen haat en afkeer gevoelde — wilde ik niet onder een dak zijn. Ik had liever op den blooten grond, onder de boomen willen slapen, dan den nacht in zijne nabijheid, of in zijn gezelschap doorbrengen.

„De Palanquin zal blijven waar hij is!” antwoordde ik hem op eenen bitfen toon, en met verachting in mijn gelaat. „Gij „kunt eene andere plaats zoeken; er zijn „nog meer chauderies in het dorp.”

Men moest hem gezien hebben! hij beefde van boosheid. En de hand aan het gevent van zijnen degen slaande, en mij woedend

dend aanziende, zonder een woord te spreken, stond hij, zoo als het scheen, op het punt om op mij aan te vallen. Doch of de fiere en onverschrokken houding, die ik aannam, of het gezigt van mijnen hartsvanger, dan wel de vrees, dat hij het met ons beide te kwaad zoude hebben — hem tot andere gedachte bragt, is mij onbewust. — Hoe het ook zij — hij keerde zich eensklaps om, noemde mij een *insolent fellow* (*) — en verliet ons al vloekende.

Nu zag hij de Kaschie Kauries, die de andere zijde der chauderie bezet hadden. Met eene donderende stem, en door teekenen met zijne hand, (doordien hij de taal niet verstond) gebod hij hun, zich terstond weg te pakken.

De arme menschen waren juist bezig, hun avondmaal te nemen. Zij wisten in het eerst, zoo het scheen, niet, wat hij van hen begeerde.

Toen hij zag, dat zij geene beweging maakten van te vertrekken, trok hij van leet —

(*) Brutale knaap.

leer — vloog als een razende op hen in en zonder te zien waar hij trof, in 't honderd onder hen los slaande.

Een jammerlijk geschreeuw verhief zich onder deze weerlooze en verschrikte menschen, voornamelijk toen hij zijn best deed, om hunne potten in stukken te schoppen, of ze uit de clauderie naar beneden te stooten. Zij wierpen zich voor dezelve met een ijsfelijk misbaar, en beschermde ze met hunne lichamen, zonder op de slagen, die hij hun, met het platte en scherpe der kling, toebragt, te achten. Eenigen waren reeds gewond, en het bloed druppelde hen langs den rug en de armen — het getier en geweld waren verschrikkelijk.

Het was mij onmogelijk, dit langer onverschillig aan te zien; ik was geen meester meer van mij zelve — al mijn geduld verliet mij! en zonder bijna te weten wat ik deed, ontblootte ik mijnen bartsvanger, en naar hem toeloopende — „Houd op!” riep ik uit, „Ellendeling! houd op! wilt gij deze arme menschen ook vermoorden, zoo als gij...” De lafhartige! hij had mij zien aankomen. Eer ik had uitgesproken, was hij mij op het lijf, en bragt mij eenen

enen verraderlijken steek toe, die mij, zonder twijfel, zoude hebben doorboord. Gelukkig verzette ik denzelven nog even in tijds met den linker arm, en gaf te gelijk met mijnen hartsvanger, zulk eenen zwaren slag op zijnen degen, dat dezelve hem uit de hand vloog. „Raapt op FRANCISCO! „Kapitein HUAU!” (die beiden tot mijne hulpe waren toegeschoten). „Raapt op!” riep ik hun toe, „en laat mij maar begaan. „Ik zal het met hem wel alleen kla- „ren.”

De Engelschman intusschen, zonder naar zijnen degen om te zien, zonder zich er aan te storen, dat ik gewapend was, kwam met gesloten vuisten naar mij toe, waar- schijnlijk om mij te boksen. Doch ik vreesde hem niet, nu wij zijnen degen in bezit hadden.

Schielijk retireerde ik eenige treden achter, wierp mijnen hartsvanger weg, schoot hem pijfnel naar de beenen, en haalde hem dezelve met eenen ruk onder het lijf weg. Als een blok viel hij achter over; ik dacht dat hij zijn hoofd tegen eenen der pilaren van de chauderie zoude hebben verbrijzeld.

Op deze wijze van vechten was hij zeker niet gevat geweest. In een oogenblik was ik op hem. Gansch buiten mij zelven, door drift en toorn, gaf ik hem verscheidene vuistslagen in het gezigt, te gelijker tijd mijnen vriend HUAU, in het Engelsch, toeroepende: „kom haastig met touwen hier, „dat wij dien schurk binden; hij is een „brandflichter en moordenaar! — wij moeten hem gevangen naar Madras brengen.”

De man scheen op deze woorden als van den donder getroffen. „Om Gods wil, „mijn Heer!” zeide hij verschrikt, en „zonder de minste moeite meer te doen, om zich van onder mij te bevrijden, „laat „mij op! ik geef u mijn woord van eer, „dat ik vrede houden, en de Zwarten „vergoeding zal doen.

Ik liet hem op. Wij alle omringden hem. „Mijn Heer!” zeide hij gansch ontdaan tegen mij, „ik heb dit volk „vergoeding beloofd, en ik zal mijn „woord houden; doch is het fatsoen- „lijk en braaf, dat gij eenen Europeaan „eenen Engelschen officier, om eene partij „zwar-

„zwarte honden, dus aanvalt en onwaardig
„behandelt?”

„Wat praat gij van honden!” riep ik
driftig uit, „deze lieden, die gij zoo ver-
„acht, hebben gewis edeler en deugda-
„mer gevoelens dan gij, alhoewel zij
„zwart zijn. Wat hebben u deze ar-
„me menschen gedaan, dat gij, als een
„onzinnige, met den blooten degen onder
„hen inhoudt, en hunne potten wilt ver-
„brijzelen? — weert gij wel, dat zij het
„water, dat zich in dezelve bevindt,
„meer dan 500 mijlen ver hebben ge-
„haald? Gij belooft hun vergoeding te
„doen, dit is niet meer dan billijk; doch
„zoo gij hen al voor den schrik, de smar-
„ten en de wonden, die gij hun hebt toe-
„gebragt, te vreden stelt, hoe zult gij
„den ongelukkigen man voldoen; wiens
„vrouw, in het midden van den barens-
„nood, omkwam, toen gij, door uwe moed-
„willige baldadigheid, de hutten van gindsch
„dorp in brand staakt?”

Hij gaf mij hierop geen antwoord, dan
door op eene onverschillige wijze zijne schou-
ders op te trekken, en te zeggen: „*I am*

*„ sorry for it, but I will pay for all, tell
 „ me but how much (*).*

Ik egerde mij ten hoogste, over de ongevoeligheid van dezen verwaanden Engelschen gek, die (zoo als de meesten zijner Natie) vermeende, dat het hem vrijstond, naar welbehagen, zijnen moedwil aan anderen uit te oefenen, mits hij er maar voor betaalde.

Om schielijk met hem gedaan te hebben, zeide ik, dat hij, naar mijn oordeel, met vijf-en-dertig pagoden konde volstaan; tien aan de Kaschie Kauries; tien aan den man wiens vrouw was omgekomen — en vijf voor iedere verbrande hut. Ik dacht, dat hij op het hooren noemen dezer som een groot geschreeuw gemaakt, en mij, in plaats van geld, eenige vloeken naar het hoofd zoude hebben gezonden; doch tot mijne en Kapitein HUAU's grootste verwondering, ging hij, zonder een woord te spreken, naar zijnen Palanquin, opende een lessenaartje — en in plaats van vijf-en-dertig,

(*) „ Het spijt mij, doch ik wil voor alles betalen; zeg mij maar hoeveel.”

tig, gaf hij mij vijf- en - veertig driebeeldige pagoder.

Deze onverwachte milddadigheid trof mij, en zoude mij volkomen weder met hem hebben verzoend, indien ik het minste medelijden over den dood dezer ongelukkige vrouw, en wegens zijne haastigheid en kwade behandeling aan de Kaschie Kauries, in hem had bespeurd; doch nu had zijne gifte niet de geringste waardij in mijne oogen. Intusfchen was ik hartelijk blijde, in staat te zijn, de arme Indianen hun verlies en smarten eenigzins te kunnen verzachten.

Hij vroeg mij toen zijnen degen terug, dien Kapitein HUAU hem oogenblikkelijk weder toereikte; zeide ons hierop nog eens dat hij „*sorry* was, *for what had happened* (*),” stapte in zijnen Palanquin, wenschte ons een *Good by 'e* (†), — en vertrok, als of er niets ware voorgevallen. — Wat wonderlijk volk vindt men toch onder de Engelschen!

Het geschreeuw der Kaschie Kauries, en
ons

(*) Dat hem het gebeurde speet.

(†) Vaartwel!

ons gevecht — had bijna alle Inwoners van het dorp bijeen gebracht; die, in de grootste verbaasdheid en schrik, dit vreemd schouwspel van verre aanzagen.

Naauwelijks was de officier vertrokken, of de gansche menigte kwam nader. De Katschie Kauries maakten mij diepe Salams, en bedankten mij voor mijne bescherming. Ik deelde de tien pagoden aan degenen die geslagen en gewond waren, uit. De arme menschen! Zij weenden van blijdschap. Hij had vreesfelijk onder hen ingehouwen; sommigen hadden diepe bloedige striemen in den rug en schouders, en een van hen had zelfs eenen steek in den arm.

Nu vroeg ik naar den Cottwal, die onder den hoop aanschouwers stond — hij kwam — ik verhaalde hem het gebeurde te Serligatta, gaf hem vijftien pagoden voor de afgebrande hutten, en twintig voor den man wiens vrouw door dit geval was omgekomen.

Ach wat waren twintig pagoden! Geen geld konde zijn verlies vergoeden, of deze ongelukkige weder in het leven terug roepen. Ik gebood den Cottwal, dit geld terstond, door een vertrouwd persoon,

aan den Cottwal van dat dorp te doen overhandigen; en zonder mij verder met de loftuitingen der Kafchie Kauries en der Inwoners van het dorp op te houden, ging ik en Kapitein HUAU weder in de chauderie, om er een glaasje voor den schrik te drinken.

Hij was van gevoelen dat ik veel te driftig in dit geval was geweest, en vreesde voor de gevolgen, het zij onder weg, of te Madras. Deze officier, dacht hij, zoude niet nalaten, zich op de eene of andere wijze te wreken, en mij eenen kwaden trek spelen.

Ik zag, nu ik bedaard was, zelf wel in, dat ik mij te buiten had gegaan, en met meerder omzigtigheids had behooren te handelen, of ten minste de eerste aanvaller niet had moeten zijn. Mijne onberedeneerde drift, om ongelijken te wreken, had mij wederom verleid — wat gingen mij ook de Kafchie Kauries aan? en waarom liet ik mijnen Palanquin niet onder het afdak van daan nemen? Dit gansche voorval zoude dan gewis geene plaats gehad hebben.

Ik maakte mij dus in het begin niet weinig verlegen; doch bij nadere overweging verdween deze ongerustheid gansch. Wat had ik dan kwaads en slechts bedreven?

Deze officier was reeds, door zijne baldadigheid, oorzaak van den dood eens menschen; nu had hij, in zijne dolle drift tegen de Kaschie Kauries, weder een ongeluk kunnen begaan — was het braaf, was het edelmoedig, dat ik onschuldige weerlooze lieden, dus wreedelijk konde laten behandelen? — konde ik onverschillig hun leven in gevaar zien, zonder hen te verdedigen, en te redden? Het zoude mij tot een eeuwig verwijt gestrekt hebben, indien een dezer arme menschen door dien onbezonnenen daarbij waren omgekomen.

En zoo dit ook al niet ware gebeurd, zoude hij ten minste eenige van hunne potten hebben verbrijzeld — ook dit had mij onmogelijk geweest, om onverschillig aan te zien.

De Lezer heeft, uit hetgeen ik hier voren van de Kaschie Kauries gezegd heb, gezien, hoe ver zij dit water moeten halen —

len — heel van Benares! — welk een verbazende weg (*) en afstand! dien zij te voet,

(*) *Benares* ligt op 25 gr., 11 min. Noorder breedte, en 83 gr., 5 min. lengte. De stad is redelijk groot; en strekt zich omtrent twee en een halve Engelsche mijlen, langs den noordelijken oever van den Ganges uit; hare breedte is omtrent eene Engelsche mijl. De meeste huizen zijn van zes a zeven verdiepingen, en dus zeer hoog. Vele straten zijn naauw en ongeregeld; intusschen heeft men er ook zeer veel schoone gebouwen, en de ruïnen van vele kostelijke tempels enz. uit den ouden tijd. De eigenlijke en regte naam dezer stad is *Kaschnie*; zij is de heilige stad der Hindous, en eene bedevaart naar dezelve is bij hen van zoo veel verdienste, als die der Christenen naar Jeruzalem, Loretto, enz. enz. en der Muzelmannen naar Mekka. Hier is de Hooge School. De voornaamste Pandiets, (Schriftgeleerden) Moenies, (Philosophen) houden zich hier op, of liever, hielden er zich op; want sedert deze onverzadelijke roovers, (de Engelschen) zich van deze stad en de gansche provincie hebben meester gemaakt, en nadat de weinige Vorst van dit land, de deugdzame en brave *CHERIT SING*, door het monster van boosheid, *HASTINGS* is verjaagd geworden — is alle handel, die er vooreen zoo bloeide, alle geleerde en beroemde mannen — alles, alles is verdwenen! en het vermaarde Benares is nu tot een roofohol geworden. De Hindous gelooven, dat het water van den Ganges, onder de muren dezer heilige stad geschept, vrij meer.

voet, en met zulken zwaren last, moeten doen. Welk een arbeid! hoe vele gevaren van allerlei aard, moeten deze lieden niet ondergaan, eer zij behouden met dit water, de plaats hunner bestemming, of hunne woningen bereiken. — Al de vrucht van hunnen zuren arbeid, en moeilijke reize, al de verdiensten van dit, naar hunne mening, goede werk — zoo op eenmaal te moeten verliezen, op het oogenblik, dat zij, reikhalzend en verlangend, hunne geboorteplaats naderden, en er mogelijk niet ver meer van waren verwijderd — hoe hard, hoe smartelijk zoude dit niet voor hen zijn geweest!

Mogelijk zijn er onder mijne Lezers zulke, die met eenen Godsdienstigen ijver beziel, mij ten hoogste zullen laken, dat ik den officier belette, deze potten te vernielen, en die hiertoe wel mogelijk zelve gaarne eene hand zouden geleend hebben, en het als een verdienstelijk werk, als eenen Christelijken pligt rekenen, de afgoderij te
keer

meerder kracht heeft om van zonden te reinigen,
dan uit eene andere plaats dezer rivier.

keer te gaan, en de werken des Duivels te verstoren. Doch, zoude dit tot de verheerlijking of verbreiding van den Christelijken Godsdienst iets hebben toegebracht? Zouden de Kaschie Kauries, zoo men ook al hunne potten had verbrijzeld, hierdoor hun vertrouwen op de heiligheid van dit water hebben verloren? Niets minder dan dat; zij zijn nu eenmaal in het vaste geloof, dat het water van den Ganges van zonden reinigt, dat het de zielen dergenen, die in hetzelfde den laafsten snik geven, of erin hun laatste uur eenige teugen van inzwelgen, van veel voordeel is. Eenige droppels van dit water, in den huls van eenen stervenden gegoten, en hij scheidt zoo gerust uit deze wereld, als iemand van ons, die volkomene Absolutie heeft ontvangen, en wien men alle de middelen heeft toegediend, om met gerustheid dit leven te verlaten. Waarom hen dan van dezen troost beroofd? Water voor water! Om welke redenen heeft dat van den Ganges minder kracht, dan dat van de Jordaan, of verscheidene andere wateren, aan welke de Christenen even zoo veel, en nog vrij meerder, vermogen toeschrijven.

Voor het overige stelde ik mij gerust; wegens de gevolgen van dit gevecht. De officier zoude zich wel wachten, dit geval ruchtbaar te maken. Zijne eienliefde, zijne trotschheid zouden hem dit niet hebben toegelaten; en zoo hij mij ook al te Madras beklaagde — wel nu! ik had geweld gebruikt, om eenen verwoeden gek te beletten, aan weerlooze menschen een ongeluk te begaan — en dit was verontschuldiging genoeg; hoewel aan den anderen kant mij wel bewust was, dat men te Madras en bij alle Engelschen, die eenigen tijd in die landen zijn geweest, om het vermoorden van eenen Indiaan zoo veel gaf, als om dat van eenen hond.

Terwijl ik en mijn reismakker ons nog over dit voorval onderhielden, hoorden wij muziek; en kort daarna zagen wij eenen troep Danferessen, met den Cottwal aan het hoofd, verzeld van twee lieden, die korven droegen, en gevolgd van eene menigte van inwoners, de chanderie naderen. Hij trad voor mij, zette de korven, die vol vruchten en gebak waren, aan mijne voeten, en zeide: „Ontvang, Mijnheer! „dit geringe geschenk, hetwelk ik u, in

„ naam van alle Inwoners van het dorp;
 „ brenge, voor de menschlievendheid en
 „ bescherming; die gij aan de Kachie
 „ Kauries hebt bewezen.” Waarop de eerste
 Danferesse mij eenen krans van bloemen,
 en aan mijnen reisemaker eenen rui-
 ker aanbood. Hierop begonnen zij een lied
 te mijner eere te zingen, prezen mijne
 menschlievendheid, mijnen moed en wat al
 meer; en mijne dapperheid bij die van
 Kartiek (*) vergelijkende — alles in den
 gewonen overdrevenen Oosterschen stijl.

Zij hadden omtrent een uur gedanst, toen
 ik haar bedankte. Volgens gebruik wilde
 ik nu aan de eerste Danferesse van den
 troep het geschenk geven, dat ik haar had
 toegedacht; doch zij weigerden eenpariglijk
 het aan te nemen — zongen nog een zeer
 aardig afscheidslied, wenschten mij, in naam
 van het gansche dorp, veel voorspoed en
 geluk — en vertrokken.

Men kan de vriendschap en de genegen-
 heid der menschen niet zekerder winnen,
 dan

(*) De Mars of God des oorlogs der Hin-
 dous.

dan wanneer men achting en eerbied voor hunnen Godsdienst betoont, of denzelven bij gelegenheid, op de eene of andere wijze, door woorden of daden, verdedigt.

Ik had, naar de mening der Inwoners van Kischtnapatnam, eene edelmoedige en menschlievende daad verrigt, met hunne pelgrims voor beleediging en geweld te beschermen. Ik had, om hen te verdedigen, mij in eenen gevaarlijken tweestrijd, tegen eenen van mijne eigene Natie (zoo zij mcenden) gewaagd, en hierdoor tevens belet en verhinderd, dat het kostelijke en heilige water van den Ganges verspild werd — dergelijke handelwijze was men van geen Europeaan gewoon — men had er geen voorbeeld van, en zag mij als een buitengewoon mensch aan; geen wonder dus, dat zij voor deze, in hunne oogen zoo verdienstelijke daad, hunne dankbaarheid en eerbied aan mij betoonden.

Na het vertrek der Devedaschies, bleven ik en Kapitein HUAU, nog eene goede poos bij eene kom met punch (onze gewone avonddrink) zitten; eindelijk begaf hij zich tot rust. Mijn hoofd was nog te vol van het voorval met den officier, dan dat ik

ik den slaap zoude hebben kunnen vatten — buitendien was het zulk een verrukkelijk schoone avond — het was mij onmogelijk om de oogen, voor de betooverende voorwerpen, die mij omgaven, zoo onverschillig te sluiten. Ik stak dus een cegaar aan, zette mij aan den oever der rivier op eene klip neder — en overzag dit — door den vol- len en glansrijken maan verlichte — heerlijke nachtrooneel.

Eene diepe stilte heerschte over de gan- sche landstreek — alles scheen de rust der natuur te eerbiedigen. Nu en dan hoorde men alleen het gehuil der Jakhalzen, dat over het water klonk, of het schelle geroep der Mienkoerwies (*), die elkanderen be- antwoordden.

De

(*) Deze vogel, die niet grooter is dan een spreeuw, heeft eene zeer schelle stem. Men hoort hen gemeenlijk in den nacht, als zij elkanderen roeroepen; dit geluid is zeer melodisch. Zij houden zich op aan den kant der vijvers en rivieren, waar zij, in de overhangende takken der boomen zit- tende, op de kleine vischjes, die voorbij zwem- men, loeren. Hunne vederen zijn bijzonder fraai en van allerlei kleuren, en zij hebben eenen krom- men bek, als een Papegaai.

De digte topen, de hooge boomen, met hunne zwarte slagschaduwen, de zoete, welriekende frische avondlucht, het zacht geruisch en kabbelen der golfjes tegen den oever, de stralen der maan, die op de waternvlakke huppelden, de sterren, die aan het uitgestrekte gewelf des hemels schitterden, vervulden mijne ziel met eenen stillen en liefelijken wellust.

Het was bij middernacht, eer ik mij in mijnen Palanquin nederlag, doch mijn slaap was zeer ongerust; akelige droomen kwelden mijnen geest. De dag kwam even doorbreken, toen ik ontwaakte. Ik beval FRANCISCO koffij te koken, en alleenlijk met een kleedje om mijne middel, vervoegde ik mij bij eene menigte Inwoners van het dorp, mannen, vrouwen en jonge dochters, die volgens gewoonte hun morgenbad in de rivier namen.

De goede lieden hadden mij, sedert het gebeurde met den Engelschman, lief gekregen. — alle riepen mij een *salam aya*, of goeden morgen, toe, en vroegen mij hoe ik voer, de vrouwlieden zelfs, die anderszins zoo schuw voor eenen Europeaan zijn, en zich gewis niet in zijne nabijheid zullen
ba-

baden, betoonden niet de minste vrees of ongerustheid voor mij.

Gansch verkwikt en verfrischt, trad ik weder uit de rivier; in dien tusschentijd waren mijne Koelies en Kapitein HUAU opgestaan. Wij dronken in haast onze koffij, en op het oogenblik, dat wij op reis zouden gaan, kwam de Cottwal en overhandigde mij eene ola, of brief, van den Cottwal van Serligatta, waarin dezelve mij, op de hartelijkste wijze, voor de toegezondene pagoden bedankte — en wij vertrokken.

Omtrent een en een halve mijl van Kischtnapatnam, ligt het dorp Elletoer; hier wilden wij halte maken, en ons ontbijt nemen. Het lag iets uit onzen weg, en de bloote nieuwsgierigheid was oorzaak, dat ik het ging bezoeken.

Mijn volk had mij gezegd, dat er zich verscheidene antieke gebouwen bevonden, waaronder een groote en schoone tempel, aan Mariatale (*), de Godin der kinderpokken, toegewijd.

Ik

(*) Zij wordt ook *Boschontaranie* en *Ganga* genoemd, en is eene der voornaamste Godheden der

Ik had mijne Koelies wel ernstig aanbevolen, geene dorpen door te trekken, of dezelve digt voorbij te gaan, waar zij wisten dat gedenkteekens of gebouwen van vorige eeuwen, of iets vreemds en merkwaardigs te zien was, — zonder er mij alvorens van te verwittigen.

Het landschap, dat wij nu doorreisden, bestond meest uit onafzienlijke velden van Neli, en andere granen. Groene heuvels, met palm- en kokosboschjes bekroond, rezen hier en daar uit de golvende halmzeeën — als kasteelen omhoog.

Wij pasfeerden een riviertje, Mietaar genaamd, langs welks beide oevers het hoog en digte riet, aan een onnoemelijk getal van wilde eenden, duikers en ander gevogelte van dien aard, tot eene zekere woning verstrekte.

Toen wij te Elletoeer aankwamen, vonden wij het dorp bijna verlaten. Vele hutten waren leeg en vervallen, en eene doodsche stilte heerschte overal. De kinderpokken hadden, zoo men ons zeide, vreesfelijk onder de
In-

Parriahs — doch de hoogere Casten verfoeljen ha-
ren eerdienst.

Inwoners gewoed, en een groot getal derzelven weggesleept. Andere hadden nog intijds de vlugt genomen, die men echter alle dagen wederom verwachtte, dewijl de ziekte ganschelijk had opgehouden.

Hoe! de kinderziekte in eene plaats, waar men voor derzelver Godin eenen zoo schoonen tempel had gesticht, en haar bijzonder vereerde? — Ik hield er mij zeer verwonderd over.

Men had, antwoordde men mij, een feest, dat de Inwoners gewoon waren, ter harer eer te vieren, wegens gebrek aan geld, en andere daartoe behoorende zaken, niet kunnen volvoeren — en dit was de reden, dat de Godin, hierover vertoornd, hen zoo hard daarvoor had gestraft.

Hoe de menschen toch zoo terstond gereed zijn, om alle de rampen die hen in deze wereld treffen, en die zij zich grootendeels zelf op den hals halen — aan eene vertoornde Godheid toe te schrijven!

Dat de Hindous, Malabaren en andere Indianen, in dit denkbeeld zijn — is toe te geven. Hunne Goden, zelfs die van den eersten rang niet uitgezonderd,

zijn aan alle menschelijke driften en hartstogten onderhevig — en worden van dezelve beheerscht. Even als de Goden der Grieken, zijn zij wellustig, verliefd, enz.; zij hebben vrouwen, bijwiven, en kinderen. Eenige zelfs zijn straffende of boosdoende Godheden, als de bovengenoemde Mariatalc, Bhortschiok, Schonio en andere.

Brm alleen, het eeuwige, ongeschapene wezen, heeft geene driften of hartstogten hoegenaamd. Hij is enkel goed en weldadig jegens zijne schepselen.

Onder de Christenen vindt men vele, die van den algoeden en genadigen God, zulk een vereerend denkbeeld niet vormen, als deze Heidenen; maar hem integendeel de hevigste en onstuimigste menschelijke driften, als toorn, ijver, haat en wraakzucht toeëigenen.

Alle watersnooden, brand, duurte, oorlog, hongersnood, sterfte en andere rampen en plagen, die haren oorsprong meestal uit natuurlijke, en eenige, somtijds ligt te vermijdene, oorzaken hebben, en vaak de gevolgen zijn, van onzorgvuldigheid, verwaarloozing, onvoorzigtigheid, eerzucht, enz.

worden, zoodra zij een land of stad treffen, door zulke lieden als een regtvaardig oordeel Gods aangemerkt en uitgebazuind. En... Doch het is best, dat ik van dit onderwerp afstappe, eer ik mij te zeer in hetzelfde verdiepe.

Het zal negen uren geweest zijn, toen wij dit dorp verlieten. Onze weg ging over eenen steeds afwisselenden grond; nu leverde ons dezelve eene zandige heide, met spaarzaam kreupelbosch bewassen, waar eene menigte jakhalzen heen en weder liepen, en sommige stout genoeg waren, om uit hunne schuilhoeken te komen, en ons al zittende en onbevreesd aan te kijken — dan weder trokken wij door gansche streken, bedekt met donkere, op zich zelve staande, boschjes en groote digte Palm-topen.

Wij hadden al eenigen tijd lang, een vreemd geraas in de lucht gehoord; gelijkende naar het huilen van den wind, of het verre ruischen der zee.

Niemand van ons konde er de oorzaak van begrijpen. Het scheen van de andere zijde eener groote digtbegroeide toop te komen, langs welke wij reisden. — Einde.

lijk onderscheidde wij menschenstemmen. Wij oordeelden het een troep Fakiers of andere Pelgrims te zijn, die somtijds bij groote benden naar de eene of andere heilige plaats in bedevaart reizen — doch wij waren niet weinig verwonderd, toen wij de toop ten einde — en den weg, die om dezelve heen liep, inslaande — een corps van eenige duizend Cipais voor ons zagen, die zich aan beide zijden van denzelfden gelegerd hadden, om er uit te rusten, of hun middagmaal te nemen.

Het was te laat! en men had ons reeds gezien; ik zoude anderzins stil zijn terug gekeerd, en eenen omweg hebben genomen om hen te ontwijken; en hiertoe had ik goede redenen. Om de waarheid te zeggen, ik vreesde voor den Engelschen officier, met wien ik handgemeen geweest was; er was alle waarschijnlijkheid, dat hij zich bij dit leger bevond. Hoe ligt zoude het hem geweest zijn, den generaal, onder het een of ander voorwendsel, te bewegen, van mij gevangen te nemen. Ik zoude aldan in zijne magt geweest zijn, en hij konde naar welbehagen zijne wraak aan mij uitoefenen,
en

en mij de vuistslagen, die ik hem had gegeven, wel duur betaald zetten.

Mijn reismakker HUAU, dien ik mijne gedachten hierover in haast zeide, begon angstig te worden, en raadde mij, om nog bijtijds linksom te maken; doch dit konde en wilde ik niet. Ik schaamde mij, om als een misdadige de vlugt te moeten nemen. Wat zouden de Cipais van ons hebben gedacht? Mogelijk had dit eenig kwaad vermoeden kunnen verwekken.

Wij trokken dus in 's Hemels naam midden door dit leger heen; in hetwelk hier en daar tenten waren gespannen, waarin wij vele Engelsche officiers (*) zagen.

Gelukkig en ongemoeid geraakten wij dit corps, dat zich wel eene halve mijl veruitstrekte, ten einde. Reeds verheugde ik mij, van het gevreesde gevaar ontsnapt te zijn, toen mijn vriend HUAU, die wat achteruit was gebleven, schielijk opkwam, en mij toeriep, dat er een ruiter op ons aankwam.

In

(*) De Engelsche Cipais worden altoos door Europeanen gecommandeerd.

In der daad, ik zag denzelven van verre, in vollen galop, naar ons toekomen. Dit maakte mij verlegen. Hoe moest ik mij in dit geval gedragen? Zoude ik tegenstand bieden, of goedwillig volgen? Ik besloot tot het laatste — doch nam tevens voor, mij onbevreesd te vertoonen, en mij niet te laten overbluffen — door stoutmoedigheid had ik mij zelve, meer dan eens, uit zeer netelige omstandigheden gered. Aan ontvlugten was niet te denken, ook zoude dit de zaak maar verergerd hebben — mogelijk was het niet eens op ons gemunt.

De ruiter, die ons weldra inhaalde, was een Engelsch officier. Hij groette mij beleefd genoeg.

„Komt gij van Mazulipatnam, Mijnheer?” — Om u te dienen, ja! — „De Generaal CLINTON wenschte wel te weten, of Mr. HARCLEY reeds te Mazulipatnam is? en zoo niet, of gij hem op zijne reize derwaarts ontmoet zijt?” — Wie is Mr. HARCLEY? — „De nieuwe Gouverneur (*).”

Zoo!

(*) De oude Gouverneur MICHELSON, was drie

Zoo! bij mijn vertrek uit die plaats, was hij er nog niet; ook is hij mij onderweg niet tegen gekomen. „Weet gij dan ook „niet, wanneer men hem ginds verwacht?“ — Ik heb er niets van gehoord! — „Dat is „genoeg! — *Good by 'e!*” — en hiermede keerde hij in vollen galop terug.

Ik en mijn vriend HUAU waren hartelijk blijde, er zoo schielijk en wel af gekomen te zijn. Nu joeg ik mijne Koelies voort, zoo hard zij maar loopen konden, uit vrees dat het den Generaal mogt in het hoofd komen, mij nog over andere dingen te ondervragen, of brieven naar Madras mede te geven — en welhaast waren wij dit leger uit het gezigt.

Het zal een uur in den namiddag geweest zijn, toen wij te Pampetou kwamen. Een groot en volkrijk dorp, vol betel-tuinen, bogaarden, tamarinde- en areek-boschjes — doch op den bazaar was het slecht gesteld — wij konden er niets te eten vinden. Het evengenoemde legercorps, was er dien morgen

drie weken voor mijn vertrek van Mazulipatnam overleden.

gen doorgetrokken, en had alle voorhanden zijnde levensmiddelen — niet opgekocht — maar met geweld medegenomen — zoodat de Inwoners zelve gebrek hadden, en nog maar even in tijds hun vee reddeden — dat zij zoo lang naar eene andere plaats, uit het gezigt van deze roofbende hadden gelragt.

Hier ontdekte ik eerst, van waar dit legertje kwam, en werwaarts het zijnen koers rigtte.

Eenige achtergeblevene zieke Cipais, die ik in de chauderie vond, en die weder naar Madras terug keerden, verhaalden mij, dat hetzelfde de Stad Neloer had overvallen en uitgeplunderd, waarbij vele der Inwoners met hunnen Radja waren omgekomen. Nu wilden zij den Radja van Mongletoor een bezoek geven, dien zij waarschijnlijk even zoo zouden behandelen.

Die arme Radja van Mongletoor! Wij waren zijne residentie, zoo als de Lezer hier voren gezien heeft, nog voor een paar dagen gepasseerd. Gewis had hij geen het minste vermoeden, van het ongeluk, dat hem en zijne arme onderdanen binnen weinige dagen zoude treffen.

Dus leven deze Engelsche geweldenaars. Zij beschouwen de rijken der Indische Vorsten als hun wettig eigendom, en de volkeren, die ze bewonen, als hunne slaven. — Zij geven zich over aan roof en verwoesting — aan de toomeloosheid van de willekeurigste oppermagt.

Wat zijn de wereldsche zaken toch aan verandering onderhevig! Welk een onderscheid is er niet, tusschen hunne tegenwoordige magt en vermogen in die gewesten, en den nederigen staat waarin zij zich in het jaar 1583 bevonden.

Zij hadden toen ter tijd, onder de regering van AKBAR (*), hunne eerste Commercele betrekking met de Indiën, en welhaast openbaarde zich hun woelige en roofzuchtige geest.

Twee jaren daarna, in 1585, onder de
ad-

(*) De Keizer van Hindostan, JILALEDIEN MAHOMED AKBAR, ZOON VAN HERMAJOEN, zesde afkomeling in eene rechte lijn van TIMUR BEG of TAMERLAN, en bekend wegens zijne goedheid, en zijne overwinningen en geluk in den oorlog, werd in het jaar 1542 te Amercotta geboren, en stierf te Agra in 1605, regerende negen-en-veertig jaren en acht maanden.

administratie van JOHN CHILD, in hunne factorij te Bombaj, geraakten zij reeds in twist en oorlog met de Inwoners van dat land, wegens de tirannij en ongerechtigheden, die zij op dezelve uitoefenden.

Doch hunne pogingen waren niet gelukkig; Bombaj werd ingenomen, en de Engelschen aan den hals in ketens gelegd.

De kwade uitflag van dezen oorlog, noodzaakte hen, eenigen tijd daarna, om AU-RENG SAHEB, toenmaals beheerscher van Hindostan, om vergiffenis te smeeken. Te dien einde, zonden zij twee factoren van Suratte, met den titel van Ambassadeur van Groot-Brittanje, naar Delhi.

De Keizer wilde hen niet eens zien, zeggende dat de Engelschen geene geciviliseerde Natie, maar een hoop roovers uit Europa waren. Met moeite verkregen zij eindelijk gehoor, en werden ter audientie ingeleid, op eene wijze, eenigzins nieuw voor Ambassadeurs.

Zij verschenen in zijne tegenwoordigheid, met het aangezicht ter aarde, en de handen van voren met eenen gordel gebonden. De keizer, na hun eene scherpe berisping gegeven te hebben, vroeg hun wat zij begeerden?

den? Zij antwoordden, dat zij hunne misdaad kwamen belijden, en om vergiffenis voor dezelve smeekten. Zij bekenden, dat ze verdiend hadden, hunne privilegiën, die men hun had toegestaan, te verliezen, en smeekten den keizer, van dezelve wel te willen hernieuwen.

AURENG SAHEB liet zich door hunne smeeking en onderwerping bewegen, na hen alvorens zeer ernstig vermaand te hebben, zijne onderdanen voortaan niet de geringste kwelling aan te doen; onder bedreiging, dat hij hen, op de eerste klagten van dien aard, die hem ter ooren zouden komen, voor de voeten zijner Elefanten zoude laten werpen.

Met welk eene beleedigende trotschheid, met welken overmoed — voeren zij nu hunne hatelijke heerschappij in die gewesten! Onbevreesd voor eenen ARBAR of AURENG SAHEB, stellen zij nu stoutmoedig allerlei lage en schandelijke middelen, om geld bij een te schrapen, aan de ongelukkige Inwoners te werk, en zuigen dezelve tot het gebeente uit.

Zoo zij zich schielijk en eensklaps willen rijk stelen, en dat hun den gewonen slender van

belastingen, boeten, confiscatiën, enz. te langzaam dunkt, doen zij den eenen of anderen Indischen Radja of Prins, onder de armzaligste voorwendsels den oorlog aan — niet voor de vuist — maar op hunne gewone verraderlijke wijze — dat is te zeggen — men valt hem, midden onder de heiligste betuigingen van vriendschap onvoorziens op het lijf, vermoordt zijn volk, maakt zich van zijne schatten meester — en plundert zijn land geheel uit.

Is hij op zijne hoede, of hen, tegen verwachting, te magtig — welnu, men schrijft om hulp naar Europa.

Men kan ligt begrijpen, dat zij zich de eerste aanvallers niet zullen noemen. O neen! zij zijn altoos de beleedigde partij.

Het is een rebel, hij is zijne tractaten niet nagekomen, men is voor zijne verraderlijke aanslagen niet zeker. De belangen der Maatschappij, en de veiligheid harer bezittingen, zijn er ten hoogste mede gemeed. Men is eindelijk genoodzaakt geweest, dien dwingeland den oorlog aan te doen, nadat men alle zachte en billijke middelen en voorstellen had uitgeput — en dergelijke schandelijke logens en verdichtfelen

meer —

meer — aan welke men hier in Europa (meest uit onkunde) een volkomen geloof slaat.

Men is hier op zijne beurt verontwaardigd, over dit zwarte Koningje, die zich tegen Blanken! tegen Europeanen! tegen zijne Heeren en Meesters! — durft te verzetten. Men zendt, om de gekwelde en beleedigde Dienaren te ondersteunen, zoo het noodig is, troepen, ja zelfs oorlogschepen, derwaarts; opdat zij ginds toch wel in hunne onderneming, tegen den rebel, of de rebellen, mogen slagen, 'zonder dat men onderzoekt, wie dezen oorlog heeft berokkend, en of hij wettig en regtvaardig is — hieraan schijnt men nooit te twijfelen.

En dus wordt een vrij en onafhankelijk volk, of een 'trouw bondgenoot, overweldigd, en de Heeren Dienaren plunderen zich in eens rijk.

Van de onkosten, waarop men de Maatschappij, door dergelijke oorlogen, jaagt, en de verbazende sommen, die men haar tot het voeren van denzelven aanrekent, steken zij ook nog drie vierde in hunnen zak. Doch hiervoor krijgt zij ook een eilandje, of ander stukje lands, meer in

bezit — dat, gelijk de meeste van dien aard, altemaal lastposten zijn, — en niets opbrengen.

Dat de Gouverneur, of bevelhebber, die dezen oorlog zoo gelukkig en glorieus volëindigd heeft, nog daarenboven met dankzeggingen en geschenken overladen wordt, van zich met zoo veel moed, beleid en trouwe, voor de belangen der Maatschappij te hebben gekwet — spreekt van zelf.

Door deze en dergelijke middelen en handelwijze, hebben de Europeanen hunne meeste bezittingen in de Indiën verkregen; zij hebben er eene uitgestrektheid van gebied — dat verbazend is. Doch hiermede nog niet vergenoegd en voldaan, zoeken zij, in de afgelegenste deelen des aardbodems, nog staag naar nieuwen buit. Hun onverzadelijke gouddorst en veroveringszucht, laat hen niet rusten — zoolang nog landen te overheeren, en volkeren tot slaven te maken zijn.

Te dien einde zenden zij van tijd tot tijd hunne schepen naar onbekende of weinig bevaarene zeeën — op ontdekking of avontuur uit.

Indien de Lezer er vermaak in heeft, willen wij hen eens op eene dergelijke Expeditie volgen en gadeflaan.

Men rust een schip of meerder schepen, voor eenen langen togt uit. Men belaadt ze met levensmiddelen, wapenen, en allerlei snuisterijen; spiegeltjes, kralen, messen, bijlen, spijkers, enz. en dus zendt men ze heen, om landen op te zoeken, die nog onbekend zijn, welkers Bewoners met de Europeanen nog geenen omgang hebben gehad, en van hunne valsche en trouwelooze handelwijze, nog niets hebben gehoord.

Als de tijger in het woud door struiken en doornen kruipt, over rotsen en bergen klautert — om het een of ander weerloos dier te ontmoeten, hetzelfde te verscheuren, en er zijnen razenden honger mede te stillen; — even zoo zwerven, door banken en klippen, door stormen en verbolgene zeeën, deze landzoekers op den woesten oceaan.

Alle kusten, alle eilanden, die zij ontmoeten, en die hun te voren of aan anderen onbekend waren, doen zij aan. De geleerden, waarvan men, op dergelijke reizen, altoos eenige medeneemt, moeten ter-

stond, met de grootste naauwkeurigheid onderzoeken, of dezelve ook Goud, of Edelgesteenten (want om deze artikels is het hun voornamelijk te doen) dan wel kostelijke planten en gewassen, of iets dergelijks van waarde, waarvan zij geld kunnen maken, voortbrengen.

Vinden zij niets, waarbij zij hunne rekening kunnen maken, en dat aan hunne verwachting beantwoordt, dan smeken zij, om niet gansch vergeefs te zijn gekomen, hunne beuzelachtige dingen en snuisterijen, de onnoozelen eilanders, op het duurst, voor goede levensmiddelen (waarmede zij zich weder voor eenen nieuwen kruistogt voorzien) aan — bedriegen hen, op allerlei listige wijzen, om hunne goederen of vee, nemen het somtijds met geweld weg, en om aan deze onnoozele menschen hunnen heldenmoed en grootheid te toonen, en hoe vreesfelijk en geducht zij zijn, en als Goden, met hun, den donder gelijkend, wapen, van verre kunnen dooden (*), schieten

(*) En hierin bestaat dan ook hunne grootste dapperheid; want zonder dit noodlottige schietgeweer, zouden zij, tot op dit oogenblik, geen handbreed

zen zij er nu en dan, uit enkel tijdverdrijf — of om de geringste beuzeling — om eene bijl, eenige spijkers, of dergelijke, dat hun die onkundige en nieuwsgierige schepselen, (die, naar hunne wijze van denken en gebruik, alle goederen gemeen gelooven) zonder kwaad opzet ontvreemden, met kanon en klein geweer onder, dat het daverd, en een lust is om te zien, hoe zij alle vlugten, hoe zij tuimelen, neervallen, enz. Zij moeten immers weten, dat Europeanen bij hen zijn geweest. Gelukkig voor de arme menschen, zoo zij met het verlies van een twintigtal hunner landgenooten vrij komen, en deze woeste vreemdelingen hen niet nog een vrij langer en bitterder aandenken terug laten; zoo als zij te Otaheite en op andere Zuid-Zee Eilanden gedaan hebben, waar zij de Inwoners, tot dank voor derzelver vriendelijkheid en herbergzaamheid, voor eenwig hebben vergiftigd — en hun nog, daarenboven,

breed gronds in de Oost noch in de West bezitten, en tegen de onbeschaafde wilden, die niets dan hunne knodsen en pijlen hebben, naauwlijks bestand zijn.

ven, eenen ganschen zwerm Zendingen, met zak en pak, vrouwen en kinderen, hebben op den hals gezonden (*).

Ontdekken zij eindelijk eene kust of eiland, hetwelk zij oordeelen der moeite waardig te zijn, om er zich te vestigen, en op hetwelk zich het een of ander kostelijk metaal, planten of andere voortbrengselen van waarde bevinden — vaar dan wel vrijheid! geluk en vrede der arme Inwoners! — zij zijn geleverd!

Met de belagchelijklste plegtigheden, en met de uiterste onbeschaamdheid, nemen zij, in naam hunner Maatschappij of van hunnen Koning, terstond bezit van zulk een land, waarop dezelve even zoo min regt van aanspraak hebben, als op de bergen in de maan; matigen zich (soms zelfs voort na deze bespottelijke bezitting) de heerschappij over de Inboorlingen aan, beschikken over derzelver vrijheid, goederen, ja leven — met de beleedigendste willekeur, en schrijven

(*) Men zie hierover breedvoerig mijne bekroonde Verhandeling *over de Zendingen*, onder het Hoofdstuk: *Onaante en de Zuid-Zee Eilanden*.

van hun wetten voor, gansch tegenstrijdig met derzelver godsdienst, gewoonten, aard en gebruiken.

Zoo zij zich aan deze dwingelandij weigeren te onderwerpen, of zich met geweld daartegen verzetten, doet men hen eenen bloedigen oorlog aan; men oefent allerlei wreedheden en geweld aan hun uit, men verbrandt hunne steden, hunne dorpen, men rooft hun vee — in één woord — men woedt onder hen met vuur en zwaard — tot dat die ongelukkigen op het laatst gedwongen zijn, zich onder het smadelijk en hatelijk juk dezer blanken te krommen.

Vinden zij zich op het oogenblik te zwak, om de bewoners van zulk een land ten onder te brengen; wel nu! men veinst de opregtste vriendschap — men sluit een verbond, een handel-contract — men belooft binnen kort met vele schepen, koopmanschappen en goederen weder terug te keeren — men laat tot teeken van opregtheid en van vertrouwen, en als een bewijs, dat men zijn woord denkt te houden, een getal manschappen van de Equipagie terug, die men met al het noodige, om een

huis (*) te bouwen, waarin dezelve intusfchen kunnen wonen, en in hetwelk men de te brengene koopmanschappen kan bergen — voorziet.

Onder deze manschappen bevinden zich, behalven Ingenieurs en andere, ook somtijds een paar Geestelijken of Zendelingen, die, onder het masker van den Godsdienst te verbreiden, zich onder deze, niet ergdenkende, menschen vervoegen, hen door allerlei schoonfchijnende redenen in slaap zoeken te wlegen, en allen achterdocht te benemen, tot dat hunne verwacht wordende Landslieden, ingevolge van derzelver beloften terug komen, niet met koopmanschappen — maar met Soldaten!

Wanneer ik mijne gedachten laat gaan, over de wijze, op welke zij zich in de beide Indiën hebben gevestigd — wanneer ik bedenk, door welke verachtelijke, lage, ver-

ra-

(*) In plaats van een huis, bouwt men eene gefortificeerde Logie — waar zij in het geheim Kanon in vaten opbrengen. — Dit oude en zoo vaak gebezigde lage kunststuk, kan nu nog maar alleen bij volkeren dienen, die de Europeanen volstrekt niet kennen; bij de andere gaat het hier meer door.

raderlijke streken (de Lezer gelieve in het oog te houden, dat ik ditmaal alleen van de Engelschen spreke) zij deze landen hebben overweldigd, en er nu, als ware het wettig eigendom, mede pronken; wanneer ik hoor of lees, hoe zij dezelve hunne Etablissemerten, hunne Aziatische bezittingen noemen, dan ben ik mij zelven geen meester. —

Gerègte Hemel! zijn dit bezittingen? Nu, dan kan de straatroover, die den, geen kwaad vermoedenden, reiziger, van achteren, op eene verraderlijke wijze, met den dolk doorboort, ook den buif, dien hij denzelven ontroof, zijne wettige bezitting noemen — dan kan de dief, die in den stillen nacht eene huisbraak doet, en de slapenden overvalt, zijnen roof ook als eenen geregtten eigendom aanmerken. — Dan kan de tijger het reebokje, dat onder zijne verscheurende klauwen ligt te bloeden, ook als zijn. . . .

De tijger! — ach! zijn regt op de vlug-tige dieren des wouds, is oneindig wettiger, dan dat der Europeanen op de Indiën.

Zijn

Zijn aard, zijn natuurlijk instinct — de honger, alles verontschuldigt hem.

Doch wat aanspraak hebben de Europeanen op de Indië (*)? Uit wat grond gelooven zij gerechtigd te zijn, om de landen van gansch vreemde volkeren te overweldigen en zich derzelver voortbrengfelen, als hun wettig goed toe te eigenen? Wie gaf hun de magt om onschuldige menschen, die hen niets hadden misdaan, ja nooit van hen hadden gehoord, onder hun hard en onverdragelijk juk te doen buigen, en, zoo zij weigeren zich aan hun te onderwerpen, of dat zij weerstand bieden, hen met vuur en zwaard te vervolgen, ze gansch ten onder te brengen of te vernielen.

Hun schandelijke en onverzadelijke goud-dorst is het wel voornamelijk, die hen tot alle deze geweldenarijen aanpoort, en die zoo noodlottig voor deze nieuwe wereld is geweest. Om aan denzelven, aan hunne weelde, aan hunnen wellust, gulzigheid, overdaad en pracht, en aan alle hunne on-
ge

(*) Volstrekt even zoo veel, of niet meer, dan de Indianen op Europa.

geregelde driften te voldoen, hebben zij millioenen van menschen omgebragt — om aan dezelve te voldoen — vermoorden, onderdrukken, plunderen, bedriegen, verslaven, verkoopen en verraden zij, nog tot heden toe, de arme Indianen.

Ja de ontdekking der beide Indiën, door de Europeanen, is het grootste ongeluk, dat die landen konde overkomen, het heeft onuitsprekelijke en gruwelijke rampen over de volkeren, die ze bewonen, gebragt, en hunne tirannen, de Christenen, in een afgrijselijk daglicht gesteld.

In één woord — de veroveringen der Europeanen in de Indiën; hoe zeer men er ook den roem, en de glorie van uit bazuïne, en in boeken en geschriften zoekte te vereeuwigen; hoe zeer ook de gierigheid en hebzucht, onder den naam van Koophandel; de dweeperij en blinde Godsdienstijver, onder dien van de verbreiding van het Christendom, de overweldiging dezer landen zoekte te verschoonen, en er eenen schijn van noodzakelijkheid en wettigheid aan te geven, die ze niet het allerminste heeft. Met wat momaangezigt van billijkheid, menschlievendheid of pligt, men her
ook

ook zoeke te verbloemen — alle hunne ontdekkingen en bezitnemingen zijn onregtvaardig, schandelijk, en hebben niet anders dan roof en overheersching ten doel.

Hunne aanzoecken, om koophandel in China, hunne gezantschappen naar dat rijk, naar Thiber, naar Ava — hunne geestelijke Emissarissen, die zij alomme rondzenden; alles is niets dan list en bedrog, om die volkeren, door schoonschijnende beloften van voordeelen, van bijstand, van verbindtenissen, enz. te verslikken, om hen naderhand onder het een of ander voorwendsel, als zij de gelegenheid er toe zien, en hunne kansen kunnen waarnemen, te overweldigen en te verslaven.

NEGENDE HOOFDSTUK.

---

*Geneisch. — Het Moorsche Meisje. — De
Lotos. — Lokhia. — Over het dierlijk
voedsel. — De Cobra Capella. — De In-
diaansche Dorpen. — De Sostredharios. —
Het dorp Ventapalam.*

Wij bleven niet lang te Pampetou, maar
verlieten dit dorp, na wat uitgerust te
hebben, met eene hongerige maag.

Waarschijnlijk dat het ons in de andere
dorpen, door welke dit leger was getrok-
den, niet beter zoude gaan. — Wij verander-
den dus onzen koers; en het eerste bijpad,
dat wij ontmoetten, inslaande, verlieten wij
den grooten weg — en gingen meer links.

Wel-

Welhaast kwamen wij aan eene gansch nieuw opgebouwde chaudiere. Een tempeltje, aan Goneisch toegewijd, en mede reeds voltooid, stond ter zijde van dit rusthuis; doch de afgod was er noch niet in geplaatst, en lag op den grond in het slijk (*).

Goneisch is de zoon van Sieb en Doerga of Porbotie. Men verbeeldt hem zittende, met de beenen kruisfelings onder het lijf. Zijne gedaante is die van eenen vetten jongen, met eenen dikken buik. Eene slang hangt om zijnen hals. Hij heeft vier armen, en het hoofd van eenen elefant. Bij de Malabaren wordt hij Poeliar, ook Kannabaddie genoemd.

De verstandige Indianen en Braminen,
ter

(*) Zij bewijzen aan de afbeeldfels der Goden geen en den minsten eerbied, of storten hunne gebeden niet eerder voor dezelve uit, dan nadat er de oogen in geplaatst zijn; hetwelk door den Opperpriester met zeer vele plegtigheden verrigt wordt: eerst dan zijn zij hun heilig. Voor dien tijd worden dergelijke afbeeldfels, (van welke Godheid ook) als enkele blokken hout of steen aangemerkt, waarmede men doen kan, wat men wil. Ik heb dezelve vaak tot allerlei bezigheden zien gebruiken.

ter zijde stellende alle de fabelen, die men van hem en zijne geboorte verhaalt, vereeren hem als den God des gebeds en der aandacht. Hij is het, die de gebeden der stervelingen den Goden voordraagt, en dezelve, zoo zij uit een opregt hart voortkomen, door zijne voorspraak ondersteunt. Zijne vier armen beteekenen de kracht van het gebed, en zijn hoofd — rijkdom, en alle wenschelijke goederen, welke door hetzelfde verkregen worden.

Goneisch heeft geene vrouw noch kinderen. Men vindt zijn afbeeldsel in alle steden en dorpen, op de hoeken der voornaamste straten en wegen, en bij meest alle chauderies en religieuze gebouwen, waar hij in eenen kleinen tempel, van zes a zeven voet in het vierkant, en omtrent even zoo hoog, achter eene geslotene deur van dikke en breede houten traliën, in het donker, als in eene gevangenis, zit.

Men offert hem niets dan suikergebak. Zijne beeldtenis mag van geen metaal of hout zijn, maar moet uit het enkele stuk eener rots zijn gehouwen. Zijn rijpaard is eene Rat.

Alle zaken van belang, alle gebeden,

I. DEEL.

Z

aan

aan welke Godheden zij ook mogen zijn gericht, alle religieuze ceremoniën, offeranden, huwelijken, reizen — alle wereldlijke en geestelijke bezigheden — alle ernstige compositiën, boeken en schriften — worden met eene aanroeping aan hem begonnen, die echter meest altoos maar in een paar woorden bestaat, die men boven aanzet, en zeer kort is. Als bij voorbeeld: *Sri! Sri! Goneische Schohai!* (*) Gezegende, of gelukzalige ~~Goneisch!~~ ~~help of sta mij bij!~~ en dergelijke.

. De Indianen zullen geen huis, zelfs geene hut bouwen, zonder alvorens zijne beelden, van klei gevormd, op den grond er bij geplaatst te hebben, en hetzelfde met kurkuma-water te besproeien, en met bloemen te versieren.

Het was reeds donker, toen wij te Chieriepillie aankwamen, een groot dorp, op eene hoogte gelegen.

Den ganschen dag had het zwoel en
dein-

(*) In plaats van deze woorden, kan men ook volstaan met alleenlijk zijnen anker of wapen er boven te zetten, hebbende de figuur van eenen vischangel, zonder weerhaak.

deinzig geweest; zoodat wij op nieuw voor een onweer vreesden, en ons derhalve haastten, om op den bazaar rijst en andere levensmiddelen (waarvan dezelve in overvloed voorzien was) in te koopen — eer het ons mogt overvallen.

Aan den ingang van het dorp bevond zich eene Trivafel. Dit is de kleinste foort van chauderies; zij bestaan uit een enkel vertrek van omtrent twintig voet in het vierkant, en zijn niet als de anderen, met een afdak of luifel omgeven.

Daar het reeds donker begon te worden, en mijne Koelies, zoowel als Kapitein HUAU, vermoeid waren, koos ik deze Trivafel voor ons nachtverblijf. Zij was zindelijk en schoon, en er bevonden zich alleenlijk een paar reizigers in.

Nauwelijks hadden wij het avondmaal tot ons genomen, of in plaats van onweer, begon het sterk te regenen, en tot overmaat van verdriet, kwam nog eene gansche familie Korwas en andere reizigers, eene schuilplaats in dit rusthuis zoeken; zoodat dezelve, met deze menschen en mijne Koelies, stikkende vol werd. Ik kroop in mijnen Palanquin, dien ik onder eenen digthe-

bladerden boom had laten zetten, en het dekkleed latende vallen — begaf ik mij tot rust.

Niettegenstaande het kletteren van den regen, het verdoovend gekwak van een legioen vorfchen, in eenen nabijzijnden poel, en het onophondelijk klapperen van eenen vogelen verschrikker in een kortelings bezaaid Natchenie veld — sliep ik zeer gerust.

~~Toen ik ontwaakte begon de dag~~ even aan te breken. De regen had opgehouden. Het was de moeite niet waardig, mij wederom tot slapen te begeven; ik wilde dus opstaan, een cegaar aansteken, en mijn volk roepen, toen ik digt bij mij de ademhaling van een mensch meende te hooren.

Schielijk ging ik overeind zitten, en mijne hand naar den kant uitstreckende, van waar dit geluid kwam, bemerkte ik, tot mijne niet geringe verwondering, digt aan den Palanquin, een vrouwspersoon, die zeer gerust op den harden en natten grond, in haar kleedje gewikkeld, lag te slapen. Nieuwsgierig om te weten wie zij was, wekte ik haar.

Toen

Toen ik mij den vorigen avond tot rust begaf, zag ik een jong Moorsch Meisje aan den boom, onder welken mijn Palanquin stond, zitten. Op mijne vraag, waarom zij zich niet in de Trivafel vervoegde? antwoordde zij mij, er geene plaats in te kunnen krijgen, Boertende bood ik er haar eene voor den nacht in mijnen Palanquin aan. Zij scheen hierover gebelgd, en zonder te spreken, stond zij op, en zette zich onder eenen anderen boom.

De aanhoudende regen, de duistere en akelige nacht, de doodsche stilte, en de eenzaamheid, terwijl alles sliep — hadden het arme kind met angst en schrik vervuld; zoodat zij, nergens geene schuilplaats vindende, zich eindelijk genoodzaakt zag, om gedeeltelijk van mijne aanbieding gebruik te maken.

Zij had dus, toen zij dacht, dat ik sliep, zachtjes het dekkleed van den Palanquin opgeligt, en zich digt aan denzelven op den grond nedergezet, met het voornemen, zoo zij zeide, om er zoolang onder te schuilen, tot dat de regen zoude zijn opgehouden, doch was door vermoeijenis in slaap gevallen.

Een half uur daarna, hoorde ik beweging in de Trivafel; de reizigers en mijne Koelies kwamen, den eenen na den anderen, voor den dag; eindelijk verscheen ook mijn vriend HUAU, die eenen zeer slechten nacht in het volle en broeiende rusthuis had doorgebracht.

Om hem wat te verkwikken, beval ik FRANCISCO in der haast koffij te koken, terwijl ik intusschen mij in eenen nabij zijnden tank of vijver ging baden, wiens water zoo helder als kristal, gansch bedekt was met de ronde bladeren der Nymphæ of Lotos.

De bloemen dezer plant, die men bijna in alle stilstaande zoete wateren vindt, is bij de Inboorlingen in groote achting, eensdeels wegens hare schoonheid, als wel voornamelijk omdat, volgens hunne historie der schepping, Brama uit dusdanige bloem, die uit den navel van God ontsprong, te voorschijn kwam. Hierom wordt hij ook Pedma nabhah genoemd; dit laatste woord beteekent navel in de Samscritische taal, en Pedma is de Lotos. Zij wordt ook Kamoedie, Komola, Tamarra en Poddhoe genoemd.

De Indiaansche Dichters maken in hunne Gedichten, van deze bloem hetzelfde gebruik, als de onze van de roos. Zij vergelijken er hunne minnaressen bij, en al wat schoon en aanminnig in de vrouwelijke sekse is. Dus word't, bij voorbeeld, eene schoone en deugdzame vrouw of meisje, Poddhinie genoemd.

Deze witte waterlelie wordt bij alle godsdienstige plegtigheden gebruikt. Er is echter eene soort die hoog rood van kleur is, Rokta Komola, of bloed Lotos genaamd — die men den Goden niet offert.

De Indianen hebben geene andere schotels en borden om van te eten, dan de ronde bladeren dezer bloem, dewelke zij echter bij elken maaltijd vernieuwen, want dezelve kunnen of mogen maar eens dienen en gebruikt worden.

Welk een liefelijke verkoelende morgen begroette ons, toen wij uit het dorp in het vrije kwamen! Hoe had de nacht-regen het dorstige aardrijk verfrist! Alle boomen en heesters, alle planten en gewassen, van het stof en zand gezuiverd, pronkten nu met eene verscheidenheid van het

levendigste groen, en hadden hunne door de zon verflenschte en kwijnende hoofden weder opgericht. Alles scheen verjongd en met een nieuw leven bezield.

Naarmate dat het verdoovend gekras der wegtrekkende kraaijen, zich in de verte verloor, verheften zich de verwarde stemmen der andere ontallijke vogelscharen; alles zong, schreeuwde, floot en sjipte door elkanderen. ~~Zij verlieten hun nachtverblijf,~~ en van alle kanten uit de boomen stortende, verspreidden zij zich bij enkelden, bij paren, bij gansche zwermen met overhaaste vlugt, om voedsel voor hun zelveu of voor hunne jongen te zoeken.

Luide klinkt bij tusschenpoozen het schel en doordringend geschreeuw des Avontrous (Berg-Arend of Gier), van de onbladerde kruine eens eenzamen verdorden palmbooms. Hoe eerwaardig zit hij daar met zijnen kalen kop; met hoe veel ernst en deftigheid draait hij denzelven dan naar deze, dan naar die zijde, of hij ook iets voor zijne hongerige maag ontwaar wordt. Nu spreidt hij zijne breede wieken uit, langzaam en zwaar verheft hij zich in den beginne, doch stijgt welhaast met snelle rukken omhoog, tot hij

hij zijn standpunt heeft bereikt. Ziet hem nu in wijde kringen door de dunne lucht zeilen, en tusschen de drijvende wolken zweven; met zijne doordringende blikken, overziet hij de aarde, en kiest als uit den hemel zijne prooi.

Omtrent den middag kwamen wij in het groote en schoone Bawpatla. Een tempel van de oude Indische bouworde, aan Lokhia gewijd, stond aan den ingang van het dorp, met eene chauderie, mede uit den ouden tijd. Deze laatste bevond zich echter in eenen zeer bouwvalligen staat.

Dewijl wij ons niet langer in dit dorp meenden op te houden, dan er ons middagmaal te nemen, oordeelden wij het niet der moeite waardig, eene andere op te zoeken, ook wilde ik op mijn gemak dezen tempel bezigtigen.

Lokhia, de Godin des overvloeds en van het geluk, is een der Tschautorotno, of veertien juweelen, die uit de melk-zee te voorschijn kwamen. Bieschn nam haar tot zijne vrouw, om hare overgroote schoonheid.

Men verbeeldt hem somtijds half man en half vrouw, of zijn ligchaam met dat zijner

Echtgenoot inééngestrengeld, om aan te toonen, hoe zeer hij haar bemint, en hoe onafscheidelijk hij aan haar verknocht is. In deze gedaante wordt hij Lokhié Narraijon, of Lokhié Jonadon genoemd.

Deze gedaante, zoo als alle de gedaanten en toeëigeningen (attributs) hunner Goden, zijn Emblematisch of zinnebeeldig. Bieschn is de onderhouder der wereld, Lokhia de vruchtbaarheid, zoo van planten en gewassen, als van alle levendige wezens. Hierom wordt zij ook Birmadevie, of de Godin der aarde genoemd. Men geeft haar nog verscheidene andere namen, als Sri, Schorboe, Mongola, Letchemie, enz. Zij is de Ceres der Indianen.

Haar feest, Lokhia poujeh genaamd, valt in, op den eersten Donderdag van de maand Augustus, wanneer de granen beginnen rijp te worden. Een tweede feest, als de granen hare volle rijpheid hebben gekregen, wordt gevierd, op den dag van de volle maan van September. Het is niet geoorloofd op dien dag iets anders te nuttigen, dan de melk van Kokosnoten. Zij heeft nog twee andere feestdagen, als op den eer-

eersten Donderdag van de maand na den oogst, en in 't laatst van December.

Zoodra hadden wij het middagmaal niet geëindigd, of wij begaven ons weder op reis. Ik liet de Koelies met den Palanquin vooruit gaan, en wandelde met mijnen vriend te voet door het dorp, om hetzelfde te bezigtigen.

Hier vonden wij eenen hoop volks rondom een beest staan, dat op den grond lag, en welke hetzelfde met medelijden aanzagen en beklagden.

Het was de Biejéschukta (*), of dorpsfier, die in eenen kuil was gevallen, en zich zoodanig had bezeerd, dat hij niet weder konde opstaan. Een paar Pottelbakkers waren ijverig bezig, om de gebrokene en gekneusde leden te onderzoeken. De Pottelbakkers zijn de Chirurgijs der Malabaren, en geven de onzen, in beenbreuken en andere fracturen der ledematen te genezen, niets toe. Ik heb er wonderen van gezien. Ook zijn zij zeer handig in het teregt zetten

(*) Elk dorp heeft er eenen ook somtijds twee.

ten der leden, en voor verftuïtingen hebben zij eene zelf om te fmeren, die oogenblikkelijk verligt en helpt — zoo als ik het zelf meer dan eens heb ondervonden.

Om weder tot den ftier te komen. Bij ons zoude men zulk een befchadigd dier, intijds den kop ingeflagen, of de keel afgefneeden hebben, eer het eenen natuurlijken dood ftierf, om het op te kunnen eten; doch de Inboorlingen van Bengalen, de Kust en andere landen van Indië, eten geene koebeesten, kalveren, ftieren, ossen en buffels; derzelver vleesch is hun eene walg — een afgrijzen, — en die onder hen zulk een dier doodt, maakt zich fchuldig aan eene zeer groote zonde.

Men geloof hier, in Europa, algemeen, dat de volkeren, die de leere der zielsverhuizing zijn toegedaan, aan de Koe goddelijke eer bewijzen, en haar aanbidden; doch dit is valsch, wat ook onkundige Reizigers met derzelver nafchrijvers, en vooral dweepachtige Zendelingen, die mede uit onkunde, vooroordeel, en om den Godsdienst en de gebruiken der Indianen in een ver-

verachtelijk licht te stellen, er van mogen zeggen (*).

Op zijn best genomen; is het niet meer dan bloote achting en teederheid, die zij deze dieren bewijzen en toedragen, wel hoofdzakelijk voortkomende uit Godsdienstige begrippen, en uit hunne leerstellingen van den overgang der ziele van het eene dier in het andere; doch 't welk ook tevens aan hunnen medelijdenden, zachtzinnigen en teedergevoeligen aard en karakter moet worden toegeschreven. Zij achten het de grootste

(*) De Koe is, volgens het gevoelen der Hindous, enz. de acht-en-tachtigste of laatste verhuizinge, aan welke de ziel onderworpen is, eer zij een mensch kan, of mag bezielen. Mits echter dat dit dier zijnen natuurlijken dood gestorven zij,

De ziel, die uit het ligchaam van een dier gewelddadig wordt verjaagd, moet zoo lang zwerfen, als het zoude geleefd hebben, ware het eenen natuurlijken dood gestorven, eer zij in dat van een ander kan verhuizen. Doch is zij uit eene Koe verdreven, moet zij drie verhuizingen weder terug treden, anderszins zoude het een verdienstelijk werk zijn, dezelve te dooden, om haar zoo veel te eerder in het ligchaam van een mensch te doen overgaan.

ste wreedheid en ondankbaarheid, dit onontbeerlijk en nuttig schepsel, de Koe, die ons met hare melk, als eene moeder haar kind voedt; en den Os, die den ploeg trekt, en menigen anderen arbeid verrigt, voor de dienften en het voordeel, dat wij van dezelve genieten en ontvangen, te dooden, en ons met derzelver ligchamen te voeden.

Deze dieren worden dus bij de Inboorlingen, van welke Caste ook, nooit geslagt, veel minder genuttigd; zelfs niet door de Mahomedanen of Mooren.

Parriahs en Europeanen, zijn de eenigste die derzelver vleesch eten, hetwelk dan ook een der voornaamste redenen is, dat de Indianen hen verfoeijen en verachten.

De Braminen en Xetries (de Radjapoets of oorlogende stammen uitgezonderd) en eenige stammen der Beische, eten geen vleesch van eenig dier hoegenaamd, en leven alleen van vruchten, granen, melk, enz. als een gevolg van het geloof der zielsverhuizing, dat hun een afgrijzen voor het moorden, ja voor alle gewelddadigheden, inboezemt; hetwelk hun nu tot eene tweede natuur is geworden. En deze le-

vens-

venswijze, gevoegd bij hunnen Godsdienst, en de getemperdheid van hunne luchtstreek, maakt hen even zoo goed en schadeloos, als de vreedzame dieren die zij vereeren.

Want het is zeker, dat de volkeren, die veel dierlijk voedsel gebruiken, ook doorgaans veel ongevoeliger en hardvochtiger van aard zijn, dan zij, die zich met melk en vruchten voeden; en dit is het geval met de bovengemelde Indianen, welke de goedaardigste en zachtzinnigste der menschen zijn.

Buitendien beweren zij, dat uit de gedaante van ons gebit genoegzaam blijkt, dat hetzelfde alleen tot het verbrijzelen van vruchten en planten is geschikt, en dienvolgens het vleesch, een even zoo onnatuurlijk voedsel voor den mensch, als voor de koe, het schaap, paard of hert moet zijn.

Daar nu de Indianen op de Kust, Bengalen, enz. hunne beesten niet slagten, noch ze tot dat einde willen of mogen verkoopen, is die soort van vleesch, in die landen, zeer zelden te krijgen, en wordt niet publiek verkocht. Hetwelk den
mees-

meesten Europeanen, die er nieuwelings komen, niet weinig mishaagt.

De Zendelingen voornamelijk, kunnen er zich, zoo het schijnt, geheel niet naar voegen, en zijn ten hoogste op dezen eerbied, dien men de koe bewijst, verbitterd; noemende denzelven in een hunner berigten, verfoeijelijk en afschuwelijk; en de leere der Transmigratie, eene goddelooze stelling, uitgevonden van den Duivel, den vader der logenen.

Doch indien deze — van de gewoonten, wetten en Godsdienst der Hindous onkundige, en met het hatelijkste vooroordeel bezielde — menschen, zich de moeite wilden geven, de zaak behoorlijk te onderzoeken, en onpartijdig te beoordeelen, dan zouden zij vinden, dat het niet mogen dooden van het hoornvee, eene wet is, wijsfelijk ingevoerd, in een land waar voornoemde dieren, op verre na in zoo grooten getale niet zijn als bij ons; en dat buitendien, in deze heete gewesten, waar de maag het grootste gedeelte van zijne veerkracht verliest, en alles zich eerder, dan in andere koude landen, ter verrotting neigt, het dierlijk voedsel, voornamelijk dat

dat van de koe, buffel of het varken, veel nadeeliger aan de gezondheid en het leven is, dan in Europa, en een veel scherperen *chylus* voortbrengt, die noodzakelijk op de organen werken, en ziekten en den dood veroorzaken moet.

Buitendien, in een land als Indië, waar alles zoo overvloedig en welig groeit, waar rijst en andere granen met ontallijke soorten van vruchten en groenten, bijna zonder eenige moeite, te voorschijn komen. Waar men tot drie a vier malen in het jaar kan oogsten, en de vruchtboomen gestadig dragen — daar heeft men zoo zeer niet noodig dieren te slachten, om het gebrek van andere levensmiddelen te vervullen, zich voor de koude met derzelver huid te dekken, of kleéderen van dezelve te maken. Want alleen de honger, en niet dan een wreede honger, heeft den mensch, die het eerst een dier doodde, om zich met *deszelfs* vleesch te verzadigen, hiertoe kunnen noodzaken; en hij heeft gewis in den beginne met even hetzelfde afgrijzen deze spijs tot zich genomen, als schipbreukelingen, die genoodzaakt zijn, met het ligchaam van eenen hunner makkers, hun leven voor

eenige dagen uit te rekken of te verlen-
gen.

De natuurlijke afkeer voor bloed en
moord, is zoo groot bij deze volkeren, dat
zij geene slagters (de laagste stammen onder
de Parriahs) onder hen willen dulden. De-
zelfde zijn verplicht, zelfs in de plaatsen
waar de Mogollers of Mahomedanen de
heerschappij voeren, zich van alle de overi-
ge Inwoners af te zonderen, en hebben
~~hunne woningen, met die der andere lage~~
Casten, buiten de stad of het dorp. Men
ziet er dus niet, zoo als in Europa, het
bloed der geslagte dieren door de straten
en goten vloeijen, noch de arme beesten,
dof brullende om water en voedsel, eenen
ganschen dag, en langer aan de leuning
eener brug, of aan eenen boom, gebonden
staan, eer ze in het slagthol worden afge-
frooten. Uit diepe bloedkelders stijgt het
bulken der smachtende kalveren, en het
klagelijk geblaas der hongerige schapen en
lammeren niet omhoog. Men hoort er niet
het gillen van het vermoord wordende
zwijn. Men ziet er niet de afgeknotte le-
den der dieren, de grijnzende osseskoppen,
met lang uithangende tongen, de geslagte
en

en van bloed druipende schapen, enz. voor de deuren ten toon hangen.

Dergelijke aanftootelijke voorwerpen ontmoet men ginds, in de steden of dorpen, niet; zij zouden den teêrgevoeligen Indiaan met schrik en afgrijzen vervullen, en gewis op vele lieden hier in Europa dezelfde uitwerking hebben, indien de gewoonte, van dezelve dagelijks te zien, hunne opmerking niet benam: want men gewent zich aan alles, zelfs aan de walgelijkste en hatelijkste dingen. Hierbij komt nog het geloof en verzekerd gevoelen, dat alles alleen voor den mensch zij geschapen, en de dieren juist daarom in wezen zijn, om hem tot voedsel en ten dienst te verstrekken.

Hoe koelbloedig, en met welk een vermaak zelfs, ziet men het volk niet bij gansche troepen voor de huizen der slagters staan, wanneer er eene koe of os den kop moet worden ingeslagen, om hunne ergerlijke nieuwsgierigheid, of wat ik het zal noemen, aan het lijden en aan de doodstuipen van het arme stervende dier te verzadigen of te voldoen.

Men zoude niet gelooven, hoe veel invloed het dikwerf zien van dergelijke openbare slagterijen, op het karakter der menschen heeft, en hoe zeer zij in staat zijn, het medelijden, eene der liefelijkste deugden, die ons God in de ziele heeft gegeprent, er uit te verbannen. Want het is eene onwederprekelijke waarheid, dat lieden, die veel met bloed omgaan, of er mede zien omgaan, op het laatst wreed en onmededeogend worden.

AUGUSTUS, TIBERIUS, CALIGULA en andere, verkregen hunne neiging tot wreedheid, door het dooden van dieren. De woedende drift van KAREL den Negenden voor de jagt, en de afschuwelijke gewoonte, van zijne hand in het rookende bloed der dieren, die hij gedood had, te doopen, bragten hem van ongevoeligheid tot wreedheid.

Het is dus op goede gronden, dat de Engelsche wetten eenen slagter niet toelaten in de Jurij te zitten. Lieden, die van hunne jeugd af, zulk eene wreede bezigheid oefenen; die de goede en nuttige koe, en den statigen os de hersens kunnen inslaan, als of zij eenen boom vellen; die
het

het arme onschuldige schaap, al fluitende en zingende, den hals kunnen afsnijden, die het onnoozele jong geboren lammetje, dat als een kind schreit, de keel, met de afgrijselijkste onverschilligheid kunnen afsteken, terwijl het de hand van zijnen beul likt — moeten gewis voor alle reedere aandoeningen onbekwaam zijn, en eene ijzeren ongevoeligheid bezitten, die nabij wreedheid grenst; en het is meer dan al te waarschijnlijk, dat wanneer het leven en de dood eens menschen, aan de uitspraak van zulke lieden afhangt, hunne vonnissen eerder naar strengheid, dan naar verschooning of genade zouden overhellen.

Wij waren omtrent een half uur onder weg geweest, toen ik, ergens om uit den Palanquin moetende stappen, eenige treden van mij af, eene Cobra Capella, van eene buitengewone grootte en dikte, gansch uitgestrekt en onbewegelijk in het zand zag liggen.

Het scheen mij toe dat zij dood was. Om er zeker van te zijn, wierp ik met eenen steen naar haar, doch zij verroerde zich niet.

Hoe groot echter was mijn schrik, toen ik haar op drie of vier treden genaderd zijnde, om haar van nabij te bezien, zij eensklaps overeind rees. Haar hals zwol, hare oogen glommen als gloeiende kolen — en met openen bek, en lillende tong — dreigde zij mij schuifelende den dood.

Snellijk vloog ik terug, nam het jagtgeweer van kapitein HUAU, dat met hagel geladen was, uit mijnen Palanquin — en schoot op haar.

Vreesfelijk blazende, en haren staart met moeite naslepende, kroop zij langzaam onder eenige nabij zijnde struiken.

Het was zeker dat ik haar gekwetst had — doch dit voldeed mij niet. Ik heb eenen natuurlijken afkeer voor slangen, en had het nu regt op dezen boozen en verraderlijken worm gemunt, die mij door zijnen schijnbaren dood, bijna eenen leelijken trek zoude gespeeld hebben, en wilde denzelfden volstrekt vernielen. Te dien einde liet ik schiepelijk vuur slaan, en het struikwerk, waarin hij gevlugt was, in den brand steken.

Mijn vriend HUAU, die intusschen was op-

opgekomen, plaatste zich aan de eene, en ik mij aan de andere zijde van hetzelfde. FRANCISCO had zich met eenen dikken stok, bij ons gevoegd; en nu wachtten wij, tot dat de slang, door de hitte gedwongen, hare schuilplaats zoude verlaten, om haar met onze hartsvangers de rest te geven.

De struiken waren in volle vlam, en wij begonnen reeds te gelooven, dat zij er zich niet in bevond, en ons ontsnapt was; toen zij, op het onverwachtst, en eer ik den tijd had, haar eenen slag toe te brengen, als een pijl uit eenen boog, tusschen mijne voeten door, in een ander kreupelbosch schoot.

Zoo vlug had ik niet gedacht dat zij meer was. Ik beefde van ontsteltenis; want hoe ligt had zij zich om mijne beenen kunnen slingeren, en mij bijten.

Mijne Koelies maakten op dit gezigt een vreesfelijk misbaar, herhaalde reizen uitroepende: „Doré mantsché jogum ledoe!” — „Mijn Heer dit beduidt ongeluk!” — Zij hadden mij in het begin, toen ik op haar wilde schieten, reeds om genade voor haar gebeden, en smeekten mij op nieuw, haar

niet langer te vervolgen (*). — Alle onze moeite was echter te vergeefs, wij konden haar niet weder vinden — hoewel wij het tweede bosch mede in den brand staken.

Zij raadden mij nu ernstig aan, om weder naar Bawpatla terug te keeren, en er den nacht door te brengen; dit was, zeiden zij, het beste middel, om eenigermate, zoo niet geheel, het ongeluk af te keeren, dat mij door dit geval mer de slang boven het hoofd hing.

Ik lachte om hunne bijgeloovige voorstellingen, en, in spijt van al wat zij mij zeiden, om mij weder terug te doen keeren — zetteden wij onze reize voort.

Mij.

(*) De Heidenen, door bijna gansch Indië, verbieden de Naga of Brill-slang uit godsdienstige begrippen en zullen haar nooit dooden of beleedigen. Volgens hun gevoelen, is het een Ojara of zeer kwaad voortteeken, wanneer zij over, of tuschen de voeten van dengenen, die haar geslagen of gekwetst heeft, ontvlugt, zonder denzelven te bijten. In het vervolg van dit werk zal ik gelegenheid hebben, breedvoeriger over deze soort van slangen te spreken.

Mijnen reismakker viel het loopen hoe langer hoe moeilijker; hij moest al sterk aanstappen, wilde hij ons eenigzins bijhouden. Dikwijls verloren wij hem gansch uit het gezigt. Wij waren dan genoodzaakt na hem te wachten, tot dat hij ons weder inhaalde, hetwelk ons zeer lang ophield, en mij een groot gedeelte van het vermaak mijner reize benam. Dit had ik reeds te Mazulipatnam voorzien. Doch wat zoude ik doen? hij was nu eenmaal bij mij, en mijne vriendschap voor hem, zoo wel als mijne belofte, van hem tot Madras vrij te houden, lieten niet toe, dat ik mij van hem verwijderde. Om hem niet te zeer af te matten, liet ik mijne Koelies meesten tijds maar op eenen zachten draf gaan, en maakte gemeenlijk vroeger halte, (zoo wel des middags als des avonds,) dan ik anderzins zoude gedaan hebben.

Toen wij te Periatschiereloe aankwamen, stond de zon nog hoog, en wij zouden nog wel een groot uur hebben kunnen voortreizen. Doch om bovengemelde redenen, en omdat het een fraai dorp scheen te zijn, besloot ik er ons nachtverblijf te nemen.

Aan den ingang van hetzelfde, digt aan den weg, stond de Poudar, van eene meer gewone grootte; doch dezelve had den kop verloren, die vergruisd op den grond lag.

Deze Poudars zijn de beschermgoden en patronen der steden en dorpen. In Europa zijn het de Heiligen, aan welke men dezen gewigtigen post opdraagt. Elke Indische stad of dorp, heeft zulk eenen Deus titularis. ~~Zij staan digt aan den weg,~~ en zijn van klei en steenen opgehaald, en met kalk bestreken. Gemeenlijk zijn zij van eene reusachtige gestalte, somtijds wel, buiten het voerstuk, (waarop zij, in menschelijke gedaante, met de beenen kruisfelings onder het lijf, zitten,) tien a twaalf voeten hoog. Rondom hen heen, plaatst men eenige figuren van wilde dieren, mede van klei en steen gemaakt. Men bewijst hun geenen eerdienst, uitgenomen de Parriahs, die hun somtijds bokken offeren.

Wij hadden de keuze van twee chauderries. Die, in welke wij ons legerden, was zeer fraai en groot, en er bevond zich geenen enkelden reiziger in. Doch het was, zoo als ik gezegd heb, nog vroeg — na

zonnen ondergang zouden wij wel gezelschap krijgen

Om den tijd te verdrijven, ging ik, volgens mijne gewoonte, het dorp, in mijne eenzaamheid, wat rondwandelen. Mijn reismakker was moede, en had er buitendien weinig lust toe. Hij werd, kort na ons vertrek van Mazulipatnam, door een verdrietig ongemak aangetast, dat hem al zijnen moed benam, en gansch neerslagtig maakte.

Hoe aangenaam daalde de stille avond op het vreedzame dorp neder! Een koel en verfrischend windje, had de getemporde lucht, met de geurige uitwaseming van bloemen en planten vervuld. Boomen, beemden en hutten, lagen in den schemerenden gloed der ondergaande zonne. Luid weergalmde het krassende geschreeuw der kraaijen, vermengd met de verschillende stemmen, van ontallijke andere vogels, die wild door elkanderen zwierden, en eene rustplaats op de digtbebladerde takken zochten.

Ook de Dorpelingen waren alle in beweging; en terwijl eenige hun gewoonlijk avond-

avondwerk verrigten, keerden andere weder van den arbeid des daags terug.

In de topen stegen de tijfferaars na de kruinen der palm- en kokosboomen, om de Suriepotten te legen. Overal waren de Pakoties (*) in beweging — en de stemmen der tuinlieden, die den dorstigen bogaarden en

(*) *Pakotie*, is een werktuig, in de manier van eene wip, om het water uit eenen put, bij welken dezelve slaat, te putten; en het vervolgens, door eene houten goot, in de moestuinen en bogaarden te leiden. Deze wip loopt, of beweegt zich op en neder, in de vork van een groot stuk hout, hetwelk een paar treden van den put in den grond geplaut is. Aan het bovenste gedeelte dezer wip, is een dunne bamboes bevestigd, aan welkers beneden eind, een lederen emmer hangt. Dezelve heeft sporten, langs welke een man, bij een traliwerk op en neder gaat, om ze door zijne zwaarte te doen rijzen en dalen. Zoodra de emmer vol water uit den put komt, giet een ander man denzelven uit. Alle morgens en avonden, voor zonnen op- en ondergang, worden de bogaarden en tuinen, ook wel de Nalij en andere velden, op deze wijze gedrenkt; en dewijl zij weten, hoe veel emmers water er voor elk noodig is, tellen zij al zingende, en om zich aan te moedigen, een, twee, drie, enz, tot dat het getal vol is.

en moestuinen, het water al zingende toetelden, klonk van alle kanten.

De logge buffels werden van de knarrende oliemolens ontslagen. De wasfchers en bleekers kwamen van de vijvers en van het veld terug, en dreven hunne met lijnwaad beladene ezels, voor hen heen. De wevers, die onder de schaduwrijke gewelven der topen gearbeid hadden, keerden met hun getouw op de schouders, weder naar hunne hutten; terwijl hunne kinderen voor hen heen liepen en huppelden, en de ligte gereedschappen droegen. Braminen en andere, ijlden met hunne tſchumboes (*) in de hand, naar de vijvers om zich te baden en het avondgebed te verrigten (†) — elk had zijnen arbeid verlaten, en spoedde zich naar zijn huisgezin.

Een aanzienlijke heuvel, met hoogrijzen-
de

(*) *Tſchumboes*, zijn kleine koperen potten, mer eenen naauwen hals, waarmede zij, als zij zich baden, het water over het hoofd gieten. Deze *Tſchumboes*, worden ook, om er uit te drinken, of tot andere bezigheden gebruikt.

(†) De Indianen mogen hun morgen- en avondgebed, niet anders, dan in het water of onder het baden in eenen vijver of rivier verrigten.

de boomen bekroond, verhefte zich midden in het dorp. Dezen beklom ik, nadat ik eene poos rondgewandeld had, en mij op den drempel van een kapelletje, aan Poelaar gewijd, nederzettende, overzag ik op mijn gemak den schoonen lusthof, door de avondzon verguld.

Het geschreeuw der kraaijen had opgehouden. Zij hadden reeds, met de andere vogeltjes, op de digtbebladerde takken, ~~tuschen de strandaken~~ of op de piramiden der tempels, hun nachtverblijf gekozen. De lucht was ledig van levendige wezens, alleenlijk zag men, nu en dan, troepen van wilde ganzen, die in lange reijen, en snelle vlugt, na hunne bekende moerassen toogen.

Hoe zacht melodisch stegen de vermengde toonen, van het nog woelige dorp naar boven! De schelle stemmen der vrouwen, de grovere der mannen, het juichend ge-
roep der nog spelende kinderen, en het eenvormige gezang der tuinlieden, het gagen van eenige ganzen in eenen nabij zijnden vijver, nu en dan het geblaf van eenen hond, de tinkelende klokjes der buffels en koeijen — een betoooverend, aange-
naam

naam verward geluid, en echter duidelijk te onderscheiden, hetwelk, naarmate het door den wind werd opgenomen, nu flauw, dan luider voorbij vloog, en somtijds als uit eenen afgrond, dan wederom als van zeer verre tot mij scheen te komen.

Heil u, gij liefelijke schaduwen! gij altijd groene lustprieëlen van Indië! die ik met zoo veel vermaak doorreisde, in mijne jeugdige kracht, en met een blij en verge-noegd hart — een vreemdeling nog aan het knagend verdriet, en de verterende zorgen. Gij geurademende vruchtuinen! Bloemrijke boschjes en koele topen, met uwe duizendtallige vogelschaar! Gij schoone vijvers! in wier helder doorzigtig water, de kokos-boomen hunne bandige kruinen spiegelen, en de witte leliën, tusfchen de ronde bladeren zich verheffen. Gij nederige hutten! in groepen verspreid, over welke de verhevene Palam, de digte Tamarinde, of andere bladerrijke boomen, hunne verkwikkelij-ke schaduwen spreiden. En gij ook, deugd-zame en menschlievende Bewoners dezer vreedzame dorpen! — zijt door mij, uit verre landen gegroet!

Ach! ik zal u niet weder zien! De aan-
lok-

kelijke natuur, in al hare Oostersche pracht en schoonheid, deze blijde tooneelen van het Indische landelijk leven — zullen mijne ne oogen niet weder aanschouwen.

De verspreide groepen van verschillende soorten hooge lommerrijke boomen, met hunne schoon gekleurde bloemen of bloesem, die door hunnen ouderdom en omvang eerbied inboezemen, aan welke geene schendende hand ooit eene bijl of snoeimes legt, ~~en de walige en digrbebladerde takken,~~ zich vrijelijk kunnen uitbreiden. Deze ongestoorde woningen van ontelbare vrolijke vogeltjes, die met de schitterendste verwen bedekt, in eenen onophoudelijken jubel, hunne duizendvoudige stemmen laten hooren. Deze prachtige majestueuze kokos en palmtopen, welkers hooge en ruischende gewelven, op de gladde en regtopstaande stammen, als op zoo vele pilaren rusten. De tempels, met de hooge piramiden, die zich hier en daar met hunne spitsen, boven het geboomte verheffen. De nederige hutten, met hare stroodaken, in groepen door het dorp verspreid, elk afzonderlijk, en van de andere door eenen pagger, of lagen kleimuur, die haar omringt,

ringt, afgescheiden, door bloemdragende of andere schoone boomen beschaduwd, en van achteren met eenen moestuin of boogaard voorzien. De vergenoegde vriendelijke gezigten der Inwoners, bij welke men geene de minste beleedigende en stuitende boerschheid, of lompe manieren, gewaar wordt — en zoo vele andere aangename en aanlokkelijke voorwerpen, onmogelijk om ze alle te beschrijven — die mij nimmer weder te voren zullen komen.

Niet meer zal ik mij in de herbergende chauderies, onder de vreedzame en vriendelijke reizigers, legeren, en met hen onder het beschuttende afdak vernachten. De pelgrims zullen mij niet meer van hunne reizen en bedevaarten vertellen, noch met mij van de merkwaardigheden, die zij in verre landen zagen, spreken. Ik zal de bouwvallen van lang vervlotene eeuwen niet meer bewonderen, noch mij met eerwaardige grijsaards, en kundige Braminen over derzelver stichters onderhouden. Geene jonge en schoone Devedaschies zullen meer voor mij dansen, en door hare betooverende bewegingen en gebaren, mijn hart met aangename aandoeningen vervullen, of mij

met haar gezang vermaken. Het verfrischende morgen- en avondbad, in de beschaduwde vijvers, de aangename vruchten en smakelijke kiras (*), de honigzoete en versche palmwijn, en zoo vele andere dingen, wier gezigt en genot mij zoo dierbaar waren, en aan welke mijn hart nog altijd verlangend denkt — moet ik nu voor altoos opgeven.

Ik had, na de vernieling van Sadraspatnam (†), voorgenomen, ~~en~~ het was mijn vast besluit, mij, bij de eerste gelegenheid, in een dezer schoone dorpen neder te zetten, en er mijne overige dagen in rust en vrede door te brengen. Ik hoopte na zoo veel zwervens en wederwaardigheden, eindelijk onder deze zachtzinnige en goede Indianen, een roevlugtsoord en vrijplaats voor de slagen der fortuin, te hebben gevonden, en, met hunne matige en stille levenswijze op te volgen, hun vertrouwen en vriendschap te verwerven, hen

met

(*) *Kiras*, groenten,

(†) Men zie mijne Lotgevallen, op eene Reize van Madras naar Ceylon.

met mijnen raad bij te staan, en hunne belangen te behartigen.

Ik had nog hoop, als bij het ondergaan der zonne, de koutende ouderdom en de nieuwsgierige jeugd, zich op de gemetselde bank, onder den Ala (*) nederzette, mij als een bekend vriend in hunne gesprekken te mengen, hunne geschiedenissen, en het verhaal van de daden hunner Goden aan te hooren, en, deze gelegenheid waarnemende, met hen over hunnen Godsdienst te spreken, en, zonder denzelven te verachten of te bespotten, hen van de uitmuntendheid van den mijnen zoeken te overtuigen, om hun dus langzamerhand den afkeer, die de wreedheden en schandelijke levenswijze der gindsche Europeanen hun voor denzelven hebben ingeboezemd, te benemen.

O gelukkige, gezegende afzondering, van het woelige en verwarde tooneel dezer wereld! Vriendin van het zinkende leven! en gij, liefelijke onafhankelijkheid en rust, die mij wel nooit zullen ten deel worden!

Daar

(*) *Ala*, Wortelboom, of *Ficus Indica*.

Daar mijne jaren, mijne huishoudelijke omstandigheden, en zoo vele hinderpalen, mij wel voor altoos de hoop en mogelijkheid benemen, doet weder naar Indië te keeren — zijn tegenwoordig de liefelijke herinneringen aan deze gezegende landen, aan het vrije, zorgelooze en gelukkige leven, dat ik er leidde, aan de vermaken, die ik er genoot, aan mijne vrienden, mijne reizen, de menigvuldige gevaren zelfs, die ik ~~ontsnapte en te boven kwam~~ — en aan zoo veel andere zaken, die ik mij nog, op het levendigste, kan voorstellen — mijn eenigste vermaak; en naar mate dat alle andere denkbeelden in mij verzwakken en verdwijnen, voel ik deze herinneringen aangroeijen, en zich in mijne gedachten prenten, met trekken, wier bekoorlijkheden en kracht, van dag tot dag vermeederen.

Doch het is tijd, dat ik naar mijn volk terug keer. De laatste stralen der wegzinkende zonne, werpen nog eene oogenblikkelijke gouden schemering op de verhevenste voorwerpen, en de nacht, terstond hare plaats aan het verlatene uitspanfel innemende, begon, volgens gewoonte, sneljik ha-

re duistere vlerken over hetzelfde uit te spreiden (*).

Ik daal in het dorp neder; het gewoel had opgehouden — alles was stil, men hoorde alleenlijk hier en daar, het gezang der Joguis, en de klinkende bekkens der Pandaroms — die hun avondmaal aan de deuren der hutten ophaalden (†).

Het was bijna donker, toen ik de chaurderie bereikte. Ik vond er reeds verscheidene reizigers, die er hun nachtverblijf hadden genomen, en zich vermoeid op hunne matten hadden nedergestrekt, of hun eten gereed maakten.

Mijn vriend zat na mij, met eene kom met punch, die hij in mijne afwezigheid had vervaardigd, te wachten. Dit was
on-

(*) Men heeft ginds weinig dageraad en schemering, en het wordt er bijna eensklaps licht en donker.

(†) Men geeft hun geen geld, maar gemeenlijk een of twee houten lepels vol rijst, natchenie, of dergelijken, dat zij bij elkanderen in eenen pot doen, welken zij, te dien einde, bij zich hebben; zij bedelen zoo lang van deur tot deur, tot dat zij denken genoeg voor hun avondmaal te hebben.

onze gewone avonddrank; wij hadden arak bij ons; limmetjes en suiker kochten wij op den bazaar (markt), of bij de Commetis (*).

Intusfchen werd de chauderie hoe langer hoe voller. Korwas, Pelgrims, Land- en Ambachtslieden, Cipais, Oders, of reizende Kooplieden, met hunne pakken, andere weder met lastdieren, vloeiden van alle kanten aan. — Eindelijk, toen het reeds zeven uren was, ~~werd ons gezelschap nog door eenen troep Soetredharies (†), met hare Juntries (§), vermeerderd.~~

Nadat zij zich, volgens gewoonte, (schoon het reeds donker was) in den nabijzijnden vijver gebaad, en andere kleederen aangedaan hadden — kwam de eerste danferesse van den troep (zij waren met haar zevenen) en bood (na den behoorlijken salam) mij en mijnen vriend HUAU, ieder eenen bloemruiker aan, tevens uit naam van den ganschen troep, het verlof ver-

(*) *Commetis* zijn winkeliers in het klein, volmaakt als onze kominenijswinkels.

(†) *Soetredharies*, rondreizende Danferessen.

(§) *Juntries*; muzikanten of speellieden.

verzoekende, om voor ons te mogen dansen.

Alle aangezigten der reizigers, die zich in mijne nabijheid bevonden, en haar verzoek mede gehoord hadden, waren op mij gerigt. Een zacht gefluister liep door de gansche menigte. De vrouwen en dochters der Korwas, voornamelijk, die het digst bij mij gelegd waren, en die der andere Casten, konde men het verlangen en de driften om den dans te zien, uit de oogen lezen — en meestal om haren wille (*), gebod ik de danseresse zich gereed te houden; na het avondmaal wilde ik haar laten roepen.

Naauwelijks was het bekend, dat ik mijne toestemming tot den dans had gegeven, of ik hoorde rondom mij de woorden van *Nela dhore* (†)! *Maharadja* (§) en dergelijke.

De

(*) De Indianen, en voornamelijk hunne vrouwen, zijn bijzonder groote liefhebbers, het dansen, volgens hunne landswijze, te zien, zelve doen zij het nooit.

(†) Goede, of brave Heer!

(§) *Maharadja* beteekent, woordelijk overgezer,

De gansche chauderie was welhaast in beweging, het blijde nieuws liep van reiziger tot reiziger. Die reeds sliepen, werden opgewekt, alle verlieten ijlings hunne maten en legersteden, om in tijds eene goede plaats te krijgen. Ook de Inwoners van het dorp kwamen in menigte aansnellen, om dit vermaak bij te wonen — en het rusthuis werd in korten tijd vol.

Eindelijk, na dat wij gegeten hadden, liet ik de danferesfen weten, dat zij konden beginnen. Er werd ruimte gemaakt, elk schaarde zich op zijde, en eenige Letchemies (*)
meer

grootte vorst. De prinzen of nababs, worden met dezen titel aangesproken; doch men geeft denzelfen ook aan partikuliere personen van aanzien en rang.

(*) Dit zijn kleine grove aarden lampjes, op welke het afgodsbeeld van Letchemie, de godin des geluks, ruwelijk staat uitgedrukt, waarom dezelve dan ook Letchemies genoemd worden. Men brandt kokos- of jenzelie-olie in dezelve. Smeerkaarsen zijn in gindsche landen niet in gebruik, wegens de grootte hitte, die dezelve welhaast zoude doen smelten. Men gebruikt er niet dan waskaarsen. De Indianen zouden buitendien geene smeerkaarsen willen branden, dewijl zij van het vet der koebeesten gemaakt worden.

meer, werden in de Nisfen (*) geplaatst.

Toen alles gereed was, zette ik mij, met mijnen vriend, op de matras van mijnen Palanquin neder; met eene frische bowl punch voor ons, en onze cegaren rookende — verwachtten wij, met de menigte die ons omgaf, en eenen wijden kring om ons vormde, de aankomst der danseresfen; die dan ook welhaast verschenen, het hoofd in hare sluijers gehuld, en van de Juntries verzeld.

Ik gaf met de hand het teeken, en de instrumenten lieten zich hooren. Nu treedt de Chelimbikaren achter haar; op het geluid van zijne tal (kleine bekkentjes) verdwijnen de sluijers — en eensklaps staan zeven jonge Nimfen, alle welgemaakt en schoon, met ongedekten hoofde, en in ha-

ren

(*) In de muren der chauderies zijn overal eene menigte kleine nisfen, of liever kleine driekante gaten gemetseld, waarin ieder reiziger zijne brandende Letchemie, boven zijne legerstede plaatst, om bij het licht van dezelve te kunnen eten, lezen of iets anders verrigten. In het donker vertoonen deze chauderies van verre als of zij geillumineerd zijn.

ren vollen opschik, daar. Nog eenmaal klinkt de tal; zij vormen zich in eene rij, treden dicht voor ons, en, met eene buiging, en de regterhand op de borst leggende, bewijzen zij, volgens gebruik, eerst hunnen eerbied.

Sterker verheft zich nu het muziek; door het stille dorp weergalmen de vrolijke en luide toonen van de Nagasaran en Carna, de Matalan, de Pilancoil met de eentoonige Tourté (*) — en de dans begint.

Hoe vlug en los zijn alle de bewegingen dezer radde nimfen, hoe overëenstemmend hare gebaren met hare pasfen, hoe behagelijk en betooverend de wellustige buigingen harer welgevormde leden, en met hoe veel kunst en behendigheid, ontvouwen zij, zonder de zedigheid te kwetsen, alle hare bekoorlijkheden.

Suratta is hare geboorteplaats. Deze weleer bloeiende en schoone handelsstad, nu door de alles verslindende en vernielende Vandalen van Europa, de Engelschen, van

(*) Deze instrumenten zijn hiervoor reeds beschreven.

van alle hare heerlijkheid, rijkdom en luis-
 zer beroofd, draagt echter nog altoos den
 ouden roem, van de schoonste en bekwaam-
 ste danseresfen te bezitten.

Nadat zij omtrent een uur gedanst hadden,
 gaf ik met mijnen neusdoek het teeken
 van op te houden. De muzijk zweeg. Ik
 moest haar nu, zoo als gewoonlijk, een
 compliment maken.

„Genoeg! schoone Moetié (*),” zeide
 ik, „het is voor ditmaal genoeg. Gij hebt
 „mij, door uwen kunstigen dans, ten
 „hoogste voldaan, en mijn hart met
 „blijdschap vervuld. Rambhé (†) zoude
 „u niet kunnen overtreffen. Zoo gij niet
 „vermoeid zijt, zet u dan bij mij neder,
 „en streel ook mijn gehoor met uwe lie-
 „felijke stemmen.” (§).

Deze lofruiting behaagde haar; zij schenen
 zeer

(*) *Moetié* beteekent in het Malabaarsch zoo veel
 als jufvrouw.

(†) *Rambhé*, de Godin der Danskunst.

(§) Hoogdravende woorden, en verbloemde of
 Metaphorische spreekwijzen, zijn bij de Indianen
 een bewijs en teeken van geleerdheid en deftige
 opvoeding.

zeer verwonderd te zijn, eenen Europeaan zoo wel met de gebruiken en de taal van het land bekend te zien, en toonden zich terstond bereidwillig om aan mijn verzoek te voldoen.

Men bragt matten. Zij zetteden zich in eenen halven kring voor mij neder; digt achter haar zaten de muzikanten — en rondom deze, (op eenen kleinen afstand) het volk, dat met de grootste stilte en aandacht toeluisterde.

Op naar herhaald verzoek, om te mogen weten wat foort van Gier (*) ik begeerde, verkoos ik de Kamie (†). Zij zongen toen de liefdesgevallen van BIDDHIA, prinses van Bhordowan, en SONDOR, prins van Hostinapoer. Hoe hij, door eene magtige tooveres, in zijne liefde gedwarsboomd en vervolgd, na ontallijke avonturen en weder-
waar-

(*) Alle romances, verdichte of ware geschiedenissen, die gezongen kunnen worden, hebben den algemeenen naam van Gier. Zoo heeft men, bij voorbeeld, de Bhagwat-Gier, (in het Fransch vertaald) of het lied van den tijger, welke bijnaam men somtijds aan Krischna geeft.

(†) Kamie zijn liefdes-geschiedenissen of romans in verzen.

waardigheden — eindelijk in het bezit van de wonderschoone BIDDHIA (*) geraakte, enz.

Het was bijna middernacht, toen zij haar gezang eindigden. Zij wilden een ander beginnen, doch ik bedankte haar, en, aan de eerste danseresse het geschenk (†), met den betel en areek, overhandigd hebbende, stonden zij op — en namen, met menigen salam en dankbetuigingen, wegens mijne be-

(*) De liefdesgevallen van BIDDHIA en SON-DOR, een zeer fraaije roman, geschreven door den vermaarden GOBINDA DÄASCH, die in het begin van den Kallie joog, of ijzeren eeuw, leefde.

(†) Dit geschenk is vrijwillig en niet bepaald; men kan in een geval als hier boven, met 11 ropijën, omtrent f 15:—, bestaan; doch wanneer zij in gezelschappen of festijnen ontboden worden, en den ganschen nacht door moeten zingen en dansen, ontvangen zij vrij meer, zoo aan geld als aan doeken, kleedjes, enz. Het geld wordt, na het eindigen van den dans, als men haar heur afscheid geeft, op een schenkbord vol betelbladen en areeknoten, aan de eerste danseresse ter hand gesteld; dit is altoos een vast gebruik, men geeft het nooit bloot, ook moeten de geldstukken altoos een oneffen getal hebben. Dit laatste brengt de wellevendheid mede.

beleefdheid en edelmoedigheid — haar afscheid.

De aanbouwers vertrokken mede elk naar zijne woning of nachtleger, ten hoogste voldaan over het vermaak, dat ik hun had gegeven. Zij hadden zonder twijfel gaarne gezien, dat het den ganschen nacht geduurd had.

Eene korte poos daarna, geraakte alles in stilte. De nog brandende Letchemies werden uitgedaan, want de Indianen slapen niet gaarne bij licht. Mijn reismakker bleef onder het afdak — en ik leide mij neder in mijnen Palanquin, dien ik, omdat de chaudiere te vol was, voor dezelve had laten staan.

Ik was nauwelijks in slaap, toen ik, door eene beweging aan het dekkleed, weder ontwaakte.

„Aar idou?“ (*) vroeg ik, hetzelfde oplichtende, om te zien wie mij dus kwam storen.

„Ik ben het, Mijn Heer!“ antwoordde men mij, met eene zachte stem,
„de

(*) „Wie is daar?“

„ de Daija (*) van de Soetredharie. Ik
 „ kom bij u met duizend salams van de
 „ Ponné (†), met den gelen Rawke, en
 „ met den krans van Moegarie (§) om het
 „ hoofd. Uwe vriendelijkheid en beleefde
 „ manieren, hebben haar hart voor u geo-
 „ pend, als de Soerdjoepoe (**) voor de stra-
 „ len der morgenzonne. Ontvang dezen be-
 „ tel, dien zij zelve heeft teregt gemaakt, als
 „ een bewijs van de achting die zij u toe-
 „ draagt. Zij zit aan het voereneind van
 „ uwe legerstede, en wacht naar uwe be-
 „ velen (††).”

Onder den troep dezer danferessen, be-
 vond

(*) Elk gezelschap, of troep danferessen, het
 zij reizende, of die in eene stad of dorp wonen,
 hebben een oud wijf, en somtijds twee bij haar,
 die men Daija noemt. Dezelve bekleed den post
 van kamenier, en ook die van koppelares, bij de-
 ze meisjes.

(†) Ponné, beteekent eene jonge maagd, ook
 meisje.

(§) Moegarie, eene witte bloem, van eenen
 zeer aangename reuk.

(**) Eene bloem die zich des avonds sluit.

(††) Verbloemde spreekwijzen, van welke
 men zich, bij dergelijke gelegenheden, altoos
 bedient.

vond zich een meisje van omtrent vijftien jaren, zeer schoon van gedaante en gelaat, en die met veel bevalligheid en kunst danste en zong.

Zij had, zonder twijfel, opgemerkt, dat ik haar, toen zij voor mij zat te zingen, met een bijzonder genoegen en oplettendheid had aangezien, en hieruit waarschijnlijk opmakende, dat ik begeerig was in eene nadere kennis met haar te treden, zond zij nu hare Dans, ~~om met mij over dat onderwerp te spreken.~~

In der daad het meisje had mij bekoord, en hare schoonheid zoude mij mogelijk verleid hebben, ware zij geene reizende danferesse geweest, welke, zoo als ik reeds hier voren, onder het Hoofdstuk van de Devedaschies, heb gezegd, van eene lage Caste, en dus niet zeer keurig in hare minnaars zijn.

Dit, en de herinnering aan mijnen lijdenden reismakker, de vrees, dat ik wel zelf de voorzegging mijner Koelies (bij het geval met de slang) zoude kunnen vervullen, indien ik mij van de oude liet overreden, was oorzaak dat ik haar voorstel koeltjes van de hand wees, en voor den betel bedankte.

„Hoe, Mijn Heer!” zeide zij, „gij
 „verfmaadt de schoone MAMIA! dit ver-
 „wondert mij! Ik meen echter te hebben
 „opgemerkt, dat zij uw niet onverschillig
 „was. Waarom hebt gij uw hart weder
 „voor haar gesloten? wat vreest gij? het
 „is mijn liefste voedsterkind, en gij zijt de
 „eerste, aan wien zij ooit den Kam-
 „paak (*) heeft aangeboden.”

Ik moest om deze goede vrouw lagchen,
 die mij gewis voor zeer onnoozel aanzag.
 Mij was al te wel bekend, dat zij zoo lang
 met hare voedsterlingen niet wachten, maar
 van dezelve, zoodra mogelijk, voordeel zoe-
 ken te trekken, en haar, zoo dikwijls zij
 kunnen, door middel van zekere Adstringen-
 tia

(*) *Kampaak* beteekent betel der liefde. De
 bladeren van zoodanigen betel, worden kunstig ge-
 vouwen, in de gedaante van een hart. Men doet
 er, buiten de gewone Ingredienten, van areek,
 katagamba en ongebluschte kalk, ook kardamom en
 katchou in. Het is door zoodanigen betel, dat de
 Indiaansche vrouwen of meisjes, en ook wel die
 der Mestiesen en andere, de genegenheid, die zij
 voor een mansperfoon gevoelen, op eene bedekte
 wijze doen kennen.

ria trachten te doen pasferen, voor wat zij op verre na niet zijn.

In plaats van mij, gelijk zij waarfchijnlijk had verwacht, door dit laafte gezegde be-geeriger te maken, had dit eene tegenftrij-dige uitwerking. Ik zeide haar rondait, dat zij hare historie van den Kampaak, aan anderen konde vertellen, en dat ik niets met denzelven, noch met de zenderes te doen wilde hebben. En toen zij niet op-hield met hare betuigingen en verzekerin-gen, werd ik moeilijk, noemde haar eene oude bedriegster, en haar op eenen straffen toon gebiedende heen te gaan, en mij niet langer te kwellen, liet ik het dekkleed val-len, en begaf mij weder tot slapen, zeer verblijd bij mij zelven, van dezen ftrijd zoo gelukkig doorgestaan te hebben.

Ik had de Koelies belast, mij vroegrijdig op te wekken; het begon even te dagen. Alles in de chauderie was reeds in bewe-ging — elk fchikte zich tot de af-reize.

De Soetredharies ftonden mede op haar vertrek, haar lastdier was reeds beladen; een voor een kwamen zij bij mij, om afscheid te nemen, maakten eenen diepen
fa-

falam, en wenschten mij voorspoed en geluk.

MAMIA alleen stond van verre, een gezocht praatje met eene van hare makkers houdende, zonder te willen naderen. Ik noemde haar bij haren naam. Zij ligte het hoofd trotsch omhoog, en mij met een ge-laar aanzierende, waarin toorn en verachting op het kennelijkst waren uitgedrukt, bragt zij even de hand aan de borst, zonder zich verder om mij te bekommeren.

Deze gevoeligheid trof en behaagde mij tevens; ik had dit niet van haar verwacht, en hieruit oordeelende, dat zij niet van het gemeene slag was, kreeg ik achting voor haar.

Hoe schoon was zij, nu ik haar bij het daglicht zag (*). Met het eenvoudige wit katoenen kleedje, om hare slanke en welgevormde leden, scheen zij nog bekoorlijker in mijne oogen, dan in al haren opschik. Welke liefelijke trekken in haar ge-laar,

(*) Ik had haar maar bij het bleeke en flauwe licht der lampjes gezien; buitendien is het kaarslicht niet zeer voordeelig voor de kleur der Indiaansche vrouwen

laat, welk eene fraaije aanlokkelijke gestalte — zoo als men eene Venus schildert. Hare trotsche houding en fieren tred, het frische jeugdige leven, en de bloeiende gezondheid die in haar schoon aangezicht en heldere oogen uitblonk. — Ik gevoelde eensklaps eene hevige spijt, dat ik de vriendschap van deze beminnelijke persoon had van de hand gewezen en versmaad — en had ik mij niet voor mijn volk en voor de andere reizigers geschaamd, zoo zoude ik haar mijne ontschuldiging gemaakt, en om vergiffenis verzocht hebben. Doch ik hoop, te haar onderweg, of te Madras, nog wel weder te ontmoeten; want zij gingen mede naar die stad, zoo als ik van de Daija verstaan had.

„Vaarwel, MAMIA!” riep ik haar toe, toen de Koelies mij met den Palanquin opnamen, „tot wederziens! wij spreken „elkander nog wel weder!” Zij grimlachte spijtiglijk, zonder mij te groeten noch te antwoorden, en toen ik een honderd schreden verder nog eens naar haar om zag, bemerkte ik, tot mijne niet geringe verwondering, dat zij weende, en hare tranen, of ten minste hare oogen, afdroogde. Een paar

paar van hare makkers stonden bij haar, en schenen haar te troosten.

Was het gemaaktheid of ernst? Hoe het ook zij, ik werd er zeer van ontroerd.

Een verrukkelijk schoon landschap lachte ons te gemoet, zoodra wij uit het dorp kwamen. Groote velden met opkomende Nelij en andere granen, breidden zich ver aan beide zijden van den weg uit, en het schitterend groen van het jonge rijstgras, maakte met de hooge en goudgele aren, der rijpe Tinné en bruine Cambou, een behagelijk contrast.

Dorpen, van hunne topen en boogaarden omgeven, en alleen kenbaar aan de verhevene piramiden der tempels, rezen hier en daar, uit het midden dezer golvende halmzeeën, als zoo vele eilandjes, omhoog, en verre aan den westelijken horizon, vertoonde zich de flauwe omtrek, van eene rij magtige bergen.

Het zal middag geweest zijn, toen wij het uitmuntend schoone Ventapalam bereikten.

Dit dorp is zeer beroemd, wegens de fraaije kleeden en doeken, die er geweven

en geschilderd worden. Voornamelijk munt men er uit, in het maken van een dubbel gekeperd katoenen lijnwaad, bruinrood van verwe. Alle de Europeanen, of die als dezelve gekleed gingen, droegen er toen ter tijd rokken van, het was de mode, ook stond het zeer goed.

Het gansche dorp was in het vrije, en de vlijtige Inwoners waren alle aan hunne verschillende bezigheden.

Vrouwen, die buiten voor de hutten met hare dochters de Nelij (*) al zingende en naar de maat stampten (†), andere die dezelve uitwanden, en van het kaf zuiverden; sommige die sponnen, of met eenen handmolen rijst maalden (§), en dergelijk werk meer;

(*) Rijst in den bolster.

(†) Dit doen zij in een tregetervormig uitgehold blok; de stampers zijn mede van hout, hebbende bijna de dikte van een' arm, en zijn omtrent vier voeten lang; er zijn altijd twee vrouwen aan een blok. Het is verwonderlijk met welk eene juistheid en ligtheid zij dit werk verrigten, zonder elkanderen met hunne stampers in den weg te komen.

(§) De Indianen gebruiken geen ander meel voor hunne koeken en gebak.

meer; terwijl hare kleine kinderen, als karies om haar heen kropen, en aan hun zelve overgelaten, zonder behulp van den (voor de teedere ligchaampjes zoo schadelijken) leiband, al rijzende en vallende in het gulle warme zand, hunne beenen beproefden, om op dezelve te staan of te loopen.

Ook de mannen waren alle druk aan den arbeid. Eenige vlochten korven van teenen, of maakten matten van fijne en gekleurde biezen, andere weder vervaardigden allerlei gereedschappen voor hun huishouden of voor hunne akkers. De smits, de koperflagers, de pottelbakkers, lijnwaadschilders — de schoolmeester met zijne kinderen — in één woord — elk die niet door ziekte of ongemakken verhinderd werd, was voor zijne hut, of onder de boomen aan den arbeid.

Geene toop in welke men niet wevers met hun getouw zag. Kleine jongens speelden of luppelden vrolijk om hen heen; die wat ouder waren, hielpen den vader de gebroekene draden weder aanhechten, of droegen hem den pot met kanje (rijstwater,

dat men in plaats van stijffel gebruikt,) en den borstel of kwast na.

Ook wij legerden ons in eene fraaije Manga toop, hoewel er zich drie chauderies in het dorp bevonden — en hielden een vrolijk maal. Mijn reismakker had onder weg eenige snippen en een paar duikers geschoten; doch ook zonder deze vogels, zouden wij evenwel geen gebrek aan levensmiddelen gehad hebben; het dorp was er overvloedig van voorzien; hoenders, cenden, ja zelfs kalkoenen werden ons te koop aangeboden — en aan eijeren, versche boter en melk, ontbrak het ook niet.

De beesten geven in gindsche landen, wel is waar, op verre na zoo veel melk niet, als in Europa, ook is dezelve niet zoo vet — doch die men er krijgt, is ten minste zuiver, en zoo als zij van de koe komt, en niet half met water vermengd (*).

Mijn

(*) In de meeste steden en dorpen, langs de Kust, zoo wel als in Bengalen, komen de landlieden des morgens met hunne melkbeesten voor de deuren hunner klanten.

Mijn vriend , zoo wel als de Koe-
lies, hadden zich voort na het eten in het
warme zand uitgestrekt, om een middag-
slaapje te houden. Daar wij eerst over een
uur zouden vertrekken, wilde ik intuschen
eene wandeling doen, om dit schoone dorp
te bezigtigen, en tevens te zien, of ik
MAMIA met hare makkers niet konde
ontdekken. Zij moesten Ventapalam pasfe-
ren, en zoo ik had verstaan, zouden zij er
een paar uren vertoeven, om er het mid-
dagmaal te houden. Sedert ik Periatfchie-
reloe had verlaten, was zij bijna niet uit
mijne gedachten geweest.

In der daad, het speet mij rege, dat ik
deze beminnelijke persone met zoo veel ver-
achting had behandeld, en haar den betel,
op zulk eene beleedigende wijze, weder
terug had gezonden. Om haar niet geheel
voor het hoofd te slooten, had ik denzel-
ven met dankbetuigingen behooren aan te
nemen, en, voor het overige, haar aanzoek,
onder het een of ander voorwendfel, als
onpasfelijkheid, of dergelijke, van de hand
kunnen wijzen, in plaats van de Daija,
die mij hare boodfchap bragt, zoo ruwelijk
weg te jagen; hierin had ik haar zeer

gehoond (*), en strijdig met de manieren en de wellevendheid der Indianen, (die ik, terwijl zij voor mij danste en zong, toonde zoo wel te weten) gehandeld.

Ik oordeelde het dus billijk, haar hierover mijne onschuldiging te moeten maken, en haar door een geschenk (zoo zij het wilde aannemen) eenigzins weder te bevredigen.

Te dien einde begaf ik mij op weg, nadat ik te voren mijnen reismakker van mijne te doene wandeling had verwittigd. Niet twijfelende, of ik zoude haar wel, in de eene of andere chauderie, met haar gezelschap vinden.

Schooner en vermakelijker oord, dan dit dorp, had ik op de gansche reize niet ontmoet — een waar paradijs! ik kan er nog met innig genoeg aan denken.

Welk

(*) Bij de Indiaansche vrouwen of meisjes, zoo wel als bij de Mesdiesen, en andere, wordt het als een groote hoon aangemerkt, wanneer een manspersoon, dien zij, het zij uit vriendschap, of uit genegenheid, met den betel begiftigen, denzelfden weder terug zendt, voornamelijk zoo dit op eene versmadelijke wijze geschiedt.

Welk eene menigte, welke aangename verscheidenheid van hoog en dicht geboomte, zonder orde of kunst, en in de, mij zoo zeer behagende, wildheid verspreid — als of de altijd beminnelijke vrije natuur, die zelve had geplant.

Hoe koel, hoe verkwikkelijk is het in de uitgestrekte dreven der prachtige kokosboomen, die hunne ruischende kroonen, als koningen van het woud, boven alle andere verheffen. Deze ongestoorde woningen van zoo velerlei vogeltjes en voornamelijk der vlugge eikhorentjes, die zich daar, naar hartenslust, met de jonge melkachtige vrucht voeden (*).

Vermakelijk is het te zien, hoe deze
be-

(*) De menigte dezer diertjes in die landen, is ongelooflijk. Zij houden zich bij voorken in de kokosdreden op, welker vrucht zij boven andere beminnen, hoewel zij in de boogaarden ook veel schade doen. Met hunne spitse tandjes, als naalden, maken zij van boven een gat in de kokosnoot, drinken en eten de vrucht er van binnen uit, waarna zij dezelve van den steel afbijten. Zij verschillen van onze eikhorentjes niet, als dat zij graauw zijn, met eene witte streep langs den rug, ook zijn zij veel kleiner.

bevroesde diertjes uit elkanderen stuiven, wanneer men onverwachts in eene eenzame toop treedt, waar zij bij troepen hier en daar in het zand dartelen en spelen. Met sprongen en zetten rennen zij uit al hunne magt, elk naar zijnen boom, om zich in den dicht bebladerden top te verbergen, tot dat, zij van hunnen eersten schrik bedaard, langzamerhand, en al sluipende, weder naar beneden dalen, en den grond bereikt hebbende, met even dezelfde snelheid, waarmede zij wegvlugten, weder bij elkanderen komen, om hun gestoord spel te hervatten.

Als een woud van masten, vertoonen zich de dreven der schoone Kangas (*), met hunne gladde en effene stammen. Welk een aangenaam gezigt verschaffen niet derzelve oranjegekleurde vruchten, die in dig-

(†) De *Kanga* is de areekboom, wiens noot, die volmaakt de grootte en gedaante van een ei heeft, bij den betel wordt gebruikt. De areeknoot is met even zulke haarachtige vezelen als de kokosnoot omgeven. De boom zelf gelijkt veel, zoo in stam als in bladeren, naar eenen kokosboom, uitgenomen dat deze laatste hooger en zwaarder, en zijne takken en bladeren langer zijn.

digte trossen, als druiven, onder het donkergroene gewelf hangen.

Hoe heerlijk staat daar de *Biralé* (*), met zijne bruingroene en blinkende bladeren. Als paardestaarten, hangen aan de onderste takken van de kruin de vezelachtige spruiten, tusschen welke de ligtgele bloemen, tegelijk met de lange risten der veelkleurige vruchten zich vertoonen.

Hier spreidt de geweldige hooge en zware *Santchemie* (†) zijne breede takken,
digt

(*) De *Biralé* is een zeer hooge en dikke boom; de bladeren zijn zeer blinkende, eenigzins waaijervormig, doch aan de eene zijde langer en spitzer, dan aan de andere; de vrucht heeft de gedaante van eenen ajuin; zij hangen in risten, te gelijk met de bloemen, tusschen zeer lange, bruine, vezelachtige draden of spruiten, die zich als dikke paardestaarten vertoonen. Daar deze vruchten niet te gelijk rijp worden, zijn er groene, gele, roodachtige en donkerroode, aan eene en dezelfde rist, hetwelk met de ligtgele bloemen een zeer schoon gezigt levert.

(†) Het vocht van dezen boom is eene dikke melk, zeer bitter en scherp. Wortel en takken zitten er vol van, voornamelijk de bladeren, uit welke zij, wanneer men dezelve vaneen scheurt, of breekt, bij droppelen uit komt sijperen.

digtbegroeid met melkachtige bladeren, van alle kanten uit; men ziet er de *Sibonné* (*), de *Polega* (†), en ontallijke andere lommerrijke boomen, van verschillenden aard en grootte, die in groepen en dreeven, of bij enkelen door het dorp verspreid staan. Sommige van welke tot een verze-kerd oponthoud aan eene menigte aapjes dienen, die onverhinderd in dezelve rondklauteren, en gerust den nacht afwachten, om op hun gemak de boogaarden te kunnen beheelen.

Hoe liefelijk is de uitwaseming van de *Kadoumoulla* (§), en welke aangename geur spruit uit de gele bloempjes der *Ka-*
da-

(*) De *Sibonné* heeft de eigenschap, dat hij, wanneer zijne bloemen beginnen uit te barsten, alle zijne bladeren verliest, en dezelve niet weder verkrijgt, voor de vrucht rijp is.

(†) De *Polega*, mede een zeer hooge, doch niet dikke boom. De stam loopt regt op, zoo ook de takken; de bloemen hebben eenen sterken aromatischen reuk, en zijn donkerrood van kleur.

(§) Dit is de wilde *Mougarie*, eene witte bloem, veel gelijkende naar den jasmijn, van eenen zeer liefelijken reuk; zij groeit op eenen zeer hoogen en schaduwrijken boom.

daga (*), en uit de harige bloemtrosfen van de Kaldera (†); iedere bloemboom is met eenen bijzonderen welriekenden dampkring omgeven, en uit elken boogaard kwam mij een stroom van verkwikkelijke en hartsterkende lucht te gemoet.

Welk een onnoemelijk getal van schoon gekleurde vogeltjes, zijn niet in deze bos-schaadjen en in de toppen!

Daar

(*) De *Kadaga*. Deze bloemen groeijen mede aan eenen hoogen boom, zijn geel, en van gedaante als de tulpen, doch kleiner; zij hebben eenen specerijachtigen reuk.

(*) De *Kaldera* of *Kaloeda*, is een heesterboom, zeven of acht voeten hoog, wiens onderste takken zich altoos naar den grond krommen, in welken zij, even als de *Ala*, of *Ficus Indica*, zich weder hechten, en op nieuw wortel schieten. De bladeren van dezen boom zijn zeer lang en spits, als die der *Aloë*, en met drie rijen doornen bezet; de bloemen zijn wit, en vertoonen zich als harige vlokken; zij geven eenen zeer liefelijken reuk van zich, die zich verre verspreidt. De vrucht gelijkt in alles veel naar den *Ananas*, doch zij is niet eetbaar, dan voor de ezels, die op dezelve, en voornamelijk op de bladeren, zeer verlekkerd zijn. Men noemt deze dieren in het Malabaarsch *Kuide*, van daar, dat deze heester den naam van *Kaldera* heeft.

Daar is, onder anderen de bonte Kowiel, met zijne fluitende stem. In het manga bosch is zijn liefste verblijf, zijne smakelijkste spijs. Verheugd in zijnen overvloed, zit hij tuschen de digtbebladerde takken, en verzadigt zich ongestoord met de goudgele vrucht.

Hoor! hoe de Matchika (*), in de bloemrijke boschjes, de melodische toonen, door zijne kleine keel gorgelt, terwijl de kirrende tortelduiven elkanderen van boom tot boom beantwoorden — en het heldere geroep van den Scharoekh (†) elke pauze vervult.

Vergeefs had ik alle de chaderies, en zelfs een paar trivafels bezocht, en bij de reizigers, die zich in dezelve bevonden, zoo wel als bij de Inwoners, naar de Soetradharies vernomen. Geen mensch konde mij er iets van zeggen, niemand had haar gezien. — Zij waren dus niet in Ventapalam, noch er door getrokken. Waarschijnlijk, dat zij eenen anderen weg ingesla-

(*) *Matchika*: hij leeft alleen van vliegen.

(†) *Scharoekh*: eene soort van kwartel.

slagen, of zich naar een der omliggende dorpen begeven hadden.

Ik moet bekennen, dat ik er een inwendig verdriet over gevoelde. De gedachten, van haar niet weder te zullen ontmoeten, maakte mij regt mistroostig, en vermeederde het verlangen, om haar nog eens te mogen zien en spreken.

Alhoewel het reeds drie uren, en dus bijna tijd was, om af te reizen, konde ik het echter van mij zelven niet verkrijgen, om weder naar mijn volk terug te keeren. Ik besloot er eindelijk toe, doch wilde nog voor het laatste de chauderie bezoeken, die aan den grooten weg stond, langs welken wij gekomen waren, en dien zij ook moesten pasferen, om te zien, of ik haar niet konde ontdekken en, — zoo ik haar dan niet gewaar werd — zonder vertoeven vertrekken.

Met een kloppend hart stond ik daar; en zag langs den zandigen weg, in de wijde ruimte. Nu en dan meende ik, van verre den troep te zien aankomen; en telkens waren het andere reizigers; en

alhoewel dezelve mij , als uit eenem mond , verklaarden , geene Soetredharies te hebben gezien of ontmoet , hoopte ik echter , dat zij nog wel zouden komen opdagen.

Het eene kwartier uur verstreek dus na het andere ; ik ging er op het laatst bij zitten , dewijl ik door het staan en rondloopen , moede was geworden.

De hemel weet , hoe lang ik hier nog had blijven uitkijken , indien kapitein HUAU , ongerust over mijn lang wegblijven , mij niet met eenen der Koelies had komen opzoeken. Zij hadden door het gansche dorp te vergeefs naar mij gevraagd en omgezien. Eindelijk vernamen zij van eenige reizigers , die even waren aangekomen , dat er een Vellakaren , of Blanke , buiten het dorp , aan den grooten weg zat.

Mijn reismakker was niet weinig verwonderd , van mij daar als op schildwacht te vinden , en vroeg er mij de reden van ; ik maakte eenige uitvlugten , keerde , inwendig zuchtende , met hem naar onze legerplaats terug , en zonder hoop van dit
meis-

meisje ooit weder te zien, stapte ik stil-
zwijgend, en met de tranen bijna in de
oogen, in mijnen Palanquin, en wij verlie-
ten Ventapalam.

TIENDE HOOFDSTUK.

Ijdele besluiten en ontwerpen. — De Nelaar. — Het feest van Nobonie. — De Schonie. — De ongelukkige soldaat. — Carracoudré. — De slangenbeet.

Wat wil dit beduiden? vroeg ik mij zelve, toen ik wederom tot bedaren kwam; ik hoop immers niet, dat ik op deze Soetredharie verliefd ben, dat ware in der daad om te lagchen! en echter zoude ik het welhaast moeten gelooven; waarom anders deze neerslagtigheid, van haar niet te hebben aangetroffen? deze ongerustheid en dit angstig verlangen, om haar te zien en te spreken?

En

En welk eene dwaasheid! — eene gegemeene danseresse, wier aanzoek ik, om goede redenen, eerst van de hand had gewezen, door het gansche dorp wederom op te zoeken, hare aankomst met het grootste ongeduld af te wachten, om mij bij haar, voor eene gewaande beleediging, te verontschuldigen, en haar door geschenken te bevredigen.

Ik schaamde mij over mij zelven, en was hartelijk blijde, dat zij met hare makkers niet in het dorp waren aangekomen, terwijl ik daar, zonder aan reize of vertrek te denken, aan den grooten weg naar haar zat uit te kijken; of dat ik haar in een der chauderies niet had ontmoet. Zij zoude, had zij bespeurt dat ik met haar was ingenomen, waarschijnlijk alle hare kunst en vermogen in het werk gesteld hebben, om mij te verstrikken — en zich geheel van mijn hart meester te maken. En wie weet, waartoe zij mij niet had kunnen brengen. Want deze meisjes zijn aanhalend en verleidend, in den hoogsten graad, en zoo men zich eens in hunne boeijen begeeft, is het moeilijk om er zich weder van te onttaan.

Mogelijk ware ik dwaas genoeg geweest, haar in mijnen Palanquin te volgen, en met den troep van dorp tot dorp tot naar Madras te reizen; het zoude de eerste buitensporigheid niet zijn, die de liefde mij had doen begaan.

Het is waar — zij was schoon, zeer schoon; doch hare fiere en trotsche houding, de gevoeligheid, die zij den volgenden morgen, wegens het verfmaden van haren betel, betoonde, en voornamelijk de tranen, die zij bij mijn vertrek scheen te storten — hadden meerder indruk op mij gemaakt, dan hare bekoorlijkheden. Naar waarschijnlijkheid was dit echter alles gemaaktheid en kunst; ik wist immers welke bekwame pantomimes zij zijn (*).

Ik nam dan het vast besluit, niet meer aan haar te denken, en nog veel minder naar haar om te zien; en mij nu weder als naar gewoonte, met de beschouwing van het landschap, dat wij doorreisden, vermakkende — herinnerde ik mij aan Venta-

pa-

(*) In het vervolg van dit werk, zal zij in een zeer edel karakter verschijnen.

palam, dat wij zoo even hadden verlaten.

Ik ging overeind in mijnen Palanquin zitten, om, terwijl wij ons van hetzelfde verwijderden, met aandacht te zien, hoe het zich in het verschiet opdeed, en deszelfs stand en gelegenheid op te merken; want ik had het tot mijne toekomstende woonplaats verkoren.

Hoe liefelijk lag het daar, in den glans der zonne, en omringd van het bekoorlijkste landschap, als de lusrhof eener toovergodin. Nergens had ik een dorp gevonden, dat mij zoo wel had befallen, en dat zoo zeer naar mijn lievelingsoord, het door de Engelschen verwoeste Sadras, geleek.

Zoo het mij mogelijk geweest ware, en mijne omstandigheden het mij hadden toegelaten, zoude ik mijne reize op eenmaal hebben kunnen staken, om, zonder eene trede verder te doen, mij in hetzelfde neder te zetten: want mijn plan van levenswijze had ik reeds voor lang bij mij zelven gevormd. Zekerlijk was het wat romanesk, doch echter heel gemakkelijk uit te voeren, en volgens hetzelfde zoude ik er, naar mijne

toenmalige denkwijze, die tot nu toe nog dezelfde is, ten hoogste gelukkig en vergenoegd geleefd hebben.

Ik verheugde mij nu inniglijk eenmaal mijne keuze gedaan te hebben, en dat ik eindelijk eene plaats had gevonden, die zoo volmaakt aan mijne wenschen beantwoordde, en waar ik het geliefde plan van afzondering, met hetwelk ik sedert langen tijd zwanger ging, ten uitvoer konde brengen.

In Ventapalam, schreef ik in mijn memorie-boekje, in Ventapalam, zal ik eens deze rust, dat voor mij zoo bekoorlijk landelijk leven genieten, naar hetwelk mijn hart zoo lang gezucht heeft, daar hoop ik, dat mijne reizen en zwervingen zich zullen bepalen, en mijne tegenspoeden een einde hebben.

Ventapalam, op de kust van Chormandel, op 15 graden, 46 minuten noorder breedte, — en waar ben ik nu! —

Oijdelheid der menschelijke besluiten en ontwerpen! ik zag dat schoone dorp nooit weder!

Verre, verre van hetzelfde, en van de ruste, het vergenoegen en de onafhankelijkheid, die ik er in hoopte te genieten; verre van alle deze verrukkelijke tooneelen der milde natuur — slijt ik treurig mijne
laar-

laatste dagen, in een koud en guur gewest over hetwelk de barre winter, den meesten tijd van het jaar, zijnen ijzeren arm uitstrekt — een voor mij in alle opzigten onvriendelijk land, dat ik voor altoos had verlaten, en in hetwelk mijn noodlot mij weder, terug wierp.

Doch wijkt voor ditmaal, gij kwellende en smartelijke herinneringen, die mij zoo menige oogenblikken verbittert.

Om vier uren des achtermiddags, maakten wij halte in Kallioer, een klein dorp, op eene hoogte gelegen. ~~Hier kochten wij een' kal-~~koen, voor eene halve ropij, waarvan ik FRANCISCO een Pillau liet bereiden — en na eene verkwikkende nachtrust, begaven wij ons met den dageraad weder op reis.

Het zal acht uren geweest zijn, toen wij aan de Nelaar kwamen; eene tamelijk breede en diepe rivier, die in den regen-mousfon vaak over hare boorden treedt, of, tuschen dezelve gedrongen, snel en schuimend naar beneden stroomt; doch nu was zij bijna uitgedroogd, en in het midden van derzelver zandige bedding, vloede alleenlijk een klein waadbaar beekje.

Hooge en schaduwrijke boomen bezoomden in menigte, zoo ver het oog konde

bereiken, de beide oevers — en in schilderachtige groepen verhieven zich tusschen beide de wilde palmen, op de zandige heuvels.

Ik liet hier halte maken, om er ons ontbijt te nemen, want wij waren dezen morgen, zonder hetzelfde, van Kallioer vertrokken.

Mijn reismakker, die gansch achteruit was gebleven, kwam intusschen op, en wij legerden ons onder een paar schaduwrijke Bonérat (*), die hunne dichtbebladerde takken broederlijk ineen hadden gestrengeld; om de rijst, die van den vorigen avond was overgebleven, te eten (†). Een aangenaam en

(*) *Bonérat*: deze boom is zeer hoog, met eenen regtopgaanden doch knoestigen stam; zijne takken zijn staal, en welgevormd, en dicht begroeid met lange en breede bladeren, van eene donkere groene verwe, en eenigzins blinkende. De bloemen zijn goudgeel, veel gelijkende naar riddersporen, en van eenen zeer aangenaamen reuk. De vrucht, die klein en rond is, als eene kers, is wrang van smaak, en niet eetbaar.

(†) Men kan de gekookte rijst geenen nacht over laten staan, zonder dat zij zuur wordt; om dit te beletten, doet men dezelve des avonds onder water, hetwelk men dan des anderen daags morgens, wanneer men zijn ontbijt met dezelve neemt, er weder afgiet. Dit noemt men koude rijst.

en verkwikkelijk koel windje, bragt van tijd tot tijd, geurige stof, van eenige heesterbloemen, tot ons over. Het zacht afglijdend beekje, met de bloeiende oevers, de rijkdom van begroeiing van het schoon geschakeerd landschap, de verre bergen, op welke de heldere hemel scheen te rusten — alles bekoorde en verrukte mij, en vervulde mijn hart met een genoegen, met eene tevredenheid die niet wel is te beschrijven.

Toen wij ~~onbetonen hadden, staken~~ wij onze cegaren aan, namen elk eene verwarmende teug op de koude rijst, en terwijl de Koelies bezig waren hunne potten en pannen te reinigen, en hunne handen en voeten te waschen (*), begaf mijn reis- makker zich intusschen vooruit, en wij volgden hem eene poos daarna.

Zoo naderden wij het groote en schoone dorp Pondietpity, welks tempels hunne pi-
ra-

(*) De Indianen waschen na het eten niet alleen hunne handen en mond, maar ook hunne voeten; dit wordt eene halve ablutie, of bad, genoemd.

ramiden boven het veelkleurig geboomte, dat hetzelfde omringde, verheften.

Uit het dorp klonken ons de schelle cimbalen, met het bulkende geluid van de toetaras en kombous, van verre te gemoet. Wij vonden alle de inwoners op de been, vrouwen en meisjes, in hunnen besten opschik; overal was gezang en blijdschap. Hier en daar zagen wij eerepoorten van Bamboes gemaakt, en met bloemen omwonden, door welke de processie moest trekken, in één woord. men vierde de Nobonie.

Dit feest duurt negen achtereenvolgende dagen, waarom hetzelfde Nobonie, van Nobo, dat negen in de Samscritische taal beteekent, genaamd wordt.

Het wordt gevierd ter eere van de drie opperfte Godinnen, Porbhotie, vrouw van Sieb; Lokhié, die van Bieschn — en Sarafoutie, de vrouw van Brama.

Men verbeeldt de eerste, door allerlei wapentuig, als zijnde de godin der vernieling en oorlog; de tweede wordt verbeeld, door paarden, koeijen, rijtuigen en granen, als de godin des overvloeds, en de derde

derde door boeken, muziek-instrumenten en schrijfgereedschappen; als zijnde de godin der wetenschappen en harmonie.

De getrouwde vrouwen vieren voornamelijk dit feest, ten einde van deze godinnen, lang leven, rijkdom en wijsheid voor hare mannen en familie te verkrijgen, en zij onthalen elkanderen op dien tijd, met spijs en suikergebak; ook zijn de Nobonie voor de kinderen dagen van vreugde en vermaak; zij gaan, met hunne leermeesters aan het hoofd, ~~en fraai opgesteld, voor de huizen~~ van voornamelijk personen, en van hunne ouders en familie, en zingen liederen, door hunne meesters opgesteld, en op het feest en de personen passende, waarvoor zij geld, lijnwaad, of rijst ontvangen, hetwelk de meester naar zich neemt.

De chaudière, voor welke mijne Koelies mij bragten, bevond zich niet ver van eenen zeer fraaijen tempel, aan Sieb gewijd; doch omdat dezelve te vol vreemdelingen was, beval ik hen, eene andere, een weinig afgelegener, te zoeken — terwijl ik en mijnen vriend HUAU, achter den legen Palanquin wandelden.

Naau-

Naauwelijks waren wij geplaatst, of een man trad voor mij, maakte eenen diepen salam, trok toen twee fluitjes, elk omtrent anderhalve span lang, uit zijn maddé (gordel), en de beide mondstukken, ieder in een zijner neusgaten stekende, begon hij, met zeer veel kunst en gemakkelijkeid, op dezelve te spelen. Het meest verwonderde mij, dat hij op ieder dezer fluitjes een bijzonder deuntje blies.

Hij behoorde onder eene soort van bedelmonniken, die men Schonie noemt. De meeste zijn uit de lage stammen der Soeders. Zij hebben een opperhoofd, en zekere regels, waarnaar zij zich gedragen, onder anderen mogen zij niemand om eene aalmoes aanspreken, maar moeten alleenlijk door teekenen hunne begeerte te kennen geven, of wel door het doen van het een of ander kunststuk of behendigheid, dezelve inzamelen. Dus vindt men sommigen onder hen, die twee a drie instrumenten te gelijk spelen, andere zijn buiksprekers, of kunnen een half uur, en langer, op een been onbewegelijk staan, en dergelijke; voor het overige zijn zij, gelijk alle bedelmonniken,

ken, luiaards, die, in plaats van te werken, liever rondslenteren, en zich zelve den tijd, en den goeden menschen het geld aftelen.

Voort na het eten verlieten wij Pondi-
pitly, en begaven ons weder op reis. De
korte tijd, dien wij in dit dorp bleven, liet
mij niet toe, hetzelfde rond te wandelen.
Zoo veel als ik echter ter loops zag, is
het groot, zeer schoon en wel bevolkt, en
vol van eene verscheidenheid van schoone
lommerrijke boomen en plantsoenen, betel-
ruinen, ~~kanga- en kokostopen~~, met vele pal-
ma longa.

Wij zetteden onze reize voort, door eene
schoone landstreek. In het begin hadden
wij groote uitgestrekte tabaksvelden aan bei-
de zijden, op wier teelt de inwoners van
het bovengemelde dorp zich bijzonder sche-
nen toe te leggen; vervolgens eene bekoorlijke
afwisseling van fraaije boschjes en velden,
van allerlei granen, uit welke, tot in het
verre verschiet, dorpen en gehuchten zich
verhieven.

Mijn reismakker konde bijna niet meer
voort; ik was in der daad regt met hem
verlegen. Wij hadden hem, alhoewel hij
ons

ons ver vooruit was geweest, wel haast wederom ingehaald, en niet lang daarna bleef hij weder zoo ver achter, dat wij hem bijna gansch uit het gezigt verloren, zoo dat ik mijne Koelies, zoo als ik dikwijls doen moest, beval halte te maken, om hem in te wachten.

Een schoone Ala (*), of *Ficus Indica*, die niet ver van den weg stond, bood ons hiertoe zijne verkwikkelijke schaduwe aan.

Alhoewel deze boom nog jong, en naar gisfing niet boven de honderd jaren oud konde zijn, had hij reeds een talrijk kroost van verschillenden ouderdom, grootte en gedaante, om zich heen, 't welk hem in eenen omtrek van naar gisfing duizend schreden, omringde.

Men kan zoo eenen ontzaggelijken zoop der aarde niet zonder eene soort van eerbied en verwondering aanschouwen.

De

(*) Men noemt hem ook *Alou*, *Asyatha* en *Pipal*. De Indianen zeggen dat hij vijfhonderd jaren groeit, eer hij zijnen volkomen wasdom heeft verkteegen. Ik zal op zijne plaats van dezen wortelboom eenige nog onbekende bijzonderheden zeggen.

De ruwe, knoestige moederstam, van eene verbazende hoogte en omvang; de breede horizontale digtbebladerde takken, wonderlijk ineen gestrengeld, van welke de nog in de lucht zwevende kinders, als wimpels naar beneden hangen, en door den wind heen en weder bewogen, naar de aarde reikhalzen, om zich in dezelve, even als hunne oudere broeders te vestigen, en er voedsel en kracht van te ontvangen. Op de breede wolkendragende kruitt van dezen reus des wouds, ~~heeft de Avontuur~~ zijn nest, en Kraanvogels en Koukos; verkiezen er hunne rustplaatsen.

Het was reeds donker, toen wij te Paalpette aankwamen. Dit dorp, zoo klein als het was, scheen een groot getal Inwoners te bevatten. Ook hier was alles leven en vrolijkheid; muziek en gezang klonken van alle kanten, vuurpijlen vlogen in menigte ten hemel — en de piramiden der tempels waren tot in den top, door de brandende flambouwen, die uit de vensters staken, verlicht.

De chautderie, voor welke wij halte maakten, was eene der grootste, die ik nog had ontmoet, en alhoewel er zich eene me-

nigte reizigers en vreemdelingen in bevonden, was er echter nog overvloedige ruimte voor ons en den Palanquin.

Ik liet terstond uit denzelfven de mar, die ons tot tafel en mijnen vriend tot een bed diende, nemen, en na wij boven in den muur, of nissen, een paar brandende lercemies hadden laten plaatsfen, om ons te verlichten, begaven wij ons aan het maken van eene goede kom met punch, tot welke wij de ingredienten reeds hadden laten inkoopen.

Terwijl wij hier mede bezig waren, trad, tot onze niet geringe verwondering, uit eenen donkeren hoek van de chaudiere, een Engelsch soldaat haastig te voorschijn; die ons zeer beleefd, in het hollandsch, groette, en welkom heette.

Hij had ons, zoo hij zeide, de geliefde moedertaal hooren spreken, en het was hem onmogelijk geweest, zich zoo nabij een paar landslieden te bevinden, zonder dezelve zijne opwachting te maken, en het vermaak te genieten, van zich voor een oogeblik met hen te onderhouden.

Wij heetten hem op onze beurt welkom, verzochten hem, bij ons te gaan zitten, en
deel

deel aan onze punch te nemen — waartoe hij zich niet lang liet noodigen.

Wij vroegen hem, als ligt is te denken, wie hij was, en door welke gelegenheid hij zich in Oost-Indië en in dienst der Engelschen bevond. — Zijne droevige geschiedenis kan mogelijk eenigen mijner Lezers te stade komen, en hun tot een waarschuwend voorbeeld verstrekken — hier is zij: —

WILGENBLAD was zijn naam. Zijn vader was een ~~welgesteld kleeremaker te Leyden geweest.~~ Na deszelfs dood had hij den winkel voortgezet, en leefde met zijne oude moeder en twee zusters, eenige jaren lang, zeer vergenoegd en gerust — toen er onverwachts in de stad een groot heer uit Oost-Indië op kwam dagen.

Deze heer was nu niemand anders dan een bakkers zoon, mede uit Leyden, die in zijne jeugd niet hebbende willen deugen — eindelijk naar Oost-Indië — het groote rasphuis van Europa, was geraakt; vanwaar hij nu; tot verwondering van elk; die hem of zijne ouders kende, na een afzijn van vijftien jaren, met schatten beladen, weder terug keerde, en iedereen, door den staat

en de pracht, die hij voerde en ten toon stelde — de oogen verblindde.

Op onzen WILGENBLAD voornamelijk, maakte dit eenen diepen en noodlottigen indruk.

Hij verloor op eenmaal den lust tot den arbeid en tot zijn beroep; Europa was hem tegen — en zijne gedachten waren nu onophoudelijk op het schoone en rijke Oost-Indië gevestigd.

Hij was nu, door de terugkomst van des bakkers zoon, volkomen overtuigd, dat al wat hij weleer van gindsche landen gehoord en gelezen had, en dat hem toen ongeloofelijk voorkwam, de zuivere waarheid was. Hij verbeelde zich, dat het goud en de edele gesteenten er in overvloed en bijna van geene waardij waren, en men er binnen korten tijd, en met weinige moeite, zoo veel schatten konde bijeen vergaderen, als men maar begeerde — en zijn besluit was genomen.

Onder het voorwendsel van een plaizier-reisje, en om tevens eenige bezigheden af te doen, verliet hij zijn huis, zijn beroep, zijne oude moeder en nog ongetrouwde zusters, en snelde naar Amsterdam; waar
hij

hij, terstond, zonder zich eens aan eenen oom, die hij er nog had, bekend te maken, of denzelven om raad te vragen, op een naar Batavia gereed liggend schip, als soldaat dienst nam; want hij had gehoord, dat de soldaten ginds aan den wal worden bescheiden, en niet, als de matrozen, van schip op schip, door gansch Indië, behoeven rond te zwerven; en in het volle vertrouwen, van binnen eenige jaren, met een aanzienlijk kapitaal, weder terug te keeren, begaf hij zich zoo spoedig mogelijk aan boord; ~~schreef aan zijne moeder,~~ op het oogenblik dat het schip zoude afzeilen, eenen brief, waarin hij haar zijn vóornemen en zijne hoop te kennen gaf, en haar wegens dit schielijk besluit, om vergiffenis smeekte,

Reeds op de reizé ontdekte hij, uit hetgeen hij, van dezen en genen, die in die landen geweest waren, hoorde, dat hij in alles een verkeerd denkbeeld van dezelve had gehad, en bijgevolg wat te voorbarig in zijn besluit was geweest. Hij zoude zeker wijzer gedaan hebben, er eerst met zijnen oom over te raadplegen — doch gedane zaken nemen geenen keer, dacht hij —

mogelijk was het er zoo erg niet gesteld, als men hem wilde doen gelooven, en de herinnering aan den dommen bakkers zoon, die er zoo rijk was van daan gekomen — beurde zijne zinkende hoop op.

Doch hij bevond zich nog geene drie dagen te Batavia, of de oogen waren hem geopend; hij zag nu dat hij een dol stuk begaan had, zich zoo, zonder noodzakelijkheid, van zijne familie, van zijn huis, van zijn beroep te hebben afgescheurd, om een allerrampzaligst, en slaafachtig leven, in een vreemd en ver land te leiden, waar men volstrekt, zonder de gunst van den eenen of anderen grooten, of zonder vrienden niet kan voortkomen; deze had hij nu niet, en om die te verkrijgen, was hij niet in het geval of in de gelegenheid. Hij vond niemand, die zich zijner aannam, niemand, die hem eenige opmerking waardig oordeelde. Hij was en bleef soldaat — en een soldaat bij de Hollanders in Indië, is (ten minste in dien tijd was het zoo) maar een armzalig schepsel, en van niemand geacht of aanzien.

In plaats van op Batavia te blijven, zoo als hij had gedacht, zond men hem van het
eene

eene naar het andere kleine kantoor of buitenpost, waar hij een ellendig en allerkommerlijkst leven leidde. Eindelijk werd hij in garnizoen naar Nagapatnam, op de kust van Choromandel verplaatst — hier nam hij het besluit van te deserteren, en tot de Engelschen over te loopen, in de hoop, dat het hem, bij deze natie beter zoude gelukken zijn fortuin te maken; dewijl zij altoos dan met de eene, dan met de andere Indische mogendheid, in den oorlog was, en er dus braaf buit voorviel. Zijn voornemen was niet eerder te repatrieren, ~~voor hij een goed sommetje bijeen zou-~~ de hebben; want kaal en naakt weder in zijne geboortestad te verschijnen, wilde hij niet.

Hoewel hij het nu in den beginne wat ruimer had, dan bij de Hollanders, omdat de Engelschen hunne soldaten ginter beter kleeden en betalen, en hij ook dikwijls met den eenen of anderen troep van hun volk op eene roofpartij werd uitgezonden, ja zelfs een paar provinciën had helpen uitplunderen, scheen het bloedgeld, dat hij daardoor verkreeg, echter geenen zegen te hebben; het slipte hem telkens weder door

de vingers — wat hij ook deed, hij kon de nooit iets bijeen brengen, nog avanceren, hij was en bleef altijd soldaat.

De vermoetenissen van de geforceerde marschen, bij dergelijke roof-expeditiën, ten einde den geen kwaad vermoedenden Indiaanschen prins of vorst te verrassen en onverhoeds op het lijf te vallen; gevoegd bij het losbandig leven, dat hij vaak tegen wil en dank onder zijne Engelsche makkers moest leiden, om hun niet voor het hoofd te stooten, hadden zijne gezondheid groote lijks gekrenkt. Hierbij kwam nog, eene kwalijk genezene wonde, die zich van tijd tot tijd wederom opende, en die hem geheel tot den dienst onbekwaam maakte. Nu zond men hem naar het kortelings veroverde Neloer — om er, als invalide, het overige van zijn rampzalig leven, in droefheid en naberouw, weg te kwijnen.

Wat zijne moeder betreft, dezelve was, zoo als hij van eens buurmans zoon, dien hij gevaltig te Nagapatnam aantrof, vernam, op het lezen van zijnen brief, terstond van schrik aan eene beroerte dood gebleven. Van zijne zusters had men sedert

dert niets gehoord, zij waren uit de stad geraakt — niemand wist waarheen.

Dus eindigde hij zijne treurige geschiedenis, onder het storten van eenen vloed van tranen, die de onzen mede uitperste.

Wij bleven tot na middernacht bij elkan-
deren zitten; eindelijk namen wij een harte-
lijk afscheid van den ongelukkigen man —
en begaven ons tot rust.

Doch zijn treurig verhaal, en zijnen wan-
hopigen staat, zweefden mij gestadig voor
den geest — en beletten mij den slaap.
~~O! hoe veel zijn er niet hoe veel had ik~~
niet gezien en gekend, die even als hij,
hun vaderland en een goed bestaan hadden
verlaten, in de hoop van in Indië schatten
te verzamelen; en er, in plaats van dezel-
ve, kommer en ellende, of het graf von-
den.

De meeste menschen maken zich van de-
ze, sedert lang uitgeputte en uitgeplunder-
de, gewesten, zeer verkeerde denkbeelden.
Sommige zelfs, zijn in den waan, dat het
goud daar van geen meer waarde is, dan
bij ons het ijzer, dat paarden en diamanten
er bijna te geef zijn, en dergelijke onge-
rijmheden meer; het algemeen gevoelen is,

dat er oneindig meer, schielijker en gemakkelijker, geld kan gewonnen worden, dan hier — doch men bedriegt zich.

Met het geld winnen (te weten op eene eerlijke wijze) is het ginter even eens gesteld dan bij ons. Wel is waar, dat er met den handel veel gedaan wordt, doch dezelve is er, even als in Europa, aan tegenspoeden en wisselvalligheden onderworpen, en met den meesten voorspoed zoude men er echter zulke schatten niet mede bijeen kunnen vergaderen, als wel sommige Indiaansche heeren, na weinige jaren, te huis brengen.

Het zijn alleen de gindsche ambtenaren, die in de gelegenheid zijn van zich te verrijken, de eene min de andere meer, al na dat hunne ambten ver zijn (*). Zij behoeven voor geene verliezen of bankroeten te schromen, alles wat zij bijeen schrapen, is zuivere winst, hun handel gaat altijd vast — de Compagnie te bestelen, en de Inboorlingen uit te plunderen en uit
te

(*) Er zijn ambten of posten, die jaarlijks een paar tonnen gouds opbrengen.

te zuigen — zijn twee takken die nooit misfen, — ten minste in mijnen tijd was het zoo.

Die dus in Oost-Indië een vast en verzekerd fortuin wil maken, moet er een goed ambr of post bekleeden, en hier toe kan men niet geraken, ten zij men met deugdelijke brieven van aanbeveling van hier voorzien zij, of ginter vermogende vrienden hebbe, en tevens zeer goed vleijen of liever kruipen kan — dit laatste voorname-lijk, is een noodzakelijk vereischte. Is men nu eens ~~aan de partij, dan raakt men er~~ ~~schiet~~ verder boven op; de bijzondere en geheime middelen en wegen om aan geld te komen, en voordeel uit zijne ambten te trekken, worden welhaast geleerd; kan men wat nieuws bedenken of uitvinden, om er nog meer dan zijn voorganger uit te halen, zoo veel te beter; voor verantwoording behoeft men niet zeer te vreezen, en zoo die al mogt geëischt worden, is zij toch maar pro forma; men is daar niet zoo onbarmhartig, om elkanderen het vel terstond over de ooren te trekken — integendeel, de een helpt den anderen voort, de een

een ziet den anderen door de vingeren, of laat zich van hem omkoopen — doch hiervan breedvoeriger bij eene andere gelegenheid.

Hoe vele goede menschen hier in Europa zijn er niet (*), die, van dit alles onkundig, zonder overleg, zonder beraadslaging of nagedachten, en wat het ergste is — zonder een eenige dezer bovengenoemde, en onontbeerlijke vereischten — op goed geluk derwaarts ijlen; of op hunne kunde, talenten en mogelijk braafheid en eerlijkheid steunende — vermoenen, dat men hen daar terstond met opene armen zal ontvangen, en in posten of ambten plaatsen — doch hoe deerlijk vinden zij zich meest alle in hunne hoop en verwachting bedrogen, voornamelijk zij, die, om schielijk naar dat goud land te komen, onverschillig hoe, zich maar in der haast als soldaat of matroos laten

(*) Van de ligtmisfen, doorbrengers, deugnieten, enz., die men er jaarlijks, bij gansche troepen, naar toe zendt, eenige (dat om te lagchen is) opdat zij er zich zouden beteren, en andere om ze maar kwijt te wezen, wil ik niet spreken.

ten aannemen; hoe haast worden zij hunner misflag gewaar, en wenschen, met bittere tranen, dat zij er nooit hunne voeten hadden gezet; hoe vele zien niet met verlangende zuchten naar Europa terug, en vervloeken het oogenblik, in 't welk de gedachten van het te verlaten, in hunne ziele rees, en de hoop van fortuin te maken, hunne zinnen bedwelmden. Het is deze ijdele hoop, die den nijveren landman van den ploeg lokt, en den huishoudelijken burger van zijn matig inkomen.

~~Hij ziet met een afgunstig oog, de ver-~~
kwisting en pracht van den Indiaanschen Avonturier, die hem mogelijk eertijds diende, of dien hij weleer kende, in den nederigsten staat; en de begeerte naar evengelijke schatten, maakt zich op eenmaal van zijn hart meester; zijn lot, in hetwelk hij te vreden en gelukkig was, wordt hem nu ondragelijk; zijn beroep, dat hem en zijn huishouden voedde, begint hem te vervelen, en wordt hem eindelijk tot eene pijnlijke en moeilijke taak. Zijn huis, zijn land zelfs — staat hem tegen; en het rijke Oost-Indië houdt nu nacht en dag zijne ge-

gedachten bezig. De slaap wijkt van zijne oogen; in zijne verhitte verbeelding beschikt hij over de paarlbanken van Manaar, en de diamantmijnen van Golconda. Zijne eierzucht stelt hem reeds in verhevene pos-ten; koningen en radjahs ziet hij aan zijne voeten, en het lot van gansche volkeren hangt af van zijnen wenk; — kortom — zijn besluit is genomen.

Doof voor de smeekingen en de klagten zijner bedroefde vrouw en weenende kinderen, die hij aan onvermijdelijke armoede blootstelt, verlaat hij het zekere brood, om in verre en onbekende gewesten een onzek-ker geluk te zoeken — en ijlt naar het wie-gende schip.

Tijd, overweging, en alle de ongemak-ken op de moeilijke en lange reize, — openen hem allengs de oogen over zijn dwaas bestaan, en eene pijnlijke onzekerheid en angst voor de toekomst vervullen zijne zie-le — tot hij eindelijk het zoo lang ge-wenschte land betreedt, waar hij welhaast geheel van zijnen gouden droom ontwaakt, en alle zijne liefelijke hersenschimmen ver-dwijnen, als eene schemerende avondwolk
met

met nacht overdekt. De vernederendste onderwerping, de slaafachtigste dienstbaarheid, doen hem nu eerst regt het verlies van zijne vrijheid betreuren. Daar vindt hij harde meesters, ongevoelig en wreed, die, gelijk hij, zich Christen noemen; trotsche ambtenaren en grooten, zwellende van hoogmoed, en juichende in hunne magt. Hitte, honger, gebrek van allerlei aard, slagen, zware arbeid, alles vereenigt zich somtijds, om hem het leven te verbitteren. ~~Het herdenken aan de zijnen, die~~ hij aan de droefheid, aan armoede, aan de wanhoop overliet — verscheurt zijne ziel met wroeging. Zuchtende legt hij zich neder op de harde legerstede; zijne vrouw vertoont zich somtijds aan zijnen afgematten geest, hij ziet haar de vermagerde armen uitstrekken, om het bittere brood der armoede te ontvangen, — of hij verbeeldt zich nog te zijn, in het midden van zijn vergenoegd huisgezin, en omringd van zijne vrolijke en lagchende kinderen, die om hem heen huppelen, op zijne knieën zitten en hem om den hals hangen, — hij ontwaakt — en met hem ontwaken alle de

kna-

knagende herinneringen van vorige gelukkige dagen; het naberouw — en het gevoelen van zijnen wanhopigen staat; en zijne ellende en klagten, beginnen op nieuw, tot de dood zijn leven eindigt, of dat hij arm, en met een ziekelijk ligchaam, na een lang afwezen, in zijn vaderland mag komen, — waar hij somtijds vergeefs herreeds lang verstorven of verstrooid huisgezin zoekt:

Dit nu is gemeenlijk het lot van het grootste gedeelte dergenen die, zonder oorzaak, zonder noodzakelijkheid, en zonder overleg, hun land verlaten, en door de goudzucht aangespoord, als met geslotene oogen, op goed geluk, naar gindsche gewesten trekken. — De schildering die ik van het kommerlijk en ellendig leven, dat zij er leiden, heb gemaakt — is niet overdreven.

Doch is er een uit den hoop, dien het gelukt, het zij door eenen vermogenden vriend of bloedverwant, dien hij er mogt hebben; of aantreffen, of door het geval — dat zoo menig groot man heeft gemaakt, zich boven zijne ongelukkige makkers te verheffen, in amb-

ten te treden, en tot aanzien te gera-
ken — vaart dan wel, gij landelijke en
burgerlijke trouwe! Vaart dan voor altoos
wel menschlievendheid, mededoogen, of eeni-
ge andere deugd, die nog zijne ziel ver-
fierden!

Weggesleept door de dagelijksche voor-
beelden van wreedheden en onderdrukkin-
gen, die men er aan de ongelukkige In-
boorlingen uitoefent, door de ongebondene
en schandelijke levenswijze, die men er
leidt, ~~verliest hij welken alle zijne goede~~
~~hoedanigheden~~, die hij door de opvoeding
en den godsdienst verkreeg, of die hem
natuurlijk en eigen waren. Hij wordt
trotsch, opgeblazen, ongevoelig en wreed,
en de heersch- en goudzucht maken zich ge-
heel en al van zijn hart meester.

Ziende elk in beweging, elk in eenen ja-
genden angst, om met der haast zich te
verrijken; elk in benaauwdheid en vreeze,
niet genoeg te zullen krijgen, of door eenen
anderen in zijne ontwerpen te worden ver-
hinderd of voorgekomen; begint hij nu me-
de, zoo veel als hij kan, geld bijeen te
schrapen — duizend middelen vindt hij uit,

om het magtig te worden, alles doet en onderneemt hij om het te verkrijgen — elke stuiver is hem welkom, al kleeft er ook bloed aan.

Dus wurmt en wroet hij voort, tot dat hij, oordeelende genoeg te hebben, om als een groot heer in Europa te kunnen leven — derwaarts terug keert — begeleid door de stille vervloeking der onderdrukte Indianen, met wier zweet en bloed hij zich heeft ver gemest (*).

Soms is vergatende alles wat hem in zijn vaderland waardig was, en door de heerschezucht verblindt, die hem in haren bedriegelijken spiegel het hoogste eeraamt vertoont, dwingt deze hem voort te gaan, en de rust te verachten, die zijne jaren eischen, en zijne bijeengeschaapte middelen hem aanbieden. Stoutmoedig treedt hij voort, trofseert ziekten, die reeds zijn ligchaam ondermijnen, en met een kloppend hart klau-

(*) Ook deze schildering is niet overdreven, en ik vind geene reden, om er eenen eening trek van terug te nemen; onder de Hollanders zijn uitzonderingen, doch onder de Engelschen ken ik er bijna geene.

klaantert hij, steenende, naar den top van den steilen berg der eer, om er — begraven te worden. — Doch keeren wij tot mijne geschiedenis terug.

Ik had de Koelies bevolen, voor zonnengang op reis te gaan, en mij door te laten slapen. Het was ruim zeven uren toen ik door het nederzetten des Palanquins, voor eene eenzame chaudière, die aan den weg stond, ontwaakte. Hier ontbeten wij, als gewoonlijk, met koude rijst. — Wij namen ~~vervolgens~~ ons middagmaal in een klein gehucht, Poené genaamd, waar wij, behalve vruchten, rijst en groenten, niet veel ten beste vonden, en begaven ons voort weder op weg. Ik was niet zeer opgeruimd, en had bijna niets genuttigd; MAMIA was er de oorzaak van. Wat moeite ik ook deed, om haar gansch te vergeten, was het mij echter onmogelijk — bij elke gelegenheid kwam zij mij weder voor den geest. Wij hadden dien morgen eenen troep Soetredharies onder weg ontmoet, die mij alle hare bekoorlijkheden weder te binnen bracht — doch de tijd naderde,

dat mij de gedachten aan Danferessen wel zouden vergaan.

Omstreeks vier uren kwamen wij in een klein doch zindelijk dorp, Panépette genaamd; er was nog te veel dag aan den hemel, om ons nachtverblijf hier te nemen; omtrent een uur verder lag Carracoudré, een ander dorp: tot daar wilden wij onze reize voortzetten. Wij kwamen, even na zonnenondergang, bij hetzelfde aan.

Carracoudré was weleer eene Moorsche stad; in het doortrekken, zag ik er nog een oud vervallen kasteel, naar de Indiaansche wijze gebouwd, en geflankeerd met torens, vol van schietgaten.

Aan de andere zijde van het dorp stond de chaudière. Mijn ongeluk wilde, dat zij vol reizigers was; buitendien was zij klein en in eenen slechten staat.

Het was een verrukkelijke avond; wij besloten dus, ons een paar duizend schreden van het dorp, in eene toop van margozie- en tamarinde-boomen neder te slaan, en er den nacht door te brengen.

Zoodra wij in dit noodlottig bosch kwamen, maakte mijn volk terstond vuur, om het

het avondmaal te bereiden; wij hadden in het doortrekken van het dorp, rijst, car-waat, eijeren, vruchten enz. gekocht.

Men maakt op reis gemeenlijk vuur met een vuurslag; wanneer het rondel gevat heeft, wikkelt men hetzelfde in eene vod of lap, die een der Koelies van zijn kleedje of tulband scheurt; men brengt eenige drooge takken bijeen, en voornamelijk de afgevalle-
ne bladeren der boomen, die terstond ont-
steken.

~~Het vuur brandde reeds, men vergaderde~~
nog bladeren om het te voeden. Uit tijd-
verdrif, en om mij eenige beweging te
verschaffen, schraapte ik mede met beide
handen wat drooge bladeren bijeen.

Nog geene twee minuten had ik hiermede bezig geweest, toen ik eensklaps eené he-
vige pijn, in den top van den middelsten
vinger mijner regter hand gevoelde; ik trok
dezelve schielijk terug, in verbeelding, dat ik
mij aan eenen doorn gewond had; doch hoe
verschrikte ik, toen ik een lang dier aan
mijnen vinger zag hangen, dat denzelfven
van voren in den bek had.

Ik gaf eenen gil van schrik en ontzetting,

den worm terzelve tijd met kracht van mij afslingerende. Mijn luid geroep, dat ik van eene slang was gebeten, klonk door het gansche bosch. Elk kwam in verbaasdheid naar mij toe loopen. Men vroeg mij wat voor eene slang het was geweest: ik konde het niet zeggen, het was reeds te donker om haar te hebben kunnen onderscheiden; het dier had mij zwart, en omtrent anderhalve span lang toegeschenen.

In der haast vond men geen beter middel, dan het branden; de arm werd mij terstond boven den elleboog, met eenen band zeer stijf omwonden, en mijn vinger zoo dicht bij het vuur gehouden — dat hij bijna begon te roosten, om er het venijn uit te trekken.

Intusschen was mijn bediende met eenen Koelie verzeld, in alle haast, naar het dorp gelooopen, om er den Shorpojaan, of slangenbezweerder op te zoeken — en ik verwachtte zijne komst, met het grootste ongeduld.

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.

BERIGT VOOR DEN BINDER.

De Platen moeten geplaatst worden:

Goedergelukzegger, tegen over Bladz. 134.

Chauderie te Darma Oer ——— 142.

~~Devedaschie~~ . . . ——— 210.

Eene zelfde . . . ——— 218.

De Schonie . . . ——— 430.